พระอภิธรรมปิฎก

เล่ม ๙

มหาปัฏฐานปกรณ์ ภาค ๓

ขอนอบน้อมแด่พระผู้มีพระภาคอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์นั้น

เหตุทุกะ

ปฏิจจวาร

[๑] เหตุธรรม อาศัยเหตุธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ อโทสะ อโมหะ อาศัยอโลภะ อโลภะ อโมหะ อาศัยอโทสะ อโลภะ อโทสะ อาศัยอโมหะ โมหะ อาศัยโลภะ โลภะ อาศัยโทสะ โทสะ อาศัยโมหะ ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

นเหตุธรรม อาศัยเหตุธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยเหตุธรรมในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

เหตุธรรม และนเหตุธรรม อาศัยเหตุธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ อโทสะ อโมหะ และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยอโลภะ

พึงผูกจักรนัย

โมหะ และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยโลภะ ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

นเหตุธรรม อาศัยนเหตุธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นนเหตุธรรม ฯลฯ ขันธ์ ๒ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๒

ในปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุ อาศัยขันธ์ทั้งหลาย ขันธ์ทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ

เหตุธรรม อาศัยนเหตุธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ เหตุธรรมทั้งหลาย อาศัยขันธ์ทั้งหลาย ที่เป็นนเหตุธรรม

ในปฏิสนธิขณะ เหตุธรรมทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ

เหตุธรรม และนเหตุธรรม อาศัยนเหตุธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และเหตุธรรม และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นนเหตุธรรม ฯลฯ ขันธ์ ๒ และเหตุธรรม และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๒

ในปฏิสนธิขณะ เหตุธรรม และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ

เหตุธรรม อาศัยเหตุธรรม และนเหตุธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ อโทสะ อโมหะ อาศัยอโลภะ และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย

พึงผูกจักรนัย

โมหะ อาศัยโลภะ และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โมหะ อาศัยโทสะ และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย

ในปฏิสนธิขณะ อโทสะ อโมหะ อาศัยอโลภะ และหทัยวัตถุ ฯลฯ

นเหตุธรรม อาศัยเหตุธรรม และนเหตุธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นนเหตุธรรม และเหตุธรรม ฯลฯ ขันธ์ ๒ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๒ และเหตุธรรม

ในปฏิสนธิขณะ สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ และเหตุธรรม

เหตุธรรม และนเหตุธรรม อาศัยเหตุธรรม และนเหตุธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ อโทสะ อโมหะ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นนเหตุธรรม และอโลภะ ฯลฯ ขันธ์ ๒ อโทสะ อโมหะ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๒ และอโลภะ

พึงผูกจักรนัย

ขันธ์ ๓ และโมหะ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นนเหตุธรรม และโลภะ ฯลฯ ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ อโทสะ อโมหะ และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ และอโลภะ ฯลฯ

[๒] เหตุธรรม อาศัยเหตุธรรม เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

ทิ้งรูปภูมิเสีย พึงกระทำวาระ ๙ ในอรูปภูมิเท่านั้น

เพราะอธิปติปัจจัย ปฏิสนธิไม่มี พึงกระทำให้บริบูรณ์ อาศัยมหาภูตรูป ๑ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูปที่เป็นอุปาทารูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย นี้เป็นข้อที่ต่างกัน

เพราะอนันตรปัจจัย เพราะสมนันตรปัจจัย เพราะสหชาตปัจจัย มีมหาภูตรูปทั้งหมด ตลอดถึงอสัญญสัตว์

เพราะอัญญมัญญปัจจัย เพราะนิสสยปัจจัย เพราะอุปนิสสยปัจจัย เพราะปุเรชาตปัจจัย เพราะอาเสวนปัจจัย ปฏิสนธิไม่มี แม้ในภูมิทั้งสอง

เพราะกัมมปัจจัย เพราะวิปากปัจจัย ฯลฯ

เพราะอวิคตปัจจัย

[๓] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ ๙	
ในอารัมมณปัจจัย	มี " ๙	
ปัจจัยทั้งปวง	มี " ๙	
ในอวิคตปัจจัย	มี " ๙	พึงนับอย่างนี้

อนุโลมปัฏฐาน จบ

[๔] นเหตุธรรม อาศัยนเหตุธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นนเหตุธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ ฯลฯ ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุ อาศัยขันธ์ทั้งหลาย ขันธ์ทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ พาหิรรูป ฯลฯ อาหารสมุฏฐานรูป ฯลฯ อุตุสมุฏฐานรูป ฯลฯ ส่วนพวกอสัญญสัตว์ทั้งหลาย ฯลฯ

เหตุธรรม อาศัยนเหตุธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ โมหะ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ

[๕] นเหตุธรรม อาศัยเหตุธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยเหตุธรรม ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ นเหตุธรรม อาศัยนเหตุธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นนเหตุธรรม

ในปฏิสนธิขณะ มหาภูตรูปทั้งหมด

นเหตุธรรม อาศัยเหตุธรรม และนเหตุธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยเหตุธรรม และขันธ์ทั้งหลายที่เป็นเหตุธรรม ในปฏิสนธิขณะ ฯ

ไม่ใช่เพราะอธิปติปัจจัย พึงกระทำให้บริบูรณ์ ไม่ใช่เพราะอนันตรปัจจัย ไม่ใช่เพราะสมนันตรปัจจัย ไม่ใช่เพราะอัญญมัญญปัจจัย ไม่ใช่เพราะอุปนิสสยปัจจัย

[๖] เหตุธรรม อาศัยเหตุธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะปุเรชาตปัจจัย

คือ ในอรูปภูมิ อโทสะ อโมหะ อาศัยอโลภะ

พึงผูกจักรนัย

โมหะ อาศัยโลภะ โลภะ อาศัยโมหะ ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

นเหตุธรรม อาศัยเหตุธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะปุเรชาตปัจจัย

คือ ในอรูปภูมิ สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย อาศัยเหตุธรรม จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยเหตุธรรม ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

เหตุธรรม และนเหตุธรรม อาศัยเหตุธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะปุเรชาตปัจจัย

คือ ในอรูปภูมิ อโทสะ อโมหะ และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย อาศัยอโลภะ

พึงผูกจักรนัย

โมหะ และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย อาศัยโลภะ

พึงผูกจักรนัย

ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

นเหตุธรรม อาศัยนเหตุธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะปุเรชาตปัจจัย

คือ ในอรูปภูมิ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นนเหตุธรรม ฯลฯ ขันธ์ ๒ อาศัยขันธ์ ๒ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นเหตุธรรม ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

เหตุธรรม อาศัยนเหตุธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะปุเรชาตปัจจัย

คือ ในอรูปภูมิ เหตุธรรมทั้งหลาย อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นนเหตุธรรม ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

เหตุธรรม และนเหตุธรรม อาศัยนเหตุธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะปุเรชาตปัจจัย

คือ ในอรูปภูมิ ขันธ์ ๓ และนเหตุธรรมทั้งหลาย อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นนเหตุธรรม ฯลฯ ขันธ์ ๒ ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

เหตุธรรม อาศัยเหตุธรรม และนเหตุธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะปุเรชาตปัจจัย

คือ ในอรูปภูมิ อโทสะ อโมหะ อาศัยอโลภะ และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย

พึงผูกจักรนัย

ในอรูปภูมิ โมหะ อาศัยโลภะ และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย

พึงผูกจักรนัย

ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

นเหตุธรรม อาศัยเหตุธรรม และนเหตุธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะปุเรชาตปัจจัย

คือ ในอรูปภูมิ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นนเหตุธรรมและเหตุธรรม ฯลฯ ขันธ์ ๒ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นนเหตุธรรม และเหตุธรรม ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

เหตุธรรม และนเหตุธรรม อาศัยเหตุธรรมและนเหตุธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะปุเรชาตปัจจัย

คือ ในอรูปภูมิ ขันธ์ ๓ และอโทสะ อโมหะ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นนเหตุธรรม และอโลภะ ฯลฯ ขันธ์ ๒ ฯลฯ

พึงผูกจักรนัย

ขันธ์ ๓ และโมหะ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นนเหตุธรรม และโลภะ

พึงผูกจักรนัย

ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

[๗] เหตุธรรม อาศัยเหตุธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะปัจฉาชาตปัจจัย ฯลฯ ไม่ใช่เพราะอาเสวนปัจจัย

[๘] นเหตุธรรม อาศัยเหตุธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะกัมมปัจจัย

คือ สัมปยุตตเจตนา อาศัยเหตุธรรม

นเหตุธรรม อาศัยนเหตุธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะกัมมปัจจัย

คือ สัมปยุตตเจตนา อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นนเหตุธรรม พาหิรรูป ฯลฯ อาหารสมุฏฐานรูป ฯลฯ อุตุสมุฏฐานรูป ฯลฯ

นเหตุธรรม อาศัยเหตุธรรม และนเหตุธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะกัมมปัจจัย

คือ สัมปยุตตเจตนา อาศัยเหตุธรรม และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย

[๙] เหตุธรรม อาศัยเหตุธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะวิปากปัจจัย มี ๙ นัย

[๑๐] นเหตุธรรม อาศัยนเหตุธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอาหารปัจจัย

คือ พาหิรรูป ฯลฯ อุตุสมุฏฐานรูป ฯลฯ

ส่วนพวกอสัญญสัตว์ทั้งหลาย มหาภูตรูป ๓ อาศัยมหาภูตรูป ๑ ฯลฯ กฏัตตารูป ที่เป็นอุปาทารูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย

[๑๑] ฯลฯ ไม่ใช่เพราะอินทริยปัจจัย

คือ พาหิรรูป ฯลฯ อาหารสมุฏฐานรูป ฯลฯ อุตุสมุฏฐานรูป มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ อุปาทารูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย

ส่วนพวกอสัญญสัตว์ รูปชีวิตินทรีย์ อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย

[๑๒] ฯลฯ ไม่ใช่เพราะฌานปัจจัย

คือ ขันธ์ ๑ ที่สหรคตด้วยปัญจวิญญาณ ฯลฯ พาหิรรูป ฯลฯ อาหารสมุฏฐานรูป ฯลฯ อุตุสมุฏฐานรูป ฯลฯ

ส่วนพวกอสัญญสัตว์ทั้งหลาย ฯลฯ

[๑๓] ฯลฯ ไม่ใช่เพราะมัคคปัจจัย

คือ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นนเหตุธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกธรรม ฯลฯ ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ ฯลฯ พาหิรรูป ฯลฯ อาหารสมุฏฐานรูป ฯลฯ อุตุสมุฏฐานรูป ฯลฯ ส่วนพวกอสัญญสัตว์ทั้งหลาย ฯลฯ

ฯลฯ ไม่ใช่เพราะสัมปยุตตปัจจัย ฯลฯ ไม่ใช่เพราะวิปปยุตตปัจจัย เหมือนที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย พึงกระทำวาระ ในอรูปภูมิเท่านั้น ฯลฯ ไม่ใช่เพราะนัตถิปัจจัย ฯลฯ ไม่ใช่เพราะวิคตปัจจัย

[๑๔] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัตถิปัจจัย มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย มี " ๓

ปัจจนียะ จบ

[๑๕] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย กับเหตุปัจจัย มีวาระ ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย กับเหตุปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓ ฯลฯ

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย

กับ ฯลฯ มีวาระ ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย

กับเหตุปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

อนุโลมปัจจนียะ จบ

[๑๖] ในอารัมมณปัจจัย

กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๒

ในอนันตรปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๒ ฯลฯ

ในกัมมปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๒

ในวิปากปัจจัย กับ ฯลฯ	มีวาระ ๑
ในอาหารปัจจัย กับ ฯลฯ	มี " ๒
ในอินทริยปัจจัย กับ ฯลฯ	มี " ๒
ในฌานปัจจัย กับ ฯลฯ	มี " ๒
ในมัคคปัจจัย กับ ฯลฯ	มี " ๑
ในสัมปยุตตปัจจัย กับ ฯลฯ	มี " ๒ ฯลฯ
ในอวิคตปัจจัย กับ ฯลฯ	มี " ๒

ปัจจนียานุโลม จบ

แม้สหชาตวาร ก็เหมือนกับปฏิจจวาร

ปัจจยวารก็ดี นิสสยวารก็ดี เหมือนกับปฏิจจวาร วาระ เมื่อมหาภูตรูปทั้งหลาย จบแล้ว พึงกระทำว่า "อาศัยหทัยวัตถุ" อายตนะ ๕ ย่อมได้ในอนุโลมก็ดี ในปัจจนียะก็ดี ฉันใด พึงกระทำฉันนั้น สังสัฏฐวารก็ดี สัมปยุตตวารก็ดี พึงทำให้บริบูรณ์ รูปภูมิไม่มี มีแต่อรูปภูมิเท่านั้น

ปัญหาวาร

[๑๗] เหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่เหตุธรรม โดยเหตุปัจจัย คือ อโลภะเป็นปัจจัยแก่ อโทสะ แก่อโมหะ โดยเหตุปัจจัย

พึงผูกจักรนัย

โลภะ เป็นปัจจัยแก่โมหะ โดยเหตุปัจจัย โทสะ เป็นปัจจัยแก่โมหะ โดยเหตุปัจจัย ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

เหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่นเหตุธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดย เหตุปัจจัย ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

เหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่เหตุธรรม และนเหตุธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ อโลภะ เป็นปัจจัยแก่อโทสะอโมหะ และสัมปยุตตขันธ์และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย

พึงผูกจักรนัย

โลภะ เป็นปัจจัยแก่โมหะ ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

[๑๘] เหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่เหตุธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ เหตุธรรมทั้งหลาย เกิดขึ้น เพราะปรารภเหตุธรรม

เหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่นเหตุธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นนเหตุธรรม เกิดขึ้น เพราะปรารภเหตุธรรม

เหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่เหตุธรรม และนเหตุธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ เหตุธรรมทั้งหลาย และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย เกิดขึ้น เพราะปรารภเหตุธรรม

นเหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่นเหตุธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ บุคคลให้ทาน สมาทานศีล ทำอุโบสถกรรมแล้ว พิจารณาซึ่งกุศลกรรมนั้น

บุคคลพิจารณากุศลกรรมทั้งหลายที่เคยสั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน

บุคคลออกจากฌานแล้ว พิจารณาฌาน

พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรคแล้ว พิจารณามรรค ฯลฯ ผล ฯลฯ นิพพาน ฯลฯ

นิพพาน เป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก่โวทาน แก่มรรค แก่ผล แก่อาวัชชนะ โดยอารัมมณปัจจัย

พระอริยะทั้งหลาย พิจารณากิเลสทั้งหลายที่ละแล้ว ที่เป็นเหตุธรรม กิเลสที่ข่มแล้ว ฯลฯ รู้ซึ่งกิเลสทั้งหลายที่เคยเกิดขึ้นแล้วในกาลก่อน

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลพิจารณาเห็นขันธ์ทั้งหลายที่เป็นเหตุธรรม โดยความเป็นของไม่เที่ยง โดยความเป็นทุกข์ โดยความเป็นอนัตตา ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูปด้วยทิพพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพพโสตธาตุ

บุคคลรู้จิตของบุคคลผู้พร้อมเพรียงด้วยจิต ที่เป็นเหตุธรรม โดยเจโตปริยญาณ

อากาสานัญจายตนะกิริยา เป็นปัจจัยแก่วิญญาณัญจายตนะกิริยา อากิญจัญญายตนกิริยา เป็นปัจจัยแก่เนวสัญญานาสัญญายตนกิริยา รูปายตนะเป็น ปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ ฯลฯ โผฏฐัพพายตนะเป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ โดยอารัมมณปัจจัย

ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นนเหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่อิทธิวิธญาณ แก่เจโตปริยญาณ แก่ปุพเพนิวาสานุสสติญาณ แก่ยถากัมมูปคญาณ แก่อนาคตังสญาณ แก่อาวัชชนะ โดยอารัมมณปัจจัย

นเหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่เหตุธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

พึงยกเอาเฉพาะข้อความในบาลีตอนที่ ๑ ว่า "บุคคลให้ทาน" เท่านั้น

มาใส่ในที่นี้ แต่ให้ตัดอาวัชชนะออกเสีย และข้อที่ว่า "รูปายตนะเป็นปัจจัยแก่จักขุ-วิญญาณ ฯลฯ โผฏฐัพพายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ" นี้ ก็ให้ตัดออก

นเหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่เหตุธรรม และนเหตุธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือบุคคลให้ทาน ศีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ แล้วพิจารณาซึ่งกุศลกรรมนั้น เพราะปรารภกุศลกรรมนั้น เหตุธรรมทั้งหลายและสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลายเกิดขึ้น

พึงยกเอาข้อความที่ตั้งอยู่ในบาลีนั้นมาใส่ที่นี้ ให้เหมือนกับข้อความในบาลีตอนที่ ๒

เหตุธรรมและนเหตุธรรมเป็นปัจจัยแก่เหตุธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ เหตุธรรมทั้งหลาย เกิดขึ้น เพราะปรารภเหตุธรรมและสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย

เหตุธรรมและนเหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่นเหตุธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นเหตุธรรม เกิดขึ้น เพราะปรารภเหตุธรรมและสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย

เหตุธรรมและนเหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่เหตุธรรม และนเหตุธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ เหตุธรรมทั้งหลาย และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย เกิดขึ้น เพราะปรารภเหตุธรรมและสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย

[๑๘] เหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่เหตุธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาธิปติ สหชาตาธิปติ

ที่เป็นอารัมมณาธิปติ ได้แก่เพราะกระทำเหตุธรรมให้หนักแน่น เหตุธรรมทั้งหลายเกิดขึ้น

ที่เป็นสหชาตาธิปติ ได้แก่อธิปติธรรมที่เป็นเหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตเหตุทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย

เหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่นเหตุธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาธิปติ สหชาตาธิปติ

ที่เป็นอารัมมณาธิปติ ได้แก่เพราะกระทำเหตุธรรมให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นนเหตุธรรม เกิดขึ้น

ที่เป็นสหชาตาธิปติ ได้แก่อธิปติธรรมที่เป็นเหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย

เหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่เหตุธรรม และนเหตุธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาธิปติ สหชาตาธิปติ

ที่เป็นอารัมมณาธิปติ ได้แก่เพราะกระทำเหตุธรรมให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น เหตุธรรมทั้งหลาย และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย เกิดขึ้น

ที่เป็นสหชาตาธิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นเหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์และเหตุธรรม และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย

นเหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่นเหตุธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาธิปติ สหชาตาธิปติ

ที่เป็นอารัมมณาธิปติ พึงยกเอาข้อความตามบาลีที่ว่า "บุคคลให้ทานแล้ว" มาใส่ให้พิสดาร จนถึงคำว่าขันธ์ทั้งหลายที่เป็นนเหตุธรรม

ที่เป็นสหชาตาธิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นนเหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย

นเหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่เหตุธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาธิปติ สหชาตาธิปติ

ที่เป็นอารัมมณาธิปติ ได้แก่ บุคคลให้ทาน ฯลฯ พึงยกเอาข้อความตามบาลีข้างต้นมาใส่ จนถึงหทยวัตถุ และขันธ์ทั้งหลายที่เป็นนเหตุธรรม

ที่เป็นสหชาตาธิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นนเหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตเหตุทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย

นเหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่เหตุธรรม และนเหตุธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาธิปติ สหชาตาธิปติ

ที่เป็นอารัมมณาธิปติ ได้แก่ บุคคลให้ทาน ศีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ กระทำกุศลกรรมนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้วพิจารณา เพราะกระทำกุศลธรรมนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นนเหตุธรรมและเหตุธรรมทั้งหลาย เกิดขึ้น

พึงยกเอาข้อความตามบาลีที่ว่า บุคคลพิจารณากุศลกรรมทั้งหลายที่เคยสั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน จนถึงหทยวัตถุ และขันธ์ทั้งหลายที่เป็นนเหตุธรรม มาใส่

ที่เป็นสหชาตาธิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นนเหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย และเหตุธรรมทั้งหลาย และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลายโดยอธิปติปัจจัย

เหตุธรรม และนเหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่เหตุธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ อารัมมณาธิปติ ได้แก่ เพราะกระทำเหตุธรรม และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลายให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น เหตุธรรมทั้งหลาย เกิดขึ้น

เหตุธรรม และนเหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่นเหตุธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ อารัมมณาธิปติ ได้แก่ เพราะกระทำเหตุธรรม และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลายให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นนเหตุธรรม เกิดขึ้น

เหตุธรรม และนเหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่เหตุธรรม และนเหตุธรรมโดยอธิปติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ อารัมมณาธิปติ ได้แก่ เพราะกระทำเหตุธรรม และ สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลายให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น เหตุธรรมทั้งหลาย และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย เกิดขึ้น

[๒๐] เหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่เหตุธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ เหตุธรรมทั้งหลายที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่เหตุธรรมทั้งหลายที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย

เหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่นเหตุธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ เหตุธรรมทั้งหลายที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นนเหตุธรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย

เหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่เหตุธรรม และนเหตุธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ เหตุธรรมทั้งหลาย ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่เหตุธรรมทั้งหลายที่เกิดหลัง ๆ และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยอนันตรปัจจัย

นเหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่นเหตุธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นนเหตุธรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นนเหตุธรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย

อนุโลม เป็นปัจจัยแก่โคตรภู ฯลฯ เนวสัญญานาสัญญายตนะ เป็นปัจจัยแก่ผลสมาบัติ โดยอนันตรปัจจัย

นเหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่เหตุธรรม โดยอนันตรปัจจัย

นเหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่เหตุธรรม และนเหตุธรรม โดยอนันตรปัจจัย

นเหตุมูลกนัย เป็นอย่างเดียวกันทั้ง ๓

เหตุธรรม และนเหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่เหตุธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ เหตุธรรมทั้งหลาย ที่เกิดก่อนๆ และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่เหตุธรรมทั้งหลาย ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย

เหตุธรรม และนเหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่นเหตุธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ เหตุธรรมทั้งหลาย ที่เกิดก่อนๆ และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นนเหตุธรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย

เหตุธรรม และนเหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่เหตุธรรม และนเหตุธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ เหตุธรรมทั้งหลาย ที่เกิดก่อนๆ และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่เหตุธรรมทั้งหลาย ที่เกิดหลังๆ และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยอนันตรปัจจัย

[๒๑] เหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่เหตุธรรม โดยสมนันตรปัจจัยเหมือนกับอนันตรปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยสหชาตปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอัญญมัญญปัจจัย ทั้ง ๒ ปัจจัยนี้เหมือนกับปัจจยวาร

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยนิสสยปัจจัย เหมือนกับนิสสยปัจจัย ในปัจจยวาร

[๒๒] เหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่เหตุธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสย อนันตรรูปนิสสย ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ เหตุธรรมทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่เหตุธรรมทั้งหลาย โดยอุปนิสสยปัจจัย

เหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่นเหตุธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ เหตุธรรมทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นนเหตุธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

เหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่เหตุธรรม และนเหตุธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ เหตุธรรมทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่เหตุธรรมทั้งหลาย และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยอุปนิสสยปัจจัย

นเหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่นเหตุธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาแล้ว ให้ทาน ฯลฯ ยังสมาบัติให้เกิดขึ้น ก่อมานะ ถือทิฏฐิ

บุคคลเข้าไปอาศัยศีล ฯลฯ เสนาสนะแล้ว ให้ทาน ฯลฯ ทำลายสงฆ์

ศรัทธา ฯลฯ เสนาสนะ เป็นปัจจัยแก่ศรัทธา ฯลฯ แก่ความปรารถนา แก่มรรค แก่ผลสมาบัติ โดยอุปนิสสยปัจจัย

นเหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่เหตุธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธา ฯลฯ เสนาสนะแล้ว ให้ทาน ฯลฯ ทำลายสงฆ์

ศรัทธา ฯลฯ เสนาสนะ เป็นปัจจัยแก่ศรัทธา ฯลฯ แก่ความปรารถนา แก่มรรค แก่ผลสมาบัติ โดยอุปนิสสยปัจจัย

นเหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่เหตุธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ เหมือนกับอุปนิสสยปัจจัย ตอนที่ ๒

เหตุธรรม และนเหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่เหตุธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ เหตุธรรมทั้งหลาย และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่เหตุธรรมทั้งหลาย โดยอุปนิสสยปัจจัย

เหตุธรรม และนเหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่นเหตุธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ เหตุธรรมทั้งหลาย และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นนเหตุธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

เหตุธรรม และนเหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่เหตุธรรม และนเหตุธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ เหตุธรรมทั้งหลาย และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่เหตุธรรมทั้งหลาย และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยอุปนิสสยปัจจัย

[๒๓] นเหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่นเหตุธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ จักขุ ฯลฯ บุคคลพิจารณาเห็นหทัยวัตถุ โดยความเป็นของไม่เที่ยง โดยความเป็นทุกข์ โดยความเป็นอนัตตา ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูปด้วยทิพพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพพโสตธาตุ

รูปายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ ฯลฯ โผฏฐัพพายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ โดยปุเรชาตปัจจัย

ที่เป็นวัตถุปุเรชาต ได้แก่ จักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ โดยปุเรชาตปัจจัย ฯลฯ กายายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ โดยปุเรชาตปัจจัย หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลาย ที่เป็นนเหตุธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย

นเหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่เหตุธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูปด้วยทิพพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพพโสตธาตุ

ที่เป็นวัตถุปุเรชาต ได้แก่ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่เหตุธรรมทั้งหลาย โดยปุเรชาต-ปัจจัย

นเหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่เหตุธรรม และนเหตุธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมนัส ฯลฯ ทิพพจักขุ ฯลฯ

ที่เป็นวัตถุปุเรชาต ได้แก่ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่เหตุธรรมทั้งหลาย และสัมปยุตต-ขันธ์ทั้งหลาย โดยปุเรชาตปัจจัย

[๒๔] เหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่เหตุธรรม โดยปัจฉาชาตปัจจัย

คือ เหตุธรรมทั้งหลาย ที่เกิดหลังๆ เป็นปัจจัยแก่กายนี้ที่เกิดก่อน โดยปัจฉาชาต-ปัจจัย

นเหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่นเหตุธรรม โดยปัจฉาชาตปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นนเหตุธรรม ที่เกิดหลังๆ เป็นปัจจัยแก่กายนี้ที่เกิดก่อน โดยปัจฉาชาตปัจจัย

เหตุธรรม และนเหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่นเหตุธรรม โดยปัจฉาชาตปัจจัย

คือ เหตุธรรมทั้งหลาย ที่เกิดหลังๆ และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่กายนี้ที่เกิดก่อน โดยปัจฉาชาตปัจจัย

[๒๕] เหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่เหตุธรรม โดยอาเสวนปัจจัย เหมือนกับอนันตรปัจจัย

[๒๖] นเหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่นเหตุธรรม โดยกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต นานาขณิก

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ เจตนาที่เป็นนเหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย

ที่เป็นนานาขณิก ได้แก่ เจตนาที่เป็นนเหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่วิปากขันธ์ และกฏัตตารูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย

นเหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่เหตุธรรม โดยกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต นานาขณิก

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ เจตนาที่เป็นนเหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตเหตุทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย

ที่เป็นนานาขณิก ได้แก่ เจตนาที่เป็นนเหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่วิบากเหตุทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย

นเหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่เหตุธรรม และนเหตุธรรม โดยกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต นานาขณิก

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ เจตนาที่เป็นนเหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย และเหตุธรรมทั้งหลาย และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย

ที่เป็นนานาขณิก ได้แก่ เจตนาที่เป็นนเหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่วิบากขันธ์ทั้งหลาย และเหตุธรรมทั้งหลาย และกฏัตตารูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย

[๒๗] เหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่เหตุธรรม โดยวิปากปัจจัย

คือ อโลภะ ที่เป็นวิบาก เป็นปัจจัยแก่อโทสะ แก่อโมหะ โดยวิปากปัจจัย

พึงกระทำวาระ ๙ ในวิปากวิภังค์ เหมือนกับปฏิจจวาร

[๒๘] นเหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่นเหตุธรรม โดยอาหารปัจจัย

คือ อาหารทั้งหลายที่เป็นนเหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอาหารปัจจัย

ในปฏิสนธิขณะ กวฬิงการาหาร เป็นปัจจัยแก่กายนี้ โดยอาหารปัจจัย

นเหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่เหตุธรรม โดยอาหารปัจจัย

คือ อาหารทั้งหลายที่เป็นนเหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตเหตุทั้งหลาย โดยอาหารปัจจัย ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

นเหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่เหตุธรรม และนเหตุธรรม โดยอาหารปัจจัย

คือ อาหารทั้งหลายที่เป็นนเหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย แก่เหตุธรรมทั้งหลาย และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอาหารปัจจัย ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

[๒๙] เหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่เหตุธรรม โดยอินทริยปัจจัย ในเหตุมูลกนัย มีหัวข้อปัจจัย ๓

นเหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่นเหตุธรรม โดยอินทริยปัจจัย

คือ อินทรีย์ทั้งหลายที่เป็นนเหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอินทริยปัจจัย

ในปฏิสนธิขณะ รูปชีวิตินทรีย์ เป็นปัจจัยแก่กฏัตตารูปทั้งหลาย โดยอินทริยปัจจัย

อินทริยปัจจัย พึงให้พิสดารอย่างนี้ และมีวาระ ๙

[๓๐] นเหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่นเหตุธรรม โดยฌานปัจจัยมี ๓ นัย

[๓๑] เหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่เหตุธรรม โดยมัคคปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยสัมปยุตตปัจจัย

ใน ๒ ปัจจัยนี้ มีวาระ ๙

[๓๒] เหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่นเหตุธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปัจฉาชาต

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ เหตุธรรมทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยวิปปยุตตปัจจัย

ในปฏิสนธิขณะ เหตุธรรมทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่กฏัตตารูปทั้งหลาย โดยวิปปยุตตปัจจัย เหตุธรรมทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่หทัยวัตถุ โดยวิปปยุตตปัจจัย

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่เหตุธรรมทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่กายนี้ที่เกิดก่อน โดยวิปปยุตตปัจจัย

นเหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่นเหตุธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต ปัจฉาชาต

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นนเหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยวิปปยุตตปัจจัย

ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นเหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่กฏัตตารูปทั้งหลาย โดยวิปปยุตตปัจจัย ขันธ์ทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่หทัยวัตถุ หทัยวัตถุเป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลาย โดยวิปปยุตตปัจจัย

ที่เป็นปุเรชาต ได้แก่จักขายตนะ ฯลฯ กายายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นนเหตุธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นนเหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่กายนี้ที่เกิดก่อน โดยวิปปยุตตปัจจัย

นเหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่เหตุธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ในปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่เหตุธรรมทั้งหลาย โดยวิปปยุตตปัจจัย

ที่เป็นปุเรชาต ได้แก่ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่เหตุธรรมทั้งหลาย โดยวิปปยุตตปัจจัย

นเหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่เหตุธรรมและนเหตุธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ในปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่เหตุธรรมทั้งหลาย และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยวิปปยุตตปัจจัย

ที่เป็นปุเรชาต ได้แก่ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่เหตุธรรมทั้งหลาย และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยวิปปยุตตปัจจัย

เหตุธรรมและนเหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่นเหตุธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปัจฉาชาต

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ เหตุธรรมทั้งหลาย และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยวิปปยุตตปัจจัย ในปฏิสนธิขณะ เหตุธรรมทั้งหลาย และสัมปยุตต-ขันธ์ทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่กฏัตตารูปทั้งหลาย โดยวิปปยุตตปัจจัย

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ เหตุธรรมทั้งหลาย และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่กายนี้ ที่เกิดก่อน โดยวิปปยุตตปัจจัย

[๓๓] เหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่เหตุธรรม โดยอัตถิปัจจัย คือ อโลภะ เป็นปัจจัยแก่อโทสะ แก่อโมหะ โดยอัตถิปัจจัย

พึงผูกจักรนัย

โลภะ เป็นปัจจัยแก่โมหะ โดยอัตถิปัจจัย

พึงผูกจักรนัย

ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

เหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่นเหตุธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปัจฉาชาต

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ เหตุธรรมทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ เหตุธรรมทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่กายนี้ ที่เกิดก่อน โดยอัตถิปัจจัย

เหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่เหตุธรรม และนเหตุธรรม โดยอัตถิปัจจัย

คือ อโลภะ เป็นปัจจัยแก่อโทสะ แก่อโมหะ แก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย

พึงผูกจักรนัย

โลภะ เป็นปัจจัยแก่โมหะ แก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย

พึงผูกจักรนัย

ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

นเหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่นเหตุธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๕ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต ปัจฉาชาต อาหาร อินทรีย์

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ขันธ์ ๑ ที่เป็นนเหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย ฯลฯ ขันธ์ ๒ ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะขันธ์ ๑ ที่เป็นนเหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ ๓ และกฏัตตารูปทั้งหลาย

พึงผูกจักรนัย

ขันธ์ทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่หทัยวัตถุ โดยอัตถิปัจจัย หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ พาหิรรูป ฯลฯ อาหารสมุฏฐานรูป ฯลฯ อุตุสมุฏฐานรูป ฯลฯ ส่วนพวกอสัญญสัตว์ทั้งหลาย ฯลฯ

ที่เป็นปุเรชาต ได้แก่ จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลเห็นรูปด้วยทิพพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพพโสตธาตุ

รูปายตนะ ฯลฯ โผฏฐัพพายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ จักขายตนะ ฯลฯ กายายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ โดยอัตถิปัจจัย หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นนเหตุธรรม โดยอัตถิปัจจัย

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นเหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่กายนี้ที่เกิดก่อนโดยอัตถิปัจจัย กวฬิงการาหาร เป็นปัจจัยแก่กายนี้ โดยอัตถิปัจจัย รูปชีวิตินทรีย์ เป็นปัจจัยแก่กฏัตตารูปทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย

นเหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่เหตุธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นนเหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตเหตุทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย ในปฏิสนธิขณะ หทยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่เหตุธรรมทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย

ที่เป็นปุเรชาต ได้แก่ จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมนัสเกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูปด้วยทิพพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพพโสตธาตุ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่เหตุธรรมทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย

นเหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่เหตุธรรมและนเหตุธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ขันธ์ ๑ ที่เป็นนเหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ ๓ แก่เหตุธรรมทั้งหลาย และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย ในปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่เหตุธรรมทั้งหลาย และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย

ที่เป็นปุเรชาต ได้แก่ จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูปด้วยทิพพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพพโสธาตุ

หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่เหตุธรรมทั้งหลาย และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย

เหตุธรรม และนเหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่เหตุธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ อโลภะ และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่อโทสะ แก่อโมหะ โดยอัตถิปัจจัย

พึงผูกจักรนัย

โลภะ และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่โมหะ โดยอัตถิปัจจัย

พึงผูกจักรนัย

ปฏิสนธิขณะ อโลภะ และหทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่อโทสะ อโมหะ โดยอัตถิปัจจัย

พึงผูกจักรนัย

เหตุธรรมและนเหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่นเหตุธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๔ อย่าง คือ สหชาต ปัจฉาชาต อาหาร อินทรีย์

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ขันธ์ ๑ ที่เป็นนเหตุธรรม และเหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย ฯลฯ ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ เหตุธรรมและหทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลาย ที่เป็นเหตุธรรม โดยอัตถิปัจจัย เหตุธรรมทั้งหลาย และมหาภูตรูปทั้งหลายที่เกิดร่วมกัน เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐาน-รูปทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ เหตุธรรมทั้งหลาย และกวฬิงการาหาร เป็นปัจจัยแก่กายนี้ โดยอัตถิปัจจัย

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ เหตุธรรมทั้งหลาย และรูปชีวิตินทรีย์ เป็นปัจจัยแก่กฏัตตารูป ทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย

เหตุธรรม และนเหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่เหตุธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ขันธ์ ๑ ที่เป็นนเหตุธรรม และอโลภะ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ ๓ แก่อโทสะ แก่อโมหะ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย

พึงผูกจักรนัย

ขันธ์ ๑ ที่เป็นนเหตุธรรม และอโลภะ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ ๓ แก่โมหะ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย

พึงผูกจักรนัย

ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ ๑ ที่เป็นนเหตุธรรม และอโลภะ ฯลฯ

พึงผูกจักรนัย

ในปฏิสนธิขณะ อโลภะ และหทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่อโมหะและสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย โลภะ และหทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่โมหะ และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยนัตถิปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยวิคตปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอวิคตปัจจัย

[๓๔] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ ๓
ในอารัมมณปัจจัย	มี " ๙
ในอธิปติปัจจัย	มี " ๙
ในอนันตรปัจจัย	มี " ๙
ในสมนันตรปัจจัย	มี " ๙
ในสหชาตปัจจัย	มี " ๙
ในอัญญมัญญปัจจัย	มี " ๙
ในนิสสยปัจจัย	มี " ๙
ในอุปนิสสยปัจจัย	มี " ๙
ในปุเรชาตปัจจัย	มี " ๓
ในปัจฉาชาตปัจจัย	มีวาระ ๓

ในอาเสวนปัจจัย	มีวาระ	๙
ในกัมมปัจจัย	มี "	๓
ในวิปากปัจจัย	มี "	๓
ในอาหารปัจจัย	มี "	๓
ในอินทริยปัจจัย	มี "	๙
ในฌานปัจจัย	มี "	๓
ในมัคคปัจจัย	มี "	๙
ในสัมปยุตตปัจจัย	มี "	๙
ในวิปปยุตตปัจจัย	มี "	๕
ในอัตถิปัจจัย	มี "	๙
ในนัตถิปัจจัย	มี "	๙
ในวิคตปัจจัย	มี "	๙
ในอวิคตปัจจัย	มี "	๙

ผู้มีปัญญาพึงนับอย่างนี้

อนุโลม จบ

[๓๕] เหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่เหตุธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย

เหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่นเหตุธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาตปัจจัย

เหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่เหตุธรรม และนเหตุธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย

นเหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่นเหตุธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยกัมมปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอาหารปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอินทริยปัจจัย

นเหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่เหตุธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยกัมมปัจจัย

นเหตุธรรม ปัจจัยแก่เหตุธรรม และนเหตุธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยกัมมปัจจัย

เหตุธรรม และนเหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่เหตุธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย

เหตุธรรม และนเหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่นเหตุธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาตปัจจัย

เหตุธรรม และนเหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่เหตุธรรม และนเหตุธรรม โดยอารัมมณ-ปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย

[๓๖] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย	มีวาระ ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย	มี " ๙ ฯลฯ
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อวิคตปัจจัย	มี " ๙

พึงนับอย่างนี้

ปัจจนียะ จบ

[๓๗] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย

กับเหตุปัจจัย	มีวาระ ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย	
กับ ฯลฯ	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย	
กับ ฯลฯ	มีวาระ ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย	
กับ ฯลฯ	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย	
กับ ฯลฯ	มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓ ฯลฯ

ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

พึงนับอย่างนี้

อนุโลมปัจจนียะ จบ

[๓๘] ในอารัมมณปัจจัย กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๙

ในอธิปติปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๙

ในอนันตรปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๙

ในสมนันตรปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๙

ในสหชาตปัจจัย กับ ฯลฯ มีวาระ ๓

ในอัญญมัญญปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓

ในนิสสยปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓

ในอุปนิสสยปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๙

ในปุเรชาตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจฉาชาตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓

ในอาเสวนปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๙
ในกัมมปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๓
ในวิปากปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๓
ในอาหารปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๓
ในอินทริยปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๓
ในฌานปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๓
ในมัคคปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๓
ในสัมปยุตตปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๓
ในวิปปยุตตปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๓
ในอัตถิปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๓
ในนัตถิปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๙
ในวิคตปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๙
ในอวิคตปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๙

พึงนับอย่างนี้

ปัจจนียานุโลม จบ

เหตุทุกะ จบ

สเหตุกทุกะ

ปฏิจจวาร

[๓๙] สเหตุกธรรม อาศัยสเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นสเหตุกธรรม ขันธ์ ๒ อาศัยขันธ์ ๒ ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

อเหตุกธรรม อาศัยสเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสเหตุกธรรม ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

สเหตุกธรรม และอเหตุกธรรม อาศัยสเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นสเหตุกธรรมขันธ์ ๒ ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

อเหตุกธรรม อาศัยอเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยโมหะ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคต ด้วยอุทธัจจะ มหาภูตรูป ๓ อาศัยมหาภูตรูป ๑ จิตตสมุฏฐานรูป กฏัตตารูปที่เป็นอุปาทารูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย

สเหตุกธรรม อาศัยอเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย อาศัยโมหะ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ

ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ทั้งหลาย ที่เป็นสเหตุกธรรม อาศัยหทัยวัตถุ

สเหตุกธรรม และอเหตุกธรรม อาศัยอเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยโมหะ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ

ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสเหตุกธรรม อาศัยหทัยวัตถุ กฏัตตารูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย

สเหตุกธรรม อาศัยสเหตุกธรรม และอเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ และโมหะ ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นสเหตุกธรรม และหทัยวัตถุ ขันธ์ ๒ ฯลฯ

อเหตุกธรรม อาศัยสเหตุกธรรม และอเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสเหตุกธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลาย ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ และโมหะ

สเหตุกธรรม และอเหตุกธรรม อาศัยสเหตุกธรรม และอเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ และโมหะ ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นสเหตุกธรรม และหทัยวัตถุ ขันธ์ ๒ กฏัตตารูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสเหตุกธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย

[๔๐] สเหตุกธรรม อาศัยสเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นสเหตุกธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

อเหตุกธรรม อาศัยสเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ โมหะ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ

สเหตุกธรรม และอเหตุกธรรม อาศัยสเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และโมหะ อาศัยขันธ์ ๑ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ ขันธ์ ๒ ฯลฯ

อเหตุกธรรม อาศัยอเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นอเหตุกธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอเหตุกธรรม อาศัยหทัยวัตถุ

สเหตุกธรรม อาศัยอเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย อาศัยโมหะ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสเหตุกธรรม อาศัยหทัยวัตถุ

สเหตุกธรรม อาศัยสเหตุกธรรม และอเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ และโมหะ ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นสเหตุกธรรม และหทัยวัตถุ ขันธ์ ๒ ฯลฯ

[๔๑] สเหตุกธรรม อาศัยสเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะอธิปติปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นสเหตุกธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ

อเหตุกธรรม อาศัยสเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะอธิปติปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสเหตุกธรรม

สเหตุกธรรม และอเหตุกธรรม อาศัยสเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะอธิปติปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นสเหตุกธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ

อเหตุกธรรม อาศัยอเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะอธิปติปัจจัย

คือ มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป ที่เป็นอุปาทารูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย

อเหตุกธรรม อาศัยสเหตุกธรรม และอเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะอธิปติปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสเหตุกธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย

[๔๒] สเหตุกธรรม อาศัยสเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะอนันตรปัจจัย

ฯลฯ เพราะสมนันตรปัจจัย

[๔๓] ฯลฯ เพราะสหชาตปัจจัย

คือ ขันธ์ ๑ ที่เป็นสเหตุกธรรม ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

อเหตุกธรรม อาศัยอเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะสหชาตปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสเหตุกธรรม โมหะ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

สเหตุกธรรม และอเหตุกธรรม อาศัยสเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะสหชาตปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นสเหตุกธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ ขันธ์ ๓ และ โมหะ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ ขันธ์ ๒ ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

อเหตุกธรรม อาศัยอเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะสหชาตปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นอเหตุกธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยโมหะ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ

ในปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุ อาศัยขันธ์ทั้งหลาย ขันธ์ทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ พาหิรรูป ฯลฯ อาหารสมุฏฐานรูป ฯลฯ อุตุสมุฏฐานรูป ฯลฯ ส่วนพวกอสัญญสัตว์ทั้งหลาย มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ

สเหตุกธรรม อาศัยอเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะสหชาตปัจจัย

ปัจจัยเหล่านี้ พึงกระทำเป็นวาระ ๕ เหมือนกับเหตุปัจจัยไม่มีแตกต่างกัน

[๔๔] สเหตุกธรรม อาศัยสเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะอัญญมัญญปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นสเหตุกธรรม ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

อเหตุกธรรม อาศัยสเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะอัญญมัญญปัจจัย

คือ โมหะ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ

ในปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุ อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสเหตุกธรรม

สเหตุกธรรม และอเหตุกธรรม อาศัยสเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะอัญญมัญญปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และ โมหะ อาศัยขันธ์ ๑ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ ๓ และหทัยวัตถุ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นสเหตุกธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ

อเหตุกธรรม อาศัยอเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะอัญญมัญญปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นอเหตุกธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ ๓ และหทัยวัตถุ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นอเหตุกธรรม อาศัยขันธ์ ๒ ฯลฯ ตลอดถึงอสัญญสัตว์

สเหตุกธรรม อาศัยอเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะอัญญมัญญปัจจัย

คือ สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย อาศัยโมหะ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ

ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสเหตุกธรรม อาศัยหทัยวัตถุ

สเหตุกธรรม อาศัยสเหตุกธรรม และอเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะอัญญมัญญปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ และโมหะ ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นสเหตุกธรรม และหทัยวัตถุ ขันธ์ ๒ ฯลฯ

[๔๕] สเหตุกธรรม อาศัยสเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะนิสสยปัจจัย

ฯลฯ เพราะอุปนิสสยปัจจัย

ฯลฯ เพราะปุเรชาตปัจจัย

ฯลฯ เพราะอาเสวนปัจจัย

ฯลฯ เพราะกัมมปัจจัย

ฯลฯ เพราะวิปากปัจจัย

ฯลฯ เพราะอาหารปัจจัย

ฯลฯ เพราะอินทริยปัจจัย

ฯลฯ เพราะฌานปัจจัย

ฯลฯ เพราะมัคคปัจจัย

ฌานปัจจัยก็ดี มัคคปัจจัยก็ดี เหมือนกับสหชาตปัจจัย พาหิรรูป มหาภูตรูป ไม่มี

ฯลฯ เพราะสัมปยุตตปัจจัย

ฯลฯ เพราะวิปปยุตตปัจจัย

ฯลฯ เพราะอัตถิปัจจัย

ฯลฯ เพราะนัตถิปัจจัย

ฯลฯ เพราะวิคตปัจจัย

ฯลฯ เพราะอวิคตปัจจัย

[๔๖] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ ๙
ในอารัมมณปัจจัย	มี " ๖
ในอธิปติปัจจัย	มี " ๕
ในอนันตรปัจจัย	มี " ๖
ในสมนันตรปัจจัย	มี " ๖
ในสหชาตปัจจัย	มี " ๙
ในอัญญมัญญปัจจัย	มี " ๖
ในนิสสยปัจจัย	มี " ๙
ในอุปนิสสยปัจจัย	มี " ๖
ในปุเรชาตปัจจัย	มี " ๖
ในอาเสวนปัจจัย	มี " ๖
ในกัมมปัจจัย	มี " ๙
ในวิปากปัจจัย	มี " ๙
ในอาหารปัจจัย	มี " ๙
ในอินทริยปัจจัย	มี " ๙
ในฌานปัจจัย	มี " ๙
ในมัคคปัจจัย	มี " ๙
ในสัมปยุตตปัจจัย	มี " ๖
ในวิปปยุตตปัจจัย	มี " ๙
ในอัตถิปัจจัย	มี " ๙
ในนัตถิปัจจัย	มี " ๖
ในวิคตปัจจัย	มีวาระ ๖
ในอวิคตปัจจัย	มี " ๙

พึงนับอย่างนี้

อนุโลม จบ

[๔๗] อเหตุกธรรม อาศัยสเหตุกธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ โมหะ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ

อเหตุกธรรม อาศัยอเหตุกธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นอเหตุกธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ พึงกระทำทั้งหมด ตลอดถึงอสัญญสัตว์

[๔๘] อเหตุกธรรม อาศัยสเหตุกธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสเหตุกธรรม ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

อเหตุกธรรม อาศัยอเหตุกธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอเหตุกธรรม จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยโมหะ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ

ในปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุ อาศัยขันธ์ทั้งหลาย มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ ส่วนพวกอสัญญสัตว์ทั้งหลาย มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ

อเหตุกธรรม อาศัยสเหตุกธรรม และอเหตุกธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสเหตุกธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลาย ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ และโมหะ

[๔๙] สเหตุกธรรม อาศัยสเหตุกธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอธิปติปัจจัยเหมือนกับสหชาตปัจจัย ในอนุโลม

ฯลฯ ไม่ใช่เพราะอนันตรปัจจัย

ฯลฯ ไม่ใช่เพราะสมนันตรปัจจัย

ฯลฯ ไม่ใช่เพราะอัญญมัญญปัจจัย

ฯลฯ ไม่ใช่เพราะอุปนิสสยปัจจัย

[๕๐] สเหตุกธรรม อาศัยสเหตุกธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะปุเรชาตปัจจัย

คือ ในอรูปภูมิ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นสเหตุกธรรม ในปฏิสนธิขณะ ที่เป็นสเหตุกธรรม ฯลฯ

อเหตุกธรรม อาศัยสเหตุกธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะปุเรชาตปัจจัย

คือ ในอรูปภูมิ โมหะ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสเหตุธรรม ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

สเหตุกธรรม และอเหตุกธรรม อาศัยอเหตุกธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะปุเรชาตปัจจัย

คือ ในอรูปภูมิ ขันธ์ ๓ และโมหะ อาศัยขันธ์ ๑ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ ขันธ์ ๒ ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

อเหตุกธรรม อาศัยสเหตุกธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะปุเรชาตปัจจัย

คือ ในอรูปภูมิ ขันธ์ ๑ ที่เป็นอเหตุกธรรม ฯลฯ ขันธ์ ๒ ฯลฯ จิตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอเหตุกธรรม จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยโมหะที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ

ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ พึงให้พิสดาร ตลอดถึงอสัญญสัตว์ สเหตุกธรรม อาศัยอเหตุกธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะปุเรชาตปัจจัย

คือ ในอรูปภูมิ สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย อาศัยโมหะ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ

ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นเหตุกธรรม อาศัยหทัยวัตถุ

สเหตุกธรรม และอเหตุกธรรม อาศัยอเหตุกธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะปุเรชาตปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสเหตุกธรรม อาศัยหทัยวัตถุ กฏัตตารูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย

สเหตุกธรรม อาศัยสเหตุกธรรม และอเหตุกธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะปุเรชาตปัจจัย

คือ ในอรูปภูมิ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ และโมหะ ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นสเหตุกธรรม และหทัยวัตถุ ขันธ์ ๒ ฯลฯ

อเหตุกธรรม อาศัยสเหตุกธรรม และอเหตุกธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะปุเรชาตปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสเหตุกธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลาย ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉาที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ และโมหะ

สเหตุกธรรม และอเหตุกธรรม อาศัยสเหตุกธรรม และอเหตุกธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะปุเรชาตปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นสเหตุกธรรม และหทัยวัตถุ ขันธ์ ๒ ฯลฯ กฎัตตารูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสเหตุกธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย

[๕๑] สเหตุกธรรม อาศัยสเหตุกธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะปัจฉาชาตปัจจัย

ฯลฯ ไม่ใช่เพราะอาเสวนปัจจัย

[๕๒] ฯลฯ ไม่ใช่เพราะกัมมปัจจัย

คือ เจตนาที่เป็นสเหตุกธรรม อาศัยขันธ์ทั้งหลาย ที่เป็นสเหตุกธรรม

อเหตุกธรรม อาศัยอเหตุกธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะกัมมปัจจัย

คือ เจตนาที่เป็นอเหตุกธรรม อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอเหตุกธรรม พาหิรรูป ฯลฯ อาหารสมุฏฐานรูป ฯลฯ อุตุสมุฏฐานรูป ฯลฯ

สเหตุกธรรม อาศัยอเหตุกธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะกัมมปัจจัย

คือ สัมปยุตตเจตนา อาศัยโมหะที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ

สเหตุกธรรม อาศัยสเหตุกธรรม และอเหตุกธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะกัมมปัจจัย

คือ สัมปยุตตเจตนา อาศัยขันธ์ทั้งหลาย ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ และโมหะ

[๕๓] ฯลฯ ไม่ใช่เพราะวิปากปัจจัย ปฏิสนธิ ไม่มี

[๕๔] อเหตุกธรรม อาศัยอเหตุกธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอาหารปัจจัย

ฯลฯ ไม่ใช่เพราะอินทริยปัจจัย

ฯลฯ ไม่ใช่เพราะฌานปัจจัย

ฯลฯ ไม่ใช่เพราะมัคคปัจจัย

ฯลฯ ไม่ใช่เพราะสัมปยุตตปัจจัย

[๕๕] สเหตุกธรรม อาศัยสเหตุกธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะวิปปยุตตปัจจัย

คือ ในอรูปภูมิ ขันธ์ ๑ ที่เป็นสเหตุกธรรม ฯลฯ

อเหตุกธรรม อาศัยสเหตุกธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะวิปปยุตตปัจจัย

คือ ในอรูปภูมิ โมหะที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ

สเหตุกธรรม และอเหตุกธรรม อาศัยสเหตุกธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะวิปปยุตตปัจจัย

คือ ในอรูปภูมิ ขันธ์ ๓ และโมหะ อาศัยขันธ์ ๑ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ ขันธ์ ๒ ฯลฯ

อเหตุกธรรม อาศัยอเหตุกธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะวิปปยุตตปัจจัย

คือ ในอรูปภูมิ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นอเหตุกธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ

สเหตุกธรรม อาศัยอเหตุกธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะวิปปยุตตปัจจัย

คือ ในอรูปภูมิ สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย อาศัยโมหะ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ

สเหตุกธรรม อาศัยสเหตุกธรรม และอเหตุกธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะวิปปยุตตปัจจัย

คือ ในอรูปภูมิ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ และโมหะ ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ฯลฯ ไม่ใช่เพราะนัตถิปัจจัย

ฯลฯ ไม่ใช่เพราะวิคตปัจจัย

[๕๖] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย	มีวาระ ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย	มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย	มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย	มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย	มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย	มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย	มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย	มีวาระ ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย	มี " ๖
ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย	มี " ๓

พึงนับอย่างนี้

ปัจจนียะ จบ

[๕๗] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย	กับเหตุปัจจัย	มีวาระ ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย	กับ ฯลฯ	มีวาระ ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓

พึงนับอย่างนี้

อนุโลมปัจจนียะ จบ

[๕๘] ในอารัมมณปัจจัย

กับเหตุปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๒

ในอนันตรปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๒

ในสมนันตรปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๒

ในปัจจัยทั้งปวง กับ ฯลฯ มี " ๒

ในวิปากปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๑

ในอาหารปัจจัย กับ ฯลฯ มีวาระ ๒

ในอินทริยปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๒

ในฌานปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๒

ในมัคคปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๑

ในสัมปยุตตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๒

ในอวิคตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๒

พึงนับอย่างนี้

ปัจจัยนียานุโลม จบ

สหชาตวาร เหมือนกับ ปฏิจจวาร

ปัจจยวาร

[๕๙] สเหตุกธรรม อาศัยสเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย สเหตุกมูลกะนัย เหมือนกับปฏิจจวาร

อเหตุกธรรม อาศัยอเหตุกธรรม ฯลฯ เหมือนกับปฏิจจวารนั่นเอง

สเหตุกธรรม อาศัยอเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสเหตุกธรรม อาศัยหทัยวัตถุ สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย อาศัยโมหะ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ

ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสเหตุกธรรม อาศัยหทัยวัตถุ

สเหตุกธรรม และอเหตุกธรรม อาศัยอเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสเหตุกธรรม อาศัยหทัยวัตถุ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลายและจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยโมหะ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ ในปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุ ฯลฯ

สเหตุกธรรม อาศัยสเหตุกธรรม และ อเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นสเหตุกธรรม และ หทัยวัตถุ ขันธ์ ๒ ฯลฯ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ และ โมหะ ขันธ์ ๒ ฯลฯ ใน
ปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

อเหตุกธรรม อาศัย สเหตุกธรรม และอเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัย ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นเหตุกธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย จิตตสมุฏฐานรูป อาศัย ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ และ โมหะ ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

สเหตุกธรรม และ อเหตุกธรรม อาศัย สเหตุกธรรม และ อเหตุธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ อาศัย ขันธ์ ๑ ที่เป็นสเหตุกธรรม และ หทัยวัตถุ ขันธ์ ๒ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัย ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสเหตุกธรรม และ มหาภูตรูปทั้งหลาย ขันธ์ ๓ และ

จิตตสมุฏฐานรูป อาศัย ขันธ์ ๑ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ และโมหะ ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ ๓ อาศัย ขันธ์ ๑ ที่เป็นสเหตุกธรรม และหทัยวัตถุ ขันธ์ ๒ ฯลฯ กฏัตตารูป อาศัย ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสเหตุกธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย

[๖๐] สเหตุกธรรม อาศัย สเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ อาศัย ขันธ์ ๑ ที่เป็นสเหตุกธรรม ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

อเหตุกธรรม อาศัย สเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ โมหะ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ อาศัย ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ

สเหตุกธรรม และ อเหตุกธรรม อาศัย สเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และโมหะ อาศัยขันธ์ ๑ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ ขันธ์ ๒ ฯลฯ

อเหตุกธรรม อาศัย อเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ ขันธ์ ๑ ที่เป็นอเหตุกธรรม ฯลฯ ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ทั้งหลาย อาศัย หทัยวัตถุ จักขุวิญญาณ อาศัยจักขายตนะ กายวิญญาณ อาศัยกายายตนะ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอเหตุกธรรม อาศัยหทัยวัตถุ

สเหตุกธรรม อาศัย อเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสเหตุกธรรม อาศัย หทัยวัตถุ สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย อาศัย โมหะ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

สเหตุกธรรม และ อเหตุกธรรม อาศัย อเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ และโมหะ อาศัย-หทัยวัตถุ

สเหตุกธรรม อาศัย สเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นสเหตุกธรรม และหทัยวัตถุ ขันธ์ ๓ อาศัย ขันธ์ ๑ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ และโมหะ ขันธ์ ๒ ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

อเหตุกธรรม อาศัย สเหตุกธรรม และอเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ โมหะ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ และ หทัยวัตถุ

สเหตุกธรรม และ อเหตุกธรรม อาศัย สเหตุกธรรม และ อเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และ โมหะ อาศัย ขันธ์ ๑ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ และ โมหะ อาศัยขันธ์ ๒

[๖๑] สเหตุกธรรม อาศัย สเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะอธิปติปัจจัย

ในอธิปติปัจจัย พึงกระทำวาระ ๙ เฉพาะในปวัตติกาลเท่านั้น

[๖๒] สเหตุกธรรม อาศัย สเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะอนันตรปัจจัย

ฯลฯ เพราะสมนันตรปัจจัย

[๖๓] ฯลฯ เพราะสหชาตปัจจัย

มี ๓ นัย เหมือนกับ ปฏิจจวาร

อเหตุกธรรม อาศัย อเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะสหชาตปัจจัย คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัย ขันธ์ ๑ ที่เป็นสเหตุกธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิขณะ ตลอดถึงอสัญญสัตว์ จักขุวิญญาณ อาศัย จักขายตนะ กายวิญญาณ อาศัย กายายตนะ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอเหตุกธรรม อาศัย หทัยวัตถุ

สเหตุกธรรม อาศัย อเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะสหชาตปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสเหตุกธรรม อาศัย หทัยวัตถุ สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย อาศัย โมหะ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

สเหตุกธรรม และ อเหตุกธรรม อาศัย อเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะสหชาตปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสเหตุกธรรม อาศัย หทัยวัตถุ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัย มหาภูตรูปทั้งหลาย สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัย โมหะที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ ในปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุ ฯลฯ

สเหตุกธรรม อาศัย สเหตุกธรรม และอเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะสหชาตปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ อาศัย ขันธ์ ๑ ที่เป็นสเหตุกธรรม และหทัยวัตถุ ขันธ์ ๒ ฯลฯ ขันธ์ ๓ อาศัย ขันธ์ ๑ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ และ โมหะ ขันธ์ ๒ ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

อเหตุกธรรม อาศัย สเหตุกธรรม และอเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะสหชาตปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัย ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสเหตุกธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย จิตตสมุฏฐานรูป อาศัย ขันธ์ทั้งหลาย ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ และโมหะ โมหะที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ อาศัย ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ และหทัยวัตถุ

สเหตุกธรรม และอเหตุกธรรม อาศัยสเหตุกธรรม และอเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะสหชาตปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นสเหตุกธรรม และหทัยวัตถุ ขันธ์ ๒ ฯลฯ จิตต-สมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสเหตุกธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ และหทัยวัตถุ ขันธ์ ๒ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลาย ที่เป็นสเหตุกธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ และโมหะ ขันธ์ ๒ ฯลฯ ขันธ์ ๓ และโมหะ อาศัยขันธ์ ๑ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ และหทัยวัตถุ ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นสเหตุกธรรม และหทัยวัตถุ ขันธ์ ๒ ฯลฯ กฏัตตารูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสเหตุกธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย

[๖๔] สเหตุกธรรม อาศัยสเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะอัญญมัญญปัจจัย ฯลฯ

ฯลฯ เพราะอวิคตปัจจัย

[๖๕] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ ๙
ในอารัมมณปัจจัย	มีวาระ ๙
ในอธิปติปัจจัย	มี " ๙

ในปัจจัยทั้งปวง มี " ๙

ในอวิคตปัจจัย มี " ๙

พึงนับอย่างนี้

อนุโลม จบ

[๖๖] อเหตุกธรรม อาศัยสเหตุกธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ โมหะ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ อาศัยขันธ์ทั้งหลาย ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ

อเหตุกธรรม อาศัยอเหตุกธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๑ ที่เป็นอเหตุกธรรม ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ ตลอดถึงอสัญญสัตว์ จักขุวิญญาณ อาศัยจักขายตนะ กายวิญญาณ อาศัยกายายตนะ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอเหตุกธรรม และโมหะ อาศัยหทยวัตถุ

อเหตุกธรรม อาศัยสเหตุกธรรม และอเหตุกธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ โมหะ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ อาศัยขันธ์ทั้งหลาย ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ และหทยวัตถุ

ฯลฯ

[๖๗] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่นิสสยปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย มีวาระ ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย มี " ๖
ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย มี " ๓

พึงนับอย่างนี้

ปัจจนียะ จบ

[๖๘] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย กับเหตุปัจจัย มีวาระ ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย กับเหตุปัจจัย มีวาระ ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๓

พึงนับอย่างนี้

อนุโลมปัจจนียา จบ

[๖๙] ในอารัมมณปัจจัย	กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย	มีวาระ ๓
ในอนันตรปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๓ ฯลฯ
ในมัคคปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๓
ในสัมปยุตตปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๓
ในอวิคตปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๓

พึงนับอย่างนี้

ปัจจนียานุโลม จบ

นิสสยวาร เหมือนกับ ปัจจยวาร

สังสัฏฐวาร

[๗๐] สเหตุกธรรม คลุกเคล้ากับสเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ คลุกเคล้ากับขันธ์ ๑ ที่เป็นสเหตุกธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

สเหตุกธรรม คลุกเคล้ากับอเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะคลุกเคล้ากับโมหะ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ

สหรคตธรรม คลุกเคล้ากับสเหตุกธรรม และอเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ คลุกเคล้ากับขันธ์ ๑ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ และโมหะ ขันธ์ ๒ ฯลฯ

[๗๑] สเหตุกธรรม คลุกเคล้ากับสเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ คลุกเคล้ากับขันธ์ ๑ ที่เป็นสเหตุกธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

อเหตุกธรรม คลุกเคล้ากับสเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ โมหะที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ คลุกเคล้ากับขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ

สเหตุกธรรม และอเหตุกธรรม คลุกเคล้ากับสเหตุกธรรม เกิดขึ้นเพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และโมหะ คลุกเคล้ากับขันธ์ ๑ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ ขันธ์ ๒ ฯลฯ

อเหตุกธรรม คลุกเคล้ากับอเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ คลุกเคล้ากับขันธ์ ๑ ที่เป็นอเหตุกธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

สเหตุกธรรม คลุกเคล้ากับอเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะคลุกเคล้ากับโมหะ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ

สเหตุกธรรม คลุกเคล้ากับสเหตุกธรรม และอเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ คลุกเคล้ากับขันธ์ ๑ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ และโมหะ ขันธ์ ๒ ฯลฯ

[๗๒] สเหตุกธรรม คลุกเคล้ากับสเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะอธิปติปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ คลุกเคล้ากับขันธ์ ๑ ที่เป็นสเหตุกธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ

[๗๓] สเหตุกธรรม คลุกเคล้ากับสเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะอนันตรปัจจัย

ฯลฯ เพราะสมนันตรปัจจัย

ฯลฯ เพราะสหชาตปัจจัย ฯลฯ

[๗๔] ฯลฯ เพราะวิปากปัจจัย

คือ ขันธ์ ๑ ที่เป็นสเหตุกธรรม ซึ่งเป็นวิบาก ขันธ์ ๒ ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

อเหตุกธรรม คลุกเคล้ากับอเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะวิปากปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ คลุกเคล้ากับขันธ์ ๑ ที่เป็นอเหตุกธรรม ซึ่งเป็นวิปากขันธ์ ๒ ฯลฯ ใน ปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

ฯลฯ เพราะฌานปัจจัย ฯลฯ

ฯลฯ เพราะอวิคตปัจจัย

[๗๕] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ ๓
ในอารัมมณปัจจัย	มี " ๖
ในอธิปติปัจจัย	มี " ๑
ในอนันตรปัจจัย	มี " ๖
ในสมนันตรปัจจัย	มี " ๖
ในสหชาตปัจจัย	มี " ๖
ในอัญญมัญญปัจจัย	มี " ๖
ในนิสสยปัจจัย	มี " ๖
ในอุปนิสสยปัจจัย	มี " ๖
ในปุเรชาตปัจจัย	มี " ๖ ฯลฯ
ในวิปากปัจจัย	มี " ๒
ในอาหารปัจจัย	มี " ๖
ในอินทริยปัจจัย	มี " ๖
ในฌานปัจจัย	มีวาระ ๖
ในมัคคปัจจัย	มี " ๕
ในอวิคตปัจจัย	มี " ๖

พึงนับอย่างนี้

อนุโลม จบ

[๗๖] อเหตุกธรรม คลุกเคล้ากับสเหตุกธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ โมหะ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ คลุกเคล้ากับขันธ์ทั้งหลาย ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ

อเหตุกธรรม คลุกเคล้ากับอเหตุกธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ คลุกเคล้ากับขันธ์ ๑ ที่เป็นอเหตุกธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

ฯลฯ

[๗๗] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย	มีวาระ ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย	มี " ๖
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย	มี " ๖
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย	มี " ๖
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย	มี " ๖
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย	มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย	มี " ๖
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย	มี " ๖

พึงนับอย่างนี้

ปัจจนียะ จบ

[๗๘] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย	กับเหตุปัจจัย	มีวาระ ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี "	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี "	๓

พึงนับอย่างนี้

อนุโลมปัจจนียะ จบ

[๗๙] ในอารัมมณปัจจัย	กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย	มีวาระ	๒
ในอนันตรปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี "	๒ ฯลฯ
ในกัมมปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี "	๒
ในวิปากปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี "	๑
ในอาหารปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี "	๒
ในมัคคปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี "	๑
ในอวิคตปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี "	๒

พึงนับอย่างนี้

ปัจจนียานุโลม จบ

สัมปยุตตวาร เหมือนกับ สังสัฏฐวาร

ปัญหาวาร

[๘๐] สเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่สเหตุกธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นสเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

สเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่อเหตุกธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นสเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

สเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่ สเหตุกธรรม และ อเหตุกธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นสเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

อเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่อเหตุกธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ โมหะ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐาน-รูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย

อเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่สเหตุกธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ โมหะ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตต-ขันธ์ทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย

อเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่ สเหตุกธรรม และ อเหตุกธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ โมหะ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และ จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย

[๘๑] สเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่สเหตุกธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ บุคคลให้ทาน ศีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ พิจารณากุศลกรรมนั้น

บุคคลพิจารณากุศลกรรมทั้งหลายที่เคยสั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน

ออกจากฌานแล้ว พิจารณาฌานแล้ว

พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรค พิจารณามรรค พิจารณาผล

กิเลสที่ละแล้ว ฯลฯ กิเลสที่ข่มแล้ว ฯลฯ กิเลสทั้งหลายที่เคยเกิดขึ้นแล้วในกาลก่อน ฯลฯ

ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสเหตุกธรรม โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น

เมื่อกุศลและอกุศลดับไปแล้ว ตทารัมมณจิตที่เป็นวิบาก ที่เป็นสเหตุกธรรม เกิดขึ้น

บุคคลรู้จิตของบุคคลผู้พร้อมเพรียงด้วยจิต ที่เป็นสเหตุกธรรม โดยเจโตปริยญาณ

อากาสานัญจายตนะ เป็นปัจจัยแก่วิญญาณัญจายตนะ อากิญจัญญายตนะ เป็นปัจจัยแก่เนวสัญญานาสัญญายตนะ

ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่อิทธิวิธญาณ แก่เจโตปริยญาณ แก่บุพเพนิวาสานุสสติญาณ แก่ยถากัมมูปคญาณ โดยอารัมมณปัจจัย

เพราะปรารภขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสเหตุกธรรม ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสเหตุกธรรม เกิดขึ้น

สเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่อเหตุกธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสเหตุกธรรม โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น

เมื่อกุศลและอกุศลดับไปแล้ว ตทารัมมณจิตที่เป็นวิบาก ที่เป็นอเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะปรารภขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสเหตุกธรรม ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอเหตุกธรรม และ โมหะ เกิดขึ้น

สเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่สเหตุกธรรม และ อเหตุกธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ เพราะปรารภขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสเหตุกธรรม ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ และ โมหะ เกิดขึ้น

อเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่อเหตุกธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ นิพพาน เป็นปัจจัยแก่อาวัชชนะ โดยอารัมมณปัจจัย

จักขุ ฯลฯ หทยวัตถุ ฯลฯ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอเหตุกธรรม และโมหะ โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น

เมื่อกุศลและอกุศลดับไปแล้ว ตทารัมมณจิตที่เป็นวิบาก ที่เป็นอเหตุกธรรม เกิดขึ้น

รูปายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ โผฏฐัพพายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ

เพราะปรารภขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอเหตุกธรรม และ โมหะ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอเหตุกธรรม และ โมหะ เกิดขึ้น

อเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่สเหตุกธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ พระอริยะทั้งหลาย พิจารณานิพพาน

นิพพาน เป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก่โวทาน แก่มรรค แก่ผล โดยอารัมมณปัจจัย

พระอริยะทั้งหลายพิจารณากิเลสที่ละแล้ว ที่เป็นอเหตุกธรรม กิเลสทั้งหลายที่เคยเกิดขึ้นแล้วในกาลก่อน ฯลฯ

จักขุ ฯลฯ หทยวัตถุ ฯลฯ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอเหตุกธรรม และโมหะ โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น

เมื่อกุศลและอกุศลดับไปแล้ว ตทารัมมณจิตที่เป็นวิบาก ที่เป็นสเหตุกธรรม เกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูป ด้วยทิพพจักขุ ฟังเสียง ด้วยทิพพโสตธาตุ

บุคคลผู้จิตของบุคคลรู้พร้อมเพรียงด้วยจิต ที่เป็นอเหตุกธรรม โดยเจโตปริยญาณ

ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่อิทธิวิธญาณ แก่เจโตปริยญาณ แก่บุพเพนิวาสานุสสติญาณ แก่ยถากัมมูปคญาณ แก่อนาคตังสญาณ โดยอารัมมณปัจจัย

เพราะปรารภขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอเหตุกธรรม และ โมหะ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสเหตุกธรรม เกิดขึ้น

อเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่สเหตุกธรรม และ อเหตุกธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ เพราะปรารภจักขุ ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ และโมหะ เกิดขึ้น

โสตะ ฯลฯ หทยวัตถุ ฯลฯ เพราะปรารภขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอเหตุกธรรม และ โมหะ ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ และ โมหะ เกิดขึ้น

สเหตุกธรรม และอเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่สเหตุกธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ เพราะปรารภขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ และโมหะ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสเหตุกธรรม เกิดขึ้น

สเหตุกธรรม และอเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่อเหตุกธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ เพราะปรารภขันธ์ทั้งหลาย ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ และ โมหะ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอเหตุกธรรม และโมหะ เกิดขึ้น

สเหตุกธรรม และอเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่สเหตุกธรรม และอเหตุกธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ เพราะปรารภขันธ์ทั้งหลาย ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ และ โมหะ ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ และโมหะ เกิดขึ้น

[๘๒] สเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่สเหตุกธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาธิปติ สหชาตาธิปติ

ที่เป็นอารัมมณาธิปติ ได้แก่ บุคคลให้ทาน ศีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ กระทำกุศลธรรมนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว พิจารณา

จากฌาน ฯลฯ

พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรค กระทำมรรคให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ฯลฯ ผล ฯลฯ

เพราะกระทำขันธ์ทั้งหลาย ที่เป็นสเหตุกธรรมให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะกระทำความยินดีนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ราคะ เกิดขึ้น ทิฏฐิ เกิดขึ้น

ที่เป็นสหชาตาธิปติ ได้แก่ อธิปติที่เป็นสเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย

อเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่สเหตุกธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ สหชาตาธิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นสเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย

สเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่สเหตุกธรรม และอเหตุกธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ สหชาตาธิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นสเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย

อเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่สเหตุกธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ อารัมมณาธิปติ ได้แก่ พระอริยะทั้งหลายกระทำนิพพานให้หนักแน่นแล้ว พิจารณา

นิพพาน เป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก่โวทาน แก่มรรค แก่ผล โดยอธิปติปัจจัย

จักขุ ฯลฯ หทยวัตถุ ฯลฯ บุคคลกระทำขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอเหตุกธรรมให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะกระทำความยินดีนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว ราคะ เกิดขึ้น ทิฏฐิ เกิดขึ้น

[๘๓] สเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่สเหตุกธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสเหตุกธรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสเหตุกธรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย

อนุโลม เป็นปัจจัยแก่โคตรภู อนุโลม เป็นปัจจัยแก่โวทาน โคตรภูเป็นปัจจัยแก่มรรค โวทานเป็นปัจจัยแก่มรรค มรรค เป็นปัจจัยแก่ผล ผล เป็นปัจจัยแก่ผล อนุโลม เป็นปัจจัยแก่ผลสมาบัติ เนวสัญญานาสัญญายตนะ ของบุคคลผู้ออกจากนิโรธ เป็นปัจจัยแก่ผลสมาบัติ โดยอนันตรปัจจัย

สเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่อเหตุกธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ ที่เกิดก่อน ๆ เป็นปัจจัยแก่โมหะ ที่สหรคตด้วยวิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย

จุติจิต ที่เป็นสเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปปัตติจิต ที่เป็นอเหตุกธรรม โดยอนันตรปัจจัย

ภวังค์ที่เป็นสเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่อาวัชชนะ โดยอนันตรปัจจัย

ภวังค์ที่เป็นสเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่ภวังค์ที่เป็นอเหตุกธรรม โดยอนันตรปัจจัย

ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่วุฏฐานะที่เป็นอเหตุกธรรม โดยอนันตร-ปัจจัย

สเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่สเหตุกธรรม และอเหตุกธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ ที่เกิดก่อน ๆ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลาย ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะที่เกิดหลัง ๆ และโมหะ โดยอนันตรปัจจัย

อเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่อเหตุกธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ โมหะ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ ที่เกิดก่อน ๆ เป็นปัจจัยแก่โมหะ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย

ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอเหตุกธรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอเหตุก-ธรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย

อาวัชชนะ เป็นปัจจัยแก่ปัญจวิญญาณ โดยอนันตรปัจจัย

อเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่สเหตุกธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ โมหะ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ ที่เกิดก่อนๆเป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย

จุติจิตที่เป็นอเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปปัตติจิตที่เป็นสเหตุกธรรม โดยอนันตรปัจจัย

ภวังค์ที่เป็นอเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่ภวังค์ที่เป็นสเหตุกธรรม โดยอนันตรปัจจัย

ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่วุฏฐานะที่เป็นสเหตุกธรรม โดยอนันตร-ปัจจัย

อาวัชชนะ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลาย ที่เป็นสเหตุกธรรม โดยอนันตรปัจจัย

อเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่สเหตุกธรรม และอเหตุกธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ โมหะ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลาย ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ ที่เกิดหลังๆ และโมหะ โดยอนันตรปัจจัย

อาวัชชนะ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลาย ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ และโมหะ โดยอนันตรปัจจัย

สเหตุกธรรม และอเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่สเหตุกธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลาย ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ ที่เกิดก่อนๆ และโมหะ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย

สเหตุกธรรม และอเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่อเหตุกธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลาย ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ ที่เกิดก่อนๆ และโมหะ เป็นปัจจัยแก่โมหะ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย

ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ และโมหะ เป็นปัจจัยแก่วุฏฐานะที่เป็นอเหตุกธรรม โดยอนันตรปัจจัย

สเหตุกธรรม และอเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่สเหตุกธรรม และอเหตุกธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลาย ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ ที่เกิดก่อนๆ และโมหะ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลาย ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ ที่เกิดหลังๆ และโมหะ โดยอนันตรปัจจัย

[๘๔] สเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่สเหตุกธรรม โดยสหชาตปัจจัย เหมือนกับสหชาตปัจจัย ในปฏิจจวาร

ปัจจัยสงเคราะห์ในที่นี้ ไม่มี

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอัญญมัญญปัจจัย เหมือนกับปฏิจจวาร

ฯลฯ เป็นปัจจัยโดยนิสสยปัจจัย เหมือนกับนิสสยปัจจัย ในปฏิจจวาร

ปัจจัยสงเคราะห์ในที่นี้ ไม่มี

[๘๕] ฯลฯ เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสเหตุกธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

สเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่อเหตุกธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอเหตุกธรรม และโมหะ โดยอุปนิสสยปัจจัย

สเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่สเหตุกธรรม และอเหตุกธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ และโมหะ โดยอุปนิสสยปัจจัย

อเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่อเหตุกธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ สุขทางกาย เป็นปัจจัยแก่สุขทางกาย แก่ทุกข์ทางกาย และแก่โมหะ โดยอุปนิสสยปัจจัย

ทุกข์ทางกาย ฯลฯ อุตุ ฯลฯ โภชนะ ฯลฯ เสนาสนะ เป็นปัจจัยแก่สุขทางกาย แก่ทุกข์ทางกาย และแก่โมหะ โดยอุปนิสสยปัจจัย

โมหะ เป็นปัจจัยแก่สุขทางกาย แก่ทุกข์ทางกาย และแก่โมหะ โดยอุปนิสสยปัจจัย

สุขทางกาย ทุกข์ทางกาย อุตุ โภชนะ เสนาสนะ และโมหะ เป็นปัจจัยแก่สุขทางกาย แก่ทุกข์ทางกาย และแก่โมหะ โดยอุปนิสสยปัจจัย

อเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่สเหตุกธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยสุขทางกายแล้วให้ทาน ฯลฯ ทำลายสงฆ์

บุคคลเข้าไปอาศัยทุกข์ทางกาย ฯลฯ อุตุ โภชนะ เสนาสนะ ฯลฯ โมหะแล้ว ให้ทาน ฯลฯ ทำลายสงฆ์

สุขทางกาย ฯลฯ และโมหะ เป็นปัจจัยแก่ศรัทธา ฯลฯ แก่ปัญญา แก่ราคะ ฯลฯ แก่ความปรารถนา แก่มรรค แก่ผลสมาบัติ โดยอุปนิสสยปัจจัย

อเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่สเหตุกธรรม และอเหตุกธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ สุขทางกาย และโมหะ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ และโมหะ โดยอุปนิสสยปัจจัย

สเหตุกธรรม และอเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่สเหตุกธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ และโมหะ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสเหตุกธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

สเหตุกธรรม และอเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่อเหตุกธรรม โดยอุปนิสยปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ และโมหะ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอเหตุกธรรมและโมหะ โดยอุปนิสสยปัจจัย

สเหตุกธรรม และอเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่สเหตุกธรรม และอเหตุกธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ และโมหะ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลาย ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ และโมหะ โดยอุปนิสสยปัจจัย

[๘๖] อเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่อเหตุกธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น

เมื่อกุศลและอกุศลดับไปแล้ว อารัมมณจิตที่เป็นวิบาก ที่เป็นอเหตุกธรรม เกิดขึ้น

รูปายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ โผฏฐัพพายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ โดยปุเรชาตปัจจัย

ที่เป็นวัตถุปุเรชาต ได้แก่จักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ กายายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ โดยปุเรชาตปัจจัย

หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอเหตุกธรรม และโมหะ โดยปุเรชาตปัจจัย

อเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่สเหตุกธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น

เมื่อกุศลและอกุศลดับไปแล้ว ตทารัมมณจิตที่เป็นวิบากที่เป็นสเหตุกธรรม เกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูป ด้วยทิพพจักขุ ฟังเสียง ด้วยทิพพโสตธาตุ

ที่เป็นวัตถุปุเรชาต ได้แก่หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสเหตุกธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย

อเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่สเหตุกธรรม และอเหตุกธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ เพราะปรารภจักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ขันธ์ทั้งหลาย ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ และโมหะ เกิดขึ้น

ที่เป็นวัตถุปุเรชาต ได้แก่ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ และโมหะ โดยปุเรชาตปัจจัย

[๘๗] สเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่อเหตุกธรรม โดยปัจฉาชาตปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสเหตุกธรรม ที่เกิดภายหลัง เป็นปัจจัยแก่กายนี้ที่เกิดก่อน โดยปัจฉาชาตปัจจัย

อเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่อเหตุกธรรม โดยปัจฉาชาตปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอเหตุกธรรม ที่เกิดภายหลัง และโมหะ เป็นปัจจัยแก่กายนี้ ที่เกิดก่อน โดยปัจฉาชาตปัจจัย

สเหตุกธรรม และอเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่อเหตุกธรรม โดยปัจฉาชาตปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ ที่เกิดภายหลัง และโมหะ เป็นปัจจัยแก่กายนี้ ที่เกิดก่อน โดยปัจฉาชาตปัจจัย

[๘๘] สเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่สเหตุกธรรม โดยอาเสวนปัจจัย เหมือนกับ อนันตรปัจจัย

อาวัชชนะก็ดี ภวังค์ก็ดี ไม่มี ในอาเสวนปัจจัย พึงเว้นวาระทั้ง ๙

[๘๙] สเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่สเหตุกธรรม โดยกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต นานาขณิก

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ เจตนาที่เป็นสเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย

ที่เป็นนานาขณิก ได้แก่ เจตนาที่เป็นสเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสเหตุกธรรม ซึ่งเป็นวิบาก โดยกัมมปัจจัย

สเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่อเหตุกธรรม โดยกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต นานาขณิก

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ เจตนาที่เป็นสเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย

ที่เป็นนานาขณิก ได้แก่ เจตนาที่เป็นสเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอเหตุกธรรม ซึ่งเป็นวิบาก และกฏัตตารูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย

สเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่สเหตุกธรรม และอเหตุกธรรม โดยกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต นานาขณิก

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ เจตนาที่เป็นสเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย

ที่เป็นนานาขณิก ได้แก่ เจตนาที่เป็นสเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสเหตุกธรรม ซึ่งเป็นวิบาก และกฏัตตารูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย

อเหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่อเหตุธรรม โดยกัมมปัจจัย

คือ เจตนาที่เป็นอเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย

[๕๐] สเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่สเหตุกธรรม โดยวิปากปัจจัย

คือ ขันธ์ ๑ ที่เป็นสเหตุกธรรม ซึ่งเป็นวิบาก เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ ๓ ฯลฯ ขันธ์ ๒ ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

สเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่อเหตุกธรรม โดยวิปากปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสเหตุกธรรม ซึ่งเป็นวิบาก เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยวิปากปัจจัย ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

สเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่สเหตุกธรรม และอเหตุกธรรม โดยวิปากปัจจัย

คือ ขันธ์ ๑ ที่เป็นสเหตุกธรรม ซึ่งเป็นวิบาก เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐาน-รูปทั้งหลาย ฯลฯ ขันธ์ ๒ ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

อเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่อเหตุกธรรม โดยวิปากปัจจัย

คือ ขันธ์ ๑ ที่เป็นอเหตุกธรรม ซึ่งเป็นวิบาก เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐาน-รูปทั้งหลาย ฯลฯ ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่หทัยวัตถุ โดยวิปากปัจจัย

[๘๑] สเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่สเหตุกธรรม โดยอาหารปัจจัยมี ๓ นัย

อเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่อเหตุกธรรม โดยอาหารปัจจัย

คือ อาหารทั้งหลาย ที่เป็นอเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอาหารปัจจัย ในปฏิสนธิขณะ กวฬิงการาหารเป็นปัจจัยแก่กายนี้ โดยอาหารปัจจัย

[๘๒] สเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่สเหตุกธรรม โดยอินทริยปัจจัยมี ๓ นัย

อเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่อเหตุกธรรม โดยอินทริยปัจจัย

คือ อินทรีย์ทั้งหลายที่เป็นอเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์และจิตตสมุตฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอินทริยปัจจัย ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

จักขุนทรีย์ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ กายินทรีย์ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ โดยอินทริยปัจจัย รูปชีวิตินทรีย์ เป็นปัจจัยแก่กฏัตตารูปทั้งหลาย โดยอินทริยปัจจัย

[๘๓] สเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่สเหตุกธรรม โดยฌานปัจจัยมี ๓ นัย

อเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่อเหตุกธรรม โดยฌานปัจจัย

คือ องค์ฌานทั้งหลายที่เป็นอเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยฌานปัจจัย ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

[๘๔] สเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่สเหตุกธรรม โดยมัคคปัจจัย มี ๓ นัย

[๘๕] สเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่สเหตุกธรรม โดยสัมปยุตตปัจจัย เหมือนกับสัมปยุตตปัจจัย ในปฏิจจวาร

พึงกระทำวาระ ๖

[๘๖] สเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่อเหตุกธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปัจฉาชาต

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยวิปปยุตตปัจจัย

ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่กฏัตตารูปทั้งหลาย โดยวิปปยุตตปัจจัย

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่กายนี้ ที่เกิดก่อน โดยวิปปยุตตปัจจัย

อเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่อเหตุกธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต ปัจฉาชาต

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยวิปปยุตตปัจจัย

ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่กฏัตตารูปทั้งหลาย โดยวิปปยุตตปัจจัย ขันธ์ทั้งหลายเป็นปัจจัยแก่หทัยวัตถุ โดยวิปปยุตตปัจจัย หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลาย โดยวิปปยุตตปัจจัย

ที่เป็นปุเรชาต ได้แก่ จักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ กายายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอเหตุกธรรม และโมหะ โดยวิปปยุตตปัจจัย

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอเหตุกธรรม และโมหะ เป็นปัจจัยแก่กายนี้ ที่เกิดก่อน โดยวิปปยุตตปัจจัย

อเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่สเหตุกธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ในปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสเหตุกธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย

ที่เป็นปุเรชาต ได้แก่ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสเหตุกธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย

อเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่สเหตุกธรรม และอเหตุกธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ ปุเรชาต ได้แก่ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลาย ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ และโมหะ โดยวิปปยุตตปัจจัย

สเหตุกธรรม และอเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่อเหตุกธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปัจฉาชาต

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ และโมหะ เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยวิปปยุตตปัจจัย

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ และโมหะ เป็นปัจจัยแก่กายนี้ ที่เกิดก่อน โดยวิปปยุตตปัจจัย

[๘๗] สเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่สเหตุกธรรม โดยอัตถิปัจจัย

คือ ขันธ์ ๑ ที่เป็นสเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ ๓ ฯลฯ ขันธ์ ๒ ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

สเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่อเหตุกธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปัจฉาชาต

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย ขันธ์ทั้งหลาย ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ เป็นปัจจัยแก่โมหะ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่กายนี้ ที่เกิดก่อน โดยอัตถิปัจจัย

สเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่สเหตุกธรรม และอเหตุกธรรม โดยอัตถิปัจจัย

คือ ขันธ์ ๑ ที่เป็นสเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย ขันธ์ ๑ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ ๓ แก่โมหะ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย ขันธ์ ๒ ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

อเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่อเหตุกธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๕ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต ปัจฉาชาต อาหาร อินทรีย์

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ขันธ์ ๑ ที่เป็นอเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย ขันธ์ ๒ ฯลฯ โมหะ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ เป็นปัจจัยแก่สมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย ปฏิสนธิ พึงกระทำตลอดถึงอสัญญสัตว์

ที่เป็นปุเรชาต ได้แก่ จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมนัสเกิดขึ้น

เมื่อกุศลและอกุศลดับไปแล้ว ตทารัมมณจิตที่เป็นวิบาก ที่เป็นอเหตุกธรรม เกิดขึ้น

รูปายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ โผฏฐัพพายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ จักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ กายายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ โดยอัตถิปัจจัย

หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอเหตุกธรรม และโมหะ โดยอัตถิปัจจัย

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอเหตุกธรรม และโมหะ เป็นปัจจัยแก่กายนี้ ที่เกิดก่อน โดยอัตถิปัจจัย กวฬิงการาหาร เป็นปัจจัยแก่กายนี้ โดยอัตถิปัจจัย รูปชีวิตินทรีย์ เป็นปัจจัยแก่กฏัตตารูปทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย

อเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่สเหตุกธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ โมหะที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย

ในปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสเหตุกธรรม โดยอัตถิปัจจัย

ที่เป็นปุเรชาต ได้แก่ จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมนัสเกิดขึ้น

เมื่อกุศลและอกุศลดับไปแล้ว ตทารัมมณจิตที่เป็นวิบาก ที่เป็นสเหตุกธรรม เกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูป ด้วยทิพพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพพโสตธาตุ

หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสเหตุกธรรม โดยอัตถิปัจจัย

อเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่สเหตุกธรรม และอเหตุกธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ โมหะ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย

ที่เป็นปุเรชาต ได้แก่ เพราะปรารภจักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ขันธ์ทั้งหลาย ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ และ โทสะ เกิดขึ้น

หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลาย ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ และโมหะ โดยอัตถิปัจจัย

สเหตุกธรรม และอเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่สเหตุกธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ขันธ์ ๑ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ และโมหะ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ ๓ โดยอัตถิปัจจัย ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ ๑ ที่เป็นสเหตุกธรรม และหทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ ๓ โดยอัตถิปัจจัย ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ขันธ์ ๑ ที่เป็นสเหตุกธรรม และหทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ ๓ โดยอัตถิปัจจัย ขันธ์ ๒ ฯลฯ

สเหตุกธรรม และอเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่อเหตุกธรรม โดยอัตถิปัจจัย มี ๕ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต ปัจฉาชาต อาหาร อินทรีย์

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสเหตุกธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย

ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ และโมหะ เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย

ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสเหตุกธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่กฏัตตารูปทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ และหทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่โมหะ โดยอัตถิปัจจัย

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ และโมหะ เป็นปัจจัยแก่กายนี้ ที่เกิดก่อน โดยอัตถิปัจจัย

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสเหตุกธรรม และกวฬิงการาหาร เป็นปัจจัยแก่กายนี้ โดยอัตถิปัจจัย

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสเหตุกธรรม และรูปชีวิตินทรีย์ เป็นปัจจัยแก่กฏัตตารูปทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย

สเหตุกธรรม และอเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่สเหตุกธรรม และอเหตุกธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ขันธ์ ๑ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ และโมหะ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ขันธ์ ๑ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ และหทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ ๓ และโมหะ โดยอัตถิปัจจัย ขันธ์ ๒ ฯลฯ

[๙๘] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ ๖
ในอารัมมณปัจจัย	มี " ๙
ในอธิปติปัจจัย	มี " ๔
ในอนันตรปัจจัย	มี " ๙
ในสมนันตรปัจจัย	มี " ๙
ในสหชาตปัจจัย	มี " ๙
ในอัญญมัญญปัจจัย	มี " ๖
ในนิสสยปัจจัย	มีวาระ ๙
ในอุปนิสสยปัจจัย	มี " ๙
ในปุเรชาตปัจจัย	มี " ๓
ในปัจฉาชาตปัจจัย	มี " ๓
ในอาเสวนปัจจัย	มี " ๙
ในกัมมปัจจัย	มี " ๔
ในวิปากปัจจัย	มี " ๔
ในอาหารปัจจัย	มี " ๔
ในอินทริยปัจจัย	มี " ๔
ในฌานปัจจัย	มี " ๔
ในมัคคปัจจัย	มี " ๓
ในสัมปยุตตปัจจัย	มี " ๖

ในวิปปยุตตปัจจัย	มี "	๕
ในอัตถิปัจจัย	มี "	๙
ในนัตถิปัจจัย	มี "	๙
ในวิคตปัจจัย	มี "	๙
ในอวิคตปัจจัย	มี "	๙

พึงนับอย่างนี้

อนุโลม จบ

[๙๙] สเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่สเหตุกธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยกัมมปัจจัย

สเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่อเหตุกธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยกัมมปัจจัย

สเหตุกธรรม เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยกัมมปัจจัย

อเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่อเหตุกธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอาหารปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอินทริยปัจจัย

อเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่สเหตุกธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาตปัจจัย

อเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่สเหตุกธรรม และอเหตุกธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาตปัจจัย

สเหตุกธรรม และอเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่สเหตุกธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย

สเหตุกธรรม และอเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่อเหตุกธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาตปัจจัย

สเหตุกธรรม และอเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่สเหตุกธรรม และอเหตุกธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย

[๑๐๐] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๙ ฯลฯ

ในปัจจัยทั้งปวง มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อวิคตปัจจัย มี " ๙

พึงนับอย่างนี้

ปัจจนียะ จบ

[๑๐๑] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย กับเหตุปัจจัย มีวาระ ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย

กับ ฯลฯ มีหัวข้อ

ปัจจัย ๖ ฯลฯ

ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๖

พึงนับอย่างนี้

อนุโลมปัจจนียะ จบ

[๑๐๒] ในอารัมมณปัจจัย

กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๙

ในอธิปติปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๔

ในอนันตรปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๙

ในสมนันตรปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๙

ในสหชาตปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๙
ในอัญญมัญญปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๖
ในนิสสยปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๙
ในอุปนิสสยปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๙
ในปุเรชาตปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๓
ในปัจฉาชาตปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๓
ในอาเสวนปัจจัย	กับ ฯลฯ	มีวาระ ๙
ในกัมมปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๔
ในวิปากปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๔
ในอาหารปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๔
ในอินทริยปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๔
ในฌานปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๔
ในมัคคปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๓
ในสัมปยุตตปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๖
ในวิปปยุตตปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๕
ในอัตถิปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๙
ในนัตถิปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๙
ในวิคตปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๙
ในอวิคตปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๙

พึงนับอย่างนี้

ปัจจนียานุโลม จบ

สเหตุกทุกะ จบ

เหตุสัมปยุตตทุกะ

ปฏิจจวาร

[๑๐๓] เหตุสัมปยุตตธรรม อาศัยเหตุสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นเหตุสัมปยุตตธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

เหตุวิปปยุตตธรรม อาศัยเหตุสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นเหตุสัมปยุตตธรรม ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

พึงให้พิสดาร ด้วยเหตุนี้ เหมือนกับสเหตุกทุกะ ไม่มีแตกต่างกัน

เหตุสัมปยุตตทุกะ จบ

เหตุสเหตุกทุกะ

ปฏิจจวาร

[๑๐๔] ธรรมที่เป็นทั้งเหตุธรรม และสเหตุกธรรม อาศัยธรรมที่เป็นทั้งเหตุธรรม และสเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ อโทสะอโมหะ อาศัย อโลภะ

พึงผูกจักรนัย

โมหะ อาศัย โลภะ

พึงผูกจักรนัย

ในปฏิสนธิขณะ อโทสะอโมหะ อาศัย อโลภะ

พึงผูกจักรนัย

ธรรมที่เป็นสเหตุกธรรมแต่ไม่ใช่เหตุธรรม อาศัยธรรมที่เป็นทั้งเหตุธรรมและสเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย อาศัยเหตุธรรม ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

ธรรมเป็นที่ทั้งเหตุธรรม และสเหตุกธรรม และธรรมที่เป็นสเหตุกธรรม แต่ไม่ใช่เหตุธรรม อาศัยธรรมที่เป็นทั้งเหตุธรรม และสเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ อโทสะอโมหะ และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย อาศัยอโลภะ

พึงผูกจักรนัย

โมหะ และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย อาศัยโลภะ

พึงผูกจักรนัย

ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

ธรรมที่เป็นสเหตุกธรรมแต่ไม่ใช่เหตุธรรม อาศัยธรรมที่เป็นสเหตุกธรรม แต่ไม่ใช่เหตุธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นสเหตุกธรรมแต่ไม่ใช่เหตุธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

ธรรมที่เป็นทั้งเหตุธรรม และสเหตุกธรรม อาศัยธรรมที่เป็นสเหตุกธรรม แต่ไม่ใช่เหตุธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ เหตุธรรม อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสเหตุกธรรมแต่ไม่ใช่เหตุธรรม ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

ธรรมที่เป็นทั้งเหตุธรรม และสเหตุกธรรม และธรรมที่เป็นสเหตุกธรรม แต่ไม่ใช่เหตุธรรม อาศัยธรรมที่เป็นสเหตุกธรรม แต่ไม่ใช่เหตุธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และเหตุธรรม อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นสเหตุกธรรมแต่ไม่ใช่เหตุธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

ธรรมที่เป็นทั้งเหตุธรรม และสเหตุกธรรม อาศัยธรรมที่เป็นทั้งเหตุธรรม และสเหตุกธรรม และธรรมที่เป็นสเหตุกธรรมแต่ไม่ใช่เหตุธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ อโทสะอโมหะ อาศัยอโลภะ และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย

พึงผูกจักรนัย

โมหะ อาศัยโลภะ และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย

พึงผูกจักรนัย

ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

ธรรมที่เป็นสเหตุกธรรมแต่ไม่ใช่เหตุธรรม อาศัยธรรมที่เป็นทั้งเหตุธรรม และสเหตุกธรรม และธรรมที่เป็นสเหตุกธรรมแต่ไม่ใช่เหตุธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นสเหตุกธรรมแต่ไม่ใช่เหตุธรรม และเหตุธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

ธรรมที่เป็นทั้งเหตุธรรม และสเหตุกธรรม และธรรมที่เป็นสเหตุกธรรม แต่ไม่ใช่เหตุธรรม อาศัยธรรมที่เป็นทั้งเหตุธรรมและสเหตุกธรรม และธรรมที่เป็นสเหตุกธรรมแต่ไม่ใช่เหตุธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือขันธ์ ๓ และอโทสะอโมหะ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นสเหตุกธรรม แต่ไม่ใช่เหตุธรรม และอโลภะ ขันธ์ ๒ ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

พึงให้พิสดารอย่างที่กล่าวมาแล้ว

[๑๐๕] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ ๙
ในอารัมมณปัจจัย	มี " ๙
ในอธิปติปัจจัย	มี " ๙
ในอนันตรปัจจัย	มี " ๙
ในปัจจัยทั้งปวง	มี " ๙
ในอวิคตปัจจัย	มี " ๙

พึงนับอย่างนี้

อนุโลม จบ

[๑๐๖] ธรรมที่เป็นทั้งเหตุธรรม และสเหตุกธรรม อาศัยธรรมที่เป็นทั้งเหตุธรรม และสเหตุกธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอธิปติปัจจัย

คือ อโทสะอโมหะ อาศัยอโลภะ

พึงผูกจักรนัย

ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

พึงกระทำวาระ ๙ ให้บริบูรณ์

ฯลฯ ไม่ใช่เพราะปุเรชาตปัจจัย	มี ๙ นัย
ฯลฯ ไม่ใช่เพราะปัจฉาชาตปัจจัย	มี ๙ นัย
ฯลฯ ไม่ใช่เพราะอาเสวนปัจจัย	มี ๙ นัย

[๑๐๗] ธรรมที่เป็นสเหตุกธรรมแต่ไม่ใช่เหตุธรรม อาศัยธรรมที่เป็นทั้งเหตุธรรม และสเหตุกธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะกัมมปัจจัย

คือสัมปยุตตเจตนา อาศัยเหตุธรรม

ธรรมที่เป็นสเหตุกธรรมแต่ไม่ใช่เหตุธรรม อาศัยธรรมที่เป็นสเหตุกธรรม แต่ไม่ใช่เหตุธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะกัมมปัจจัย

คือ สัมปยุตตเจตนา อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสเหตุกธรรม

ธรรมที่เป็นสเหตุกธรรมแต่ไม่ใช่เหตุธรรม อาศัยธรรมที่เป็นทั้งเหตุธรรม และสเหตุกธรรม และธรรมที่เป็นสเหตุกธรรมแต่ไม่ใช่เหตุธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะกัมมปัจจัย

คือสัมปยุตตเจตนา อาศัยเหตุธรรม และสัมปยุตขันธ์ทั้งหลาย

ฯลฯ ไม่ใช่เพราะวิปากปัจจัย

ฯลฯ ไม่ใช่เพราะวิปปยุตตปัจจัย

[๑๐๘] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย	มีวาระ ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย	มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย	มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย	มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย	มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย	มี " ๙

พึงนับอย่างนี้

ปัจจนียะ จบ

[๑๐๙] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย

กับเหตุปัจจัย มีวาระ ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๙

พึงนับอย่างนี้

อนุโลมปัจจนียะ จบ

[๑๑๐] ในเหตุปัจจัย

กับปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย มีวาระ ๙

ในอารัมมณปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๙

ในอนันตรปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๙

ในอวิคตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๙

พึงนับอย่างนี้

ปัจจนียานุโลม จบ

สหชาตวารก็ดี ปัจจยวารก็ดี นิสสยวารก็ดี สังสัฏฐวารก็ดี สัมปยุตตวารก็ดี เหมือนกับปฏิจจวาร

ปัญหาวาร

[๑๑๑] ธรรมที่เป็นทั้งเหตุธรรมและสเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งเหตุธรรมและสเหตุกธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ อโลภะ เป็นปัจจัยแก่อโทสะอโมหะ โดยเหตุปัจจัย

เหมือนกับปฏิจจวาร

ธรรมที่เป็นทั้งเหตุธรรมและสเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นสเหตุกธรรม แต่ไม่ใช่เหตุธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

ธรรมที่เป็นทั้งเหตุธรรมและสเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งเหตุธรรมและสเหตุกธรรม และธรรมที่เป็นสเหตุกธรรมแต่ไม่ใช่เหตุธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ อโลภะ เป็นปัจจัยแก่อโทสะอโมหะ และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย

พึงให้พิสดาร

[๑๑๒] ธรรมที่เป็นทั้งเหตุธรรมและสเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งเหตุธรรมและสเหตุกธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ เพราะปรารภเหตุธรรม เหตุธรรมทั้งหลาย เกิดขึ้น

ธรรมที่เป็นทั้งเหตุธรรมและสเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นสเหตุกธรรม แต่ไม่ใช่เหตุธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ เพราะปรารภเหตุธรรม ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสเหตุกธรรม แต่ไม่ใช่เหตุธรรม เกิดขึ้น

ธรรมที่เป็นทั้งเหตุธรรมและสเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งเหตุธรรมและสเหตุกธรรม และธรรมที่เป็นสเหตุกธรรมแต่ไม่ใช่เหตุธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ เพราะปรารภเหตุธรรม เหตุธรรม และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย เกิดขึ้น

ธรรมที่เป็นสเหตุกธรรมแต่ไม่ใช่เหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นสเหตุกธรรมแต่ไม่ใช่เหตุธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ บุคคลให้ทาน ศีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ พิจารณากุศลกรรมนั้น

บุคคลพิจารณากุศลกรรมทั้งหลายที่เคยสั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน

บุคคลออกจากฌานแล้ว พิจารณาฌาน

พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรคแล้วพิจารณามรรค พิจารณาผล พิจารณากิเลสที่ละแล้ว พิจารณากิเลสที่ข่มแล้ว รู้ซึ่งกิเลสทั้งหลายที่เคยเกิดขึ้นแล้วในกาลก่อน

ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสเหตุกธรรมแต่ไม่ใช่เหตุธรรม โดยเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมนัสเกิดขึ้น

บุคคลรู้จิตของบุคคลผู้พร้อมเพรียงด้วยจิต ที่เป็นสเหตุกธรรมแต่ไม่ใช่เหตุธรรม โดยเจโตปริยญาณ

อากาสานัญจายตนะ เป็นปัจจัยแก่วิญญาณัญจายตนะ อากิญจัญญายตนะเป็นปัจจัยแก่เนวสัญญานาสัญญายตนะ โดยอารัมมณปัจจัย

ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสเหตุกธรรมแต่ไม่ใช่เหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่อิทธิวิธญาณ แก่เจโตปริยญาณ แก่บุพเพนิวาสานุสสติญาณ แก่ยถากัมมุปคญาณ แก่อนาคตังสญาณ โดยอารัมมณปัจจัย

ธรรมที่เป็นสเหตุกธรรมแต่ไม่ใช่เหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งเหตุธรรมและสเหตุกธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ บุคคลให้ทาน ฯลฯ มีอธิบายเหมือนข้อความตามบาลีตอนต้น ไม่มีแตกต่างกัน

ธรรมที่เป็นสเหตุกธรรมแต่ไม่ใช่เหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งเหตุธรรมและสเหตุกธรรม และธรรมที่เป็นสเหตุกธรรมแต่ไม่ใช่เหตุธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ บุคคลให้ทาน ฯลฯ มีอธิบายเหมือนกับข้อความตามบาลีตอนต้น ไม่มีแตกต่างกัน

ธรรมที่เป็นทั้งเหตุธรรมและสเหตุกธรรม และธรรมที่เป็นสเหตุกธรรม แต่ไม่ใช่เหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งเหตุธรรมและสเหตุกธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ เพราะปรารภเหตุธรรม และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย เหตุธรรมทั้งหลาย เกิดขึ้น

ธรรมที่เป็นทั้งเหตุธรรมและสเหตุกธรรม และธรรมที่เป็นสเหตุกธรรม แต่ไม่ใช่เหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นสเหตุกธรรม แต่ไม่ใช่เหตุธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ เพราะปรารภเหตุธรรม และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย ขันธ์ทั้งหลาย ที่เป็นสเหตุกธรรม แต่ไม่ใช่เหตุธรรม เกิดขึ้น

ธรรมที่เป็นทั้งเหตุธรรมและสเหตุกธรรม และธรรมที่เป็นสเหตุกธรรม แต่ไม่ใช่เหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งเหตุธรรมและสเหตุกธรรม และธรรมที่เป็นสเหตุกธรรมแต่ไม่ใช่เหตุธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ เพราะปรารภเหตุธรรม และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย เหตุธรรมและสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย เกิดขึ้น

[๑๑๓] ธรรมที่เป็นทั้งเหตุธรรมและสเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งเหตุธรรมและสเหตุกธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาธิปติ สหชาตาธิปติ

ที่เป็นอารัมมณาธิปติ ได้แก่ เพราะกระทำเหตุธรรมทั้งหลายให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น เหตุธรรมทั้งหลาย เกิดขึ้น

ที่เป็นสหชาตาธิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นทั้งเหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย

ธรรมที่เป็นทั้งเหตุธรรมและสเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นสเหตุกธรรมแต่ไม่ใช่เหตุธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาธิปติ สหชาตาธิปติ

ที่เป็นอารัมมณาธิปติ ได้แก่ เพราะกระทำเหตุธรรมให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสเหตุกธรรมแต่ไม่ใช่เหตุธรรม เกิดขึ้น

ที่เป็นสหชาตาธิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นทั้งเหตุธรรมและสเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่ สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย

ธรรมที่เป็นทั้งเหตุธรรมและสเหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งเหตุธรรมและสเหตุกธรรม และธรรมที่เป็นสเหตุกธรรมแต่ไม่ใช่เหตุธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาธิปติ สหชาตาธิปติ

ที่เป็นอารัมมณาธิปติ ได้แก่ เพราะกระทำเหตุธรรมทั้งหลายให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น เหตุธรรมทั้งหลาย และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย เกิดขึ้น

ที่เป็นสหชาตาธิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นทั้งเหตุธรรมและสเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย และเหตุธรรมทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย

ธรรมที่เป็นสเหตุกธรรมแต่ไม่ใช่เหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นสเหตุกธรรม แต่ไม่ใช่เหตุธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาธิปติ สหชาตาธิปติ

ที่เป็นอารัมมณาธิปติ ได้แก่ บุคคลให้ทาน ศีล ฯลฯ กระทำอุโบสถกรรมแล้ว กระทำกุศลกรรมนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว พิจารณา

ในกาลก่อน ฯลฯ ออกจากฌานแล้ว กระทำฌานให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น แล้วพิจารณา

พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรค กระทำมรรคให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ฯลฯ แล้วพิจารณา กระทำผลให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น แล้วพิจารณา

บุคคลกระทำขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสเหตุกธรรม แต่ไม่ใช่เหตุธรรมให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้วย่อมยินดีย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะกระทำความดีนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ราคะ เกิดขึ้น ทิฏฐิ เกิดขึ้น

ที่เป็นสหชาตาธิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นสเหตุกธรรม แต่ไม่ใช่เหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย

ธรรมที่เป็นสเหตุกธรรมแต่ไม่ใช่เหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งเหตุธรรม และสเหตุกธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาธิปติ สหชาตาธิปติ

ที่เป็นอารัมมณาธิปติ ได้แก่ บุคคลให้ทาน ฯลฯ มีอธิบายเหมือนข้อความตามบาลีตอนต้นนั่นเอง

ที่เป็นสหชาตาธิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นสเหตุกธรรมแต่ไม่ใช่เหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตเหตุทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย

ธรรมที่เป็นสเหตุกธรรมแต่ไม่ใช่เหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งเหตุธรรม และสเหตุกธรรม และธรรมที่เป็นสเหตุกธรรมแต่ไม่ใช่เหตุธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาธิปติ สหชาตาธิปติ

ที่เป็นอารัมมณาธิปติ ได้แก่ บุคคลให้ทาน ฯลฯ มีอธิบายเหมือนข้อความตามบาลีตอนต้นนั่นเอง

ที่เป็นสหชาตาธิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นสเหตุกธรรมแต่ไม่ใช่เหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย และเหตุธรรมทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย

ธรรมที่เป็นทั้งเหตุธรรมและสเหตุกธรรม และธรรมที่เป็นสเหตุกธรรม แต่ไม่ใช่เหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งเหตุธรรมและสเหตุกธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ อารัมมณาธิปติ ได้แก่ เพราะกระทำเหตุธรรม และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลายให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น เหตุธรรมทั้งหลาย เกิดขึ้น

ธรรมที่เป็นทั้งเหตุธรรมและสเหตุกธรรม และธรรมที่เป็นสเหตุกธรรม แต่ไม่ใช่เหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นสเหตุกธรรมแต่ไม่ใช่เหตุธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ อารัมมณาธิปติ ได้แก่ เพราะกระทำเหตุธรรม และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลายให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสเหตุกธรรมแต่ไม่ใช่เหตุธรรม เกิดขึ้น

ธรรมที่เป็นทั้งเหตุธรรมและสเหตุกธรรม และธรรมที่เป็นสเหตุกธรรม แต่ไม่ใช่เหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งเหตุธรรม และสเหตุกธรรม และธรรมที่เป็นสเหตุกธรรมแต่ไม่ใช่เหตุธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ อารัมมณาธิปติ ได้แก่ เพราะกระทำเหตุธรรม และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลายให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น เหตุธรรมทั้งหลาย และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย เกิดขึ้น

[๑๑๔] ธรรมที่เป็นทั้งเหตุธรรมและสเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งเหตุธรรมและสเหตุกธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ เหตุธรรมทั้งหลาย ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่เหตุธรรมทั้งหลาย ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย

ธรรมที่เป็นทั้งเหตุธรรมและสเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นสเหตุกธรรม แต่ไม่ใช่เหตุธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ เหตุธรรมทั้งหลาย ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสเหตุกธรรม แต่ไม่ใช่เหตุธรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย

ธรรมที่เป็นทั้งเหตุธรรมและสเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งเหตุธรรม และสเหตุกธรรม แต่ไม่ใช่เหตุธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ เหตุธรรมทั้งหลาย ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่เหตุธรรมทั้งหลาย ที่เกิดหลังๆ และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยอนันตรปัจจัย

ธรรมที่เป็นสเหตุกธรรมแต่ไม่ใช่เหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นสเหตุกธรรมแต่ไม่ใช่เหตุธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสเหตุกธรรมแต่ไม่ใช่เหตุธรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสเหตุกธรรมแต่ไม่ใช่เหตุธรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย

อนุโลม เป็นปัจจัยแก่โคตรภู อนุโลม เป็นปัจจัยแก่โวทาน ฯลฯ เนวสัญญานาสัญญายตนะ ของบุคคลผู้ออกจากนิโรธเป็นปัจจัยแก่ผลสมาบัติ โดยอนันตรปัจจัย

ธรรมที่เป็นสเหตุกธรรมแต่ไม่ใช่เหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งเหตุธรรมและสเหตุกธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสเหตุกธรรมแต่ไม่ใช่เหตุธรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่เหตุธรรมทั้งหลาย ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย

อนุโลมเป็นปัจจัยแก่โคตรภู ฯลฯ

ธรรมที่เป็นสเหตุกธรรมแต่ไม่ใช่เหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งเหตุธรรมและสเหตุกธรรม และธรรมที่เป็นสเหตุกธรรมแต่ไม่ใช่เหตุธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสเหตุกธรรมแต่ไม่ใช่เหตุธรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่เหตุธรรมทั้งหลาย ที่เกิดหลังๆ และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยอนันตรปัจจัย

อนุโลม เป็นปัจจัยแก่โคตรภู

สเหตุกนเหตุมูลกนัย แม้ทั้ง ๓ เป็นเช่นเดียวกัน

ธรรมที่เป็นทั้งเหตุธรรมและสเหตุกธรรม และธรรมที่เป็นสเหตุกธรรม แต่ไม่ใช่เหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งเหตุธรรมและสเหตุกธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ เหตุธรรมทั้งหลายที่เกิดก่อนๆ และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่เหตุธรรมทั้งหลาย ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย

ธรรมที่เป็นทั้งเหตุธรรมและสเหตุกธรรม และธรรมที่เป็นสเหตุกธรรม แต่ไม่ใช่เหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นสเหตุกธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ เหตุธรรมทั้งหลายที่เกิดก่อนๆ และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสเหตุกธรรมแต่ไม่ใช่เหตุกธรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย

ธรรมที่เป็นทั้งเหตุธรรมและสเหตุกธรรม และธรรมที่เป็นสเหตุกธรรม แต่ไม่ใช่เหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งเหตุธรรม และธรรมที่เป็นสเหตุกธรรม แต่ไม่ใช่เหตุธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ เหตุธรรมทั้งหลายที่เกิดก่อนๆ และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่เหตุธรรมทั้งหลายที่เกิดหลังๆ และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยอนันตรปัจจัย

[๑๑๕] ธรรมที่เป็นทั้งเหตุธรรมและสเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งเหตุธรรมและสเหตุกธรรม โดยสหชาตปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอัญญมัญญปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยนิสสยปัจจัย

ทั้ง ๓ ปัจจัยเหมือนกับเหตุปัจจัย ในปฏิจจวาร

[๑๑๖] ธรรมที่เป็นทั้งเหตุธรรมและสเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งเหตุธรรมและสเหตุกธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ เหตุธรรมทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่เหตุธรรมทั้งหลาย โดยอุปนิสสยปัจจัย

เหตุธรรมทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสเหตุกธรรมแต่ไม่ใช่เหตุธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

เหตุธรรมทั้งหลายเป็นปัจจัยแก่เหตุธรรมทั้งหลาย และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยอุปนิสสยปัจจัย

พึงถามถึงมูลทั้งหลาย แห่งวาระทั้งหลาย แม้ทั้ง ๒ เหล่านี้

ธรรมที่เป็นสเหตุกธรรมแต่ไม่ใช่เหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นสเหตุกธรรมแต่ไม่ใช่เหตุธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาแล้วให้ทาน ฯลฯ ยังสมาบัติให้เกิดขึ้น ก่อมานะ ถือทิฏฐิ

บุคคลเข้าไปอาศัยศีล ฯลฯ ความปรารถนา แล้วให้ทาน ฯลฯ ทำลายสงฆ์

ศรัทธา ฯลฯ ความปรารถนาเป็นปัจจัยแก่ศรัทธา ฯลฯ แก่ความปรารถนา โดยอุปนิสสยปัจจัย

ในสเหตุมูลกนัย พึงให้พิสดารโดยเหตุนี้ ที่เหลือนอกนั้น มีวาระ ๒

ธรรมที่เป็นทั้งเหตุธรรม และธรรมที่เป็นสเหตุกธรรมแต่ไม่ใช่เหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งเหตุธรรม และสเหตุกธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ เหตุกธรรมทั้งหลาย และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่เหตุธรรมทั้งหลาย โดยอุปนิสสยปัจจัย

พึงถามถึงมูล ๒

เหตุธรรมทั้งหลาย และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสเหตุกธรรมแต่ไม่ใช่เหตุธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

พึงถามถึงมูล

เหตุธรรมทั้งหลาย และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่เหตุธรรมทั้งหลาย และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยอุปนิสสยปัจจัย

[๑๑๗] ธรรมที่เป็นทั้งเหตุธรรมและสเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งเหตุธรรมและสเหตุกธรรม โดยอาเสวนปัจจัย เหมือนกับอนันตรปัจจัย

[๑๑๘] ธรรมที่เป็นสเหตุกธรรมแต่ไม่ใช่เหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นสเหตุกธรรมแต่ไม่ใช่เหตุธรรม โดยกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต นานาขณิก

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ เจตนาที่เป็นสเหตุกธรรมแต่ไม่ใช่เหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย

ที่เป็นนานาขณิก ได้แก่ เจตนาที่เป็นสเหตุกธรรมแต่ไม่ใช่เหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสเหตุกธรรมแต่ไม่ใช่เหตุธรรม ซึ่งเป็นวิบาก โดยกัมมปัจจัย

ธรรมที่เป็นสเหตุกธรรมแต่ไม่ใช่เหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งเหตุธรรมและสเหตุกธรรม โดยกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต นานาขณิก

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ เจตนาที่เป็นสเหตุกธรรมแต่ไม่ใช่เหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตเหตุทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย

ที่เป็นนานาขณิก ได้แก่ เจตนาที่เป็นสเหตุกธรรมแต่ไม่ใช่เหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่เหตุธรรมทั้งหลาย ที่เป็นวิบาก โดยกัมมปัจจัย

ธรรมที่เป็นสเหตุกธรรมแต่ไม่ใช่เหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นเหตุธรรมและสเหตุกธรรม และธรรมที่เป็นสเหตุกธรรมแต่ไม่ใช่เหตุธรรม โดยกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต นานาขณิก

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ เจตนาที่เป็นสเหตุกธรรมแต่ไม่ใช่เหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย และเหตุธรรมทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย

ที่เป็นนานาขณิก ได้แก่ เจตนาที่เป็นสเหตุกธรรม แต่ไม่ใช่เหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่วิบากขันธ์ทั้งหลาย และเหตุธรรมทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย

[๑๑๙] ธรรมที่เป็นทั้งเหตุธรรมและสเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งเหตุธรรมและสเหตุกธรรม โดยวิปากปัจจัย

คือ อโลภะที่เป็นวิบาก เป็นปัจจัยแก่อโทสะ อโมหะ โดยวิปากปัจจัย ในปฏิสนธิ-ขณะ อโลภะ ฯลฯ

พึงให้พิสดาร เหมือนกับเหตุปัจจัย พึงกำหนดว่า วิบากทั้ง ๙ นัย

[๑๒๐] ธรรมที่เป็นสเหตุกธรรม แต่ไม่ใช่เหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นสเหตุกธรรมแต่ไม่ใช่เหตุธรรม โดยอาหารปัจจัย มี ๓ นัย

[๑๒๑] ธรรมที่เป็นทั้งเหตุธรรมและสเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งเหตุธรรมและสเหตุกธรรม โดยอินทริยปัจจัย

พึงกำหนดว่า อินทรีย์ พึงกระทำวาระ ๙ ให้บริบูรณ์

[๑๒๒] ธรรมที่เป็นสเหตุกธรรมแต่ไม่ใช่เหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นสเหตุกธรรมแต่ไม่ใช่เหตุธรรม โดยฌานปัจจัย มี ๓ นัย

[๑๒๓] ธรรมที่เป็นทั้งเหตุธรรมและสเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งเหตุธรรม และสเหตุกธรรม โดยมัคคปัจจัย

เป็นปัจจัย โดยสัมปยุตตปัจจัย

เป็นปัจจัย โดยอัตถิปัจจัย

เป็นปัจจัย โดยนัตถิปัจจัย

เป็นปัจจัย โดยวิคตปัจจัย

เป็นปัจจัย โดยอวิคตปัจจัย

[๑๒๔] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ ๓
ในอารัมมณปัจจัย	มี " ๙
ในอธิปติปัจจัย	มี " ๙
ในอนันตรปัจจัย	มี " ๙
ในสมนันตรปัจจัย	มี " ๙
ในสหชาตปัจจัย	มี " ๙
ในอัญญมัญญปัจจัย	มี " ๙
ในนิสสยปัจจัย	มี " ๙
ในอุปนิสสยปัจจัย	มี " ๙
ในอาเสวนปัจจัย	มี " ๙
ในกัมมปัจจัย	มี " ๓
ในวิปากปัจจัย	มี " ๙
ในอาหารปัจจัย	มี " ๓
ในอินทริยปัจจัย	มี " ๙

ในฌานปัจจัย	มี " ๓
ในมัคคปัจจัย	มี " ๙
ในสัมปยุตตปัจจัย	มี " ๙
ในอัตถิปัจจัย	มี " ๙
ในนัตถิปัจจัย	มี " ๙
ในวิคตปัจจัย	มี " ๙
ในอวิคตปัจจัย	มีวาระ ๙

พึงนับอย่างนี้

อนุโลมจบ

[๑๒๕] ธรรมที่เป็นทั้งเหตุธรรมและสเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งเหตุธรรมและสเหตุกธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย

ธรรมที่เป็นทั้งเหตุธรรมและสเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นสเหตุกธรรม แต่ไม่ใช่เหตุธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย

ธรรมที่เป็นทั้งเหตุธรรมและสเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งเหตุธรรมและสเหตุกธรรม และธรรมที่เป็นสเหตุกธรรมแต่ไม่ใช่เหตุธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย

ธรรมที่เป็นสเหตุกธรรมแต่ไม่ใช่เหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นสเหตุกธรรม แต่ไม่ใช่เหตุธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยกัมมปัจจัย

ธรรมที่เป็นสเหตุกธรรมแต่ไม่ใช่เหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งเหตุธรรมและสเหตุกธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยกัมมปัจจัย

ธรรมที่เป็นสเหตุกธรรมแต่ไม่ใช่เหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งเหตุธรรมและสเหตุกธรรม และธรรมที่เป็นสเหตุกธรรมแต่ไม่ใช่เหตุธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยกัมมปัจจัย

ธรรมที่เป็นทั้งเหตุธรรมและสเหตุกธรรม และธรรมที่เป็นสเหตุกธรรม แต่ไม่ใช่เหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งเหตุธรรมและสเหตุกธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย

ธรรมที่เป็นทั้งเหตุธรรมและสเหตุกธรรม และธรรมที่เป็นสเหตุกธรรม แต่ไม่ใช่เหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นสเหตุกธรรมแต่ไม่ใช่เหตุธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย

ธรรมที่เป็นทั้งเหตุธรรมและสเหตุกธรรม และธรรมที่เป็นสเหตุกธรรม แต่ไม่ใช่เหตุธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งเหตุธรรมและสเหตุกธรรม และธรรมที่เป็นสเหตุกธรรม แต่ไม่ใช่เหตุธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย

[๑๒๖] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๙ ฯลฯ

ในปัจจัยทั้งปวง มี " ๙

พึงนับอย่างนี้

ปัจจนียะ จบ

[๑๒๗] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย

กับเหตุปัจจัย มีวาระ ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยทั้งปวง

กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย
กับ ฯลฯ มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย
กับ ฯลฯ มีวาระ ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย
กับ ฯลฯ มี " ๓

พึงนับอย่างนี้

อนุโลมปัจจนียะ จบ

[๑๒๘] ในอารัมมณปัจจัย
กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๙
ในอธิปติปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๙
ในอนันตรปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๙
ในสมนันตรปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๙
ในสหชาตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓
ในอัญญมัญญปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓
ในนิสสยปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓
ในอุปนิสสยปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๙
ในอาเสวนปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๙
ในกัมมปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓
ในวิปากปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓
ในอาหารปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓
ในอินทริยปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓
ในฌานปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓
ในมัคคปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓
ในสัมปยุตตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓

ในอัตถิปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๓
ในนัตถิปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๔
ในวิคตปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๔
ในอวิคตปัจจัย	กับ ฯลฯ	มีวาระ ๔

พึงนับอย่างนี้

ปัจจนียานุโลม จบ

เ หตุสเหตุกทุกะ จบ

เหตุเหตุสัมปยุตตทุกะ

[๑๒๙] ธรรมที่เป็นเหตุและเหตุสัมปยุตตธรรม อาศัยธรรมที่เป็นทั้งเหตุและเหตุสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ อโทสะ อโมหะ อาศัยอโลภะ

พึงผูกจักรนัย

โมหะ อาศัยโลภะ

พึงผูกจักรนัย

ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

พึงให้พิสดารเหมือนกับ เหตุสเหตุกทุกะ ไม่มีแตกต่างกัน

เหตุเหตุสัมปยุตตทุกะ จบ

นเหตุสเหตุกทุกะ

[๑๓๐] นเหตุสเหตุกธรรม อาศัยนเหตุสเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นนเหตุสเหตุกธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะที่เป็นนเหตุสเหตุกธรรม ฯลฯ

นเหตุอเหตุกธรรม อาศัยนเหตุสเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นนเหตุสเหตุกธรรม ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

นเหตุสเหตุกธรรม และนเหตุอเหตุกธรรม อาศัยนเหตุสเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นนเหตุสเหตุกธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

นเหตุอเหตุกธรรม อาศัยนเหตุอเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ฯลฯ มหาภูตรูป ๓ อาศัยมหาภูตรูป ๑ จิตตสมุฏฐานรูป กฏัตตารูป ที่เป็นอุปาทารูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย

นเหตุสเหตุกธรรม อาศัยนเหตุอเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นนเหตุสเหตุกธรรม อาศัยหทัยวัตถุ

นเหตุสเหตุกธรรม และนเหตุอเหตุกธรรม อาศัยนเหตุอเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นนเหตุสเหตุกธรรม อาศัยหทัยวัตถุ กฏัตตารูป ที่เป็นอุปาทารูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย

นเหตุสเหตุกธรรม อาศัยนเหตุสเหตุกธรรม และนเหตุอเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นนเหตุสเหตุกธรรม และหทัยวัตถุ ขันธ์ ๒ ฯลฯ

นเหตุอเหตุกธรรม อาศัยนเหตุสเหตุกธรรม และนเหตุอเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นนเหตุสเหตุกธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

นเหตุสเหตุกธรรม และนเหตุอเหตุกธรรม อาศัยนเหตุสเหตุกธรรม และนเหตุอเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นนเหตุสเหตุกธรรม และหทัยวัตถุ ขันธ์ ๒ กฏัตตารูปที่เป็นอุปาทารูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นนเหตุสเหตุกธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย

[๑๓๑] นเหตุสเหตุกธรรม อาศัยนเหตุสเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นนเหตุสเหตุกธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

นเหตุอเหตุกธรรม อาศัยนเหตุอเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ ขันธ์ ๑ ที่เป็นนเหตุอเหตุกธรรม ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

นเหตุสเหตุกธรรม อาศัยนเหตุอเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นนเหตุสเหตุกธรรม อาศัยหทัยวัตถุ

นเหตุสเหตุกธรรม อาศัยนเหตุสเหตุกธรรม และนเหตุอเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นนเหตุสเหตุกธรรม และหทัยวัตถุ ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ฯลฯ พึงจำแนกอย่างนี้

[๑๓๒] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ ๙
ในอารัมมณปัจจัย	มี " ๔
ในอธิปติปัจจัย	มี " ๕
ในอนันตรปัจจัย	มี " ๔
ในสมนันตรปัจจัย	มี " ๔
ในสหชาตปัจจัย	มี " ๙
ในอัญญมัญญปัจจัย	มี " ๖
ในนิสสยปัจจัย	มี " ๙
ในอุปนิสสยปัจจัย	มี " ๔

ในปุเรชาตปัจจัย	มีวาระ ๒
ในอาเสวนปัจจัย	มี " ๒
ในกัมมปัจจัย	มี " ๙
ในวิปากปัจจัย	มี " ๙
ในอาหารปัจจัย	มี " ๙ ฯลฯ
ในปัจจัยทั้งปวง	มี " ๙
ในสัมปยุตตปัจจัย	มี " ๔
ในวิปปยุตตปัจจัย	มี " ๙
ในอัตถิปัจจัย	มี " ๙
ในนัตถิปัจจัย	มี " ๔
ในวิคตปัจจัย	มี " ๔
ในอวิคตปัจจัย	มี " ๙

พึงนับอย่างนี้

อนุโลม จบ

[๑๓๓] นเหตุอเหตุกธรรม อาศัยนเหตุอเหตุกธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูปอาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นนเหตุอเหตุกธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ ตลอดถึงอสัญญสัตว์ โมหะไม่มี

[๑๓๔] นเหตุอเหตุกธรรม อาศัยนเหตุสเหตุกธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอารัมมณ-ปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นนเหตุสเหตุกธรรม

นเหตุอเหตุกธรรม อาศัยนเหตุอเหตุกธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นนเหตุอเหตุกธรรม ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ ตลอดถึงอสัญญสัตว์

นเหตุอเหตุกธรรม อาศัยเหตุนสเหตุกธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นนเหตุสเหตุกธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

ฯลฯ

[๑๓๕] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย มีวาระ ๓

พึงนับอย่างนี้

ปัจจนียะ จบ

[๑๓๖] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย กับเหตุปัจจัย มีวาระ ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย	กับ ฯลฯ	มีวาระ ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัตถิปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อวิคตปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๓

พึงนับอย่างนี้

อนุโลมปัจจนียะ จบ

[๑๓๗] ในอารัมมณปัจจัย

กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย		มีวาระ ๑ ฯลฯ
ในอาหารปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๑
ในฌานปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๑
ในมัคคปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๑
ในสัมปยุตตปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๑
ในวิปปยุตตปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๑
ในวิคตปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๑
ในอวิคตปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๑

ปัจจนียานุโลม จบ

แม้ในสหชาตวาร ก็พึงนับอย่างนี้

ปฏิจจวาร

[๑๓๘] นเหตุสเหตุกธรรม อาศัยนเหตุสเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย มี ๓ นัย

นเหตุอเหตุกธรรม อาศัยนเหตุอเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ มหาภูตรูป ๓ อาศัยมหาภูตรูป ๑ จิตตสมุฏฐานรูป กฏัตตารูปที่เป็นอุปาทารูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย

นเหตุสเหตุกธรรม อาศัยนเหตุอเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นนเหตุสเหตุกธรรม อาศัยหทัยวัตถุ ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

นเหตุสเหตุกธรรม และนเหตุอเหตุกธรรม อาศัยนเหตุอเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นนเหตุสเหตุกธรรม อาศัยหทัยวัตถุ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

นเหตุสเหตุกธรรม อาศัยนเหตุสเหตุกธรรม และนเหตุอเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

ปัจจัยสงเคราะห์ มี ๓ ปวัตติ และปฏิสนธิ พึงกระทำให้บริบูรณ์ ฯลฯ

[๑๓๙] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๙

ในอารัมมณปัจจัย มี " ๔

ในอวิคตปัจจัย มี " ๙

พึงนับอย่างนี้

อนุโลม จบ

[๑๔๐] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย มี " ๓ ฯลฯ

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย มี " ๓

ปัจจนียะ จบ

นิสสยวาร เหมือนกับ ปัจจยวาร

สังสัฏฐวาร

[๑๔๑] นเหตุสเหตุกธรรม คลุกเคล้ากับ นเหตุสเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๑ ที่เป็นนเหตุสเหตุกธรรม ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

[๑๔๒] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๑

ในอารัมมณปัจจัย มี " ๒

ในอธิปติปัจจัย มี " ๑

ในอนันตรปัจจัย มี " ๒

ในปัจจัยทั้งปวง มี " ๒

ในวิคตปัจจัย มี " ๑

ในอวิคตปัจจัย มี " ๒

อนุโลม จบ

[๑๔๓] นเหตุอเหตุกธรรม คลุกเคล้ากับ นเหตุอเหตุกธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๑ ที่เป็นนเหตุอเหตุกธรรม ฯลฯ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นนเหตุอเหตุกธรรม ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

[๑๔๔] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย มีวาระ ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย มี " ๒

ปัจจนียะ จบ

การนับ ๑ อย่างแม้ที่ยังเหลือ พึงนับอย่างนี้

สัมปยุตตวาร เหมือนกับ สังสัฏฐวาร

ปัญหาวาร

[๑๔๕] นเหตุสเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่นเหตุสเหตุกธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ พิจารณากุศลกรรมนั้น

พิจารณากุศลกรรมทั้งหลาย ที่เคยสั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน ฌาน ฯลฯ

พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรคแล้วพิจารณาผล กิเลสที่ละแล้ว ฯลฯ กิเลสที่ข่มแล้ว ฯลฯ กิเลสทั้งหลายที่เคยเกิดขึ้นแล้วในกาลก่อน ฯลฯ

ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นนเหตุสเหตุกธรรม โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น

เมื่อกุศลและอกุศลดับไปแล้ว ตทารัมมณจิตที่เป็นวิบาก ที่เป็นนเหตุสเหตุกธรรม เกิดขึ้น

บุคคลรู้จิตของบุคคลผู้พร้อมเพรียงด้วยจิต ที่เป็นนเหตุสเหตุกธรรม โดยเจโตปริยญาณ

อากาสานัญจายตนะ เป็นปัจจัยแก่วิญญาณัญจายตนะ อากิญจัญญายตนะ เป็นปัจจัยแก่เนวสัญญานาสัญญายตนะ

ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นนเหตุสเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่อิทธิวิธญาณ แก่เจโตปริยญาณ แก่บุพเพนิวาสานุสสติญาณ แก่ยถากัมมุปคญาณ แก่อนาคตังสญาณ โดยอารัมมณปัจจัย

เพราะปรารภขันธ์ทั้งหลายที่เป็นนเหตุสเหตุกธรรม ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นนเหตุสเหตุกธรรม เกิดขึ้น

นเหตุสเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่นเหตุกอเหตุกธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นนเหตุสเหตุกธรรม โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น

เมื่อกุศลและอกุศลดับไปแล้ว ตทารัมมณจิตที่เป็นวิบาก ที่เป็นนเหตุอเหตุกธรรม เกิดขึ้น

เพราะปรารภขันธ์ทั้งหลายที่เป็นนเหตุสเหตุกธรรม ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นนเหตุอเหตุกธรรม เกิดขึ้น

นเหตุอเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่นเหตุอเหตุกธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ นิพพาน เป็นปัจจัยแก่ อาวัชชนะ โดยอารัมมณปัจจัย

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นนเหตุอเหตุกธรรม โดยความเป็นของ

ไม่เที่ยง ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น

เมื่อกุศลและอกุศลดับไปแล้ว ตทารัมมณจิตที่เป็นวิบาก ที่เป็นนเหตุอเหตุกธรรม เกิดขึ้น

รูปายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ โผฏฐัพพายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ โดยอารัมมณปัจจัย

เพราะปรารภขันธ์ทั้งหลายที่เป็นนเหตุอเหตุกธรรม ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นนเหตุอเหตุกธรรม เกิดขึ้น

นเหตุอเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่นเหตุสเหตุกธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ พระอริยะทั้งหลายพิจารณานิพพาน

นิพพาน เป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก่โวทาน แก่มรรค แก่ผล โดยอารัมมณปัจจัย

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นนเหตุอเหตุกธรรม โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น

เมื่อกุศลและอกุศลดับไปแล้ว ตทารัมมณจิตที่เป็นวิบาก ที่เป็นนเหตุสเหตุกธรรม เกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูปด้วยทิพพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพพโสตธาตุ

บุคคลรู้จิตของบุคคลผู้พร้อมเพรียงด้วยจิต ที่เป็นนเหตุอเหตุกธรรม โดยเจโตปริยญาณ

ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นนเหตุอเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่อิทธิวิธญาณ แก่เจโตปริยญาณ แก่บุพเพนิวาสานุสสติญาณ แก่อนาคตังสญาณ โดยอารัมมณปัจจัย

เพราะปรารภขันธ์ทั้งหลายที่เป็นนเหตุอเหตุกธรรม ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นนเหตุสเหตุกธรรม เกิดขึ้น

[๑๔๖] นเหตุสเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่นเหตุสเหตุกธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาธิปติ สหชาตาธิปติ

ที่เป็นอารัมมณาธิปติ ได้แก่บุคคลให้ทาน สมาทานศีลแล้วกระทำกุศลกรรมนั้น ให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น แล้วพิจารณา

บุคคลพิจารณากุศลกรรมทั้งหลาย ที่เคยสั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน ออกจากฌานแล้ว กระทำฌานให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว พิจารณา

พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรค กระทำมรรคให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว พิจารณา กระทำผลให้หนักแน่นแล้ว พิจารณา

บุคคลกระทำขันธ์ทั้งหลาย ที่เป็นนเหตุสเหตุกธรรมให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น แล้ว ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะกระทำความยินดีนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ราคะ เกิดขึ้น ทิฏฐิ เกิดขึ้น

ที่เป็นสหชาตาธิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นนเหตุสเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย

นเหตุสเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่นเหตุอเหตุกธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ สหชาตาธิปติ ได้แก่อธิปติธรรมที่เป็นนเหตุสเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย

นเหตุสเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่นเหตุสเหตุกธรรม และนเหตุอเหตุกธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ สหชาตาธิปติ ได้แก่อธิปติธรรมที่เป็นนเหตุสเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย

นเหตุอเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่นเหตุสเหตุกธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ อารัมมณาธิปติ ได้แก่พระอริยะทั้งหลายกระทำนิพพานให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว พิจารณา

นิพพาน เป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก่โวทาน แก่มรรค แก่ผล โดยอธิปติปัจจัย

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลกระทำขันธ์ทั้งหลายที่เป็นนเหตุอเหตุกธรรมให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะกระทำความยินดีนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ราคะ เกิดขึ้น ทิฏฐิ เกิดขึ้น

[๑๔๗] นเหตุสเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่นเหตุสเหตุกธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นนเหตุสเหตุกธรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นนเหตุสเหตุกธรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย

อนุโลม เป็นปัจจัยแก่ โคตรภู ฯลฯ

เนวสัญญานาสัญญายตนะ เป็นปัจจัยแก่ ผลสมาบัติ โดยอนันตรปัจจัย

นเหตุสเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่นเหตุอเหตุกธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ จุติจิตที่เป็นนเหตุสเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปปัตติจิตที่เป็นนเหตุอเหตุกธรรม โดยอนันตรปัจจัย

ภวังค์ที่เป็นนเหตุสเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่อาวัชชนะ ภวังค์ที่เป็นนเหตุสเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่ภวังค์ที่เป็นนเหตุอเหตุกธรรม ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นนเหตุสเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่วุฏ-ฐานะที่เป็นนเหตุอเหตุกธรรม โดยอนันตรปัจจัย

นเหตุอเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่ นเหตุอเหตุกธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นนเหตุอเหตุกธรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นนเหตุอเหตุกธรรมที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย

อาวัชชนะ เป็นปัจจัยแก่ ปัญจวิญญาณ โดยอนันตรปัจจัย

นเหตุอเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่ นเหตุสเหตุกธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ จุติจิตที่เป็นนเหตุอเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่ อุปปัตติจิตที่เป็นนเหตุสเหตุกธรรม โดยอนันตรปัจจัย

อาวัชชนะ เป็นปัจจัยแก่ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นนเหตุสเหตุกธรรม โดยอนันตรปัจจัย

ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นนเหตุอเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่ วุฏฐานะที่เป็นนเหตุสเหตุกธรรม โดยอนันตรปัจจัย

[๑๔๘] นเหตุสเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่ นเหตุสเหตุกธรรม โดยสมนันตรปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยสหชาตปัจจัย

ในที่นี้ปัจจัยสงเคราะห์ ไม่มี พึงกระทำวาระ ๗

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอัญญมัญญปัจจัย

พึงกระทำวาระ ๖

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยนิสสยปัจจัย

พึงกระทำปวัตติ และ ปฏิสนธิ วาระ ๗ ในที่นี้ปัจจัยสงเคราะห์ไม่มี

[๑๔๙] นเหตุสเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่ นเหตุสเหตุกธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาแล้ว ให้ทาน ฯลฯ ก่อมานะ ถือทิฏฐิ

บุคคลเข้าไปอาศัยศีล ฯลฯ ความปรารถนาแล้ว ให้ทาน ฯลฯ ทำลายสงฆ์

ศรัทธา ฯลฯ ความปรารถนา เป็นปัจจัยแก่ ศรัทธา ฯลฯ แก่ความปรารถนา แก่มรรค แก่ผลสมาบัติ โดยอุปนิสสยปัจจัย

นเหตุสเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่นเหตุอเหตุกธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ ศรัทธา เป็นปัจจัยแก่สุขทางกาย แก่ทุกข์ทางกาย โดยอุปนิสสยปัจจัย

ศีล ฯลฯ ความปรารถนา เป็นปัจจัยแก่ สุขทางกาย แก่ทุกข์ทางกาย โดยอุปนิสสย-ปัจจัย

ศรัทธา ฯลฯ ความปรารถนา เป็นปัจจัยแก่ สุขทางกาย แก่ทุกข์ทางกาย โดยอุปนิสสยปัจจัย

นเหตุอเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่ นเหตุอเหตุกธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ สุขทางกาย เป็นปัจจัยแก่สุขทางกาย แก่ทุกข์ทางกาย โดยอุปนิสสยปัจจัย

ทุกข์ทางกาย ฯลฯ ฤดู ฯลฯ โภชนะ ฯลฯ เสนาสนะ เป็นปัจจัยแก่สุขทางกาย แก่ทุกข์ทางกาย โดยอุปนิสสยปัจจัย

สุขทางกาย ทุกข์ทางกาย ฤดู โภชนะ เสนาสนะ เป็นปัจจัยแก่สุขทางกาย แก่ทุกข์ทางกาย โดยอุปนิสสยปัจจัย

นเหตุอเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่ นเหตุสเหตุกธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยสุขทางกายแล้วให้ทาน ฯลฯ ทำลายสงฆ์

บุคคลเข้าไปอาศัยทุกข์ทางกาย ฯลฯ ฤดู ฯลฯ โภชนะ ฯลฯ เสนาสนะแล้ว ให้ทาน ฯลฯ ทำลายสงฆ์

สุขทางกาย ฯลฯ เสนาสนะ เป็นปัจจัยแก่ศรัทธา ฯลฯ แก่ความปรารถนา โดยอุปนิสสยปัจจัย

[๑๕๐] นเหตุอเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่ นเหตุอเหตุกธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น

เมื่อกุศลและอกุศลดับไปแล้ว ตทารัมมณจิตที่เป็นวิบาก ที่เป็นนเหตุอเหตุกธรรม เกิดขึ้น

รูปายตนะ เป็นปัจจัยแก่ จักขุวิญญาณ โผฏฐัพพายตนะเป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ โดยปุเรชาตปัจจัย

ที่เป็นวัตถุปุเรชาต ได้แก่ จักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ กายายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ หทัยวัตถุเป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลาย ที่เป็นนเหตุอเหตุกธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย

นเหตุอเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่ นเหตุสเหตุกธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น

เมื่อกุศลและอกุศลดับไปแล้ว ตทารัมมณจิตที่เป็นวิบาก ที่เป็นนเหตุสเหตุกธรรม เกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูปด้วยทิพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพโสตธาตุ

ที่เป็นวัตถุปุเรชาต ได้แก่ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ ขันธ์ทั้งหลาย ที่เป็นนเหตุสเหตุกธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย

[๑๕๑] นเหตุสเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่นเหตุอเหตุกธรรม โดยปัจฉาชาตปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นนเหตุสเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่กายนี้ที่เกิดก่อน โดยปัจฉาชาตปัจจัย

นเหตุอเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่นเหตุอเหตุกธรรม โดยปัจฉาชาตปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นนเหตุอเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่กายนี้ที่เกิดก่อน โดยปัจฉาชาตปัจจัย

[๑๕๒] นเหตุสเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่นเหตุกสเหตุธรรม โดยอาเสวนปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นนเหตุสเหตุกธรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นนเหตุสเหตุกธรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอาเสวนปัจจัย

อนุโลม เป็นปัจจัยแก่โคตรภู อนุโลม เป็นปัจจัยแก่โวทาน โคตรภู เป็นปัจจัยแก่มรรค โวทาน เป็นปัจจัยแก่มรรค โดยอาเสวนปัจจัย

นเหตุอเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่นเหตุอเหตุกธรรม โดยอาเสวนปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นนเหตุอเหตุกธรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นนเหตุอเหตุกธรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอาเสวนปัจจัย

[๑๕๓] นเหตุสเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่นเหตุสเหตุกธรรม โดยกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต นานาขณิก

ที่เป็นสหชาต ได้แก่เจตนาที่เป็นนเหตุสเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย

ที่เป็นนานาขณิก ได้แก่เจตนาที่เป็นนเหตุสเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นนเหตุสเหตุกธรรม ที่เป็นวิบาก โดยกัมมปัจจัย

นเหตุสเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่นเหตุอเหตุกธรรม โดยกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต นานาขณิก

ที่เป็นสหชาต ได้แก่เจตนาที่เป็นนเหตุสเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย

ที่เป็นนานาขณิก ได้แก่เจตนาที่เป็นนเหตุสเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นนเหตุอเหตุกธรรมที่เป็นวิบากและกฏัตตารูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย

นเหตุสเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่นเหตุสเหตุกธรรม และนเหตุอเหตุกธรรม โดยกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต นานาขณิก

ที่เป็นสหชาต ได้แก่เจตนาที่เป็นนเหตุสเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย

ที่เป็นนานาขณิก ได้แก่เจตนาที่เป็นนเหตุสเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นนเหตุสเหตุกธรรม ที่เป็นวิบากและกฏัตตารูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย

นเหตุอเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่นเหตุอเหตุกธรรม โดยกัมมปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ สหชาต ได้แก่เจตนาที่เป็นนเหตุอเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย

ในปฏิสนธิขณะ เจตนาที่เป็นนเหตุอเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์และกฏัตตารูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย

[๑๕๔] นเหตุสเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่นเหตุสเหตุกธรรม โดยวิปากปัจจัยมี ๓ นัย

นเหตุอเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่นเหตุอเหตุกธรรม โดยวิปากปัจจัยมี ๑ นัย

[๑๕๕] นเหตุสเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่นเหตุสเหตุกธรรม โดยอาหารปัจจัย มี ๓ นัย

นเหตุอเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่นเหตุอเหตุกธรรม โดยอาหารปัจจัย

คือ อาหารทั้งหลายที่เป็นนเหตุอเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตต-สมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอาหารปัจจัย

ในปฏิสนธิขณะ กวฬิงการาหารเป็นปัจจัยแก่กายนี้ โดยอาหารปัจจัย

[๑๕๖] นเหตุสเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่นเหตุสเหตุกธรรม โดยอินทริยปัจจัย มี ๓ นัย

นเหตุอเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่นเหตุอเหตุกธรรม โดยอินทริยปัจจัย

คือ อินทรีย์ทั้งหลายที่เป็นนเหตุอเหตุกธรรม เป็นปัจจัยสัมปยุตตขันธ์และจิตตสมุฏ-ฐานรูปทั้งหลาย โดยอินทริยปัจจัย

ในปฏิสนธิขณะ รูปชีวิตินทรีย์เป็นปัจจัยแก่กฏัตตารูปทั้งหลาย โดยอินทริยปัจจัย

[๑๕๗] นเหตุสเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่นเหตุสเหตุกธรรม โดยฌานปัจจัย พึงกระทำทั้ง ๔ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยมัคคปัจจัย มี ๓ นัย

[๑๕๘] นเหตุสเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่นเหตุสเหตุกธรรม โดยสัมปยุตตปัจจัย

คือ ขันธ์ ๑ ที่เป็นนเหตุสเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ ๓ ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

นเหตุอเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่นเหตุอเหตุกธรรม โดยสัมปยุตตปัจจัย

คือ ขันธ์ ๑ ที่เป็นนเหตุอเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ ๓ ฯลฯ ปฏิสนธิ

[๑๕๙] นเหตุสเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่นเหตุอเหตุกธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปัจฉาชาต

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นนเหตุสเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยวิปปยุตตปัจจัย ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นนเหตุสเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่กายนี้ที่เกิดก่อนโดยวิปปยุตตปัจจัย

นเหตุอเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่นเหตุอเหตุกธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต ปัจฉาชาต

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นนเหตุอเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยวิปปยุตตปัจจัย ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ทั้งหลายเป็นปัจจัยแก่หทัยวัตถุ โดยวิปปยุตตปัจจัย หทัยวัตถุเป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลาย โดยวิปปยุตตปัจจัย

ที่เป็นปุเรชาต ได้แก่จักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ กายายตนะเป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ หทัยวัตถุเป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นนเหตุอเหตุกธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นนเหตุอเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่กายนี้ที่เกิดก่อน โดยวิปปยุตตปัจจัย

นเหตุอเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่นเหตุสเหตุกธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ในปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นนเหตุสเหตุกธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย

ที่เป็นปุเรชาต ได้แก่ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นนเหตุสเหตุกธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย

[๑๖๐] นเหตุสเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่นเหตุสเหตุกธรรม โดยอัตถิปัจจัย

คือ ขันธ์ ๑ ที่เป็นนเหตุสเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ ๓ ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

นเหตุสเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่นเหตุอเหตุกธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปัจฉาชาต ฯลฯ

นเหตุสเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่นเหตุสเหตุกธรรม และนเหตุอเหตุกธรรม โดยอัตถิปัจจัย

คือ ขันธ์ ๑ ที่เป็นนเหตุสเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

นเหตุอเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่นเหตุอเหตุกธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๕ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต ปัจฉาชาต อาหาร อินทรีย์

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ขันธ์ ๑ ที่เป็นนเหตุอเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย ตลอดถึงอสัญญสัตว์

ที่เป็นปุเรชาต ได้แก่ จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมนัสเกิดขึ้น

รูปายตนะเป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ โผฏฐัพพายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ จักขายตนะ ฯลฯ กายายตนะ ปัจจัยแก่กายวิญญาณ หทัยวัตถุเป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลาย ที่เป็นนเหตุอเหตุกธรรม โดยอัตถิปัจจัย

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นนเหตุอเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่กายนี้ที่เกิดก่อน กวฬิงการาหาร เป็นปัจจัยแก่กายนี้ รูปชีวิตินทรีย์ เป็นปัจจัยแก่กฏัตตารูปทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย

นเหตุอเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่นเหตุสเหตุกธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ในปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลาย ที่เป็นนเหตุสเหตุกธรรม โดยอัตถิปัจจัย

ที่เป็นปุเรชาต ได้แก่ จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมนัสเกิดขึ้น

เมื่อกุศลและอกุศลดับไปแล้ว ตทารัมมณจิตที่เป็นวิบากที่เป็นนเหตุสเหตุกธรรมเกิดขึ้น

นเหตุสเหตุกธรรม และนเหตุอเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่นเหตุสเหตุกธรรม โดยอัตถิ-ปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ขันธ์ ๑ ที่เป็นนเหตุสเหตุกธรรม และหทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ ๓ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ ๑ ที่เป็นนเหตุสเหตุกธรรม และหทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ ๓ ฯลฯ

นเหตุสเหตุกธรรม และนเหตุอเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่นเหตุอเหตุกธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๔ อย่าง คือ สหชาต ปัจฉาชาต อาหาร อินทรีย์

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นนเหตุสเหตุกธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นนเหตุสเหตุกธรรม และกวฬิงการาหาร เป็นปัจจัยแก่กายนี้ โดยอัตถิปัจจัย

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นนเหตุสเหตุกธรรม และรูปชีวิตินทรีย์ เป็นปัจจัยแก่กฏัตตารูปทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย

[๑๖๑] ในอารัมมณปัจจัย มีวาระ ๔

ในอธิปติปัจจัย	มี " ๔
ในอนันตรปัจจัย	มี " ๔
ในสมนันตรปัจจัย	มี " ๔
ในสหชาตปัจจัย	มี " ๗
ในอัญญมัญญปัจจัย	มี " ๖
ในนิสสยปัจจัย	มี " ๗
ในอุปนิสสยปัจจัย	มี " ๔
ในปุเรชาตปัจจัย	มี " ๒
ในปัจฉาชาตปัจจัย	มี " ๒
ในอาเสวนปัจจัย	มี " ๒
ในกัมมปัจจัย	มี " ๔
ในวิปากปัจจัย	มี " ๔
ในอาหารปัจจัย	มี " ๔

ในอินทริยปัจจัย	มี " ๔
ในฌานปัจจัย	มี " ๔
ในมัคคปัจจัย	มี " ๓
ในสัมปยุตตปัจจัย	มี " ๒
ในวิปปยุตตปัจจัย	มี " ๓
ในอัตถิปัจจัย	มี " ๗
ในนัตถิปัจจัย	มี " ๔
ในวิคตปัจจัย	มี " ๔
ในอวิคตปัจจัย	มี " ๗

พึงนับอย่างนี้

อนุโลม จบ

[๑๖๒] นเหตุสเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่นเหตุสเหตุกธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยกัมมปัจจัย

นเหตุสเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่นเหตุอเหตุกธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยกัมมปัจจัย

นเหตุสเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่นเหตุสเหตุกธรรม และนเหตุอเหตุกธรรม โดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยกัมมปัจจัย

นเหตุอเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่นเหตุอเหตุกธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอาหารปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอินทริยปัจจัย

นเหตุอเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่นเหตุสเหตุกธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาตปัจจัย

นเหตุสเหตุกธรรม และนเหตุอเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่นเหตุสเหตุกธรรม โดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาตปัจจัย

นเหตุสเหตุกธรรม และนเหตุอเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่นเหตุอเหตุกธรรม โดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอาหารปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอินทริยปัจจัย

[๑๖๓] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย มี " ๗ ฯลฯ

ในปัจจัยทั้งปวง มี " ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สหชาตปัจจัย มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย มีวาระ ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่นิสสยปัจจัย มี " ๖

ในปัจจัยทั้งปวง มี " ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัตถิปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย มี " ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย มี " ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อวิคตปัจจัย มี " ๕

พึงนับอย่างนี้

ปัจจนียะ จบ

[๑๖๔] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย

กับอารัมมณปัจจัย มีวาระ ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๔

ในปัจจัยทั้งปวง

กับ ฯลฯ มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย
กับ ฯลฯ มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย
กับ ฯลฯ มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อวิคตปัจจัย
กับ ฯลฯ มี " ๔

พึงนับอย่างนี้

อนุโลมปัจจนียะ จบ

[๑๖๕] ในอารัมมณปัจจัย
กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๔
ในอธิปติปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๔
ในอวิคตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๗

พึงนับอย่างนี้

ปัจจนียานุโลม จบ

นเหตุสเหตุกทุกะ จบ

สัปปัจจยทุกะ

ปฏิจจวาร

[๑๖๖] สัปปัจจยธรรม อาศัยสัปปัจจยธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นสัปปัจจยธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุ อาศัยขันธ์ทั้งหลาย ขันธ์ทั้งหลายอาศัยหทัยวัตถุ มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป กฏัตตารูปที่เป็นอุปาทารูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย

[๑๖๗] สัปปัจจยธรรม อาศัยสัปปัจจยธรรม เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย ฯลฯ

ฯลฯ เพราะอวิคตปัจจัย

[๑๖๘] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๑
ในอารัมมณปัจจัย มี " ๑
ในอวิคตปัจจัย มี " ๑

อนุโลม จบ

[๑๖๙] สัปปัจจยธรรม อาศัยสัปปัจจยธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นสัปปัจจยธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ ฯลฯ ตลอดถึงอสัญญสัตว์ โมหะ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ อาศัยขันธ์ทั้งหลาย ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ ฯลฯ

[๑๗๐] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อวิคตปัจจัย มี " ๑

ปัจจนียะ จบ

[๑๗๑] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย

กับเหตุปัจจัย มีวาระ ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๑ ฯลฯ

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๑

อนุโลมปัจจนียะ จบ

[๑๗๒] ในอารัมมณปัจจัย

กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๑

ในอนันตรปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๑ ฯลฯ

ในอวิคตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๑

ปัจจนียานุโลม จบ

สหชาตวาร เหมือนกับ ปฏิจจวาร

ปัจจยวาร

[๑๗๓] สัปปัจจยธรรม อาศัยสัปปัจจยธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นสัปปัจจยธรรม

ในปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุ อาศัยขันธ์ทั้งหลาย ขันธ์ทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสัปปัจจยธรรม อาศัยหทัยวัตถุ

[๑๗๔] สัปปัจจยธรรม อาศัยสัปปัจจยธรรม เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย ฯลฯ

ปัจจยวารก็ดี นิสสยวารก็ดี สังสัฏฐวารก็ดี สัมปยุตตวารก็ดี พึงให้พิสดารอย่างนี้

ในปัจจัยทั้งปวง มีวาระ ๑ เท่านั้น

ปัญหาวาร

[๑๗๕] สัปปัจจยธรรม เป็นปัจจัยแก่สัปปัจจยธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลาย ที่เป็นสัปปัจจยธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

[๑๗๖] สัปปัจจยธรรม เป็นปัจจัยแก่สัปปัจจยธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ บุคคลให้ทาน สมาทานศีล อุโบสถกรรม ฯลฯ แล้วพิจารณาซึ่งกุศลกรรมนั้น

บุคคลพิจารณากุศลกรรมทั้งหลาย ที่เคยสั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน

ออกจากฌานแล้ว พิจารณาฌาน

พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรค พิจารณามรรค พิจารณาผล กิเลสที่ละแล้ว ฯลฯ กิเลสที่ข่มแล้ว ฯลฯ รู้ซึ่งกิเลสทั้งหลายที่เคยเกิดขึ้นแล้วในกาลก่อน

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสัปปัจจยธรรม โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูป ด้วยทิพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพพโสตธาตุ

บุคคลรู้จิตของบุคคลผู้พร้อมเพรียงด้วยจิต ที่เป็นสัปปัจจยธรรม โดยเจโตปริยญาณ

อากาสานัญจายตนะ วิญญาณัญจายตนะ อากิญจัญญายตนะ เป็นปัจจัยแก่เนวสัญญานาสัญญายตนะ

รูปายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ โผฏฐัพพายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ

ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสัปปัจจยธรรม เป็นปัจจัยแก่อิทธิวิธญาณ แก่เจโตปริยญาณ แก่บุพเพนิวาสานุสสติญาณ แก่ยถากัมมุปคญาณ แก่อนาคตังสญาณ แก่อาวัชชนะ โดยอารัมมณปัจจัย

อัปปัจจยธรรม เป็นปัจจัยแก่สัปปัจจยธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ พระอริยะทั้งหลาย พิจารณานิพพาน

นิพพาน เป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก่โวทาน แก่มรรค แก่ผล แก่อาวัชชนะ โดยอารัมมณ-ปัจจัย

[๑๗๗] สัปปัจจยธรรม เป็นปัจจัยแก่สัปปัจจยธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาธิปติ สหชาตาธิปติ

ที่เป็นอารัมมณาธิปติ ได้แก่ บุคคลให้ทาน ศีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ กระทำกุศลกรรมนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้วพิจารณา

ในกาลก่อน ฯลฯ จากฌาน ฯลฯ

พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรค กระทำมรรคให้เป็นอารมณ์ อย่างหนักแน่น แล้วพิจารณา กระทำผลให้เป็นอารมณ์ อย่างหนักแน่น

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ กระทำขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสัปปัจจยธรรมให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น แล้วพิจารณา ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะกระทำความยินดีนั้นให้เป็นอารมณ์ อย่างหนักแน่น ราคะ เกิดขึ้น ทิฏฐิ เกิดขึ้น

ที่เป็นสหชาตาธิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นสัปปัจจยธรรมเป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย

อัปปัจจยธรรม เป็นปัจจัยแก่สัปปัจจยธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ อารัมมณาธิปติ ได้แก่ พระอริยะทั้งหลายกระทำนิพพานให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น แล้วพิจารณา

นิพพาน เป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก่โวทาน แก่มรรค แก่ผลโดยอธิปติปัจจัย

[๑๗๘] สัปปัจจยธรรม เป็นปัจจัยแก่สัปปัจจยธรรม โดยอนันตรปัจจัย ฯลฯ

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอุปนิสสยปัจจัย อุปนิสสยมูล มีวาระ ๒

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยปุเรชาตปัจจัย ฯลฯ

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอวิคตปัจจัย

ปัจจัยทั้งปวง มีวาระ ๑ เท่านั้น

[๑๗๙] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๑
ในอารัมมณปัจจัย มี " ๒
ในอธิปติปัจจัย มี " ๒
ในอนันตรปัจจัย มี " ๑
ในสมนันตรปัจจัย มี " ๑
ในสหชาตปัจจัย มี " ๑
ในอัญญมัญญปัจจัย มี " ๑
ในนิสสยปัจจัย มี " ๑
ในอุปนิสสยปัจจัย มี " ๒
ในปุเรชาตปัจจัย มี " ๑
ในปัจจัยทั้งปวง มี " ๑
ในอวิคตปัจจัย มี " ๑

พึงนับอย่างนี้

อนุโลม จบ

[๑๘๐] สัปปัจจยธรรม เป็นปัจจัยแก่สัปปัจจยธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยกัมมปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอาหารปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอินทริยปัจจัย

อัปปัจจยธรรม เป็นปัจจัยแก่สัปปัจจยธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย

[๑๘๑] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย มี " ๒ ฯลฯ
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย มี " ๒ ฯลฯ
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อวิคตปัจจัย มี " ๒

พึงนับอย่างนี้

ปัจจนียะ จบ

[๑๘๒] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย

กับเหตุปัจจัย มีวาระ ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย

กับ ฯลฯ มีวาระ ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๑ ฯลฯ

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๑

พึงนับอย่างนั้น

อนุโลมปัจจนียะ จบ

[๑๘๓] ในอารัมมณปัจจัย กับเหตุปัจจัย

ที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๒

ในอธิปติปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๒

ในอนันตรปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๑

ในอุปนิสสยปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๒

ในปุเรชาตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๑ ฯลฯ

ในอวิคตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๑

พึงนับอย่างนี้

ปัจจนียานุโลม จบ

สัปปัจจยทุกะ จบ

สังขตทุกะ

ปฏิจจวาร

[๑๘๔] สังขตธรรม อาศัยสังขตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นสังขตธรรม

ในปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุ อาศัยขันธ์ทั้งหลาย ขันธ์ทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป กฏัตตารูปที่เป็นอุปาทารูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย

ทุกะนี้ พึงกระทำเหมือนสัปปัจจยทุกะ ไม่มีแตกต่างกัน

สังขตทุกะ จบ

สนิทัสสนทุกะ

ปฏิจจวาร

[๑๘๕] อนิทัสสนธรรม อาศัยอนิทัสสนธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป ที่เป็นอนิทัสสนธรรม อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นอนิทัสสนธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ ๓ และกฏัตตารูป ที่เป็นอนิทัสสนธรรม อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นอนิทัสสนธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ หทัยวัตถุอาศัยขันธ์ทั้งหลาย ขันธ์ทั้งหลายอาศัยหทัยวัตถุ มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป กฏัตตารูป ที่เป็นอุปาทารูป ที่เป็นอนิทัสสนธรรม อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย

สนิทัสสนธรรม อาศัยอนิทัสสนธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป ที่เป็นสนิทัสสนธรรม อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอนิทัสสนธรรม

ในปฏิสนธิขณะ จิตตสมุฏฐานรูป กฏัตตารูป ที่เป็นอุปาทารูปที่เป็นสนิทัสสนธรรม อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย

สนิทัสสนธรรม และอนิทัสสนธรรม อาศัยอนิทัสสนธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป ที่เป็นสนิทัสสนธรรม และอนิทัสสนธรรม อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นอนิทัสสนธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ จิตตสมุฏฐานรูป กฏัตตารูป ที่เป็นอุปาทารูป ที่เป็นสนิทัสสนธรรม และอนิทัสสนธรรม อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย

[๑๘๖] อนิทัสสนธรรม อาศัยอนิทัสสนธรรม เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นอนิทัสสนธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ทั้งหลาย อาศัย หทัยวัตถุ

[๑๘๗] อนิทัสสนธรรม อาศัยอนิทัสสนธรรม เกิดขึ้น เพราะอธิปติปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป ที่เป็นอนิทัสสนธรรม อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นอนิทัสสนธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ มหาภูตรูป ๓ อาศัยมหาภูตรูป ๑ มหาภูตรูป ๒ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป ที่เป็นอุปาทารูป ที่เป็นอนิทัสสนธรรม อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย

สนิทัสสนธรรม อาศัยอนิทัสสนธรรม เกิดขึ้น เพราะอธิปติปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป ที่เป็นสนิทัสสนธรรม อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอนิทัสสนธรรม จิตตสมุฏฐานรูป ที่เป็นอุปาทารูป ที่เป็นสนิทัสสนธรรม อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย

สนิทัสสนธรรม และอนิทัสสนธรรม อาศัยอนิทัสสนธรรม เกิดขึ้น เพราะอธิปติปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป ที่เป็นสนิทัสสนธรรม และอนิทัสสนธรรม อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นอนิทัสสนธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป ที่เป็นอุปาทารูป ที่เป็นสนิทัสสนธรรม และอนิทัสสนธรรม อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย

ฯลฯ พึงกระทำทุกปัจจัย

[๑๘๘] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ ๓
ในอารัมมณปัจจัย	มี " ๑
ในอธิปติปัจจัย	มี " ๓
ในอนันตรปัจจัย	มี " ๑
ในสมนันตรปัจจัย	มี " ๑
ในสหชาตปัจจัย	มี " ๓
ในอัญญมัญญปัจจัย	มี " ๑
ในนิสสยปัจจัย	มี " ๓
ในอุปนิสสยปัจจัย	มี " ๑

ในปุเรชาตปัจจัย	มี " ๑
ในอาเสวนปัจจัย	มี " ๑
ในกัมมปัจจัย	มี " ๓
ในวิปากปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยทั้งปวง	มี " ๓
ในมัคคปัจจัย	มี " ๓
ในสัมปยุตตปัจจัย	มี " ๑
ในวิปปยุตตปัจจัย	มี " ๓
ในอัตถิปัจจัย	มี " ๓
ในนัตถิปัจจัย	มี " ๑
ในวิคตปัจจัย	มีวาระ ๑
ในอวิคตปัจจัย	มี " ๓

พึงนับอย่างนี้

อนุโลม จบ

[๑๘๙] อนิทัสสนธรรม อาศัยอนิทัสสนธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป ที่เป็นอนิทัสสนธรรม อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นอนิทัสสนธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุ อาศัยขันธ์ทั้งหลาย ขันธ์ทั้งหลายอาศัยหทัยวัตถุ มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป กฏัตตารูป ที่เป็นอุปาทารูป ที่เป็นอนิทัสสนธรรม อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย พาหิรรูป ฯลฯ อาหารสมุฏฐานรูป อุตุสมุฏฐานรูป

ส่วนพวกอสัญญสัตว์ทั้งหลาย ฯลฯ โมหะ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ

สนิทัสสนธรรม อาศัยอนิทัสสนธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป ที่เป็นสนิทัสสนธรรม อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอนิทัสสนธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ

ในปฏิสนธิขณะ จิตตสมุฏฐานรูป กฏัตตารูป ที่เป็นอุปาทารูป ที่เป็นสนิทัสสนธรรม

อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย พาหิรรูป ฯลฯ อาหารสมุฏฐานรูป ฯลฯ อุตุสมุฏฐานรูป ฯลฯ ส่วนพวกอสัญญสัตว์ทั้งหลาย กฏัตตารูป ที่เป็นอุปาทารูป ที่เป็นสนิทัสสนธรรม อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย

สนิทัสสนธรรม และอนิทัสสนธรรม อาศัยอนิทัสสนธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป ที่เป็นสนิทัสสนธรรม และอนิทัสสนธรรม อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นอนิทัสสนธรรม ซึ่งเป็นอเหตุทุกะ ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย ฯลฯ พาหิรรูป ฯลฯ อาหารสมุฏฐานรูป ฯลฯ อุตุสมุฏฐานรูป ฯลฯ

ส่วนพวกอสัญญสัตว์ทั้งหลาย กฏัตตารูป ที่เป็นอุปาทารูป ที่เป็นสนิทัสสนธรรม และอนิทัสสนธรรม อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย

พึงกระทำอย่างนี้ทุกปัจจัย

[๑๙๐] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย	มีวาระ ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย	มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย มีวาระ ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย มี " ๓

[๑๙๑] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย

กับเหตุปัจจัย มีวาระ ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยทั้งปวง กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓

อนุโลมปัจจนียะ จบ

[๑๙๒] ในอารัมมณปัจจัย

กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๑

ในอนันตรปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๑

ในสมนันตรปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๑

ในสหชาตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓

ในอัญญมัญญปัจจัย กับ ฯลฯ มีวาระ ๑

ในนิสสยปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓

ในอุปนิสสยปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๑

ในปุเรชาตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๑

ในอาเสวนปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๑

ในกัมมปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓ ฯลฯ

ในฌานปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓

ในมัคคปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๑

ในสัมปยุตตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๑

ในวิปปยุตตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓

ในอัตถิปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓

ในนัตถิปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓

ในวิคตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓

ในอวิคตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓

ปัจจนียานุโลม จบ

ปัจจยวาร

[๑๙๓] อนิทัสสนธรรม อาศัยอนิทัสสนธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป ที่เป็นอนิทัสสนธรรม อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นอนิทัสสนธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุ อาศัยขันธ์ทั้งหลาย ขันธ์ทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ อาศัยมหาภูตรูป ๑ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป กฏัตตารูป ที่เป็นอุปาทารูป ที่เป็นอนิทัสสนธรรม อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอนิทัสสนธรรม อาศัยหทัยวัตถุ

พึงกระทำวาระ ๒ แม้นอกนี้

[๑๙๔] อนิทัสสนธรรม อาศัยอนิทัสสนธรรม เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ ขันธ์ ๑ ที่เป็นอนิทัสสนธรรม ฯลฯ ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ จักขุวิญญาณ อาศัยจักขายตนะ กายวิญญาณ อาศัยกายายตนะ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอนิทัสสนธรรม อาศัยหทัยวัตถุ ฯลฯ

[๑๙๕] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๓

ในอารัมมณปัจจัย มี " ๑

ในอธิปติปัจจัย มี " ๓ ฯลฯ

ในวิคตปัจจัย มี " ๓

อนุโลม จบ

[๑๙๖] อนิทัสสนธรรม อาศัยอนิทัสสนธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป ที่เป็นอนิทัสสนธรรม อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นอนิทัสสนธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ ฯลฯ ตลอดถึงอสัญญสัตว์ จักขุวิญญาณ อาศัยจักขายตนะ กายวิญญาณ อาศัยกายายตนะ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอนิทัสสนธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ อาศัยหทัยวัตถุ โมหะ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ และหทัยวัตถุ

พึงกระทำวาระ ๒ แม้นอกนี้ ฯลฯ

[๑๙๗] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย	มีวาระ ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย	มี " ๓

ปัจจนียะ จบ

[๑๙๘] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย	
กับเหตุปัจจัย	มีวาระ ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย	
กับ ฯลฯ	มีวาระ ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย	
กับ ฯลฯ	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย	
กับ ฯลฯ	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย	
กับ ฯลฯ	มี " ๓

อนุโลมปัจจนียะ จบ

[๑๙๙] ในอารัมมณปัจจัย	
กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย	มีวาระ ๑

ในมัคคปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี "	๑
ในอวิคตปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี "	๓

ปัจจนียานุโลม จบ

แม้นิสสยวาร ก็พึงกระทำอย่างนี้

สังสัฏฐวาร

[๒๐๐] อนิทัสสนธรรม คลุกเคล้ากับอนิทัสสนธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ คลุกเคล้ากับขันธ์ ๑ ที่เป็นอนิทัสสนธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ-

[๒๐๑] อนิทัสสนธรรม คลุกเคล้ากับอนิทัสสนธรรม เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

ทั้งหมดนี้ พึงแจกกับด้วยจำนวนปัจจัยรวมกัน อย่างที่กล่าวมาแล้ว

แม้สัมปยุตตวาร ก็เหมือนกับสังสัฏฐวาร

ปัญหาวาร

[๒๐๒] อนิทัสสนธรรม เป็นปัจจัยแก่อนิทัสสนธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นอนิทัสสนธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย ที่เป็นอนิทัสสนธรรม โดยเหตุปัจจัย ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

อนิทัสสนธรรม เป็นปัจจัยแก่สนิทัสสนธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นอนิทัสสนธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย ที่เป็นสนิทัสสนธรรม โดยเหตุปัจจัย ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

อนิทัสสนธรรม เป็นปัจจัยแก่สนิทัสสนธรรม และอนิทัสสนธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นอนิทัสสนธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย ที่เป็นสนิทัสสนธรรม และอนิทัสสนธรรม โดยเหตุปัจจัย ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

[๒๐๓] สนิทัสสนธรรม เป็นปัจจัยแก่อนิทัสสนธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ รูปที่เป็นสนิทัสสนธรรม โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น

ด้วยทิพพจักขุ ฯลฯ

รูปายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ โดยอารัมมณปัจจัย

ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสนิทัสสนธรรม เป็นปัจจัยแก่อิทธิวิธญาณ แก่บุพเพนิวาสานุสสติญาณ แก่อนาคตังสญาณ แก่อาวัชชนะ โดยอารัมมณปัจจัย

อนิทัสสนธรรม เป็นปัจจัยแก่อนิทัสสนธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ บุคคล พิจารณาซึ่งกุศลกรรมนั้น

บุคคลพิจารณากุศลกรรมทั้งหลาย ที่เคยเกิดขึ้นแล้วในกาลก่อน

บุคคลออกจากฌาน พิจารณาฌาน

พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรค พิจารณามรรค พิจารณาผล พิจารณานิพพาน

นิพพาน เป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก่โวทาน แก่มรรค แก่ผล แก่อาวัชชนะ โดยอารัมมณปัจจัย

พระอริยะทั้งหลายพิจารณากิเลสที่ละแล้ว ฯลฯ กิเลสที่ข่มแล้ว ฯลฯ กิเลสทั้งหลายที่เคยเกิดขึ้นแล้วในกาลก่อน ฯลฯ

จักขุ ฯลฯ กาย เสียง หทัยวัตถุ ฯลฯ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอนิทัสสนธรรม โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น

บุคคลฟังเสียง ด้วยทิพพโสตธาตุ

บุคคลรู้จิตของบุคคลผู้พร้อมเพรียงด้วยจิต ที่เป็นอนิทัสสนธรรม โดยเจโตปริยญาณ

อากาสานัญจายตนะ เป็นปัจจัยแก่วิญญาณัญจายตนะ อากิญจัญญายตนะ เป็นปัจจัยแก่เนวสัญญานาสัญญายตนะ สัททายตนะ เป็นปัจจัยแก่โสตวิญญาณ โผฏฐัพพายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ

ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอนิทัสสนธรรม เป็นปัจจัยแก่อิทธิวิธญาณ แก่เจโตปริยญาณ แก่บุพเพนิวาสานุสสติญาณ แก่ยถากัมมุปคญาณ แก่อนาคตังสญาณ แก่อาวัชชนะ โดยอารัมมณปัจจัย

[๒๐๔] สนิทัสสนธรรม เป็นปัจจัยแก่อนิทัสสนธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ อารัมมณาธิปติ ได้แก่ บุคคลกระทำรูปที่เป็นอนิทัสสนธรรมให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะกระทำความยินดีนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ราคะ เกิดขึ้น ทิฏฐิ เกิดขึ้น

อนิทัสสนธรรม เป็นปัจจัยแก่อนิทัสสนธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาธิปติ สหชาตาธิปติ

ที่เป็นอารัมมณาธิปติ ได้แก่ ให้ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ กระทำกุศลกรรมนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ฯลฯ กุศลกรรมทั้งหลาย ที่เคยสั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน ฯลฯ ออกจากฌาน ฯลฯ

พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรค กระทำมรรคให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ฯลฯ กระทำผลให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ฯลฯ

นิพพาน เป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก่โวทาน แก่มรรค แก่ผล โดยอธิปติปัจจัย

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลกระทำขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอนิทัสสนธรรมให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะกระทำความยินดีนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ราคะ เกิดขึ้น ทิฏฐิ เกิดขึ้น

ที่เป็นสหชาตาธิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นอนิทัสสนธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลายที่เป็นอนิทัสสนธรรม โดยอธิปติปัจจัย

อนิทัสสนธรรม เป็นปัจจัยแก่สนิทัสสนธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ สหชาตาธิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นอนิทัสสนธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลายที่เป็นสนิทัสสนธรรม โดยอธิปติปัจจัย

อนิทัสสนธรรม เป็นปัจจัยแก่สนิทัสสนธรรม และอนิทัสสนธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ สหชาตาธิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นอนิทัสสนธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย ที่เป็นสนิทัสสนธรรมและอนิทัสสนธรรม โดยอธิปติปัจจัย

[๒๐๕] อนิทัสสนธรรม เป็นปัจจัยแก่อนิทัสสนธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอนิทัสสนธรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอนิทัสสนธรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย

อนุโลม เป็นปัจจัยแก่โคตรภู โคตรภู เป็นปัจจัยแก่มรรค เนวสัญญานาสัญญายตนะเป็นปัจจัยแก่ผลสมาบัติ โดยอนันตรปัจจัย

[๒๐๖] อนิทัสสนธรรม เป็นปัจจัยแก่อนิทัสสนธรรม โดยสมนันตรปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยสหชาตปัจจัย มี ๓ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอัญญมัญญปัจจัย มี ๑ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยนิสสยปัจจัย มี ๓ นัย

[๒๐๗] สนิทัสสนธรรม เป็นปัจจัยแก่อนิทัสสนธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลปรารถนาซึ่งความถึงพร้อมแห่งวรรณะ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ กระทำอุโบสถกรรม

ความถึงพร้อมแห่งวรรณะ เป็นปัจจัยแก่ศรัทธา ฯลฯ แก่ความปรารถนา แก่สุขทางกาย แก่ทุกข์ทางกาย แก่มรรค แก่ผลสมาบัติ โดยอุปนิสสยปัจจัย

อนิทัสสนธรรม เป็นปัจจัยแก่อนิทัสสนธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาแล้ว ให้ทาน ฯลฯ ยังสมาบัติให้เกิดขึ้น ก่อมานะ ถือทิฏฐิ

บุคคลเข้าไปอาศัยศีล ฯลฯ เสนาสนะแล้ว ให้ทาน ฯลฯ ทำลายสงฆ์

ศรัทธา ฯลฯ เสนาสนะ เป็นปัจจัยแก่ศรัทธา ฯลฯ แก่ผลสมาบัติ โดยอุปนิสสยปัจจัย

[๒๐๘] สนิทัสสนธรรม เป็นปัจจัยแก่อนิทัสสนธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย

คือ รูปที่เป็นสนิทัสสนธรรม โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูป ด้วยทิพพจักขุ

รูปายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ โดยปุเรชาตปัจจัย

อนิทัสสนธรรม เป็นปัจจัยแก่อนิทัสสนธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น

บุคคลฟังเสียง ด้วยทิพพโสตธาตุ

สัททายตนะ เป็นปัจจัยแก่โสตวิญญาณ โผฏฐัพพายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ โดยปุเรชาตปัจจัย

ที่เป็นวัตถุปุเรชาต ได้แก่ จักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ กายายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ หทัยวัตถุเป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอนิทัสสนธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย

สนิทัสสนธรรม และอนิทัสสนธรรม เป็นปัจจัยแก่อนิทัสสนธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต ได้แก่รูปายตนะ และหทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอนิทัสสนธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย

รูปายตนะ และจักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ โดยปุเรชาตปัจจัย

[๒๐๙] สนิทัสสนธรรม เป็นปัจจัยแก่อนิทัสสนธรรม โดยปัจฉาชาตปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอนิทัสสนธรรม ที่เกิดภายหลัง เป็นปัจจัยแก่กายที่เป็นอนิทัสสนธรรมนี้ ที่เกิดก่อน โดยปัจฉาชาตปัจจัย

อนิทัสสนธรรม เป็นปัจจัยแก่สนิทัสสนธรรม โดยปัจฉาชาตปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอนิทัสสนธรรม ที่เกิดภายหลัง เป็นปัจจัยแก่กายที่เป็นสนิทัสสนธรรมนี้ ที่เกิดก่อน โดยปัจฉาชาตปัจจัย

อนิทัสสนธรรม เป็นปัจจัยแก่สนิทัสสนธรรม และอนิทัสสนธรรม โดยปัจฉาชาต-ปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอนิทัสสนธรรม ที่เกิดภายหลัง เป็นปัจจัยแก่กายที่เป็นสนิทัสสนธรรม และอนิทัสสนธรรมนี้ ที่เกิดก่อน โดยปัจฉาชาตปัจจัย

[๒๑๐] อนิทัสสนธรรม เป็นปัจจัยแก่อนิทัสสนธรรม โดยอาเสวนปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลาย ที่เกิดก่อนๆ ฯลฯ

[๒๑๑] อนิทัสสนธรรม เป็นปัจจัยแก่อนิทัสสนธรรม โดยกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต นานาขณิก

ที่เป็นสหชาต ได้แก่เจตนาที่เป็นอนิทัสสนธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย ที่เป็นอนิทัสสนธรรม โดยกัมมปัจจัย

ที่เป็นนานาขณิก ได้แก่ เจตนาที่เป็นอนิทัสสนธรรม เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอนิทัสสนธรรม ที่เป็นวิบาก และกฏัตตารูปทั้งหลาย ที่เป็นอนิทัสสนธรรม โดยกัมมปัจจัย

อนิทัสสนธรรม เป็นปัจจัยแก่สนิทัสสนธรรม โดยกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต นานาขณิก พึงให้พิสดาร

อนิทัสสนธรรม เป็นปัจจัยแก่สนิทัสสนธรรม และอนิทัสสนธรรม โดยกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต นานาขณิก พึงให้พิสดาร

[๒๑๒] อนิทัสสนธรรม เป็นปัจจัยแก่อนิทัสสนธรรม โดยวิปากปัจจัย

มี ๓ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอาหารปัจจัย มี ๓ นัย พึงกระทำกวพิงการาหาร ในหัวข้อปัจจัยแม้ทั้ง ๓

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอินทริยปัจจัย มี ๓ นัย พึงกระทำรูปชีวิตินทรีย์ ในหัวข้อปัจจัยแม้ทั้ง ๓

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยฌานปัจจัย มี ๓ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยมัคคปัจจัย มี ๓ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยสัมปยุตตปัจจัย มี ๑ นัย

[๒๑๓] อนิทัสสนธรรม เป็นปัจจัยแก่อนิทัสสนธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต ปัจฉาชาต

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอนิทัสสนธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย ที่เป็นอนิทัสสนธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย

ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอนิทัสสนธรรม เป็นปัจจัยแก่กฏัตตารูปทั้งหลาย ที่เป็นอนิทัสสนธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย ขันธ์ทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่หทัยวัตถุ โดยวิปปยุตตปัจจัย หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลาย โดยวิปปยุตตปัจจัย

ที่เป็นปุเรชาต ได้แก่ จักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ กายายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอนิทัสสนธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอนิทัสสนธรรม เป็นปัจจัยแก่กายที่เป็นอนิทัสสนธรรมนี้ ที่เกิดก่อน โดยวิปปยุตตปัจจัย

อนิทัสสนธรรม เป็นปัจจัยแก่สนิทัสสนธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปัจฉาชาต

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอนิทัสสนธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย ที่เป็นสนิทัสสนธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย

ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอนิทัสสนธรรม ที่เกิดภายหลัง เป็นปัจจัยแก่กายที่เป็นสนิทัสสนธรรมนี้ ที่เกิดก่อน โดยวิปปยุตตปัจจัย

อนิทัสสนธรรม เป็นปัจจัยแก่สนิทัสสนธรรม และอนิทัสสนธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปัจฉาชาต

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอนิทัสสนธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐาน-รูปทั้งหลาย ที่เป็นสนิทัสสนธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย

ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอนิทัสสนธรรม ที่เกิดภายหลัง เป็นปัจจัยแก่กายที่เป็นสนิทัสสนธรรม และอนิทัสสนธรรมนี้ ที่เกิดก่อน โดยวิปปยุตตปัจจัย

[๒๑๔] สนิทัสสนธรรม เป็นปัจจัยแก่อนิทัสสนธรรม โดยอัตถิปัจจัย

คือ รูปที่เป็นสนิทัสสนธรรม โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูปด้วยทิพจักขุ

รูปายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ โดยอัตถิปัจจัย

อนิทัสสนธรรม เป็นปัจจัยแก่อนิทัสสนธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๕ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต ปัจฉาชาต อาหาร อินทรีย์

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ขันธ์ ๑ ที่เป็นอนิทัสสนธรรม เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ ๓ และจิตต-สมุฏฐานรูปทั้งหลาย ที่เป็นอนิทัสสนธรรม โดยอัตถิปัจจัย ขันธ์ ๒ ฯลฯ ตลอดถึงอสัญญสัตว์

ที่เป็นปุเรชาต ได้แก่ จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น

บุคคลฟังเสียงด้วยทิพโสตธาตุ

สัททายตนะ เป็นปัจจัยแก่โสตวิญญาณ โผฏฐัพพายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ จักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ กายายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอนิทัสสนธรรม โดยอัตถิปัจจัย

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอนิทัสสนธรรม เป็นปัจจัยแก่กายที่เป็นอนิทัสสนธรรมนี้ ที่เกิดก่อน โดยอัตถิปัจจัย กวฬิงการาหาร เป็นปัจจัยแก่กายที่เป็นอนิทัสสน-ธรรมนี้ โดยอัตถิปัจจัย รูปชีวิตินทรีย์ เป็นปัจจัยแก่ กฏัตตรูปทั้งหลาย ที่เป็นอนิทัสสนธรรม โดยอัตถิปัจจัย

อนิทัสสนธรรม เป็นปัจจัยแก่สนิทัสสนธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๔ อย่าง คือ สหชาต ปัจฉาชาต อาหาร อินทรีย์

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอนิทัสสนธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐาน-รูปทั้งหลาย ที่เป็นสนิทัสสนธรรม โดยอัตถิปัจจัย

ในปฏิสนธิขณะ มหาภูตรูปทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปกฏัตตารูป ที่เป็นอุปาทารูปทั้งหลาย ที่เป็นสนิทัสสนธรรม โดยอัตถิปัจจัย พาหิรรูป ฯลฯ อาหารสมุฏฐานรูป ฯลฯ อุตุสมุฏฐานรูป ฯลฯ

ส่วนพวกอสัญญสัตว์ทั้งหลาย มหาภูตรูปทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่สนิทัสสนรูป โดยอัตถิปัจจัย

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอนิทัสสนธรรม เป็นปัจจัยแก่กายที่เป็นสนิทัสสนธรรมนี้ ที่เกิดก่อน โดยอัตถิปัจจัย กวพิงการาหาร เป็นปัจจัยแก่กายที่เป็นสนิทัสสน-ธรรมนี้ โดยอัตถิปัจจัย รูปชีวิตินทรีย์ เป็นปัจจัยแก่กฏัตตารูปทั้งหลาย ที่เป็นสนิทัสสนธรรม โดยอัตถิปัจจัย

อนิทัสสนธรรม เป็นปัจจัยแก่สนิทัสสนธรรม และอนิทัสสนธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๔ อย่าง คือ สหชาต ปัจฉาชาต อาหาร อินทรีย์

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ขันธ์ ๑ ที่เป็นอนิทัสสนธรรม เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ ๓ และจิตต-สมุฏฐานรูปทั้งหลาย ที่เป็นสนิทัสสนธรรม โดยอัตถิปัจจัย ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ มหาภูตรูปทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูป กฏัตตารูป ที่เป็นอุปาทารูปทั้งหลาย ที่เป็นสนิทัสสนธรรม และอนิทัสสนธรรม โดยอัตถิปัจจัย พาหิรรูป ฯลฯ อาหาร-สมุฏฐานรูป ฯลฯ อุตุสมุฏฐานรูป ฯลฯ

ส่วนพวกอสัญญสัตว์ทั้งหลาย มหาภูตรูปทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่กฏัตตารูป ที่เป็นอุปาทารูปทั้งหลาย ที่เป็นสนิทัสสนธรรม และอนิทัสสนธรรม โดยอัตถิปัจจัย

สนิทัสสนธรรม และอนิทัสสนธรรม เป็นปัจจัยแก่อนิทัสสนธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มีอย่างเดียว คือปุเรชาต ได้แก่รูปายตนะและหทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอนิทัสสนธรรม โดยอัตถิปัจจัย

รูปายตนะ และจักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ โดยอัตถิปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยนัตถิปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยวิคตปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอวิคตปัจจัย

[๒๑๕] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ ๓
ในอารัมมณปัจจัย	มี " ๒
ในอธิปติปัจจัย	มี " ๔
ในอนันตรปัจจัย	มี " ๑
ในสมนันตรปัจจัย	มี " ๑
ในสหชาตปัจจัย	มี " ๓
ในอัญญมัญญปัจจัย	มี " ๑
ในนิสสยปัจจัย	มี " ๓
ในอุปนิสสยปัจจัย	มีวาระ ๒
ในปุเรชาตปัจจัย	มี " ๓
ในปัจฉาชาตปัจจัย	มี " ๓
ในอาเสวนปัจจัย	มี " ๑
ในกัมมปัจจัย	มี " ๓
ในวิปากปัจจัย	มี " ๓
ในอาหารปัจจัย	มี " ๓
ในอินทริยปัจจัย	มี " ๓
ในฌานปัจจัย	มี " ๓
ในมัคคปัจจัย	มี " ๑
ในสัมปยุตตปัจจัย	มี " ๑
ในวิปปยุตตปัจจัย	มี " ๓
ในอัตถิปัจจัย	มี " ๕
ในนัตถิปัจจัย	มี " ๑
ในวิคตปัจจัย	มี " ๑
ในอวิคตปัจจัย	มี " ๕

พึงนับอย่างนี้

อนุโลม จบ

[๒๑๖] สนิทัสสนธรรม เป็นปัจจัยแก่อนิทัสสนธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย

อนิทัสสนธรรม เป็นปัจจัยแก่อนิทัสสนธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาต-ปัจจัย เป็นปัจจัยโดยกัมมปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอาหารปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอินทริยปัจจัย

อนิทัสสนธรรม เป็นปัจจัยแก่สนิทัสสนธรรม โดยสหชาตปัจจัยเป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยกัมมปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอาหารปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอินทริยปัจจัย

อนิทัสสนธรรม เป็นปัจจัยแก่สนิทัสสนธรรม และอนิทัสสนธรรม โดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยกัมมปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอาหารปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอินทริยปัจจัย

สนิทัสสนธรรมและอนิทัสสนธรรม เป็นปัจจัยแก่อนิทัสสนธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย

[๒๑๗] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย	มีวาระ ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย	มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สหชาตปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่นิสสยปัจจัย	มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย	มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยทั้งปวง	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย	มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัตถิปัจจัย	มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย	มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อวิคตปัจจัย มี " ๔

ปัจจนียะ จบ

[๒๑๘] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย กับเหตุปัจจัย มีวาระ ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

อนุโลมปัจจนียะ จบ

[๒๑๙] ในอารัมมณปัจจัย

กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๒

ในอธิปติปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๔

ในอนันตรปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๑

ในสมนันตรปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๑
ในสหชาตปัจจัย	กับ ฯลฯ	มีวาระ ๓
ในอัญญมัญญปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๑
ในนิสสยปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๓
ในอุปนิสสยปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๒
ในปุเรชาตปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๓
ในปัจฉาชาตปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๓
ในอาเสวนปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๓
ในกัมมปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๓
ในมัคคปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๓
ในสัมปยุตตปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๑
ในวิปปยุตตปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๓
ในอัตถิปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๕
ในนัตถิปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๑
ในวิคตปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๑
ในอวิคตปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๕

ปัจจนียานุโลม จบ

สนิทัสสนทุกะ จบ

สัปปฏิฆทุกะ

ปฏิจจวาร

[๒๒๐] สัปปฏิฆธรรม อาศัยสัปปฏิฆธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ มหาภูตรูป ๒ อาศัยมหาภูตรูป ๑ ที่เป็นสัปปฏิฆธรรม มหาภูตรูป ๒ ฯลฯ จิตต-สมุฏฐานรูป กฏัตตารูป ที่เป็นอุปาทารูป ที่เป็นสัปปฏิฆธรรม มหาภูตรูปทั้งหลาย ที่เป็นสัปปฏิฆธรรม

จักขายตนะ รสายตนะ อาศัย โผฏฐัพพายตนะ

อัปปฏิฆธรรม อาศัยสัปปฏิฆธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ อาโปธาตุ อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย ที่เป็นสัปปฏิฆธรรม จิตตสมุฏฐานรูป กฏัตตารูป ที่เป็นอุปาทารูป ที่เป็นอัปปฏิฆธรรม อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย ที่เป็นสัปปฏิฆธรรม อาโปธาตุ อิตถินทรีย์ กวฬิงการาหาร อาศัยโผฏฐัพพายตนะ

สัปปฏิฆธรรม และอัปปฏิฆธรรม อาศัยสัปปฏิฆธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ มหาภูตรูป ๒ และอาโปธาตุ อาศัยมหาภูตรูป ๑ ที่เป็นสัปปฏิฆธรรม มหาภูตรูป ๒ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป กฏัตตารูป ที่เป็นอุปาทารูป ที่เป็นสัปปฏิฆธรรม และอัปปฏิฆธรรม อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย ที่เป็นสัปปฏิฆธรรม

จักขายตนะ รสายตนะ อาโปธาตุ อิตถินทรีย์ กวฬิงการาหาร อาศัยโผฏฐัพพายตนะ

อัปปฏิฆธรรม อาศัยอัปปฏิฆธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป ที่เป็นอัปปฏิฆธรรม อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นอัปปฏิฆธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุ อาศัยขันธ์ทั้งหลาย ขันธ์ทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ จิตตสมุฏฐานรูป กฏัตตารูป ที่เป็นอุปาทารูป ที่เป็นอัปปฏิฆธรรม อาศัยอาโปธาตุ อิตถินทรีย์ กวฬิงการาหาร อาศัยอาโปธาตุ

สัปปฏิฆธรรม อาศัยอัปปฏิฆธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป ที่เป็นสัปปฏิฆธรรม อาศัยขันธ์ทั้งหลาย ที่เป็นอัปปฏิฆธรรม

ในปฏิสนธิขณะ มหาภูตรูปทั้งหลาย ที่เป็นสัปปฏิฆธรรม อาศัยอาโปธาตุ จิตตสมุฏฐานรูป กฏัตตารูป ที่เป็นอุปาทารูป ที่เป็นสัปปฏิฆธรรม อาศัยอาโปธาตุ

จักขายตนะ โผฏฐัพพายตนะ อาศัยอาโปธาตุ

สัปปฏิฆธรรม และอัปปฏิฆธรรม อาศัยอัปปฏิฆธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป ที่เป็นสัปปฏิฆธรรม และอัปปฏิฆธรรม อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นอัปปฏิฆธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ จิตตสมุฏฐานรูป กฏัตตารูป ที่เป็นอุปาทารูป ที่เป็นสัปปฏิฆธรรม และอัปปฏิฆธรรม อาศัยอาโปธาตุ

จักขายตนะ โผฏฐัพพายตนะ อิตถินทรีย์ กวฬิงการาหาร อาศัยอาโปธาตุ

สัปปฏิฆธรรม อาศัยสัปปฏิฆธรรม และอัปปฏิฆธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป ที่เป็นสัปปฏิฆธรรม อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสัปปฏิฆธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย

ในปฏิสนธิขณะ มหาภูตรูป ๒ อาศัยมหาภูตรูป ๑ ที่เป็นสัปปฏิฆธรรม และอาโปธาตุ จิตตสมุฏฐานรูป กฏัตตารูปที่เป็นสัปปฏิฆธรรม อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย ที่เป็นสัปปฏิฆธรรม และอาโปธาตุ

จักขายตนะ รสายตนะ อาศัยโผฏฐัพพายตนะ และอาโปธาตุ

อัปปฏิฆธรรม อาศัยสัปปฏิฆธรรม และอัปปฏิฆธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป ที่เป็นอัปปฏิฆธรรม อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสัปปฏิฆธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย

ในปฏิสนธิขณะ กฏัตตารูป ที่เป็นอัปปฏิฆธรรม อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอัปปฏิฆธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย จิตตสมุฏฐานรูป กฏัตตารูปที่เป็นอุปาทารูป ที่เป็นอัปปฏิฆธรรม อาศัยโผฏฐัพพายตนะ และอาโปธาตุ อิตถินทรีย์ กวฬิงการาหาร อาศัยโผฏฐัพพายตนะ และอาโปธาตุ

สัปปฏิฆธรรม และอัปปฏิฆธรรม อาศัยสัปปฏิฆธรรม และอัปปฏิฆธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป ที่เป็นสัปปฏิฆธรรม และอัปปฏิฆธรรม อาศัยขันธ์ทั้งหลาย ที่เป็นอัปปฏิฆธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย

ในปฏิสนธิขณะ กฏัตตารูป ที่เป็นสัปปฏิฆธรรม และอัปปฏิฆธรรม อาศัยขันธ์ทั้งหลาย ที่เป็นอัปปฏิฆธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย จิตตสมุฏฐานรูป กฏัตตารูป ที่เป็นอุปาทารูป ที่เป็นสัปปฏิฆธรรม และอัปปฏิฆธรรม อาศัยโผฏฐัพพายตนะ และอาโปธาตุ

จักขายตนะ รสายตนะ อิตถินทรีย์ กวฬิงการาหาร อาศัยโผฏฐัพพายตนะ และอาโปธาตุ

[๒๒๑] อัปปฏิฆธรรม อาศัยอัปปฏิฆธรรม เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นอัปปฏิฆธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ทั้งหลาย อาศัยหทยวัตถุ

[๒๒๒] สัปปฏิฆธรรม อาศัยสัปปฏิฆธรรม เกิดขึ้น เพราะอธิปติปัจจัย พึงเว้น ปฏิสนธิ และกฏัตตารูป

ฯลฯ เพราะอนันตรปัจจัย

ฯลฯ เพราะสมนันตรปัจจัย

ฯลฯ เพราะสหชาตปัจจัย พึงกระทำมหาภูตรูปทั้งหมด

[๒๒๓] ฯลฯ เพราะอัญญมัญญปัจจัย

คือ มหาภูตรูป ๒ อาศัยมหาภูตรูป ๑ ที่เป็นสัปปฏิฆธรรม มหาภูตรูป ๒ ฯลฯ

อัปปฏิฆธรรม อาศัยสัปปฏิฆธรรม เกิดขึ้น เพราะอัญญมัญญปัจจัย

คือ อาโปธาตุ อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย ที่เป็นสัปปฏิฆธรรม

สัปปฏิฆธรรม และอัปปฏิฆธรรม อาศัยสัปปฏิฆธรรม เกิดขึ้น เพราะอัญญมัญญปัจจัย

คือ มหาภูตรูป ๒ และอาโปธาตุ อาศัยมหาภูตรูป ๑ ที่เป็นสัปปฏิฆธรรม มหาภูตรูป ๒ ฯลฯ

อัปปฏิฆธรรม อาศัยอัปปฏิฆธรรม เกิดขึ้น เพราะอัญญมัญญปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นอัปปฏิฆธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุ อาศัยขันธ์ทั้งหลาย ขันธ์ทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ

สัปปฏิฆธรรม อาศัยอัปปฏิฆธรรม เกิดขึ้น เพราะอัญญมัญญปัจจัย

คือ มหาภูตรูปทั้งหลาย ที่เป็นสัปปฏิฆธรรม อาศัยอาโปธาตุ พึงกระทำอัชฌัตติกพาหิรมหาภูตรูปเหล่านี้

สัปปฏิฆธรรม อาศัยสัปปฏิฆธรรม และอัปปฏิฆธรรม เกิดขึ้น เพราะอัญญมัญญปัจจัย

คือ มหาภูตรูป ๒ อาศัยมหาภูตรูป ๑ ที่เป็นสัปปฏิฆธรรม และอาโปธาตุ

ฯลฯ เพราะนิสสยปัจจัย

ฯลฯ เพราะอวิคตปัจจัย

[๒๒๔] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ ๙
ในอารัมมณปัจจัย	มี " ๑
ในอธิปติปัจจัย	มี " ๙
ในอนันตรปัจจัย	มี " ๑
ในสมนันตรปัจจัย	มี " ๑
ในสหชาตปัจจัย	มี " ๙

ในอัญญมัญญปัจจัย	มี " ๖
ในนิสสยปัจจัย	มี " ๙
ในอุปนิสสยปัจจัย	มี " ๑
ในปุเรชาตปัจจัย	มี " ๑
ในอาเสวนปัจจัย	มีวาระ ๑
ในกัมมปัจจัย	มี " ๙
ในวิปากปัจจัย	มี " ๙
ในอาหารปัจจัย	มี " ๙
ในอินทริยปัจจัย	มี " ๙
ในฌานปัจจัย	มี " ๙
ในมัคคปัจจัย	มี " ๙
ในสัมปยุตตปัจจัย	มี " ๑
ในวิปปยุตตปัจจัย	มี " ๙
ในอัตถิปัจจัย	มี " ๙
ในนัตถิปัจจัย	มี " ๑
ในวิคตปัจจัย	มี " ๑
ในอวิคตปัจจัย	มี " ๙

อนุโลม จบ

[๒๒๕] สัปปฏิฆธรรม อาศัยสัปปฏิฆธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย มี ๓ นัย

อัปปฏิฆธรรม อาศัยอัปปฏิฆธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป ที่เป็นอัปปฏิฆธรรม อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นอัปปฏิฆ-ธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุ อาศัยขันธ์ทั้งหลาย ขันธ์ทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ จิตตสมุฏฐานรูป กฏัตตารูป ที่เป็นอุปาทารูป ที่เป็นอัปปฏิฆธรรม อาศัยอาโปธาตุ อิตถินทรีย์ กวฬิงการาหาร อาศัยอาโปธาตุ พาหิรรูป ฯลฯ อาหารสมุฏฐานรูป ฯลฯ อุตุสมุฏฐานรูป ฯลฯ

ส่วนพวกอสัญญสัตว์ทั้งหลาย กฏัตตารูป ที่เป็นอุปาทารูป ที่เป็นอัปปฏิฆธรรม อาศัย

อาโปธาตุ โมหะ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ

อัปปฏิฆมูลกะนัย พึงกระทำวาระ ๒ แม้นอกนี้ แม้ในปัจจัยสงเคราะห์ ก็พึงกระทำวาระ ๓ อัชฌัตติกและพาหิรมหาภูตรูปทั้งหมด ผู้มีปัญญารู้แล้ว พึงกระทำ

[๒๒๖] สัปปฏิฆธรรม อาศัยสัปปฏิฆธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอารัมมณปัจจัย ฯลฯ

ฯลฯ ไม่ใช่เพราะวิคตปัจจัย

[๒๒๗] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย	มีวาระ ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย	มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย	มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย	มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย	มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย	มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย	มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย	มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย	มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย	มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย	มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย	มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย	มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย	มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย	มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย	มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย	มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย	มีวาระ ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย	มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย	มี " ๙

ปัจจนียะ จบ

[๒๒๘] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย

กับเหตุปัจจัย	มีวาระ ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย	
กับ ฯลฯ	มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย	
กับ ฯลฯ	มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย	
กับ ฯลฯ	มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย	
กับ ฯลฯ	มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย	
กับ ฯลฯ	มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย	
กับ ฯลฯ	มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย	
กับ ฯลฯ	มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย	
กับ ฯลฯ	มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย	
กับ ฯลฯ	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย	
กับ ฯลฯ	มีวาระ ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย	
กับ ฯลฯ	มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย	
กับ ฯลฯ	มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย
กับ ฯลฯ มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย
กับ ฯลฯ มี " ๙

อนุโลมปัจจนียะ จบ

[๒๒๙] ในอารัมมณปัจจัย
กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๑
ในอนันตรปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๑
ในสมนันตรปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๑
ในสหชาตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๑
ในอัญญมัญญปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๖
ในนิสสยปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๙
ในอุปนิสสยปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๑
ในปุเรชาตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๑
ในอาเสวนปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๑
ในกัมมปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๙ ฯลฯ
ในมัคคปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๑
ในสัมปยุตตปัจจัย กับ ฯลฯ มีวาระ ๑
ในวิปปยุตตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๙
ในอัตถิปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๙
ในนัตถิปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๑
ในวิคตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๑
ในอวิคตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๙

ปัจจนียานุโลม จบ

แม้สหชาตวาร ก็เหมือนกับ ปฏิจจวาร

ปัจจยวาร

[๒๓๐] สัปปฏิฆธรรม อาศัยสัปปฏิฆธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย มี ๓ นัย

อัปปฏิฆธรรม อาศัยอัปปฏิฆธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป ที่เป็นอัปปฏิฆธรรม อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นอัปปฏิฆธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ จิตตสมุฏฐานรูป กฏัตตารูป ที่เป็นอุปาทารูป ที่เป็นอัปปฏิฆธรรม อาศัยอาโปธาตุ อิตถินทรีย์ กวฬิงการาหาร อาศัยอาโปธาตุ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอัปปฏิฆธรรม อาศัยหทัยวัตถุ

วาระ ๕ ที่เหลือ เหมือนกับปฏิจจวาร

[๒๓๑] อัปปฏิฆธรรม อาศัยสัปปฏิฆธรรม เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ จักขุวิญญาณ อาศัยจักขายตนะ กายวิญญาณ อาศัยกายายตนะ

อัปปฏิฆธรรม อาศัยอัปปฏิฆธรรม เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นอัปปฏิฆธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอัปปฏิฆธรรม อาศัยหทัยวัตถุ

อัปปฏิฆธรรม อาศัยสัปปฏิฆธรรม และอัปปฏิฆธรรม เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่สหรคตด้วยจักขุวิญญาณ และจักขายตนะ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่สหรคตด้วยกายวิญญาณ และกายายตนะ

ฯลฯ เพราะอธิปติปัจจัย

ฯลฯ เพราะอวิคตปัจจัย

[๒๓๒] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ		๙
ในอารัมมณปัจจัย	มี	"	๓
ในอธิปติปัจจัย	มี	"	๙
ในอนันตรปัจจัย	มี	"	๓
ในสมนันตรปัจจัย	มี	"	๓
ในสหชาตปัจจัย	มี	"	๙
ในอัญญมัญญปัจจัย	มี	"	๖

ในนิสสยปัจจัย	มี "	๙
ในอุปนิสสยปัจจัย	มี "	๓
ในปุเรชาตปัจจัย	มี "	๓
ในอาเสวนปัจจัย	มี "	๑
ในกัมมปัจจัย	มี "	๙
ในอวิคตปัจจัย	มี "	๙

แม้การนับปัจจนียะ ก็พึงกระทำอย่างนี้

แม้นิสสยวารก็เหมือนกับปัจจยวาร

แม้ในสังสัฏฐวารทั้งหมด ก็มีวาระ ๑

ฯลฯ เพราะอวิคตปัจจัย ก็มีวาระ ๑ เท่านั้น

แม้วาระทั้งสอง ก็พึงกระทำ

ปัญหาวาร

[๒๓๓] อัปปฏิฆธรรม เป็นปัจจัยแก่อัปปฏิฆธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นอัปปฏิฆธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย ที่เป็นอัปปฏิฆธรรม โดยเหตุปัจจัย ปฏิสนธิ

อัปปฏิฆธรรม เป็นปัจจัยแก่สัปปฏิฆธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นอัปปฏิฆธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย ที่เป็นสัปปฏิฆธรรม โดยเหตุปัจจัย ปฏิสนธิ

อัปปฏิฆธรรม เป็นปัจจัยแก่สัปปฏิฆธรรม และอัปปฏิฆธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นอัปปฏิฆธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย ที่เป็นสัปปฏิฆธรรม และอัปปฏิฆธรรม โดยเหตุปัจจัย ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

[๒๓๔] สัปปฏิฆธรรม เป็นปัจจัยแก่อัปปฏิฆธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ จักขุ ฯลฯ โผฏฐัพพะทั้งหลาย โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูปด้วยทิพพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพพโสตธาตุ

รูปายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ โผฏฐัพพายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ

ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสัปปฏิฆธรรม เป็นปัจจัยแก่อิทธิวิธญาณ แก่บุพเพนิวาสานุสสติญาณ แก่อนาคตังสญาณ แก่อาวัชชนะ โดยอารัมมณปัจจัย

อัปปฏิฆธรรม เป็นปัจจัยแก่อัปปฏิฆธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ บุคคลให้ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ กระทำอุโบสถกรรม ฯลฯ แล้วพิจารณาซึ่งกุศลกรรมนั้น

บุคคลพิจารณาซึ่งกุศลกรรมทั้งหลายที่เคยสั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน

บุคคลออกจากฌาน แล้วพิจารณาฌาน

พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรคแล้ว พิจารณามรรค พิจารณาผล

นิพพาน เป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก่โวทาน แก่มรรค แก่ผล แก่อาวัชชนะ โดยอารัมมณปัจจัย

พระอริยะทั้งหลายพิจารณากิเลสที่ละแล้ว กิเลสที่ข่มแล้ว รู้ซึ่งกิเลสทั้งหลายที่เคยเกิดขึ้นแล้วในกาลก่อน

หทัยวัตถุ ฯลฯ อิตถินทรีย์ ปุริสินทรีย์ ชีวิตินทรีย์ อาโปธาตุ ฯลฯ กวพิงการาหาร โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น

บุคคลรู้จิตของบุคคลผู้พร้อมเพรียงด้วยจิต ที่เป็นอัปปฏิฆธรรม โดยเจโตปริยญาณ

อากาสานัญจายตนะ เป็นปัจจัยแก่วิญญาณัญจายตนะ อากิญจัญญายตนะ เป็นปัจจัยแก่เนวสัญญานาสัญญายตนะ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอัปปฏิฆธรรม เป็นปัจจัยแก่อิทธิวิธญาณ แก่เจโตปริยญาณ แก่บุพเพนิวาสานุสสติญาณ แก่ยถากัมมุปคญาณ แก่อนาคตตังสญาณ แก่อาวัชชนะ โดยอารัมมณปัจจัย

[๒๓๕] สัปปฏิฆธรรม เป็นปัจจัยแก่อัปปฏิฆธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ อารัมมณาธิปติ ได้แก่ จักขุ ฯลฯ บุคคล กระทำโผฏฐัพพะทั้งหลายให้หนักแน่นแล้ว ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะกระทำความยินดีนั้นให้หนักแน่น ราคะเกิดขึ้น ทิฏฐิ เกิดขึ้น

อัปปฏิฆธรรม เป็นปัจจัยแก่อัปปฏิฆธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาธิปติ สหชาตาธิปติ

ที่เป็นอารัมมณาธิปติ ได้แก่ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ กระทำกุศลกรรมนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ฯลฯ กุศลกรรมทั้งหลายที่เคยสั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน ฯลฯ ออกจากฌานแล้ว กระทำฌานให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว พิจารณา

พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรคแล้ว กระทำมรรคให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ฯลฯ กระทำผลให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ฯลฯ

นิพพาน เป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก่โวทาน แก่มรรค แก่ผล โดยอธิปติปัจจัย

หทัยวัตถุ ฯลฯ อิตถินทรีย์ ปุริสินทรีย์ ชีวิตินทรีย์ อาโปธาตุ ฯลฯ บุคคลกระทำกวฬิงการาหารให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะกระทำความยินดีนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ราคะ เกิดขึ้น ทิฏฐิ เกิดขึ้น

ที่เป็นสหชาตาธิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นอัปปฏิฆธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย ที่เป็นอัปปฏิฆธรรม โดยอธิปติปัจจัย

อัปปฏิฆธรรม เป็นปัจจัยแก่สัปปฏิฆธรรม โดยอธิปติปัจจัย

คือ อธิปติธรรมที่เป็นอัปปฏิฆธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย ที่เป็นสัปปฏิฆธรรม โดยอธิปติปัจจัย

อัปปฏิฆธรรม เป็นปัจจัยแก่สัปปฏิฆธรรม และอัปปฏิฆธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ สหชาตาธิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็น อัปปฏิฆธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย ที่เป็นสัปปฏิฆธรรม และอัปปฏิฆธรรม โดยอธิปติปัจจัย

[๒๓๖] อัปปฏิฆธรรม เป็นปัจจัยแก่อัปปฏิฆธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอัปปฏิฆธรรม ที่เกิดก่อนๆ ฯลฯ เป็นปัจจัยแก่ผลสมาบัติ โดยอนันตรปัจจัย

[๒๓๗] อัปปฏิฆธรรม เป็นปัจจัยแก่อัปปฏิฆธรรม โดยสมนันตรปัจจัย

[๒๓๘] สัปปฏิฆธรรม เป็นปัจจัยแก่สัปปฏิฆธรรม โดยสหชาตปัจจัย มี ๙ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัยโดยอัญญมัญญปัจจัย มี ๖ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัยโดยนิสสยปัจจัย มี ๙ นัย

[๒๓๙] สัปปฏิฆธรรม เป็นปัจจัยแก่อัปปฏิฆธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยฤดู ฯลฯ เสนาสนะแล้วให้ทาน ฯลฯ ทำลายสงฆ์

ฤดู เสนาสนะ เป็นปัจจัยแก่ศรัทธา ฯลฯ แก่ผลสมาบัติ โดยอุปนิสสยปัจจัย

อัปปฏิฆธรรม เป็นปัจจัยแก่อัปปฏิฆธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาแล้วให้ทาน ฯลฯ ถือทิฏฐิ

บุคคลเข้าไปอาศัย ศีล ฯลฯ สุขทางกาย ฯลฯ ทุกข์ทางกาย ฯลฯ โภชนะแล้ว ให้ทาน ฯลฯ ทำลายสงฆ์

ศรัทธา ฯลฯ โภชนะ เป็นปัจจัยแก่ศรัทธา ฯลฯ แก่ผลสมาบัติ โดยอุปนิสสยปัจจัย

[๒๔๐] สัปปฏิฆธรรม เป็นปัจจัยแก่อัปปฏิฆธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ จักขุ ฯลฯ โผฏฐัพพะทั้งหลาย โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูปด้วยทิพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพโสตธาตุ

รูปายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ โผฏฐัพพายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ โดยปุเรชาตปัจจัย

ที่เป็นวัตถุปุเรชาต ได้แก่ จักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ กายายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ โดยปุเรชาตปัจจัย

อัปปฏิฆธรรม เป็นปัจจัยแก่ อัปปฏิฆธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ หทัยวัตถุ ฯลฯ อิตถินทรีย์ ปุริสินทรีย์ ชีวิตินทรีย์ อาโปธาตุ ฯลฯ กวฬิงการาหาร โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น

ที่เป็นวัตถุปุเรชาต ได้แก่ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลาย ที่เป็นอัปปฏิฆธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย

สัปปฏิฆธรรม และอัปปฏิฆธรรม เป็นปัจจัยแก่อัปปฏิฆธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต ได้แก่ จักขายตนะ และหทัยวัตถุ โผฏฐัพพายตนะ และหทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลาย ที่เป็นอัปปฏิฆธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย

[๒๔๑] อัปปฏิฆธรรม เป็นปัจจัยแก่อัปปฏิฆธรรม โดยปัจฉาชาตปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอัปปฏิฆธรรม ที่เกิดภายหลัง เป็นปัจจัยแก่ กายที่เป็นอัปปฏิฆ-ธรรมนี้ ที่เกิดก่อน โดยปัจฉาชาตปัจจัย

ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอัปปฏิฆธรรม ที่เกิดภายหลัง เป็นปัจจัยแก่กายที่เป็นสัปปฏิฆธรรมนี้ ที่เกิดก่อน โดยปัจฉาชาตปัจจัย

ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอัปปฏิฆธรรม ที่เกิดภายหลัง เป็นปัจจัยแก่กายที่เป็นสัปปฏิฆธรรม และอัปปฏิฆธรรมนี้ ที่เกิดก่อน โดยปัจฉาชาตปัจจัย

พึงกระทำมูลแห่งวาระทั้ง ๒

[๒๔๒] อัปปฏิฆธรรม เป็นปัจจัยแก่อัปปฏิฆธรรม โดยอาเสวนปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอัปปฏิฆธรรม ที่เกิดก่อนๆ ฯลฯ โวทาน เป็นปัจจัยแก่มรรค โดยอาเสวนปัจจัย

[๒๔๓] อัปปฏิฆธรรม เป็นปัจจัยแก่อัปปฏิฆธรรม โดยกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต นานาขณิก

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ เจตนาที่เป็นอัปปฏิฆธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย ที่เป็นอัปปฏิฆธรรม โดยกัมมปัจจัย

ที่เป็นนานาขณิก ได้แก่ เจตนาที่เป็นอัปปฏิฆธรรม เป็นปัจจัยแก่วิปากขันธ์ และกฏัตตารูปทั้งหลาย ที่เป็นอัปปฏิฆธรรม โดยกัมมปัจจัย

อัปปฏิฆธรรม เป็นปัจจัยแก่สัปปฏิฆธรรม โดยกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต นานาขณิก

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ เจตนาที่เป็นอัปปฏิฆธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย ที่เป็นสัปปฏิฆธรรม โดยกัมมปัจจัย

ที่เป็นนานาขณิก ได้แก่ เจตนาที่เป็นอัปปฏิฆธรรม เป็นปัจจัยแก่วิบากขันธ์ และกฏัตตารูปทั้งหลาย ที่เป็นสัปปฏิฆธรรม โดยกัมมปัจจัย

อัปปฏิฆธรรม เป็นปัจจัยแก่สัปปฏิฆธรรม และอัปปฏิฆธรรม โดยกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต นานาขณิก ฯลฯ

[๒๔๔] อัปปฏิฆธรรม เป็นปัจจัยแก่อัปปฏิฆธรรม โดยวิปากปัจจัย

คือ อัปปฏิฆธรรมที่เป็นวิบาก ฯลฯ มี ๓ นัย

[๒๔๕] อัปปฏิฆธรรม เป็นปัจจัยแก่อัปปฏิฆธรรม โดยอาหารปัจจัย

คือ อาหารทั้งหลายที่เป็นอัปปฏิฆธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย ที่เป็นอัปปฏิฆธรรม โดยอาหารปัจจัย

ในปฏิสนธิขณะ กวฬิงการาหาร เป็นปัจจัยแก่กายที่เป็นอัปปฏิฆธรรมนี้ โดยอาหารปัจจัย

วาระทั้ง ๒ ที่เหลือนอกนั้นพึงกระทำ ปฏิสนธิ กวฬิงการาหาร พึงกระทำแม้ในวาระทั้ง ๒ ในบทเบื้องปลาย

[๒๔๖] สัปปฏิฆธรรม เป็นปัจจัยแก่อัปปฏิฆธรรม โดยอินทริยปัจจัย

คือ จักขุนทรีย์ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ กายินทรีย์ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณโดยอินทริยปัจจัย

อัปปฏิฆธรรม เป็นปัจจัยแก่อัปปฏิฆธรรม โดยอินทริยปัจจัย มี ๓ นัย

พึงกระทำชีวิตินทรีย์ แม้ในวาระ ๓ ในบทเบื้องปลาย

สัปปฏิฆธรรมและอัปปฏิฆธรรม เป็นปัจจัยแก่อัปปฏิฆธรรม โดยอินทริยปัจจัย

คือ จักขุนทรีย์และจักขุวิญญาณ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลาย ที่สหรคตด้วยจักขุวิญญาณโดยอินทริยปัจจัย กายินทรีย์ และกายวิญญาณ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยกายวิญญาณโดยอินทริยปัจจัย

[๒๔๗] ฯลฯ เป็นปัจจัยโดยฌานปัจจัย มี ๓ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัยโดยมัคคปัจจัย มี ๓ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัยโดยสัมปยุตตปัจจัย มี ๑ นัย

[๒๔๘] สัปปฏิฆธรรม เป็นปัจจัยแก่อัปปฏิฆธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ ปุเรชาต ได้แก่ จักขายตนะเป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ กายายตนะเป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ โดยวิปปยุตตปัจจัย

อัปปฏิฆธรรม เป็นปัจจัยแก่อัปปฏิฆธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต ปัจฉาชาต

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอัปปฏิฆธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย ที่เป็นอัปปฏิฆธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย

ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ทั้งหลายเป็นปัจจัยแก่หทัยวัตถุ โดยวิปปยุตตปัจจัย หทัยวัตถุเป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลาย โดยวิปปยุตตปัจจัย

ที่เป็นปุเรชาต ได้แก่ หทัยวัตถุเป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลาย ที่เป็นอัปปฏิฆธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอัปปฏิฆธรรม เป็นปัจจัยแก่กายที่เป็นอัปปฏิฆธรรมนี้ที่เกิดก่อน โดยวิปปยุตตปัจจัย

อัปปฏิฆธรรม เป็นปัจจัยแก่สัปปฏิฆธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปัจฉาชาต

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอัปปฏิฆธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย ที่เป็นสัปปฏิฆธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอัปปฏิฆธรรม เป็นปัจจัยแก่กายที่เป็นสัปปฏิฆธรรมนี้ที่เกิดก่อน โดยวิปปยุตตปัจจัย

อัปปฏิฆธรรม เป็นปัจจัยแก่สัปปฏิฆธรรม และอัปปฏิฆธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปัจฉาชาต

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอัปปฏิฆธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย ที่เป็นสัปปฏิฆธรรม และอัปปฏิฆธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอัปปฏิฆธรรม เป็นปัจจัยแก่กายที่เป็นสัปปฏิฆธรรม และอัปปฏิฆธรรมนี้ที่เกิดก่อน โดยวิปปยุตตปัจจัย

[๒๔๙] สัปปฏิฆธรรม เป็นปัจจัยแก่สัปปฏิฆธรรม โดยอัตถิปัจจัย มี ๑ นัย หัวข้อปัจจัยข้อแรกเหมือนกับปฏิจจวาร

สัปปฏิฆธรรม เป็นปัจจัยแก่อัปปฏิฆธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต

ที่เป็นสหชาต ได้แก่มหาภูตรูปทั้งหลาย ที่เป็นสัปปฏิฆธรรม เป็นปัจจัยแก่อาโปธาตุ โดยอัตถิปัจจัย มหาภูตรูปทั้งหลายที่เป็นสัปปฏิฆธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูป กฏัตตารูป ที่เป็นอุปาทารูปทั้งหลายที่เป็นอัปปฏิฆธรรม โดยอัตถิปัจจัย

โผฏฐัพพายตนะ เป็นปัจจัยแก่อิตถินทรีย์ แก่กวฬิงการาหาร โดยอัตถิปัจจัย พาหิรรูป ฯลฯ อาหารสมุฏฐานรูป อุตุสมุฏฐานรูป ส่วนพวกอสัญญสัตว์ทั้งหลาย ฯลฯ

ที่เป็นปุเรชาต ได้แก่จักขุ ฯลฯ โผฏฐัพพะทั้งหลาย โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูปด้วยทิพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพโสตธาตุ

รูปายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ โผฏฐัพพายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ จักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ กายายตนะเป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ โดยอัตถิปัจจัย

สัปปฏิฆธรรม เป็นปัจจัยแก่สัปปฏิฆธรรม และอัปปฏิฆธรรม โดยอัตถิปัจจัย

คือ มหาภูตรูป ๑ ที่เป็นสัปปฏิฆธรรม เป็นปัจจัยแก่มหาภูตรูป ๒ และอาโปธาตุ โดยอัตถิปัจจัย เหมือนกับปฏิจจวาร ตลอดถึงอสัญญสัตว์

อัปปฏิฆธรรม เป็นปัจจัยแก่อัปปฏิฆธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๕ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต ปัจฉาชาต อาหาร อินทรีย์

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ขันธ์ ๑ ที่เป็นอัปปฏิฆธรรม เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ ๓ ฯลฯ ตลอดถึงอสัญญสัตว์

ที่เป็นปุเรชาต ได้แก่ หทัยวัตถุ ฯลฯ อิตถินทรีย์ ปุริสินทรีย์ ชีวิตินทรีย์ อาโปธาตุ ฯลฯ กวฬิงการาหาร โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น

หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอัปปฏิฆธรรม โดยนัตถิปัจจัย

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอัปปฏิฆธรรม เป็นปัจจัยแก่กายที่เป็นอัปปฏิฆธรรมนี้ ที่เกิดก่อน โดยอัตถิปัจจัย กวฬิงการาหาร เป็นปัจจัยแก่กายที่เป็นอัปปฏิฆธรรมนี้ โดยอัตถิปัจจัย รูปชีวิตินทรีย์ เป็นปัจจัยแก่กฏัตตารูปทั้งหลายที่เป็นอัปปฏิฆธรรม โดยอัตถิปัจจัย

อัปปฏิฆธรรม เป็นปัจจัยแก่สัปปฏิฆธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๔ อย่าง คือ สหชาต ปัจฉาชาต อาหาร อินทรีย์

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอัปปฏิฆธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย ที่เป็นสัปปฏิฆธรรม โดยอัตถิปัจจัย

ในปฏิสนธิขณะ อาโปธาตุเป็นปัจจัยแก่มหาภูตรูปทั้งหลายที่เป็นสัปปฏิฆธรรม โดยอัตถิปัจจัย อาโปธาตุ เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูป กฏัตตารูปที่เป็นอุปาทารูปทั้งหลาย ที่เป็นสัปปฏิฆธรรม โดยอัตถิปัจจัย อาโปธาตุ เป็นปัจจัยแก่จักขายตนะ แก่โผฏฐัพพายตนะ โดยอัตถิปัจจัย พาหิรรูป ฯลฯ อาหารสมุฏฐานรูป อุตุสมุฏฐานรูป ส่วนพวกอสัญญสัตว์ทั้งหลาย ฯลฯ

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอัปปฏิฆธรรมเป็นปัจจัยแก่กายที่เป็นสัปปฏิฆธรรมนี้ ที่เกิดก่อน โดยอัตถิปัจจัย กวฬิงการาหาร เป็นปัจจัยแก่กายที่เป็นสัปปฏิฆธรรมนี้ โดยอัตถิปัจจัย รูปชีวิตินทรีย์ เป็นปัจจัยแก่กฏัตตารูปทั้งหลายที่เป็นสัปปฏิฆธรรม โดยอัตถิปัจจัย

อัปปฏิฆธรรม เป็นปัจจัยแก่สัปปฏิฆธรรม และอัปปฏิฆธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๔ อย่าง คือ สหชาต ปัจฉาชาต อาหาร อินทรีย์

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ขันธ์ ๑ ที่เป็นอัปปฏิฆธรรม เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ ๓ และที่เป็นสัปปฏิฆธรรม และอัปปฏิฆธรรม ฯลฯ เหมือนกับปฏิจจวาร ตลอดถึงอสัญญสัตว์

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอัปปฏิฆธรรม เป็นปัจจัยแก่กายที่เป็นสัปปฏิฆธรรม และอัปปฏิฆธรรมนี้ที่เกิดก่อน โดยอัตถิปัจจัย กวฬิงการาหาร เป็นปัจจัยแก่กายที่เป็นสัปปฏิฆธรรม และอัปปฏิฆธรรมนี้ โดยอัตถิปัจจัย รูปชีวิตินทรีย์ เป็นปัจจัยแก่กฏัตตารูปทั้งหลายที่เป็นสัปปฏิฆธรรม และอัปปฏิฆธรรม โดยอัตถิปัจจัย

สัปปฏิฆธรรม และอัปปฏิฆธรรม เป็นปัจจัยแก่สัปปฏิฆธรรม โดยอัตถิปัจจัย เหมือนกับปฏิจจวาร ตลอดถึงอสัญญสัตว์

สัปปฏิฆธรรม และอัปปฏิฆธรรม เป็นปัจจัยแก่อัปปฏิฆธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอัปปฏิฆธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลายที่เป็นอัปปฏิฆธรรม ฯลฯ เหมือนกับปฏิจจวาร ตลอดถึงอสัญญสัตว์

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ขันธ์ ๑ ที่สหรคตด้วยจักขุวิญญาณ และจักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ ๓ ฯลฯ ขันธ์ ๒ ฯลฯ ขันธ์ ๑ ที่สหรคตด้วยกายวิญญาณ และกายายตนะ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ ๓ โดยอัตถิปัจจัย ขันธ์ ๒ ฯลฯ

สัปปฏิฆธรรม และอัปปฏิฆธรรม เป็นปัจจัยแก่สัปปฏิฆธรรม และอัปปฏิฆธรรม โดยอัตถิปัจจัย เหมือนกับปฏิจจวาร

[๒๕๐] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ ๓
ในอารัมมณปัจจัย	มี " ๒
ในอธิปติปัจจัย	มี " ๔
ในอนันตรปัจจัย	มี " ๑
ในสมนันตรปัจจัย	มีวาระ ๑
ในสหชาตปัจจัย	มี " ๙
ในอัญญมัญญปัจจัย	มี " ๖
ในนิสสยปัจจัย	มี " ๙
ในอุปนิสสยปัจจัย	มี " ๒
ในปุเรชาตปัจจัย	มี " ๓
ในปัจฉาชาตปัจจัย	มี " ๓
ในอาเสวนปัจจัย	มี " ๑
ในกัมมปัจจัย	มี " ๓
ในวิปากปัจจัย	มี " ๓
ในอาหารปัจจัย	มี " ๓
ในอินทริยปัจจัย	มี " ๕
ในฌานปัจจัย	มี " ๓
ในมัคคปัจจัย	มี " ๓
ในสัมปยุตตปัจจัย	มี " ๑
ในวิปปยุตตปัจจัย	มี " ๔
ในอัตถิปัจจัย	มี " ๙
ในนัตถิปัจจัย	มี " ๑

ในวิคตปัจจัย มี " ๑

ในอวิคตปัจจัย มี " ๙

พึงนับอย่างนี้

อนุโลม จบ

[๒๕๑] สัปปฏิฆธรรม เป็นปัจจัยแก่สัปปฏิฆธรรม โดยสหชาตปัจจัย

สัปปฏิฆธรรม เป็นปัจจัยแก่อัปปฏิฆธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาตปัจจัย

สัปปฏิฆธรรม เป็นปัจจัยแก่สัปปฏิฆธรรม และอัปปฏิฆธรรม โดยสหชาตปัจจัย

อัปปฏิฆธรรม เป็นปัจจัยแก่อัปปฏิฆธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยกัมมปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอาหารปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอินทริยปัจจัย

อัปปฏิฆธรรม เป็นปัจจัยแก่สัปปฏิฆธรรม โดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยกัมมปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอาหารปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอินทริยปัจจัย

สัปปฏิฆธรรม เป็นปัจจัยแก่สัปปฏิฆธรรม และอัปปฏิฆธรรม โดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยกัมมปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอาหารปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอินทริยปัจจัย

สัปปฏิฆธรรม และอัปปฏิฆธรรม เป็นปัจจัยแก่สัปปฏิฆธรรม โดยสหชาตปัจจัย

สัปปฏิฆธรรม และอัปปฏิฆธรรม เป็นปัจจัยแก่อัปปฏิฆธรรม โดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาตปัจจัย

สัปปฏิฆธรรม และอัปปฏิฆธรรม เป็นปัจจัยแก่สัปปฏิฆธรรม และอัปปฏิฆธรรม โดยสหชาตปัจจัย

[๒๕๒] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๙ ฯลฯ

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สหชาตปัจจัย มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่นิสสยปัจจัย มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย มีวาระ ๙ ฯลฯ

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัตถิปัจจัย มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อวิคตปัจจัย มี " ๔

ปัจจนียะ จบ

[๒๕๓] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย

กับเหตุปัจจัย มีวาระ ๓ ฯลฯ

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓ ฯลฯ

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย

กับ ฯลฯ มีวาระ ๓

อนุโลมปัจจนียะ จบ

[๒๕๔] ในอารัมมณปัจจัย

กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๒

ในอธิปติปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๔

พึงนับอนุโลมมาติกา

ในอวิคตปัจจัย กับปัจจัยที่ไม่ใช่

เหตุปัจจัย มีวาระ ๙

ปัจจนียานุโลม จบ

สัปปฏิฆทุกะ จบ

รูปีทุกะ

ปฏิจจวาร

[๒๕๕] รูปีธรรม อาศัยรูปีธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย คือ มหาภูตรูป ๓ อาศัยมหาภูตรูป ๑ มหาภูตรูป ๒ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป กฏัตตารูป ที่เป็นอุปาทารูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย

อรูปีธรรม อาศัยรูปีธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอรูปีธรรม อาศัยหทัยวัตถุ

รูปีธรรม และอรูปีธรรม อาศัยรูปีธรรมเกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอรูปีธรรม อาศัยหทัยวัตถุ กฏัตตารูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย

อรูปีธรรม อาศัยอรูปีธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นอรูปีธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ

รูปีธรรม อาศัยอรูปีธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอรูปีธรรม ปฏิสนธิ

รูปีธรรม และอรูปีธรรม อาศัยอรูปีธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นอรูปีธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ

รูปีธรรม อาศัยรูปีธรรม และอรูปีธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอรูปีธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

อรูปีธรรม อาศัยรูปีธรรม และอรูปีธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นอรูปีธรรม และหทัยวัตถุ ขันธ์ ๒ ฯลฯ

รูปีธรรม และอรูปีธรรม อาศัยรูปีธรรม และอรูปีธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นอรูปีธรรม และหทัยวัตถุ ขันธ์ ๒ ฯลฯ กฏัตตารูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอรูปีธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย

ฯลฯ

[๒๕๖] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ ๙
ในอารัมมณปัจจัย	มี " ๓
ในอธิปติปัจจัย	มี " ๕
ในอนันตรปัจจัย	มี " ๓
ในสมนันตรปัจจัย	มี " ๓
ในสหชาตปัจจัย	มี " ๙
ในอัญญมัญญปัจจัย	มี " ๖
ในนิสสยปัจจัย	มีวาระ ๙
ในอุปนิสสยปัจจัย	มี " ๓
ในปุเรชาตปัจจัย	มี " ๑
ในอาเสวนปัจจัย	มี " ๑
ในกัมมปัจจัย	มี " ๙
ในวิปากปัจจัย	มี " ๙

ในอาหารปัจจัย	มี " ๙
ในอินทริยปัจจัย	มี " ๙
ในฌานปัจจัย	มี " ๙
ในมัคคปัจจัย	มี " ๙
ในสัมปยุตตปัจจัย	มี " ๓
ในวิปปยุตตปัจจัย	มี " ๙
ในอัตถิปัจจัย	มี " ๙
ในนัตถิปัจจัย	มี " ๓
ในวิคตปัจจัย	มี " ๓
ในอวิคตปัจจัย	มี " ๙

อนุโลม จบ

[๒๕๗] รูปีธรรม อาศัยรูปีธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย มี ๓ นัย

อรูปีธรรม อาศัยอรูปีธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นอรูปีธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ โมหะ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ

ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย พึงกำหนด วาระ ๙ ว่าเป็นอเหตุกะ

[๒๕๘] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย	มีวาระ ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย	มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย	มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย	มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย มี " ๓

ปัจจนียะ จบ

[๒๕๙] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย
กับเหตุปัจจัย มีวาระ ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย
กับ ฯลฯ มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย
กับ ฯลฯ มีวาระ ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย
กับ ฯลฯ มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย
กับ ฯลฯ มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย
กับ ฯลฯ มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย
กับ ฯลฯ มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

อนุโลมปัจจนียะ จบ

[๒๖๐] ในอารัมมณปัจจัย

กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๓

ในอนันตรปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓

ในสมนันตรปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓

ในสหชาตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๙

ในอัญญมัญญปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๖

ในนิสสยปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๙

ในอุปนิสสยปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปุเรชาตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๑

ในอาเสวนปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี	"	๑
ในกัมมปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี	"	๙
ในวิปากปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี	"	๙
ในอาหารปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี	"	๙
ในอินทริยปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี	"	๙
ในฌานปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี	"	๙
ในมัคคปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี	"	๑
ในสัมปยุตตปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี	"	๓
ในวิปปยุตตปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี	"	๙
ในอัตถิปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี	"	๙
ในนัตถิปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี	"	๓
ในวิคตปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี	"	๓
ในอวิคตปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี	"	๙

ปัจจนียานุโลม จบ

แม้สหชาตวาร ก็เหมือนกับปฏิจจวาร

ปัจจยวาร

[๒๖๑] รูปีธรรม อาศัยรูปีธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ เหมือนกับปฏิจจวาร

อรูปีธรรม อาศัยอรูปีธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอรูปีธรรม อาศัยหทัยวัตถุ ปฏิสนธิ

รูปีธรรม และอรูปีธรรม อาศัยรูปีธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอรูปีธรรม อาศัยหทัยวัตถุ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย ปฏิสนธิ

วาระที่เหลือนอกนั้น พึงจำแนกเป็น ปวัตติ ปฏิสนธิ อย่างนี้

[๒๖๒] อรูปีธรรม อาศัยอรูปีธรรม เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ จักขุวิญญาณ อาศัยจักขายตนะ กายวิญญาณ อาศัยกายายตนะ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอรูปีธรรม อาศัยหทัยวัตถุ ปฏิสนธิ

อรูปีธรรม อาศัยอรูปีธรรม เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ ขันธ์ ๑ ที่เป็นอรูปีธรรม ฯลฯ ขันธ์ ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ

อรูปีธรรม อาศัยรูปีธรรม และอรูปีธรรม เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่สหรคตด้วยจักขุวิญญาณและจักขายตนะ ขันธ์ ๒ ฯลฯ ที่สหรคตด้วยกายวิญญาณ ฯลฯ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นอรูปีธรรม และหทัยวัตถุ ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ฯลฯ

[๒๖๓] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ ๙
ในอารัมมณปัจจัย	มี " ๓
ในอธิปติปัจจัย	มี " ๙
ในอนันตรปัจจัย	มี " ๓
ในสมนันตรปัจจัย	มี " ๓
ในสหชาตปัจจัย	มี " ๙
ในอัญญมัญญปัจจัย	มีวาระ ๖
ในนิสสยปัจจัย	มี " ๙
ในอุปนิสสยปัจจัย	มี " ๓
ในปุเรชาตปัจจัย	มี " ๓
ในอาเสวนปัจจัย	มี " ๓
ในกัมมปัจจัย	มี " ๙ ฯลฯ
ในมัคคปัจจัย	มี " ๙
ในสัมปยุตตปัจจัย	มี " ๓
ในวิปปยุตตปัจจัย	มี " ๙
ในอัตถิปัจจัย	มี " ๙
ในนัตถิปัจจัย	มี " ๓

ในวิคตปัจจัย มี " ๓

ในอวิคตปัจจัย มี " ๔

อนุโลม จบ

[๒๖๔] รูปีธรรม อาศัยรูปีธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ ส่วนพวกอสัญญสัตว์ทั้งหลาย มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ

อรูปีธรรม อาศัยรูปีธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ จักขุวิญญาณ อาศัยจักขายตนะ กายวิญญาณ อาศัยกายายตนะ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอรูปีธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ อาศัยหทัยวัตถุ

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ โมหะ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ อาศัยหทัยวัตถุ

รูปีธรรม และอรูปีธรรม อาศัยรูปีธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย พึงกระทำปวัตติ ปฏิสนธิ

อรูปีธรรม อาศัยอรูปีธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๑ ที่เป็นอรูปีธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ โมหะ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ อาศัยขันธ์ทั้งหลาย ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ

รูปีธรรม อาศัยอรูปีธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอรูปีธรรม ปฏิสนธิ

รูปีธรรม และอรูปีธรรม อาศัยอรูปีธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นอรูปีธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ

รูปีธรรม อาศัยรูปีธรรม และอรูปีธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอรูปีธรรมและมหาภูตรูปทั้งหลาย ปฏิสนธิ

รูปีธรรม อาศัยรูปีธรรม และอรูปีธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุ ปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่สหรคตด้วยจักขุวิญญาณและจักขายตนะ ขันธ์ ๒ ฯลฯ ที่สหรคตด้วยกายวิญญาณ ฯลฯ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นอรูปีธรรม และหทัยวัตถุ ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ โมหะ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ และหทัยวัตถุ

รูปีธรรม และอรูปีธรรม อาศัยรูปีธรรม และอรูปีธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ ที่เป็นอเหตุกะ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นอรูปีธรรม และหทัยวัตถุ ขันธ์ ๒ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอรูปีธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย ปฏิสนธิ

[๒๖๕] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย มี " ๓

ปัจจนียะ จบ

[๒๖๖] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย

กับเหตุปัจจัย มีวาระ ๓ ฯลฯ

พึงกระทำให้หมด

ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย

กับ ฯลฯ มีวาระ ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

อนุโลมปัจจนียะ จบ

[๒๖๗] ในอารัมมณปัจจัย

กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๓

พึงกระทำให้หมด

ในฌานปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๙

ในมัคคปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓ ฯลฯ

ในอวิคตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๙

ปัจจนียานุโลม จบ

แม้นิสสยวาร ก็เหมือนกับ ปัจจยวาร

สังสัฏฐวาร

[๒๖๘] อรูปีธรรม คลุกเคล้ากับอรูปีธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ คลุกเคล้ากับขันธ์ ๑ ที่เป็นอรูปีธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ

[๒๖๙] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๑

ในอวิคตปัจจัย มี " ๑

ปัจจนียะก็ดี การนับทั้ง ๓ ก็ดี สัมปยุตตวารก็ดี ทั้งหมดพึงกระทำอย่างที่กล่าวมาแล้ว มีวาระ ๑ เท่านั้น

ปัญหาวาร

[๒๗๐] อรูปีธรรม เป็นปัจจัยแก่อรูปีธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นอรูปีธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย ปฏิสนธิ

อรูปีธรรม เป็นปัจจัยแก่รูปีธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นอรูปีธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย ปฏิสนธิ

อรูปีธรรม เป็นปัจจัยแก่รูปีธรรม และอรูปีธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นอรูปีธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย ปฏิสนธิ

[๒๗๑] รูปีธรรม เป็นปัจจัยแก่อรูปีธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ อิตถินทรีย์ ปุริสินทรีย์ ชีวิตินทรีย์ อาโปธาตุ ฯลฯ กวฬิงการาหาร โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูปด้วยทิพพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพพโสตธาตุ

รูปายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ โดยอารัมมณปัจจัย โผฏฐัพพายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ โดยอารัมมณปัจจัย

ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นรูปีธรรม เป็นปัจจัยแก่อิทธิวิธญาณ แก่ปุพเพนิวาสานุสสติญาณ แก่อนาคตังสญาณ แก่อาวัชชนะ โดยอารัมมณปัจจัย

อรูปีธรรม เป็นปัจจัยแก่อรูปีธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ บุคคลให้ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ แล้วพิจารณาซึ่งกุศลกรรมนั้น

บุคคลพิจารณาซึ่งกุศลกรรมทั้งหลาย ที่เคยสั่งสมไว้แล้วในกาลก่อนจากฌาน ฯลฯ

พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรค ฯลฯ แล้วพิจารณาผล

นิพพาน เป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก่โวทาน แก่มรรค แก่ผล แก่อาวัชชนะ โดยอารัมมณปัจจัย

พระอริยะทั้งหลายพิจารณากิเลสที่ละแล้ว ฯลฯ กิเลสที่ข่มแล้ว ฯลฯ กิเลสทั้งหลายที่เคยเกิดขึ้นแล้วในกาลก่อน ฯลฯ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอรูปีธรรม โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น

บุคคลรู้จิตของบุคคลผู้พร้อมเพรียงด้วยจิต ที่เป็นอรูปีธรรม โดยเจโตปริยญาณ

อากาสานัญจายตนะ เป็นปัจจัยแก่วิญญาณัญจายตนะ อากิญจัญญายตนะเป็นปัจจัยแก่เนวสัญญานาสัญญายตนะ

ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอรูปีธรรม เป็นปัจจัยแก่อิทธิวิธญาณ แก่เจโตปริยญาณ แก่บุพเพนิวาสานุสสติญาณ แก่ยถากัมมุปคญาณ แก่อนาคตตังสญาณ แก่อาวัชชนะ โดยอารัมมณปัจจัย

[๒๗๒] รูปีธรรม เป็นปัจจัยแก่อรูปีธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ อารัมมณาธิปติ ได้แก่ จักขุ ฯลฯ บุคคลกระทำกวฬิงการาหารให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะกระทำความยินดีนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ราคะ เกิดขึ้น ทิฏฐิ เกิดขึ้น

อรูปีธรรม เป็นปัจจัยแก่อรูปีธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาธิปติ สหชาตาธิปติ

ที่เป็นอารัมมณาธิปติ ได้แก่ ทาน ฯลฯ

นิพพาน เป็นปัจจัยแก่มรรค แก่ผล โดยอธิปติปัจจัย

บุคคลกระทำขันธ์ทั้งหลาย ที่เป็นอรูปีธรรมให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว ย่อมยินดี ฯลฯ ราคะ เกิดขึ้น ทิฏฐิ เกิดขึ้น

ที่เป็นสหชาตาธิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นอรูปีธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย

อรูปีธรรม เป็นปัจจัยแก่รูปีธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ สหชาตาธิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นอรูปีธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตต-สมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย

อรูปีธรรม เป็นปัจจัยแก่รูปีธรรม และอรูปีธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ สหชาตาธิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นอรูปีธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย

[๒๗๓] อรูปีธรรม เป็นปัจจัยแก่อรูปีธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอรูปีธรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอรูปีธรรม ที่เกิดหลังๆ และแก่ผลสมาบัติ โดยอนันตรปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยสมนันตรปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยสหชาตปัจจัย มี ๗ นัย

ในที่นี้ปัจจัยสงเคราะห์ไม่มี

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอัญญมัญญปัจจัย มี ๖ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยนิสสยปัจจัย มี ๗ นัย

ในที่นี้ปัจจัยสงเคราะห์ไม่มี

[๒๗๔] รูปีธรรม เป็นปัจจัยแก่อรูปีธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยฤดู ฯลฯ โภชนะ ฯลฯ เสนาสนะ แล้วให้ทาน ฯลฯ ทำลายสงฆ์

ฤดู โภชนะ เสนาสนะ เป็นปัจจัยแก่ศรัทธา ฯลฯ แก่ผลสมาบัติ โดยอุปนิสสย-ปัจจัย

อรูปีธรรม เป็นปัจจัยแก่อรูปีธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาแล้ว ให้ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ

บุคคลเข้าไปอาศัยทุกข์ทางกายแล้ว ให้ทาน ฯลฯ ทำลายสงฆ์

ศรัทธา ฯลฯ ทุกข์ทางกาย เป็นปัจจัยแก่ศรัทธา ฯลฯ แก่ผลสมาบัติ โดยอุปนิสสยปัจจัย

[๒๗๕] รูปีธรรม เป็นปัจจัยแก่อรูปีธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ กวฬิงการาหาร โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูป ด้วยทิพพจักขุ ฟังเสียง ด้วยทิพพโสตธาตุ

รูปายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ โผฏฐัพพายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ

ที่เป็นวัตถุปุเรชาต ได้แก่ จักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ กายายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอรูปีธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย

[๒๗๖] อรูปีธรรม เป็นปัจจัยแก่รูปีธรรม โดยปัจฉาชาตปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอรูปีธรรม ที่เกิดภายหลัง เป็นปัจจัยแก่กายนี้ ที่เกิดก่อนโดยปัจฉาชาตปัจจัย

[๒๗๗] อรูปีธรรม เป็นปัจจัยแก่อรูปีธรรม โดยอาเสวนปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็น อรูปีธรรม ที่เกิดก่อนๆ ฯลฯ

[๒๗๘] อรูปีธรรม เป็นปัจจัยแก่อรูปีธรรม โดยกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต นานาขณิก

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ เจตนาที่เป็นอรูปีธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลายโดยกัมมปัจจัย

ที่เป็นนานาขณิก ได้แก่ เจตนาที่เป็นอรูปีธรรม เป็นปัจจัยแก่วิบากขันธ์ทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย

อรูปีธรรม เป็นปัจจัยแก่รูปีธรรม โดยกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต นานาขณิก

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ เจตนาที่เป็นอรูปีธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลายโดยกัมมปัจจัย

ที่เป็นนานาขณิก ได้แก่ เจตนาที่เป็นอรูปีธรรม เป็นปัจจัยแก่กฏัตตารูปทั้งหลายโดยกัมมปัจจัย

อรูปีธรรม เป็นปัจจัยแก่รูปีธรรม และอรูปีธรรม โดยกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต นานาขณิก

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ เจตนาที่เป็นอรูปีธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย

ที่เป็นนานาขณิก ได้แก่ เจตนาที่เป็นอรูปีธรรม เป็นปัจจัยแก่วิบากขันธ์ และกฏัตตารูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย

[๒๗๙] อรูปีธรรม เป็นปัจจัยแก่อรูปีธรรม โดยวิปากปัจจัย มี ๓ นัย

[๒๘๐] รูปีธรรม เป็นปัจจัยแก่รูปีธรรม โดยอาหารปัจจัย

คือ กวฬิงการาหาร เป็นปัจจัยแก่กายนี้ โดยอาหารปัจจัย

อรูปีธรรม เป็นปัจจัยแก่อรูปีธรรม โดยอาหารปัจจัย มี ๓ นัย

[๒๘๑] รูปีธรรม เป็นปัจจัยแก่รูปีธรรม โดยอินทริยปัจจัย

คือ รูปชีวิตินทรีย์ เป็นปัจจัยแก่กฏัตตารูปทั้งหลาย โดยอินทริยปัจจัย

รูปีธรรม เป็นปัจจัยแก่อรูปีธรรม โดยอินทริยปัจจัย

คือ จักขุนทรีย์ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ กายินทรีย์ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ โดยอินทริยปัจจัย

อรูปีธรรม เป็นปัจจัยแก่อรูปีธรรม โดยอินทริยปัจจัย มี ๓ นัย

รูปีธรรมและอรูปีธรรม เป็นปัจจัยแก่อรูปีธรรม โดยอินทริยปัจจัย

คือ จักขุนทรีย์ และจักขุวิญญาณ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลาย ที่สหรคตด้วยจักขุวิญญาณ โดยอินทริยปัจจัย กายินทรีย์ ฯลฯ

[๒๘๒] อรูปีธรรม เป็นปัจจัยแก่อรูปีธรรม โดยฌานปัจจัย มี ๓ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยมัคคปัจจัย มี ๓ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยสัมปยุตตปัจจัย มี ๑ นัย

[๒๘๓] รูปีธรรม เป็นปัจจัยแก่อรูปีธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ในปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอรูปีธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย

ที่เป็นปุเรชาต ได้แก่ จักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ กายายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอรูปีธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย

อรูปีธรรม เป็นปัจจัยแก่รูปีธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปัจฉาชาต

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอรูปีธรรม เป็นปัจจัย แก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยวิปปยุตตปัจจัย ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอรูปีธรรม เป็นปัจจัยแก่กฏัตตา-รูปทั้งหลาย โดยวิปปยุตตปัจจัย

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอรูปีธรรม เป็นปัจจัยแก่กายนี้ ที่เกิดก่อน โดยวิปปยุตตปัจจัย

[๒๘๔] รูปีธรรม เป็นปัจจัยแก่รูปีธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ สหชาต อาหาร อินทรีย์

ที่เป็นสหชาต ได้แก่มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ ตลอดถึงอสัญญสัตว์ กวพิงการาหาร เป็นปัจจัยแก่กายนี้ โดยอัตถิปัจจัย รูปชีวิตินทรีย์ เป็นปัจจัยแก่กฏัตตารูปทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย

รูปีธรรม เป็นปัจจัยแก่อรูปีธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ในปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอรูปีธรรม โดยอัตถิปัจจัย

ที่เป็นปุเรชาต ได้แก่ จักขุ ฯลฯ กวพิงการาหาร โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น

ด้วยทิพพจักขุ ฯลฯ ด้วยทิพพโสตธาตุ ฯลฯ

รูปายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ โผฏฐัพพายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ จักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ กายายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอรูปีธรรม โดยอัตถิปัจจัย

อรูปีธรรม เป็นปัจจัยแก่อรูปีธรรม โดยอัตถิปัจจัย

คือ ขันธ์ ๑ ที่เป็นอรูปีธรรม เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ ๓ ขันธ์ ๒ ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

อรูปีธรรม เป็นปัจจัยแก่รูปีธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปัจฉาชาต

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอรูปีธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอรูปีธรรม เป็นปัจจัยแก่กายนี้ ที่เกิดก่อน โดยอัตถิปัจจัย

อรูปีธรรม เป็นปัจจัยแก่รูปีธรรม และอรูปีธรรม โดยอัตถิปัจจัย

คือ ขันธ์ ๑ ที่เป็นอรูปีธรรม เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย ขันธ์ ๒ ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

รูปีธรรม และอรูปีธรรม เป็นปัจจัยแก่รูปีธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๔ อย่าง คือ สหชาต ปัจฉาชาต อาหาร อินทรีย์

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอรูปีธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอรูปีธรรม และกวฬิงการาหาร เป็นปัจจัยแก่กายนี้ โดยอัตถิปัจจัย

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอรูปีธรรม และรูปชีวิตินทรีย์ เป็นปัจจัยแก่กฏัตตารูปทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย

รูปีธรรม และอรูปีธรรม เป็นปัจจัยแก่อรูปีธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ขันธ์ ๑ ที่สหรคตด้วยจักขุวิญญาณ และจักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ ๓ โดยอัตถิปัจจัย ขันธ์ ๒ ฯลฯ ขันธ์ ๑ ที่เป็นอรูปีธรรม ที่สหรคตด้วยกายวิญญาณและหทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ ๓ โดยอัตถิปัจจัย ขันธ์ ๒ ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ ๑ ที่เป็นอรูปีธรรม และ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ ๓ ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยนัตถิปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยวิคตปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอวิคตปัจจัย

[๒๘๕] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๓

ในอารัมมณปัจจัย มี " ๒

ในอธิปติปัจจัย มี " ๔

ในอนันตรปัจจัย มี " ๑

ในสมนันตรปัจจัย มี " ๑

ในสหชาตปัจจัย มีวาระ ๗

ในอัญญมัญญปัจจัย มี " ๖

ในนิสสยปัจจัย มี " ๗

ในอุปนิสสยปัจจัย มี " ๒

ในปุเรชาตปัจจัย มี " ๑

ในปัจฉาชาตปัจจัย มี " ๑

ในอาเสวนปัจจัย มี " ๑

ในกัมมปัจจัย มี " ๓

ในวิปากปัจจัย มี " ๓

ในอาหารปัจจัย มี " ๔

ในอินทริยปัจจัย มี " ๖

ในฌานปัจจัย มี " ๓

ในมัคคปัจจัย มี " ๓

ในสัมปยุตตปัจจัย มี " ๑

ในวิปปยุตตปัจจัย มี " ๒

ในอัตถิปัจจัย มี " ๗

ในนัตถิปัจจัย มี " ๑

ในวิคตปัจจัย มี " ๑

ในอวิคตปัจจัย มี " ๗

พึงนับอย่างนี้

อนุโลม จบ

[๒๘๖] รูปีธรรม เป็นปัจจัยแก่รูปีธรรม โดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอาหาร-ปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอินทริยปัจจัย

รูปีธรรม เป็นปัจจัยแก่อรูปีธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาตปัจจัย

อรูปีธรรม เป็นปัจจัยแก่อรูปีธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยกัมมปัจจัย

อรูปีธรรม เป็นปัจจัยแก่รูปีธรรม โดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยกัมมปัจจัย

อรูปีธรรม เป็นปัจจัยแก่รูปีธรรม โดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดย กัมมปัจจัย

รูปีธรรม และอรูปีธรรม เป็นปัจจัยแก่รูปีธรรม โดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอาหารปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอินทริยปัจจัย

รูปีธรรม และอรูปีธรรม เป็นปัจจัยแก่อรูปีธรรม โดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาตปัจจัย

[๒๘๗] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย มี " ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย มี " ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย มี " ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สหชาตปัจจัย มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่นิสสยปัจจัย มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย มี " ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย มี " ๗ ฯลฯ

ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย มี " ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย มีวาระ ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัตถิปัจจัย มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย มี " ๗
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย มี " ๗
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อวิคตปัจจัย มี " ๔
พึงนับอย่างนี้

ปัจจนียะ จบ

[๒๘๘] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย กับเหตุปัจจัย มีวาระ ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓
ในปัจจัยทั้งปวง กับ ฯลฯ มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓
พึงนับอย่างนี้

อนุโลม จบ

[๒๘๙] ในอารัมมณปัจจัย
กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๒
ในอธิปติปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๔

พึงกระทำอนุโลมมาติกา

ในอวิคตปัจจัย กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๗

ปัจจนียานุโลม จบ

รูปีทุกะ จบ

โลกิยทุกะ

ปฏิจจวาร

[๒๙๐] โลกิยธรรม อาศัยโลกิยธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นโลกิยธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุ อาศัยขันธ์ทั้งหลาย ขันธ์ทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป กฏัตตารูปที่เป็นอุปาทารูปอาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย

โลกุตตรธรรม อาศัยโลกุตตรธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นโลกุตตรธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ

โลกิยธรรม อาศัยโลกุตตรธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นโลกุตตรธรรม

โลกิยธรรม และโลกุตตรธรรม อาศัยโลกุตตรธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นโลกุตตรธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ

โลกิยธรรม อาศัยโลกิยธรรม และโลกุตตรธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นโลกุตตรธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย

ฯลฯ

[๒๙๑] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๕
ในอารัมมณปัจจัย มี " ๒
ในอธิปติปัจจัย มี " ๕
ในอนันตรปัจจัย มี " ๒
ในสมนันตรปัจจัย มี " ๒
ในสหชาตปัจจัย มี " ๕
ในอัญญมัญญปัจจัย มี " ๒
ในนิสสยปัจจัย มี " ๕
ในอุปนิสสยปัจจัย มี " ๒
ในปุเรชาตปัจจัย มี " ๒

ในอาเสวนปัจจัย มี " ๒

ในกัมมปัจจัย มี " ๕

ในวิปากปัจจัย มี " ๕

ในอาหารปัจจัย มี " ๕

ในอินทริยปัจจัย มี " ๕

ในฌานปัจจัย มี " ๕

ในมัคคปัจจัย มี " ๕

ในสัมปยุตตปัจจัย มี " ๒

ในวิปปยุตตปัจจัย มี " ๕

ในอัตถิปัจจัย มี " ๒

ในนัตถิปัจจัย มี " ๒

ในวิคตปัจจัย มี " ๒

ในอวิคตปัจจัย มี " ๕

อนุโลม จบ

[๒๙๒] โลกิยธรรม อาศัยโลกิยธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นโลกิยธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ ขันธ์ ๒ ฯลฯ อเหตุกปฏิสนธิ ตลอดถึงอสัญญสัตว์ โมหะ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ

ฯลฯ

[๒๙๓] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย มี " ๕

ในอาเสวนมูลกนัย ในโลกุตตระ ในสุทธกอรูปภูมิ พึงกำหนดคำว่า วิบาก ส่วนที่เหลือนอกนั้น พึงกระทำตามปรกติ

ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย มีวาระ ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย มีวาระ ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย มี " ๓

ปัจจนียะ จบ

[๒๘๔] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย กับเหตุปัจจัย มีวาระ ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๒

บทที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย เป็นต้น เหมือนกับปัจจนียะ

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย กับ ฯลฯ มีวาระ ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓

อนุโลมปัจจนียะ จบ

[๒๙๕] ในอารัมมณปัจจัย กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๑

ในอนันตรปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๑

ในอวิคตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๑

ปัจจนียานุโลม จบ

สหชาตวาร เหมือนกับปฏิจจวาร

ปัจจยวาร

[๒๙๖] โลกิยธรรม อาศัยโลกิยธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นโลกิยธรรม ฯลฯ มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป กฏัตตารูป ที่เป็นอุปาทารูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย ขันธ์ทั้งหลาย ที่เป็นโลกิยธรรม อาศัยหทัยวัตถุ

โลกุตตรธรรม อาศัยโลกิยธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย คือ ขันธ์ทั้งหลาย ที่เป็นโลกุตตรธรรม อาศัยหทัยวัตถุ

โลกิยธรรม และโลกุตตรธรรม อาศัยโลกิยธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นโลกุตตรธรรม อาศัยหทัยวัตถุ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย

โลกุตตรธรรม อาศัยโลกุตตรธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย มี ๓ นัย

โลกิยธรรม อาศัยโลกิยธรรม และโลกุตตรธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นโลกุตตรธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย

โลกุตตรธรรม อาศัยโลกิยธรรม และโลกุตตรธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นโลกุตตรธรรม และหทัยวัตถุ ขันธ์ ๒ ฯลฯ

โลกิยธรรม และโลกุตตรธรรม อาศัยโลกิยธรรม และโลกุตตรธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นโลกุตตรธรรม และหทัยวัตถุ ขันธ์ ๒ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นโลกุตตรธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย

ฯลฯ

[๒๙๗] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๙

ในอารัมมณปัจจัย มี " ๔

ในอธิปติปัจจัย มี " ๙

ในอนันตรปัจจัย มี " ๔

ในสมนันตรปัจจัย มีวาระ ๔

ในสหชาตปัจจัย มี " ๙

ในอัญญมัญญปัจจัย มี " ๔

ในนิสสยปัจจัย มี " ๙

ในอุปนิสสยปัจจัย มี " ๔

ในปุเรชาตปัจจัย มี " ๔

ในอาเสวนปัจจัย มี " ๔

ในกัมมปัจจัย มี " ๙

ในวิปากปัจจัย มี " ๙ ฯลฯ

ในมัคคปัจจัย มี " ๙

ในสัมปยุตตปัจจัย มี " ๔

ในวิปปยุตตปัจจัย มี " ๙

ในอัตถิปัจจัย มี " ๙

ในนัตถิปัจจัย มี " ๔

ในวิคตปัจจัย มี " ๔

ในอวิคตปัจจัย มี " ๙

อนุโลม จบ

[๒๙๘] โลกิยธรรม อาศัยโลกิยธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๑ ที่เป็นโลกิยธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ ฯลฯ ตลอดถึงอสัญญสัตว์ จักขุวิญญาณ อาศัยจักขายตนะ กายวิญญาณ อาศัยกายายตนะ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นโลกิยธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ อาศัยหทัยวัตถุ โมหะ ที่ สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ และหทัยวัตถุ

ฯลฯ

[๒๙๙] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย มี " ๓ ฯลฯ

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย มี " ๙

ในโลกุตตระ ในอรูปภูมิ พึงกำหนดว่าวิบาก

ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย มีวาระ ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย มี " ๓

ปัจจนียะ จบ

[๓๐๐] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย กับเหตุปัจจัย มีวาระ ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๔

บทที่ว่าไม่ใช่อนันตรปัจจัย เป็นต้น เหมือนกับปัจจนียะ

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย

กับ ฯลฯ มีวาระ ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

อนุโลมปัจจนียะ จบ

[๓๐๑] ในอารัมมณปัจจัย

กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๑

ในอนันตรปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๑

ในอวิคตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๑

ปัจจนียานุโลม จบ

สังสัฏฐวาร

[๓๐๒] โลกิยธรรม คลุกเคล้ากับโลกิยธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ คลุกเคล้ากับขันธ์ ๑ ที่เป็นโลกิยธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะฯลฯ

โลกุตตรธรรม คลุกเคล้ากับโลกุตตรธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ คลุกเคล้ากับขันธ์ ๑ ที่เป็นโลกุตตรธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ

สังสัฏฐวารพึงให้พิสดารอย่างนี้ พร้อมด้วยการนับ มีวาระ ๒

สัมปยุตตวาร เหมือนกับสังสัฏฐวาร

ปัญหาวาร

[๓๐๓] โลกิยธรรม เป็นปัจจัยแก่โลกิยธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นโลกิยธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

โลกุตตรธรรม เป็นปัจจัยแก่โลกุตตรธรรม โดยเหตุปัจจัย มี ๓ นัย

[๓๐๔] โลกิยธรรม เป็นปัจจัยแก่โลกิยธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ บุคคลให้ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ กระทำอุโบสถกรรม ฯลฯ แล้ว พิจารณาซึ่งกุศลกรรมนั้น

บุคคลพิจารณากุศลกรรมทั้งหลาย ที่เคยสั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน

จากฌาน ฯลฯ

พระอริยะทั้งหลายพิจารณาโคตรภู พิจารณาโวทาน พิจารณากิเลสที่ละแล้ว พิจารณากิเลสที่ข่มแล้ว รู้ซึ่งกิเลสทั้งหลายที่เคยเกิดขึ้นแล้วในกาลก่อน

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นโลกิยธรรม โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูปด้วยทิพพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพพโสตธาตุ

บุคคลรู้จิตของบุคคลผู้พร้อมเพรียงด้วยจิต ที่เป็นโลกิยธรรม โดยเจโตปริยญาณ

อากาสานัญจายตนะ เป็นปัจจัยแก่วิญญาณัญจายตนะ อากิญจัญญายตนะ เป็นปัจจัยแก่เนวสัญญานาสัญญายตนะ รูปายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ โผฏฐัพพายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ

ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นโลกิยธรรม เป็นปัจจัยแก่อิทธิวิธญาณ แก่เจโตปริยญาณ แก่บุพเพนิวาสานุสสติญาณ แก่ยถากัมมุปคญาณ แก่อนาคตังสญาณ แก่อาวัชชนะ โดยอารัมมณปัจจัย

โลกุตตรธรรม เป็นปัจจัยแก่โลกุตตรธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ นิพพานเป็นปัจจัยแก่มรรค แก่ผล โดยอารัมมณปัจจัย

โลกุตตรธรรม เป็นปัจจัยแก่โลกิยธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรค แล้วพิจารณามรรค พิจารณาผลพิจารณานิพพาน

นิพพาน เป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก่โวทาน แก่อาวัชชนะ โดยอารัมมณปัจจัย

พระอริยะทั้งหลายรู้จิตของบุคคลผู้พร้อมเพรียงด้วยจิต ที่เป็นโลกุตตรธรรม โดยเจโตปริยญาณ

ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นโลกุตตรธรรม เป็นปัจจัยแก่เจโตปริยญาณ แก่บุพเพนิวาสานุสสติญาณ แก่อนาคตังสญาณ แก่อาวัชชนะ โดยอารัมมณปัจจัย

[๓๐๕] โลกิยธรรม เป็นปัจจัยแก่โลกิยธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาธิปติ สหชาตาธิปติ

ที่เป็นอารัมมณาธิปติ ได้แก่ บุคคลให้ทาน ศีล ฯลฯ อุโปสถกรรม ฯลฯ

ในกาลก่อน ฯลฯ จากฌาน ฯลฯ

พระเสกขบุคคลทั้งหลาย กระทำโคตรภูให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ฯลฯ กระทำโวทานให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น แล้วพิจารณา

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลกระทำขันธ์ทั้งหลายที่เป็นโลกิยธรรมให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะกระทำความยินดีนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ราคะ เกิดขึ้น ทิฏฐิ เกิดขึ้น

ที่เป็นสหชาตาธิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นโลกิยธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย

โลกุตตรธรรม เป็นปัจจัยแก่โลกุตตรธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาธิปติ สหชาตาธิปติ

ที่เป็นอารัมมณาธิปติ ได้แก่ นิพพาน เป็นปัจจัยแก่มรรค แก่ผล โดยอธิปติปัจจัย

ที่เป็นสหชาตาธิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นโลกุตตรธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย

โลกุตตรธรรม เป็นปัจจัยแก่โลกิยธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาธิปติ สหชาตาธิปติ

ที่เป็นอารัมมณาธิปติ ได้แก่ พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรค กระทำมรรคให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น กระทำผลให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น กระทำนิพพานให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น แล้วพิจารณา

นิพพาน เป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก่โวทาน โดยอธิปติปัจจัย

ที่เป็นสหชาตาธิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นโลกุตตรธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย

โลกุตตรธรรม เป็นปัจจัยแก่โลกิยธรรม และโลกุตตรธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ สหชาตาธิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นโลกุตตรธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย

[๓๐๖] โลกิยธรรม เป็นปัจจัยแก่โลกิยธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นโลกิยธรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นโลกิยธรรม ที่เกิดหลังๆ ฯลฯ อนุโลมเป็นปัจจัยแก่โคตรภู อนุโลม เป็นปัจจัยแก่โวทาน โดยอนันตรปัจจัย

โลกิยธรรม เป็นปัจจัยแก่โลกุตตรธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ โคตรภู เป็นปัจจัยแก่มรรค โวทาน เป็นปัจจัยแก่มรรค

อนุโลม เป็นปัจจัยแก่ผลสมบัติ เนวสัญญานาสัญญายตนะ ของบุคคลผู้ออกจากนิโรธเป็นปัจจัยแก่ผลสมาบัติ โดยอนันตรปัจจัย

โลกุตตรธรรม เป็นปัจจัยแก่โลกุตตรธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นโลกุตตรธรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นโลกุตตรธรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย มรรค เป็นปัจจัยแก่ผล ผลเป็นปัจจัยแก่ผล โดยอนันตรปัจจัย

โลกุตตรธรรม เป็นปัจจัยแก่โลกิยธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ผล เป็นปัจจัยแก่วุฏฐานะ โดยอนันตรปัจจัย

โลกิยธรรม เป็นปัจจัยแก่โลกิยธรรม โดยสมนันตรปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยสหชาตปัจจัย มีวาระ ๕

ปัจจัยสงเคราะห์ ไม่มี

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอัญญมัญญปัจจัย มี ๒ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยนิสสยปัจจัย มี ๗ นัย

[๓๐๗] โลกิยธรรม เป็นปัจจัยแก่โลกิยธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาที่เป็นโลกิยธรรมแล้วให้ทาน ฯลฯ ยังวิปัสสนาให้เกิดขึ้น ยังอภิญญาให้เกิดขึ้น ยังสมาบัติให้เกิดขึ้น ก่อมานะ ถือทิฏฐิ

บุคคลเข้าไปอาศัยศีลที่เป็นโลกิยธรรม ฯลฯ เสนาสนะ แล้วให้ทาน ฯลฯ ทำลายสงฆ์

ศรัทธาที่เป็นโลกิยธรรม ฯลฯ เสนาสนะ เป็นปัจจัยแก่ศรัทธาที่เป็นโลกิยธรรม ฯลฯ แก่ทุกข์ทางกาย โดยอุปนิสสยปัจจัย

ธรรมที่เป็นกุศลและอกุศล เป็นปัจจัยแก่วิบาก โดยอุปนิสสยปัจจัย

โลกิยธรรม เป็นปัจจัยแก่โลกุตตรธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บริกรรมแห่งปฐมมรรค เป็นปัจจัยแก่ปฐมมรรค โดยอุปนิสสยปัจจัย ฯลฯ บริกรรมแห่งจตุตถมรรค เป็นปัจจัยแก่จตุตถมรรค โดยอุปนิสสยปัจจัย

โลกุตตรธรรม เป็นปัจจัยแก่โลกุตตรธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ ปฐมมรรคเป็นปัจจัยแก่ทุติยมรรค โดยอุปนิสสยปัจจัย ตติยมรรคเป็นปัจจัยแก่จตุตถมรรค โดยอุปนิสสยปัจจัย

โลกุตตรธรรม เป็นปัจจัยแก่โลกิยธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ พระอริยะทั้งหลายเข้าไปอาศัยมรรค แล้วยังสมาบัติที่ยังไม่เกิดให้เกิดขึ้น เข้าสมาบัติที่เกิดขึ้นแล้วพิจารณาเห็นสังขาร โดยความเป็นของไม่เที่ยง โดยความเป็นทุกข์ โดยความเป็นอนัตตา

มรรคของพระอริยะเหล่านั้น ฯลฯ เป็นปัจจัยแก่ความฉลาดในฐานะและอฐานะ โดยอุปนิสสยปัจจัย ผลสมาบัติ เป็นปัจจัยแก่สุขทางกาย โดยอุปนิสสยปัจจัย

[๓๐๘] โลกิยธรรม เป็นปัจจัยแก่โลกิยธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ โดยความเป็นของไม่เที่ยง โดยความเป็นทุกข์ โดยความเป็นอนัตตา ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูปด้วยทิพพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพพโสตธาตุ

รูปายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ โผฏฐัพพายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ

ที่เป็นวัตถุปุเรชาต ได้แก่ จักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ กายายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลาย ที่เป็นโลกิยธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย

โลกิยธรรม เป็นปัจจัยแก่โลกุตตรธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ วัตถุปุเรชาต ได้แก่ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นโลกุตตรธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย

[๓๐๙] โลกิยธรรม เป็นปัจจัยแก่โลกิยธรรม โดยปัจฉาชาตปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นโลกิยธรรม ที่เกิดภายหลัง เป็นปัจจัยแก่กายนี้ ที่เกิดก่อน โดยปัจฉาชาตปัจจัย

โลกุตตรธรรม เป็นปัจจัยแก่โลกิยธรรม โดยปัจฉาชาตปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นโลกุตตรธรรม ที่เกิดภายหลัง เป็นปัจจัยแก่กายนี้ ที่เกิดก่อน โดยปัจฉาชาตปัจจัย

[๓๑๐] โลกิยธรรม เป็นปัจจัยแก่โลกิยธรรม โดยอาเสวนปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นโลกิยธรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นโลกิยธรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอาเสวนปัจจัย อนุโลม เป็นปัจจัยแก่โคตรภู อนุโลม เป็นปัจจัยแก่โวทาน โดยอาเสวนปัจจัย

โลกิยธรรม เป็นปัจจัยแก่โลกุตตรธรรม โดยอาเสวนปัจจัย

คือ โคตรภู เป็นปัจจัยแก่มรรค โวทาน เป็นปัจจัยแก่มรรค โดยอาเสวนปัจจัย

[๓๑๑] โลกิยธรรม เป็นปัจจัยแก่โลกิยธรรม โดยกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต นานาขณิก

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ เจตนาที่เป็นโลกิยธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย

ที่เป็นนานาขณิก ได้แก่ เจตนาที่เป็นโลกิยธรรม เป็นปัจจัยแก่วิบากขันธ์ และกฏัตตา-รูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย

โลกุตตรธรรม เป็นปัจจัยแก่โลกุตตรธรรม โดยกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต นานาขณิก

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ เจตนาที่เป็นโลกิยธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย

ที่เป็นนานาขณิก ได้แก่ เจตนาที่เป็นโลกุตตรธรรม เป็นปัจจัยแก่วิบากขันธ์ทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย

โลกุตตรธรรม เป็นปัจจัยแก่โลกิยธรรม โดยกัมมปัจจัย

คือ เจตนาที่เป็นโลกุตตรธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย

โลกุตตรธรรม เป็นปัจจัยแก่โลกิยธรรม และโลกุตตรธรรม โดยกัมมปัจจัย

คือ เจตนาที่เป็นโลกุตตรธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และ จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย

[๓๑๒] โลกิยธรรม เป็นปัจจัยแก่โลกิยธรรม โดยกัมมปัจจัย

คือ ขันธ์ ๑ ที่เป็นโลกิยธรรม ซึ่งเป็นวิบาก เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยวิปากปัจจัย ขันธ์ ๒ ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

โลกุตตรธรรม เป็นปัจจัยแก่โลกุตตรธรรม โดยวิปากปัจจัย มี ๓ นัย

[๓๑๓] โลกิยธรรม เป็นปัจจัยแก่โลกิยธรรม โดยอาหารปัจจัย

คือ อาหารทั้งหลายที่เป็นโลกิยธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอาหารปัจจัย ในปฏิสนธิขณะ กพฬิงการาหาร เป็นปัจจัยแก่กายนี้ โดยอาหารปัจจัย

โลกุตตรธรรม เป็นปัจจัยแก่โลกุตตรธรรม โดยวิปากปัจจัย มี ๓ นัย

[๓๑๔] โลกิยธรรม เป็นปัจจัยแก่โลกิยธรรม โดยอินทริยปัจจัย พึงกระทำปฏิสนธิ จักขุนทรีย์เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ กายินทรีย์เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ โดยอินทริยปัจจัย รูปชีวิตินทรีย์เป็นปัจจัย แก่กฏัตตารูปทั้งหลาย โดยอินทริยปัจจัย

โลกุตตรธรรม เป็นปัจจัยแก่โลกุตตรธรรม โดยอินทริยปัจจัย มี ๓ นัย

[๓๑๕] โลกิยธรรม เป็นปัจจัยแก่โลกิยธรรม โดยฌานปัจจัย มี ๑ นัย

โลกุตตรธรรม ฯลฯ มี ๓ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยมัคคปัจจัย ในโลกิยธรรม มี ๑ นัย ในโลกุตตรธรรม มี ๓ นัย

โลกิยธรรม เป็นปัจจัยแก่โลกิยธรรม โดยสัมปยุตตปัจจัย มี ๑ นัย

โลกุตตรธรรม ฯลฯ มี ๑ นัย

[๓๑๖] โลกิยธรรม เป็นปัจจัยแก่โลกิยธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต ปัจฉาชาต

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นโลกิยธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยวิปปยุตตปัจจัย

ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ทั้งหลายเป็นปัจจัยแก่หทัยวัตถุ โดยวิปปยุตตปัจจัย หทัยวัตถุเป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลาย โดยวิปปยุตตปัจจัย

ที่เป็นปุเรชาต ได้แก่ จักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ กายายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นโลกิยธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นโลกิยธรรม เป็นปัจจัยแก่กายนี้ ที่เกิดก่อน โดยวิปปยุตตปัจจัย

โลกิยธรรม เป็นปัจจัยแก่โลกุตตรธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ ปุเรชาต ได้แก่ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นโลกุตตรธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปัจฉาชาต

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นโลกุตตรธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยวิปปยุตตปัจจัย

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นโลกุตตรธรรม เป็นปัจจัยแก่กายนี้ที่เกิดก่อน โดยวิปปยุตตปัจจัย

[๓๑๗] โลกิยธรรม เป็นปัจจัยแก่โลกิยธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๕ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต ปัจฉาชาต อาหาร อินทรีย์

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ขันธ์ ๑ ที่เป็นโลกิยธรรม เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย ฯลฯ ตลอดถึงอสัญญสัตว์

ที่เป็นปุเรชาต ได้แก่ จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ เหมือนกับปุเรชาตปัจจัย หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นโลกิยธรรม โดยอัตถิปัจจัย

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นโลกิยธรรม เป็นปัจจัยแก่กายนี้ที่เกิดก่อน โดยอัตถิปัจจัย กพฬิงการาหาร เป็นปัจจัยแก่กายนี้ โดยอัตถิปัจจัย รูปชีวิตินทรีย์ เป็นปัจจัยแก่กฏัตตารูปทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย

โลกิยธรรม เป็นปัจจัยแก่โลกุตตรธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ ปุเรชาต ได้แก่ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นโลกุตตรธรรม โดยอัตถิปัจจัย

โลกุตตรธรรม เป็นปัจจัยแก่โลกุตตรธรรม โดยอัตถิปัจจัย

คือ ขันธ์ ๑ ที่เป็นโลกุตตรธรรม เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ ๓ โดยอัตถิปัจจัย ขันธ์ ๒ ฯลฯ

โลกุตตรธรรม เป็นปัจจัยแก่โลกิยธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปัจฉาชาต

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นโลกุตตรธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นโลกุตตรธรรม เป็นปัจจัยแก่กายนี้ ที่เกิดก่อน โดยอัตถิปัจจัย

โลกุตตรธรรม เป็นปัจจัยแก่โลกิยธรรม และโลกุตตรธรรม โดยอัตถิปัจจัย

คือ ขันธ์ ๑ ที่เป็นโลกุตตรธรรม เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย ขันธ์ ๒ ฯลฯ

โลกิยธรรม และโลกุตตรธรรม เป็นปัจจัยแก่โลกิยธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๔ อย่าง คือ สหชาต ปัจฉาชาต อาหาร อินทรีย์

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นโลกุตตรธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นโลกุตตรธรรม และกพฬิงการาหาร เป็นปัจจัยแก่กายนี้ โดยอัตถิปัจจัย

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นโลกุตตรธรรม และรูปชีวิตินทรีย์ เป็นปัจจัยแก่กฏัตตารูปทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย

โลกิยธรรม และโลกุตตรธรรม เป็นปัจจัยแก่โลกุตตรธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ขันธ์ ๑ ที่เป็นโลกุตตรธรรม และหทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ ๓ โดยอัตถิปัจจัย ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยนัตถิปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยวิคตปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอวิคตปัจจัย

[๓๑๘] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ ๔
ในอารัมมณปัจจัย	มี " ๓

ในอธิปติปัจจัย มี " ๔

ในอนันตรปัจจัย มี " ๔

ในสมนันตรปัจจัย มี " ๔

ในสหชาตปัจจัย มี " ๕

ในอัญญมัญญปัจจัย มี " ๒

ในนิสสยปัจจัย มี " ๗

ในอุปนิสสยปัจจัย มีวาระ ๔

ในปุเรชาตปัจจัย มี " ๒

ในปัจฉาชาตปัจจัย มี " ๒

ในอาเสวนปัจจัย มี " ๒

ในกัมมปัจจัย มี " ๔

ในวิปากปัจจัย มี " ๔

ในอาหารปัจจัย มี " ๔

ในอินทริยปัจจัย มี " ๔

ในฌานปัจจัย มี " ๔

ในมัคคปัจจัย มี " ๔

ในสัมปยุตตปัจจัย มี " ๒

ในวิปปยุตตปัจจัย มี " ๓

ในอัตถิปัจจัย มี " ๗

ในนัตถิปัจจัย มี " ๔

ในวิคตปัจจัย มี " ๔

ในอวิคตปัจจัย มี " ๗

อนุโลม จบ

[๓๑๙] โลกิยธรรม เป็นปัจจัยแก่โลกิยธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยกัมมปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอาหารปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอินทริยปัจจัย

โลกิยธรรม เป็นปัจจัยแก่โลกุตตรธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัย โดยปุเรชาต-ปัจจัย

โลกุตตรธรรม เป็นปัจจัยแก่โลกุตตรธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาต-ปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย

โลกุตตรธรรม เป็นปัจจัยแก่โลกิยธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาต-ปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาตปัจจัย

โลกุตตรธรรม เป็นปัจจัยแก่โลกิยธรรม และโลกุตตรธรรม โดยสหชาตปัจจัย

โลกิยธรรม และโลกุตตรธรรม เป็นปัจจัยแก่โลกิยธรรม โดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอาหารปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอินทริยปัจจัย

โลกิยธรรม และโลกุตตรธรรม เป็นปัจจัยแก่โลกุตตรธรรม โดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาตปัจจัย

[๓๒๐] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๗

ฯลฯ

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย มี " ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สหชาตปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่นิสสยปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย มี " ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย มี " ๗

ฯลฯ

ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย มี " ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัตถิปัจจัย มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย มีวาระ ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย มี " ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อวิคตปัจจัย มี " ๔

ปัจจนียะ จบ

[๓๒๑] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย

กับเหตุปัจจัย มีวาระ ๔ ฯลฯ

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๔ ฯลฯ

ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๔

ปัจจนียานุโลม จบ

[๓๒๒] ในอารัมมณปัจจัย

กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๓

ในอธิปติปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๔

พึงกระทำอนุโลมมาติกา

ในอวิคตปัจจัย

กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มี " ๗

ปัจจนียานุโลม จบ

โลกิยทุกะ จบ

เกนจิวิญเญยยทุกะ

ปฏิจจวาร

[๓๒๓] เกนจิวิญเญยยธรรม อาศัยเกนจิวิญเญยยธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นเกนจิวิญเญยยธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุ อาศัยขันธ์ทั้งหลาย ขันธ์ทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ มหาภูตรูป ๓ อาศัยมหาภูตรูป ๑ จิตตสมุฏฐานรูป กฏัตตารูป ที่เป็นอุปาทารูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย

เกนจินวิญเญยยธรรม อาศัยเกนจิวิญเญยยธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ ที่เป็นเกนจินวิญเญยยธรรม และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นเกนจิวิญเญยยธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุ อาศัยขันธ์ทั้งหลาย ขันธ์ทั้งหลายอาศัยหทัยวัตถุ มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป กฏัตตารูป ที่เป็นอุปาทารูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย

เกนจิวิญเญยยธรรม และเกนจินวิญเญยยธรรม อาศัยเกนจิวิญเญยยธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ ที่เป็นเกนจิวิญเญยยธรรม และเกนจิวิญเญยยธรรม และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นเกนจิวิญเญยยธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุ อาศัยขันธ์ทั้งหลาย ขันธ์ทั้งหลายอาศัยหทัยวัตถุ มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป กฏัตตารูป ที่เป็นอุปาทารูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย

เกนจินวิญเญยยธรรม อาศัยเกนจินวิญเญยยธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ ที่เป็นเกนจินวิญเญยยธรรม และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นเกนจินวิญเญยยธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุ อาศัยขันธ์ทั้งหลาย ขันธ์ทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป กฏัตตารูป ที่เป็นอุปาทารูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย

เกนจิวิญเญยยธรรม อาศัยเกนจินวิญเญยยธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ ที่เป็นเกนจิวิญเญยยธรรม และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นเกนจินวิญเญยยธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุ อาศัยขันธ์ทั้งหลาย ขันธ์ทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป กฏัตตารูป ที่เป็นอุปาทารูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย

เกนจิวิญเญยยธรรม และเกนจินวิญเญยยธรรม อาศัยเกนจินวิญเญยยธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ ที่เป็นเกนจิวิญเญยยธรรม และเกนจินวิญเญยยธรรม และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นเกนจินวิญเญยยธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุ อาศัยขันธ์ทั้งหลาย ขันธ์ทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป กฏัตตารูป ที่เป็นอุปาทารูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย

เกนจิวิญเญยยธรรม อาศัยเกนจิวิญเญยยธรรม และเกนจินวิญเญยยธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ ที่เป็นเกนจิวิญเญยยธรรม และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นเกนจิวิญเญยยธรรม และเกนจินวิญเญยยธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุ อาศัยขันธ์ทั้งหลาย ขันธ์ทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป กฏัตตารูป ที่เป็นอุปาทารูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย

เกนจินวิญเญยยธรรม อาศัยเกนจิวิญเญยยธรรม และเกนจินวิญเญยยธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ ที่เป็นเกนจินวิญเญยยธรรม และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นเกนจินวิญเญยยธรรม และเกนจิวิญเญยยธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุ อาศัยขันธ์ทั้งหลาย ขันธ์ทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ มหาภูตรูป ๒ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป กฏัตตารูป ที่เป็นอุปาทารูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย

เกนจิวิญญยยธรรม และเกนจินวิญญยยธรรม อาศัยเกนจิวิญญยยธรรม และเกนจินวิญญยยธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ ที่เป็นเกนจิวิญญยยธรรม และเกนจินวิญญยยธรรม และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นเกนจิวิญญยยธรรม และเกนจินวิญญยยธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุ อาศัยขันธ์ทั้งหลาย ขันธ์ทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป กฏัตตารูป ที่เป็นอุปาทารูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย

ฯลฯ

[๓๒๔] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๙

ในอารัมมณปัจจัย มี " ๙

ในอวิคตปัจจัย มี " ๙

อนุโลม จบ

[๓๒๕] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย มี " ๙

การนับทั้งสี่พึงกระทำให้บริบูรณ์อย่างนี้

สหชาตวารก็ดี ปัจจยวารก็ดี นิสสยวารก็ดี สังสัฏฐวารก็ดี สัมปยุตตวารก็ดี พึงให้พิสดารอย่างนี้

ปัจจยวาร พึงแสดง หทัยวัตถุ และอายตนะห้า พึงกระทำตามสมควร

ปัญหาวาร

[๓๒๖] เกนจิวิญญยยธรรม เป็นปัจจัยแก่เกนจิวิญญยยธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นเกนจิวิญญยยธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย ปฏิสนธิ

ฯลฯ

[๓๒๗] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๙

ในอารัมมณปัจจัย มี " ๙

ในอวิคตปัจจัย มี " ๙

อนุโลม จบ

[๓๒๘] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย มี " ๙

ปัจจนียะ จบ

การนับทั้งสี่พึงกระทำให้บริบูรณ์อย่างนี้

เกนจิญเญยยทุกะ จบ

อาสวทุกะ

ปฏิจจวาร

[๓๒๙] อาสวธรรม อาศัยอาสวธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ทิฏฐาสวะ อวิชชาสวะ อาศัยกามาสวะ กามาสวะ อวิชชาสวะ อาศัยทิฏฐาสวะ กามาสวะ ทิฏฐาสวะ อาศัยอวิชชาสวะ อวิชชาสวะ อาศัยภวาสวะ อวิชชาสวะ อาศัยทิฏฐาสวะ

พึงผูกจักรนัย แม้อย่างหนึ่งๆ

ธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม อาศัยอาสวธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ อาสวสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยอาสวธรรม

อาสวธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม อาศัยอาสวธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ทิฏฐาสวะ อวิชชาสวะ สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยกามาสวะ

พึงผูกจักรนัย

ธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่อาสวธรรมขันธ์ ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุ อาศัยขันธ์ทั้งหลาย ขันธ์ทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป กฏัตตารูป ที่เป็นอุปาทารูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย

อาสวธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ อาสวะ ๔ อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่อาสวธรรม

อาสวธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ ที่เป็นอาสวธรรม และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่อาสวธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ

อาสวธรรม อาศัยอาสวธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ทิฏฐาสวะ อวิชชาสวะ อาศัยกามาสวะ และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย

พึงผูกจักรนัย

ธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม อาศัยอาสวธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่อาสวธรรม และอาสวธรรมทั้งหลาย ขันธ์ ๒ ฯลฯ

อาสวธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม อาศัยอาสวธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ ทิฏฐาสวะ อวิชชาสวะ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่อาสวธรรม และกามาสวะ ขันธ์ ๒ ฯลฯ

พึงผูกจักรนัย

ฯลฯ

[๓๓๐] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ ๙
ในอารัมมณปัจจัย	มี " ๙
ในปัจจัยทั้งปวง	มี " ๙
ในวิปากปัจจัย	มี " ๑
ในอาหารปัจจัย	มี " ๙
ในอวิคตปัจจัย	มี " ๙

อนุโลม จบ

[๓๓๑] ธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่อาสวธรรม ซึ่งเป็นเหตุกะ ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุ อาศัยขันธ์ทั้งหลาย ขันธ์ทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ ตลอดถึงอสัญญสัตว์

อาสวธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ โมหะ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่สหรคต-ด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ

[๓๓๒] ธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม อาศัยอาสวธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยอาสวธรรมทั้งหลาย

ธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม เกิดขึ้น เพราะอารัมมณ-ปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่อาสวธรรม

ในปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุ อาศัยขันธ์ทั้งหลาย มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ ตลอดถึงอสัญญสัตว์

ธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม อาศัยอาสวธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยอาสวธรรม และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย

ฯลฯ

[๓๓๓] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย มีวาระ ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย มี " ๓

ปัจจนียะ จบ

[๓๓๔] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย

กับเหตุปัจจัย มีวาระ ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย

กับ ฯลฯ มีวาระ ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

อนุโลมปัจจนียะ จบ

[๓๓๕] ในอารัมมณปัจจัย

กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มี " ๒

ในอนันตรปัจจัย กับ ฯลฯ มีวาระ ๒

ในวิปากปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๑

ในมัคคปัจจัย มี " ๑

ในอวิคตปัจจัย มี " ๒

ปัจจนียานุโลม จบ

สหชาตวาร เหมือนกับ ปฏิจจวาร

ปัจจยวาร

[๓๓๖] อาสวธรรม อาศัยอาสวธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย อาสวมูลกนัย มี ๓ นัย เหมือนกับ ปฏิจจวาร

ธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม เกิดขึ้นเพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่อาสวธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุ อาศัยขันธ์ทั้งหลาย ขันธ์ทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ จิตต-สมุฏฐานรูป กฏัตตารูป ที่เป็นอุปาทารูปอาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่อาสวธรรม อาศัยหทัยวัตถุ

อาสวธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ อาสวธรรมทั้งหลาย อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่อาสวธรรม อาสวธรรมทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ

อาสวธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ ที่เป็นอาสวธรรม และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่อาสวธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ อาสวธรรม และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ

อาสวธรรม อาศัยอาสวธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ทิฏฐาสวะ อวิชชาสวะ อาศัยกามาสวะ และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย

พึงผูกจักรนัย

ทิฏฐาสวะ อวิชชาสวะ อาศัยกามาสวะ และหทัยวัตถุ

พึงผูกจักรนัย

ธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม อาศัยอาสวธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่อาสวธรรม และอาสวธรรมทั้งหลาย ขันธ์ ๒ ฯลฯ ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่อาสวธรรม อาศัยอาสวธรรม และหทัยวัตถุ

อาสวธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม อาศัยอาสวธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ ทิฏฐาสวะ อวิชชาสวะ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่อาสวธรรม และกามาสวะ ขันธ์ ๒ ฯลฯ

พึงผูกจักรนัย

ทิฏฐาสวะ อวิชชาสวะ และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย อาศัยกามาสวะ และหทัยวัตถุ

พึงผูกจักรนัย

ฯลฯ

[๓๓๗] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๙

ในอารัมมณปัจจัย มี " ๙

ในอธิปติปัจจัย มี " ๙

ในวิปากปัจจัย มี " ๑

ในวิคตปัจจัย มี " ๙

อนุโลม จบ

[๓๓๘] ธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่อาสวธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ ขันธ์ ๒ ฯลฯ อเหตุกปฏิสนธิ ตลอดถึงอสัญญสัตว์ จักขุวิญญาณ อาศัยจักขายตนะ กายวิญญาณ อาศัยกายายตนะ ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่อาสวธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ อาศัยหทัยวัตถุ

อาสวธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ โมหะ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ และหทัยวัตถุ

[๓๓๙] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย มี " ๓

การนับทั้งปวง พึงนับอย่างนี้

นิสสยวาร เหมือนกับ ปัจจยวาร

สังสัฏฐวาร

[๓๔๐] อาสวธรรม คลุกเคล้ากับอาสวธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย คือ ทิฏฐาสวะ อวิชชาสวะ คลุกเคล้ากับกามาสวะ

พึงผูกจักรนัย

ฯลฯ

[๓๔๑] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๙

ในอารัมมณปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยทั้งปวง มี " ๙

ในวิปากปัจจัย มี " ๑

ในอวิคตปัจจัย มี " ๙

[๓๔๒] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย มี " ๙

การนับก็ดี สัมปยุตตวารก็ดี เหมือนกับ สังสัฏฐวาร

ปัญหาวาร

[๓๔๓] อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสวธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ กามาสวะ เป็นปัจจัยแก่ทิฏฐาสวะ อวิชชาสวะ โดยเหตุปัจจัย ภวาสวะ เป็นปัจจัยแก่ อวิชชาสวะ โดยเหตุปัจจัย

พึงผูกจักรนัย

อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นอาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย

อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสวธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ กามาสวะ เป็นปัจจัยแก่ทิฏฐาสวะ อวิชชาสวะ สัมปยุตตขันธ์และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย

ธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย ปฏิสนธิ

ธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสวธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลายและอาสวธรรม โดยเหตุปัจจัย

ธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสวธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย อาสวธรรม และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย

อาสวธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นอาสวธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรมเป็นปัจจัยแก่สัมปยุตต-ขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย

[๓๔๔] อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสวธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ เพราะปรารภอาสวธรรมทั้งหลาย อาสวธรรมทั้งหลาย เกิดขึ้น

อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ เพราะปรารภอาสวธรรมทั้งหลาย ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่อาสวธรรมเกิดขึ้น

อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสวธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ เพราะปรารภอาสวธรรมทั้งหลาย อาสวธรรม และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย เกิดขึ้น

ธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ จากฌาน ฯลฯ

พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรคแล้ว พิจารณามรรค พิจารณาผล พิจารณานิพพาน

นิพพาน เป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก่โวทาน แก่มรรค แก่ผล แก่อาวัชชนะ โดยอารัมมณปัจจัย

พระอริยะทั้งหลายพิจารณากิเลสที่ละแล้ว ที่ไม่ใช่อาสวธรรม ฯลฯ กิเลสทั้งหลายที่ข่มแล้ว ฯลฯ รู้ซึ่งกิเลสทั้งหลายที่เคยเกิดขึ้นแล้วในกาลก่อน

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่อาสวธรรม โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูปด้วยทิพยจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพโสตธาตุ

บุคคลรู้จิตของบุคคลผู้พร้อมเพรียงด้วยจิต ที่ไม่ใช่อาสวธรรม โดยเจโตปริยญาณ

อากาสานัญจายตนะ เป็นปัจจัยแก่วิญญาณัญจายตนะ อากิญจัญญายตนะ เป็นปัจจัยแก่เนวสัญญานาสัญญายตนะ รูปายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ โผฏฐัพพายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ

ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่อิทธิวิธญาณ แก่เจโตปริยญาณ แก่บุพเพนิวาสานุสสติญาณ แก่ยถากัมมุปคญาณ แก่อนาคตังสญาณ แก่อาวัชชนะ โดยอารัมมณ-ปัจจัย

ธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสวธรรม โดยอารัมมณปัจจัย คือ บุคคลให้ทานแล้ว ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่งซึ่งทานนั้น เพราะปรารภความยินดีนั้น อาสวธรรมทั้งหลาย เกิดขึ้น

ศีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ ฌาน ฯลฯ

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง ซึ่งขันธ์ทั้งหลาย ที่ไม่ใช่อาสวธรรม ให้หนักแน่นแล้ว เพราะปรารภความยินดีนั้นอาสวธรรมทั้งหลาย เกิดขึ้น

ธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสวธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ ทาน ฯลฯ มีอธิบายเหมือนกับข้อความตามบาลีตอนที่สอง บุคคลย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะปรารภความยินดีนั้น อาสวธรรม และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย เกิดขึ้น

อาสวธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสวธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ เพราะปรารภอาสวธรรม และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย อาสวธรรมทั้งหลาย เกิดขึ้น

อาสวธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย

คือ เพราะปรารภอาสวธรรม และสัมปยุตตขันธ์ ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่อาสวธรรม เกิดขึ้น

อาสวธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสวธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ เพราะปรารภอาสวธรรม และสัมปยุตตขันธ์ อาสวธรรม และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย เกิดขึ้น

[๓๔๕] อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสวธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ อารัมมณาธิปติ ได้แก่ เพราะกระทำอาสวธรรมทั้งหลายให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น อาสวธรรมทั้งหลาย เกิดขึ้น มี ๓ นัย

พึงกระทำว่าให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น เหมือนกับอารัมมณปัจจัย

ธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาธิปติ สหชาตาธิปติ

ที่เป็นอารัมมณาธิปติ ได้แก่ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ

ในกาลก่อน ฯลฯ

พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรค ฯลฯ ผล ฯลฯ กระทำนิพพานให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ฯลฯ

นิพพาน เป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก่โวทาน แก่มรรค แก่ผล โดยอธิปติปัจจัย

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลกระทำขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่อาสวธรรมให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะกระทำความยินดีนั้นให้หนักแน่น ราคะ เกิดขึ้น ทิฏฐิ เกิดขึ้น

ที่เป็นสหชาตาธิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย

ธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสวธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาธิปติ สหชาตาธิปติ

ที่เป็นอารัมมณาธิปติ ได้แก่ ทาน ฯลฯ บุคคลกระทำขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่อาสวธรรมให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะกระทำความยินดีนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น อาสวธรรมทั้งหลาย เกิดขึ้น

ธรรมที่เป็นสหชาตาธิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ อาสวธรรมทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย

ธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสวธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาธิปติ สหชาตาธิปติ

ที่เป็นอารัมมณาธิปติ ได้แก่ ทาน ฯลฯ บุคคลกระทำขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่อาสวธรรมให้หนักแน่นแล้ว ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะกระทำความยินดีนั้นให้หนักแน่น ราคะ เกิดขึ้น ทิฏฐิ เกิดขึ้น

ที่เป็นสหชาตาธิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ อาสวธรรม และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย

อาสวธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสวธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ อารัมมณาธิปติ ได้แก่ บุคคลกระทำอาสวธรรมและสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลายให้หนักแน่นแล้ว ย่อมยินดี ฯลฯ อาสวธรรมทั้งหลาย เกิดขึ้น มี ๓ นัย พึงกระทำว่า ให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น

[๓๔๖] อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสวธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ อาสวธรรมที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่อาสวธรรมทั้งหลายที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย

อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ อาสวธรรมทั้งหลายที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลาย ที่ไม่ใช่อาสวธรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย อาสวธรรมทั้งหลายเป็นปัจจัยแก่วุฏฐานะ โดยอนันตรปัจจัย

อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสวธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ อาสวธรรมทั้งหลายที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่อาสวธรรมทั้งหลายที่เกิดหลังๆ และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยอนันตรปัจจัย

ธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่อาสวธรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่อาสวธรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย อนุโลม เป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก่ผลสมาบัติ โดยอนันตรปัจจัย

ธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสวธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่อาสวธรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอาสวธรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย

ธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสวธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่อาสวธรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่อาสวธรรมทั้งหลายที่เกิดหลังๆ และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยอนันตรปัจจัย

อาสวธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสวธรรม โดยอนันตรปัจจัย มี ๓ นัย

อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสวธรรม โดยสมนันตรปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยสหชาตปัจจัย มี ๙ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอัญญมัญญปัจจัย มี ๙ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยนิสสยปัจจัย มี ๙ นัย และพึงแสดง หทัยวัตถุ

[๓๔๗] อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสวธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ อาสวธรรมทั้งหลายเป็นปัจจัยแก่อาสวธรรมทั้งหลาย โดยอุปนิสสยปัจจัย มี ๓ นัย

ธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสย อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาแล้วให้ทาน ฯลฯ ยังสมาบัติให้เกิดขึ้น ก่อมานะ ถือทิฏฐิ

บุคคลเข้าไปอาศัย ศีล ฯลฯ เสนาสนะแล้ว ให้ทาน ฯลฯ ทำลายสงฆ์

ศรัทธา ฯลฯ เสนาสนะ เป็นปัจจัยแก่ ศรัทธา ฯลฯ แก่ผลสมาบัติ โดยอุปนิสสยปัจจัย

ธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสวธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาแล้ว ก่อมานะ ถือทิฏฐิ ศีล ฯลฯ ทำลายสงฆ์

ศรัทธา ฯลฯ เสนาสนะ เป็นปัจจัยแก่ ราคะ ฯลฯ แก่ความปรารถนา โดยอุปนิสสย-ปัจจัย

ธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสวธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาแล้ว ก่อมานะ ถือทิฏฐิ

บุคคลเข้าไปอาศัย ศีล ฯลฯ เสนาสนะแล้ว ฆ่าสัตว์ ฯลฯทำลายสงฆ์

ศรัทธา ฯลฯ เสนาสนะ เป็นปัจจัยแก่ ราคะ ฯลฯ แก่ความปรารถนา โดยอุปนิสสย-ปัจจัย

อาสวธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสวธรรมโดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ มี ๓ นัย

[๓๔๘] ธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ จักขุ หทัยวัตถุ ฯลฯ

พึงให้พิสดารอย่างนี้

โผฏฐัพพายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ โดยปุเรชาตปัจจัย

ที่เป็นวัตถุปุเรชาต ได้แก่ จักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ กายายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลาย ที่ไม่ใช่อาสวธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย

ธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสวธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ จักขุ ฯลฯ บุคคลกระทำหทัยวัตถุให้หนักแน่นแล้ว ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่งซึ่งหทัยวัตถุ เพราะปรารภความยินดีนั้น อาสวธรรมทั้งหลาย เกิดขึ้น

ที่เป็นวัตถุปุเรชาต ได้แก่ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่อาสวธรรมทั้งหลาย โดยปุเรชาตปัจจัย

ธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสวธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ บุคคลกระทำจักขุให้หนักแน่นแล้ว ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินซึ่งจักขุ เพราะปรารภความยินดีนั้น อาสวธรรมและสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย เกิดขึ้น

ที่เป็นวัตถุปุเรชาต ได้แก่ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่อาสวธรรม และอาสวสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอาสวธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย

[๓๔๙] อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม โดยปัจฉาชาตปัจจัย

คือ อาสวธรรมที่เกิดภายหลัง เป็นปัจจัยแก่กายนี้ที่เกิดก่อน โดยปัจฉาชาตปัจจัย

ธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม โดยปัจฉาชาตปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่อาสวธรรม ที่เกิดภายหลัง เป็นปัจจัยแก่กายนี้ที่เกิดก่อน โดยปัจฉาชาตปัจจัย

อาสวธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสวธรรม โดยปัจฉาชาตปัจจัย

คือ อาสวธรรม ที่เกิดภายหลัง และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่กายนี้ ที่เกิดก่อน โดยปัจฉาชาตปัจจัย

[๓๕๐] อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสวธรรม โดยอาเสวนปัจจัย มี ๙ นัย

[๓๕๑] ธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรมโดยกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต นานาขณิก

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ เจตนาที่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย

ที่เป็นนานาขณิก ได้แก่ เจตนาที่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่วิบากขันธ์ และกฏัตตารูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย

ธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสวธรรม โดยกัมมปัจจัย

คือ เจตนาที่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตอาสวธรรมทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย

ธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสวธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม โดยกัมมปัจจัย

คือ เจตนาที่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และอาสวธรรม และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย

[๓๕๒] ธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม โดยวิปากปัจจัย มี ๑ นัย

[๓๕๓] ธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม โดยอาหารปัจจัย

คือ อาหารทั้งหลายที่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอาหารปัจจัย

ในปฏิสนธิขณะ กวฬิงการาหาร เป็นปัจจัยแก่กายนี้ โดยอาหารปัจจัย

ธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสวธรรม โดยอาหารปัจจัย

คือ อาหารทั้งหลายที่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตอาสวธรรมทั้งหลาย โดยอาหารปัจจัย

ธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสวธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม โดยอาหารปัจจัย

คือ อาหารทั้งหลายที่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ อาสวธรรม และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอาหารปัจจัย

[๓๕๔] ธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม โดยอินทริยปัจจัย

คือ อินทรีย์ทั้งหลายที่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอินทริยปัจจัย

ในปฏิสนธิขณะ จักขุนทรีย์ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ กายินทรีย์ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ โดยอินทริยปัจจัย รูปชีวิตินทรีย์ เป็นปัจจัยแก่กฏัตตารูปทั้งหลาย โดยอินทริยปัจจัย มี ๓ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยฌานปัจจัย มี ๓ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยมัคคปัจจัย มี ๔ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยสัมปยุตตปัจจัย มี ๔ นัย

[๓๕๕] อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปัจฉาชาต

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ อาสวธรรมทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยวิปปยุตตปัจจัย

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ อาสวธรรมทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่กายนี้ที่เกิดก่อน โดยวิปปยุตตปัจจัย

ธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต ปัจฉาชาต

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยวิปปยุตตปัจจัย

ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่หทัยวัตถุ โดยวิปปยุตตปัจจัย หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลาย โดยวิปปยุตตปัจจัย

ที่เป็นปุเรชาต ได้แก่ จักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ กายายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่อาสวธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่กายนี้ ที่เกิดก่อน โดยวิปปยุตตปัจจัย

ธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสวธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ ปุเรชาต ได้แก่ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่อาสวธรรมทั้งหลาย โดยวิปปยุตตปัจจัย

ธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสวธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ ปุเรชาต ได้แก่ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่อาสวธรรม และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยวิปปยุตตปัจจัย

อาสวธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปัจฉาชาต

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ อาสวธรรม และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยวิปปยุตตปัจจัย

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ อาสวธรรม และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่กายนี้ ที่เกิดก่อน โดยวิปปยุตตปัจจัย

[๓๕๖] อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสวธรรม โดยอัตถิปัจจัย

คือ กามาสวะ เป็นปัจจัยแก่ทิฏฐาสวะ โดยอัตถิปัจจัย

พึงผูกจักรนัย

อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปัจฉาชาต

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ อาสวธรรมทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่อาสวธรรมทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่กายนี้ ที่เกิดก่อน โดยอัตถิปัจจัย

อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสวธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม โดยอัตถิปัจจัย

คือ กามาสวะ เป็นปัจจัยแก่ทิฏฐาสวะ แก่อวิชชาสวะ แก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย

ธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๕ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต ปัจฉาชาต อาหาร อินทรีย์

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ ๓ ตลอดถึงอสัญญสัตว์

ที่เป็นปุเรชาต ได้แก่ จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูปด้วยทิพพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพพโสตธาตุ

รูปายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ โผฏฐัพพายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่อาสวธรรม โดยอัตถิปัจจัย

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่กายนี้ ที่เกิดก่อน โดยอัตถิปัจจัย กวฬิงการาหาร เป็นปัจจัยแก่กายนี้ โดยอัตถิปัจจัย รูปชีวิตินทรีย์ เป็นปัจจัยแก่กฏัตตารูปทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย

ธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสวธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่ อาสวธรรมทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย

ที่เป็นปุเรชาต ได้แก่ จักขุ ฯลฯ บุคคลกระทำหทัยวัตถุให้หนักแน่นแล้ว ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง ซึ่งหทัยวัตถุ เพราะปรารภความยินดีนั้น อาสวธรรมทั้งหลาย เกิดขึ้น หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่อาสวธรรมทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย

ธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสวธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ ๓ อาสวธรรม และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย ขันธ์ ๒ ฯลฯ

พึงผูกจักรนัย

อาสวธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสวธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ กามาสวะ และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่อวิชชาสวะ โดยอัตถิปัจจัย

พึงผูกจักรนัย

กามาสวะ และหทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ทิฏฐาสวะ แก่อวิชชาสวะ โดยอัตถิปัจจัย

อาสวธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๕ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต ปัจฉาชาต อาหาร อินทรีย์

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่อาสวธรรม และอาสวธรรมทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ อาสวธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย

อาสวธรรมทั้งหลาย และหทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่อาสวธรรม โดยอัตถิปัจจัย

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ อาสวธรรมทั้งหลาย และกวฬิงการาหาร เป็นปัจจัยแก่กายนี้ โดยอัตถิปัจจัย

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ อาสวธรรมทั้งหลาย และรูปชีวิตินทรีย์ เป็นปัจจัยแก่กฏัตตารูปทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย

อาสวธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสวธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่อาสวธรรม และกามาสวะ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ ๓ ทิฏฐาสวะ อวิชชาสวะ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย ขันธ์ ๒ ฯลฯ

พึงผูกจักรนัย

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ กามาสวะ และหทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ทิฏฐาสวะ อวิชชาสวะ และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย

พึงผูกจักรนัย

[๓๕๗] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๗

ในอารัมมณปัจจัย มี " ๙

ในอธิปติปัจจัย มี " ๙
ในอนันตรปัจจัย มี " ๙
ในสมนันตรปัจจัย มี " ๙
ในสหชาตปัจจัย มี " ๙
ในอัญญมัญญปัจจัย มี " ๙
ในนิสสยปัจจัย มี " ๙
ในอุปนิสสยปัจจัย มี " ๙
ในปุเรชาตปัจจัย มี " ๓
ในปัจฉาชาตปัจจัย มี " ๓
ในอาเสวนปัจจัย มี " ๙
ในกัมมปัจจัย มี " ๓
ในวิปากปัจจัย มีวาระ ๑
ในอาหารปัจจัย มี " ๓
ในมัคคปัจจัย มี " ๙
ในสัมปยุตตปัจจัย มี " ๙
ในวิปปยุตตปัจจัย มี " ๕
ในอัตถิปัจจัย มี " ๙
ในวิคตปัจจัย มี " ๙
ในอวิคตปัจจัย มี " ๙

อนุโลม จบ

[๓๕๘] อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสวธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย

อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาตปัจจัย

อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสวธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย

ธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยกัมมปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอาหารปัจจัย โดยอินทริยปัจจัย

ธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสวธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาตปัจจัย

ธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสวธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาตปัจจัย

อาสวธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสวธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาตปัจจัย

อาสวธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย

อาสวธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสวธรรมและธรรมที่ไม่ใช่อาสวธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัยเป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย

[๓๕๙] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยทั้งปวง มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อวิคตปัจจัย มี " ๙

ปัจจนียะ จบ

[๓๖๐] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย

กับเหตุปัจจัย มีวาระ ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย

กับ ฯลฯ มีวาระ ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๗

ในปัจจัยทั้งปวง กับ ฯลฯ มี " ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๗

อนุโลมปัจจนียะ จบ

[๓๖๑] ในอารัมมณปัจจัย

กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๙

ในอธิปติปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๙

พึงกระทำบทที่เป็นอนุโลมให้บริบูรณ์

ในอวิคตปัจจัย

กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๙

ปัจจนียานุโลม จบ

อาสวทุกะ จบ

สาสวทุกะ

ปฏิจจวาร

[๓๖๒] สาสวธรรม อาศัยสาสวธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นสาสวธรรมขันธ์ ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุ อาศัยขันธ์ทั้งหลาย ขันธ์ทั้งหลายอาศัยหทัยวัตถุ มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป กฏัตตารูปที่เป็นอุปาทารูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย

อนาสวธรรม อาศัยอนาสวธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นอนาสวธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ

สาสวธรรม อาศัยอนาสวธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอนาสวธรรม

สาสวธรรม และอนาสวธรรม อาศัยอนาสวธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นอนาสวธรรมขันธ์ ๒ ฯลฯ

สาสวธรรม อาศัยสาสวธรรม และอนาสวธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอนาสวธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย

โลกิยทุกะ ในจูฬันตรทุกะฉันใด พึงกระทำฉันนั้น ไม่มีแตกต่างกัน

สาสวทุกะ จบ

อาสวสัมปยุตตทุกะ

ปฏิจจวาร

[๓๖๓] อาสวสัมปยุตตธรรม อาศัยอาสวสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้นเพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ

อาสววิปปยุตตธรรม อาศัยอาสวสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรม โมหะ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยโทมนัส

อาสวสัมปยุตตธรรม และอาสววิปปยุตตธรรม อาศัยอาสวสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ ขันธ์ ๓ โมหะ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่สหรคตด้วยโทมนัส ขันธ์ ๒ ฯลฯ

อาสววิปปยุตตธรรม อาศัยอาสววิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นอาสววิปปยุตตธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยโมหะที่สหรคตด้วยโทมนัส ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ

ในปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุ อาศัยขันธ์ทั้งหลาย ขันธ์ทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ มหาภูตรูป ๓ อาศัยมหาภูตรูป ๑ มหาภูตรูป ๑ อาศัยมหาภูตรูป ๓ มหาภูตรูป ๒ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป กฏัตตารูป ที่เป็นอุปาทารูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย

อาสวสัมปยุตตธรรม อาศัยอาสววิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ สัมปยุตตขันธ์ อาศัยโมหะ ที่สหรคตด้วยโทมนัส ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ

อาสวสัมปยุตตธรรม และอาสววิปปยุตตธรรม อาศัยอาสววิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยโมหะ ที่สหรคตด้วยโทมนัส ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ

อาสวสัมปยุตตธรรม อาศัยอาสวสัมปยุตตธรรม และอาสววิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่สหรคตด้วยโทมนัส ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ และโมหะ ขันธ์ ๒ ฯลฯ

อาสววิปปยุตตธรรม อาศัยอาสวสัมปยุตตธรรม และอาสววิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลาย ที่สหรคตด้วยโทมนัส ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ และโมหะ

อาสวสัมปยุตตธรรม และอาสววิปปยุตตธรรม อาศัยอาสวสัมปยุตตธรรม และอาสววิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่สหรคตด้วยโทมนัส ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ และโมหะ ขันธ์ ๒ ฯลฯ

[๓๖๔] อาสวสัมปยุตตธรรม อาศัยอาสวสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ

อาสววิปปยุตตธรรม อาศัยอาสวสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ โมหะ อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยโทมนัส ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ

อาสวสัมปยุตตธรรม และอาสววิปปยุตตธรรม อาศัยอาสวสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และโมหะ อาศัยขันธ์ ๑ ที่สหรคตด้วยโทมนัส ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ ขันธ์ ๒ ฯลฯ

อาสววิปปยุตตธรรม อาศัยอาสววิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นอาสววิปปยุตตธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ

อาสวสัมปยุตตธรรม อาศัยอาสววิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย อาศัยโมหะ ที่สหรคตด้วยโทมนัส ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ

อาสวสัมปยุตตธรรม อาศัยอาสวสัมปยุตตธรรม และอาสววิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่สหรคตด้วยโทมนัส ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ และโมหะ ขันธ์ ๒ ฯลฯ

[๓๖๕] อาสวสัมปยุตตธรรม อาศัยอาสวสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะอธิปติปัจจัย มี ๓ นัย

อาสววิปปยุตตธรรม อาศัยอาสววิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะอธิปติปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นอาสววิปปยุตตธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยโมหะ ที่สหรคตด้วยโทมนัสมหาภูตรูป ๑ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป ที่เป็นอุปาทารูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย

อาสวสัมปยุตตธรรม อาศัยอาสววิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะอธิปติปัจจัย

คือ สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย อาศัยโมหะ ที่สหรคตด้วยโทมนัส

อาสวสัมปยุตตธรรม และอาสววิปปยุตตธรรม อาศัยอาสววิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะอธิปติปัจจัย

คือ สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย อาศัยโมหะ ที่สหรคตด้วยโทมนัส

อาสวสัมปยุตตธรรม อาศัยอาสวสัมปยุตตธรรม และอาสววิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะอธิปติปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่สหรคตด้วยโทมนัส และโมหะ ขันธ์ ๒ ฯลฯ

อาสววิปปยุตตธรรม อาศัยอาสวสัมปยุตตธรรม และอาสววิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะอธิปติปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยโทมนัส และโมหะ

อาสวสัมปยุตตธรรม และอาสววิปปยุตตธรรม อาศัยอาสวสัมปยุตตธรรม และอาสววิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะอธิปติปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่สหรคตด้วยโทมนัส และโมหะ ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ในปัจจัยทั้งปวง พึงให้พิสดารอย่างที่กล่าวมาแล้ว

ฯลฯ

[๓๖๖] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ ๙
ในอารัมมณปัจจัย	มี " ๖
ในอธิปติปัจจัย	มี " ๙
ในอนันตรปัจจัย	มี " ๖
ในสมนันตรปัจจัย	มี " ๙
ในสหชาตปัจจัย	มี " ๖
ในอัญญมัญญปัจจัย	มีวาระ ๖
ในนิสสยปัจจัย	มี " ๖
ในอุปนิสสยปัจจัย	มี " ๙

ในปุเรชาตปัจจัย	มี	"	๖
ในอาเสวนปัจจัย	มี	"	๙
ในกัมมปัจจัย	มี	"	๖
ในวิปากปัจจัย	มี	"	๙
ในอาหารปัจจัย	มี	"	๙
ในอินทริยปัจจัย	มี	"	๖
ในฌานปัจจัย	มี	"	๙
ในมัคคปัจจัย	มี	"	๙
ในสัมปยุตตปัจจัย	มี	"	๖
ในวิปปยุตตปัจจัย	มี	"	๙
ในอัตถิปัจจัย	มี	"	๙
ในนัตถิปัจจัย	มี	"	๖
ในวิคตปัจจัย	มี	"	๖
ในอวิคตปัจจัย	มี	"	๙

อนุโลม จบ

[๓๖๗] อาสววิปปยุตตธรรม อาศัยอาสวสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ โมหะ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ

อาสววิปปยุตตธรรม อาศัยอาสววิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นอาสววิปปยุตตธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ ขันธ์ ๒ ฯลฯ อเหตุกปฏิสนธิ ตลอดถึงอสัญญสัตว์

[๓๖๘] อาสววิปปยุตตธรรม อาศัยอาสวสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรม

อาสววิปปยุตตธรรม อาศัยอาสววิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอาสววิปปยุตตธรรม จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยโมหะ ที่สหรคตด้วยโทมนัส ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ

ในปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุ อาศัยขันธ์ทั้งหลาย มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ ตลอดถึงอสัญญสัตว์

อาสววิปปยุตตธรรม อาศัยอาสวสัมปยุตตธรรม และอาสววิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยโทมนัส ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ และโมหะ

[๓๖๙] อาสวสัมปยุตตธรรม อาศัยอาสวสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอธิปติปัจจัย

ฯลฯ

[๓๗๐] อาสวสัมปยุตตธรรม อาศัยอาสวสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะปุเรชาตปัจจัย

คือ ในอรูปภูมิ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ

อาสววิปปยุตตธรรม อาศัยอาสวสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะปุเรชาตปัจจัย

คือ ในอรูปภูมิ โมหะ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรม

อาสวสัมปยุตตธรรม และอาสววิปปยุตตธรรม อาศัยอาสวสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะปุเรชาตปัจจัย

คือ ในอรูปภูมิ ขันธ์ ๓ และโมหะ อาศัยขันธ์ ๑ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ ขันธ์ ๒ ฯลฯ

อาสววิปปยุตตธรรม อาศัยอาสววิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะปุเรชาตปัจจัย

คือ ในอรูปภูมิ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นอาสววิปปยุตตธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอาสววิปปยุตตธรรม จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยโมหะ ที่สหรคตด้วยโทมนัส ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ ปฏิสนธิ ตลอดถึงอสัญญสัตว์

อาสวสัมปยุตตธรรม อาศัยอาสววิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะปุเรชาตปัจจัย

คือ ในอรูปภูมิ สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย อาศัยโมหะ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ

อาสวสัมปยุตตธรรม อาศัยอาสวสัมปยุตตธรรม และอาสววิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะปุเรชาตปัจจัย

คือ ในอรูปภูมิ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ และโมหะ ขันธ์ ๒ ฯลฯ

อาสววิปปยุตตธรรม อาศัยอาสวสัมปยุตตธรรม และอาสววิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะปุเรชาตปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยโทมนัส ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ และโมหะ มี ๒ นัย

ฯลฯ ไม่ใช่เพราะปัจฉาชาตปัจจัย มี ๙ นัย

ฯลฯ ไม่ใช่เพราะอาเสวนปัจจัย มี ๙ นัย

[๓๗๑] อาสวสัมปยุตตธรรม อาศัยอาสวสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะกัมมปัจจัย

คือ สัมปยุตตเจตนา อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรม

อาสววิปปยุตตธรรม อาศัยอาสววิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะกัมมปัจจัย

คือ วิปปยุตตเจตนา อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอาสววิปปยุตตธรรม

อาสวสัมปยุตตธรรม อาศัยอาสววิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะกัมมปัจจัย

คือ สัมปยุตตเจตนา อาศัยโมหะ ที่สหรคตด้วยโทมนัส ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ

อาสวสัมปยุตตธรรม อาศัยอาสวสัมปยุตตธรรม และอาสววิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะกัมมปัจจัย

คือ สัมปยุตตเจตนา อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยโทมนัส ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ และโมหะ

ฯลฯ ไม่ใช่เพราะวิปากปัจจัย
ฯลฯ ไม่ใช่เพราะอาหารปัจจัย
ฯลฯ ไม่ใช่เพราะอินทริยปัจจัย
ฯลฯ ไม่ใช่เพราะฌานปัจจัย
ฯลฯ ไม่ใช่เพราะมัคคปัจจัย
ฯลฯ ไม่ใช่เพราะสัมปยุตตปัจจัย
ฯลฯ ไม่ใช่เพราะวิปปยุตตปัจจัย
ฯลฯ ไม่ใช่เพราะนัตถิปัจจัย
ฯลฯ ไม่ใช่เพราะวิคตปัจจัย

[๓๗๒] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย มีวาระ ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย มี " ๗
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย มี " ๓

ปัจจนียะ จบ

[๓๗๓] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย

กับเหตุปัจจัย มีวาระ ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

อนุโลมปัจจนียา จบ

[๓๗๔] ในอารัมมณปัจจัย

กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๒

ในอนันตรปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๒

ในสมนันตรปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๒

ในกัมมปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๒

ในวิปากปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๑

ในอาหารปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๒

ในมัคคปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๑

ในสัมปยุตตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๒

ในวิปปยุตตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๒

ในวิคตปัจจัย กับ ฯลฯ มีวาระ ๒

ในอวิคตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๒

ปัจจนียานุโลม จบ

สหชาตวาร เหมือนกับ ปฏิจจวาร

ปัจจยวาร

[๓๗๕] อาสวสัมปยุตตธรรม อาศัยอาสวสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย มี ๓ นัย เหมือนกับ ปฏิจจวาร

อาสววิปปยุตตธรรม อาศัยอาสววิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นอาสววิปปยุตตธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ

จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยโมหะ ที่สหรคตด้วยโทมนัส ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ

ในปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุ อาศัยขันธ์ทั้งหลาย ขันธ์ทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ มหาภูตรูป ๓ อาศัยมหาภูตรูป ๑ จิตตสมุฏฐานรูป กฏัตตารูป ที่เป็นอุปาทารูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอาสววิปปยุตตธรรม อาศัยหทัยวัตถุ โมหะที่สหรคตด้วยโทมนัส ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ อาศัยหทัยวัตถุ

อาสวสัมปยุตตธรรม อาศัยอาสววิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรม อาศัยหทัยวัตถุ สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย อาศัยโมหะที่สหรคตด้วยโทมนัส ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ

อาสวสัมปยุตตธรรม และอาสววิปปยุตตธรรม อาศัยอาสววิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรม อาศัยหทัยวัตถุ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย อาศัยโมหะที่สหรคตด้วยโทมนัส ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยโทมนัส และโมหะ อาศัยหทัยวัตถุ

อาสวสัมปยุตตธรรม อาศัยอาสวสัมปยุตตธรรม และอาสววิปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรม และหทัยวัตถุ ขันธ์ ๒ ฯลฯ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่สหรคตด้วยโทมนัส ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ และโมหะ ขันธ์ ๒ ฯลฯ

อาสววิปปยุตตธรรม อาศัยอาสวสัมปยุตตธรรม และอาสววิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยโทมนัส ที่สหรคตด้วยโทมนัส ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา และโมหะที่สหรคตด้วยโทมนัส อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยโทมนัส และหทัยวัตถุ

อาสวสัมปยุตตธรรม และอาสววิปปยุตตธรรม อาศัยอาสวสัมปยุตตธรรม และอาสววิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรม และหทัยวัตถุ ขันธ์ ๒ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่สหรคตด้วยโทมนัส ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ และโมหะ ขันธ์ ๒ ฯลฯ ขันธ์ ๓ และโมหะ อาศัยขันธ์ ๑ ที่สหรคตด้วยโทมนัส และหทัยวัตถุ ขันธ์ ๒ ฯลฯ

[๓๗๖] อาสวสัมปยุตตธรรม อาศัยอาสวสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะอารัมมณ-ปัจจัย มี ๓ นัย เหมือนกับปฏิจจวาร

อาสววิปปยุตตธรรม อาศัยอาสววิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นอาสววิปปยุตตธรรม และหทัยวัตถุ ขันธ์ ๒ ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ จักขุวิญญาณ อาศัยจักขายตนะ กายวิญญาณ อาศัยกายายตนะ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอาสววิปปยุตตธรรม อาศัยหทัยวัตถุ โมหะ ที่สหรคตด้วยโทมนัส ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ อาศัยหทัยวัตถุ

อาสวสัมปยุตตธรรม อาศัยอาสววิปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรม อาศัยหทัยวัตถุ สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย อาศัยโมหะที่สหรคตด้วยโทมนัส ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ

อาสวสัมปยุตตธรรม และอาสววิปปยุตตธรรม อาศัยอาสววิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยโทมนัส ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ และโมหะ อาศัยหทัยวัตถุ

อาสวสัมปยุตตธรรม อาศัยอาสวสัมปยุตตธรรม และอาสววิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรม และหทัยวัตถุ ขันธ์ ๒ ฯลฯ

อาสววิปปยุตตธรรม อาศัยอาสวสัมปยุตตธรรม และอาสววิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ โมหะที่สหรคตด้วยโทมนัส ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยโทมนัส ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ และหทัยวัตถุ

อาสวสัมปยุตตธรรม และอาสววิปปยุตตธรรม อาศัยอาสวสัมปยุตตธรรม และอาสววิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และโมหะ อาศัยขันธ์ ๑ ที่สหรคตด้วยโทมนัส ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ และหทัยวัตถุ ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ฯลฯ เพราะอธิปติปัจจัย

ฯลฯ เพราะอนันตรปัจจัย

ฯลฯ เพราะอวิคตปัจจัย

[๓๗๗] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๙

ในเหตุปัจจัย	มีวาระ		๙
ในอารัมมณปัจจัย	มี	"	๙
ในปัจจัยทั้งปวง	มี	"	๙
ในกัมมปัจจัย	มี	"	๙
ในวิปากปัจจัย	มี	"	๑
ในอวิคตปัจจัย	มี	"	๙

อนุโลม จบ

[๓๗๘] อาสววิปปยุตตธรรม อาศัยอาสวสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ โมหะ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ

อาสววิปปยุตตธรรม อาศัยอาสววิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นอาสววิปปยุตตธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ ขันธ์ ๒ ฯลฯ อเหตุกปฏิสนธิ ตลอดถึงอสัญญสัตว์ จักขุวิญญาณ อาศัยจักขายตนะ กายวิญญาณ อาศัยกายายตนะ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอาสววิปปยุตตธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ อาศัยหทัยวัตถุ โมหะ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ อาศัยหทัยวัตถุ

อาสววิปปยุตตธรรม อาศัยอาสวสัมปยุตตธรรม และอาสววิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ โมหะ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ และหทัยวัตถุ

ฯลฯ

[๓๗๙] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย มี " ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย มีวาระ ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย มี " ๓

การนับทั้งสองนี้ แม้นอกนี้ พึงกระทำอย่างนี้

แม้นิสสยวาร ก็เหมือนกับ ปัจจยวาร

สังสัฏฐวาร

[๓๘๐] อาสวสัมปยุตตธรรม คลุกเคล้ากับอาสวสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

[๓๘๑] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๖

ในอารัมมณปัจจัย มี " ๖

ในอธิปติปัจจัย มี " ๖

ในปัจจัยทั้งปวง มี " ๖

ในวิปากปัจจัย มี " ๑

ในอวิคตปัจจัย มี " ๖

อนุโลม จบ

[๓๘๒] อาสววิปปยุตตธรรม คลุกเคล้ากับอาสวสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ โมหะ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ คลุกเคล้ากับขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ

อาสววิปปยุตตธรรม คลุกเคล้ากับอาสววิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย ฯลฯ

[๓๘๓] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย มีวาระ ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย มี " ๖

การนับทั้งสองนี้ แม้นอกนี้ พึงกระทำอย่างที่กล่าวมาแล้ว

แม้สัมปยุตตวาร ก็เหมือนกับ สังสัฏฐวาร

ปัญหาวาร

[๓๘๔] อาสวสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสวสัมปยุตตธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย

อาสวสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสววิปปยุตตธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย โทสะ เป็นปัจจัยแก่โมหะ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย

อาสวสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสวสัมปยุตตธรรม และอาสววิปปยุตตธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย โทสะ เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ โมหะ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย

อาสววิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสววิปปยุตตธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นอาสววิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตต-สมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย โมหะ ที่สหรคตด้วยโทมนัส ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย ปฏิสนธิ

อาสววิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสวสัมปยุตตธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ โมหะ ที่สหรคตด้วยโทมนัส ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย

อาสววิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสวสัมปยุตตธรรม และอาสววิปปยุตตธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ โมหะ ที่สหรคตด้วยโทมนัส ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย

อาสวสัมปยุตตธรรม และอาสววิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสวสัมปยุตตธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ โทสะ และโมหะ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรม โดยเหตุปัจจัย

อาสวสัมปยุตตธรรม และอาสววิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสววิปปยุตตธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ โทสะ และ โมหะ เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย

อาสวสัมปยุตตธรรม และอาสววิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสวสัมปยุตตธรรม และอาสววิปปยุตตธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ โทสะ และ โมหะ เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย

[๓๘๕] อาสวสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสวสัมปยุตตธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ เพราะปรารภขันธ์ทั้งหลาย ที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรม ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น

อาสวสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสววิปปยุตตธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ เพราะปรารภขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรม ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอาสววิปปยุตตธรรม และ โมหะ เกิดขึ้น

อาสวสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสวสัมปยุตตธรรม และอาสววิปปยุตตธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ เพราะปรารภขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรม ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยโทมนัส ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ และ โมหะ เกิดขึ้น

อาสววิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสววิปปยุตตธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ บุคคลให้ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ แล้ว พิจารณาซึ่งกุศลกรรมนั้น

บุคคลพิจารณากุศลธรรมทั้งหลาย ที่เคยสั่งสมไว้แล้วในกาลก่อนจากฌาน ฯลฯ

พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรคแล้ว พิจารณามรรค ฯลฯ ผล ฯลฯ นิพพาน ฯลฯ

นิพพาน เป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก่โวทาน แก่มรรค แก่ผล แก่อาวัชชนะ โดยอารัมมณปัจจัย

พระอริยะทั้งหลายพิจารณากิเลสที่ละแล้ว ที่เป็นอาสววิปปยุตตธรรม พิจารณากิเลสทั้งหลายที่ข่มแล้ว ในกาลก่อน ฯลฯ

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ พิจารณาเห็นขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอาสววิปปยุตตธรรม โดยความเป็นของไม่เที่ยง โดยความเป็นทุกข์ โดยความเป็นอนัตตา ในที่นี้ ความยินดีไม่มี

บุคคลเห็นรูปด้วยทิพพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพพโสตธาตุ

บุคคลรู้จิตของบุคคลผู้พร้อมเพรียงด้วยจิต ที่เป็นอาสววิปปยุตตธรรม โดยเจโตปริยญาณ

อากาสานัญจายตนะ เป็นปัจจัยแก่วิญญาณัญจายตนะ อากิญจัญญายตนะ เป็นปัจจัยแก่เนวสัญญานาสัญญายตนะ รูปายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ โผฏฐัพพายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ

ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอาสววิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ อิทธิวิธญาณ แก่เจโตปริยญาณ แก่ปุพเพนิวาสานุสสติญาณ แก่ยถากัมมุปคญาณ แก่อนาคตังสญาณ แก่อาวัชชนะ แก่โมหะ โดยอารัมมณปัจจัย

อาสววิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสวสัมปยุตตธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ บุคคลกระทำอุโบสถกรรมแล้ว ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่งซึ่งกุศลกรรมนั้น เพราะปรารภความยินดีนั้น ราคะ เกิดขึ้น ทิฏฐิ เกิดขึ้น วิจิกิจฉา ฯลฯ อุทธัจจะ ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น

กุศลกรรมทั้งหลาย ที่เคยสั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน ฯลฯ

ออกจากฌานแล้ว พิจารณาฌาน ฯลฯ

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่งซึ่งขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอาสววิปปยุตตธรรม เพราะปรารภความยินดีนั้น ราคะ ฯลฯ ทิฏฐิ โทมนัส วิจิกิจฉา ฯลฯ อุทธัจจะ เกิดขึ้น

อาสววิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสวสัมปยุตตธรรม และอาสววิปปยุตตธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ เพราะปรารภขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอาสววอิปปยุตตธรรม ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยโทมนัส ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ และ โมหะ เกิดขึ้น

อาสวสัมปยุตตธรรม และ อาสววิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสวสัมปยุตตธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ เพราะปรารภขันธ์ทั้งหลาย ที่สหรคตด้วยโทมนัส ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ และ โมหะ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น

อาสวสัมปยุตตธรรม และ อาสววิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสววิปปยุตตธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ เพราะปรารภขันธ์ทั้งหลาย ที่สหรคตด้วยโทมนัส ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ และ โมหะ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอาสววิปปยุตตธรรม และ โมหะ เกิดขึ้น

อาสวสัมปยุตตธรรม และ อาสววิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสวสัมปยุตตธรรม และอาสววิปปยุตตธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ เพราะปรารภขันธ์ทั้งหลาย ที่สหรคตด้วยโทมนัส ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ และ โมหะ ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยโทมนัส ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ และ โมหะ เกิดขึ้น

[๓๘๖] อาสวสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสวสัมปยุตตธรรมโดยอธิปติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาธิปติ สหชาตาธิปติ

ที่เป็นอารัมมณาธิปติ ได้แก่ เพราะกระทำขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรมให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น

ที่เป็นสหชาตาธิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย

อาสวสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสววิปปยุตตธรรมทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ สหชาตาธิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย อธิปติธรรมที่สหรคตด้วยโทมนัส เป็นปัจจัยแก่โมหะ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย

อาสวสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสวสัมปยุตตธรรม และ อาสววิปปยุตตธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ สหชาตาธิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปตุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย อธิปติธรรมที่สหรคตด้วยโทมนัส เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ โมหะ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย

อาสววิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสววิปปยุตตธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาธิปติ สหชาตาธิปติ

ที่เป็นอารัมมณาธิปติ ได้แก่ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ กระทำอุโบสถกรรมให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว พิจารณา

กุศลกรรมทั้งหลายที่เคยสั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน ฯลฯ

ออกจากฌาน ฯลฯ

พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรค มรรค ฯลฯ ผล ฯลฯ กระทำนิพพานให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น แล้วพิจารณา

นิพพาน เป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก่โวทาน แก่มรรค แก่ผล โดยอธิปติปัจจัย

ที่เป็นสหชาตาธิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นอาสววิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย

อาสววิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสวสัมปยุตตธรรม โดยธิปติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ อารัมมณาธิปติ ได้แก่ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ กระทำอุโบสถกรรม กระทำกุศลกรรมนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะกระทำความยินดีนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ราคะ เกิดขึ้น ทิฏฐิ เกิดขึ้น

กุศลกรรมทั้งหลายที่เคยสั่งสมไว้ในกาลก่อน ฯลฯ

จากฌาน ฯลฯ

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ กระทำขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอาสววิปปยุตตธรรมให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะกระทำความยินดีนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ราคะ เกิดขึ้น ทิฏฐิ เกิดขึ้น

[๓๘๗] อาสวสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสวสัมปยุตตธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรม ที่เกิดก่อน เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรม ที่เกิดขึ้นหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย

อาสวสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสววิปปยุตตธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยโทมนัส ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่โมหะ ที่สหรคตด้วยโทมนัส ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย

ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่วุฏฐานะ โดยอนันตรปัจจัย

อาสวสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสวสัมปยุตตธรรม และ อาสววิปปยุตตธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยโทมนัส ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยโทมนัส ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ ที่เกิดหลังๆ และโมหะ โดยอนันตรปัจจัย

อาสววิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสววิปปยุตตธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ โมหะ ที่สหรคตด้วยโทมนัส ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่โมหะ ที่สหรคตด้วยโทมนัส ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย

ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอาสววิปปยุตตธรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอาสววิปปยุตตธรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย

อนุโลม เป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก่ผลสมาบัติ โดยอนันตรปัจจัย

อาสววิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสวสัมปยุตตธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ โมหะ ที่สหรคตด้วยโทมนัส ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยโทมนัส ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคต

ด้วยอุทธัจจะ ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย อาวัชชนะ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลาย ที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรม โดยอนันตรปัจจัย

อาสววิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสวสัมปยุตตธรรม และ อาสววิปปยุตตธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ โมหะ ที่สหรคตด้วยโทมนัส ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยโทมนัส ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ ที่เกิดหลังๆ และ โมหะ โดยอนันตรปัจจัย อาวัชชนะ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยโทมนัส ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ และโมหะ โดยอนันตรปัจจัย

อาสวสัมปยุตตธรรม และ อาสววิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ อาสวสัมปยุตตธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยโทมนัส ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ ที่เกิดก่อนๆ และโมหะ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยโทมนัส ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย

อาสวสัมปยุตตธรรม และอาสววิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสววิปปยุตตธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยโทมนัส ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ ที่เกิดก่อนๆ และ โมหะ เป็นปัจจัยแก่ โมหะ ที่สหรคตด้วยโทมนัส ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยโทมนัส ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ และโมหะ เป็นปัจจัยแก่วุฏฐานะ โดยอนันตรปัจจัย

อาสวสัมปยุตตธรรม และอาสววิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสวสัมปยุตตธรรม และอาสววิปปยุตตธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยโทมนัส ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ ที่เกิดก่อนๆ และโมหะ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลาย ที่สหรคตด้วยโทมนัส ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย

อาสวสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสวสัมปยุตตธรรม โดยสมนันตรปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยสหชาตปัจจัย มี ๘ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอัญญมัญญปัจจัย มี ๖ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยนิสสยปัจจัย มี ๘ นัย

[๓๘๘] อาสวสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสวสัมปยุตตธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

อาสวสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสววิปปยุตตธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอาสววิปปยุตตธรรม และโมหะ โดยอุปนิสสยปัจจัย

อาสวสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสวสัมปยุตตธรรม และอาสววิปปยุตตธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยโทมนัส ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ และโมหะ โดยอุปนิสสยปัจจัย

อาสววิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ อาสววิปปยุตตธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาแล้วให้ทาน บุคคลเข้าไปอาศัยศีล ฯลฯ ปัญญา สุขทางกาย เสนาสนะ ฯลฯ โมหะแล้ว ยังสมาบัติให้เกิดขึ้น

ศรัทธา ฯลฯ ปัญญา สุขทางกาย ทุกข์ทางกาย โมหะ เป็นปัจจัยแก่ศรัทธา แก่โมหะ โดยอุปนิสสยปัจจัย

อาสววิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสวสัมปยุตตธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาแล้ว ก่อมานะ ถือทิฏฐิ

บุคคลเข้าไปอาศัยศีล ฯลฯ ปัญญา สุขทางกาย ทุกข์ทางกาย ฤดู โภชนะ เสนาสนะ ฯลฯ โมหะแล้ว ฆ่าสัตว์ ฯลฯ ทำลายสงฆ์

ศรัทธา และโมหะ เป็นปัจจัยแก่ ราคะ ฯลฯ แก่ความปรารถนา โดยอุปนิสสยปัจจัย

อาสววิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสวสัมปยุตตธรรม และอาสววิปปยุตตธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ ศรัทธา ฯลฯ ศีล ฯลฯ โมหะ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยโทมนัส ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ และโมหะ โดยอุปนิสสยปัจจัย

อาสวสัมปยุตตธรรม และอาสววิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสวสัมปยุตตธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยโทมนัส ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ และโมหะ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลาย ที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

พึงถามถึงมูล

ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยโทมนัส ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ และโมหะ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอาสววิปปยุตตธรรม และโมหะ โดยอุปนิสสยปัจจัย

อาสวสัมปยุตตธรรม และอาสววิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ อาสวสัมปยุตตธรรม และอาสววิปปยุตตธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยโทมนัส ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ และโมหะ เป็นปัจจัยแก่ ขันธ์ทั้งหลาย ที่สหรคตด้วยโทมนัส ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ และโมหะ โดยอุปนิสสยปัจจัย

[๓๘๙] อาสววิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสววิปปยุตตธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ จักขุ ฯลฯ พิจารณาเห็นหทัยวัตถุ โดยความเป็นของไม่เที่ยง โดยความเป็นทุกข์ โดยความเป็นอนัตตา

บุคคลเห็นรูปด้วยทิพพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพพโสตธาตุ

รูปายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ โผฏฐัพพายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ

ที่เป็นวัตถุปุเรชาต ได้แก่ จักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ กายายตนะ เป็นปัจจัยแก่ กายวิญญาณ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลาย ที่เป็นอาสววิปปยุตตธรรม และโมหะ โดยปุเรชาตปัจจัย

อาสววิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสวสัมปยุตตธรรมโดยปุเรชาตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ จักขุ ฯลฯ บุคคลย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง ซึ่งหทัยวัตถุ เพราะปรารภความยินดีนั้น ราคะ เกิดขึ้น ฯลฯ โทมนัสเกิดขึ้น

ที่เป็นวัตถุปุเรชาต ได้แก่หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลาย ที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย

อาสววิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสวสัมปยุตตธรรม และอาสววิปปยุตตธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ จักขุ ฯลฯ เพราะปรารภหทัยวัตถุ ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยโทมนัส ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ และโมหะ เกิดขึ้น

ที่เป็นวัตถุปุเรชาต ได้แก่หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลาย ที่สหรคตด้วยโทมนัส ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ และโมหะ โดยปุเรชาตปัจจัย

[๓๙๐] อาสวสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสววิปปยุตตธรรม โดยปัจฉาชาตปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรม ที่เกิดภายหลัง เป็นปัจจัยแก่กายนี้ ที่เกิดก่อน โดยปัจฉาชาตปัจจัย

อาสววิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสววิปปยุตตธรรม โดยปัจฉาชาตปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอาสววิปปยุตตธรรม ที่เกิดภายหลัง และโมหะ เป็นปัจจัยแก่กายนี้ ที่เกิดก่อน โดยปัจฉาชาตปัจจัย

อาสวสัมปยุตตธรรม และอาสววิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสววิปปยุตตธรรม โดยสหชาตปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยโทมนัส ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ ที่เกิดภายหลัง และโมหะ เป็นปัจจัยแก่กายนี้ ที่เกิดก่อน โดยปัจฉาชาตปัจจัย

[๓๙๑] อาสวสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสวสัมปยุตตธรรม โดยอาเสวนปัจจัย

มี ๙ นัย อาวัชชนะ ก็ดี วุฏฐานะ ก็ดี ไม่มี

[๓๙๒] อาสวสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสวสัมปยุตตธรรม โดยกัมมปัจจัย

คือ เจตนาที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย

อาสวสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสววิปปยุตตธรรม โดยกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต นานาขณิก

ที่เป็นสหชาต ได้แก่เจตนาที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย

ที่เป็นนานาขณิก ได้แก่เจตนาที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่วิบากขันธ์และกฏัตตารูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย เจตนาที่สหรคตด้วยโทมนัส ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ เป็นปัจจัยแก่ โมหะ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย

อาสวสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสวสัมปยุตตธรรม และอาสววิปปยุตตธรรม โดยกัมมปัจจัย

คือ เจตนาที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย เจตนาที่สหรคตด้วยโทมนัส ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย และโมหะ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย

อาสววิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสววิปปยุตตธรรม โดยกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต นานาขณิก

ที่เป็นสหชาต ได้แก่เจตนาที่เป็นอาสววิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย

ที่เป็นนานาขณิก ได้แก่เจตนาที่เป็นอาสววิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่วิบากขันธ์และกฏัตตรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย

[๓๙๓] อาสววิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสววิปปยุตตธรรม โดยวิปากปัจจัย มี ๑ นัย

[๓๙๔] อาสวสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสวสัมปยุตตธรรม โดยอาหารปัจจัย

คือ อาหารทั้งหลายที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยอาหารปัจจัย

อาสวสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสววิปปยุตตธรรม โดยอาหารปัจจัย

คือ อาหารทั้งหลายที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอาหารปัจจัย อาหารทั้งหลาย ที่สหรคตด้วยโทมนัส ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ เป็นปัจจัยแก่โมหะ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอาหารปัจจัย

อาสวสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสวสัมปยุตตธรรม และอาสววิปปยุตตธรรม โดยอาหารปัจจัย

คือ อาหารทั้งหลายที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอาหารปัจจัย อาหารทั้งหลายที่สหรคตด้วยโทมนัส ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย และโมหะ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอาหารปัจจัย

อาสววิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสววิปปยุตตธรรม โดยอาหารปัจจัย

คือ อาหารทั้งหลายที่เป็นอาสววิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอาหารปัจจัย

ในปฏิสนธิขณะ กวฬิงการาหาร เป็นปัจจัยแก่กายนี้ โดยอาหารปัจจัย

[๓๙๕] อาสวสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสวสัมปยุตตธรรม โดยอินทริยปัจจัย มี ๔ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยฌานปัจจัย มี ๔ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยมรรคปัจจัย มี ๔ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยสัมปยุตตปัจจัย มี ๖ นัย

[๓๙๖] อาสวสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสววิปปยุตตธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปัจฉาชาต

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยวิปปยุตตปัจจัย

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่กายนี้ที่เกิดก่อน โดยวิปปยุตตปัจจัย

อาสววิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสววิปปยุตตธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต ปัจฉาชาต ฯลฯ พึงให้พิสดาร

อาสววิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสวสัมปยุตตธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ ปุเรชาต ได้แก่ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลาย ที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย

อาสววิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสวสัมปยุตตธรรม และอาสววิปปยุตตธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ ปุเรชาต ได้แก่ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยโทมนัส ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ และโมหะ โดยวิปปยุตตปัจจัย

อาสวสัมปยุตตธรรม และอาสววิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสววิปปยุตตธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปัจฉาชาต

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยโทมนัส ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ และโมหะ เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยวิปปยุตตปัจจัย

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยโทมนัส ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ และโมหะ เป็นปัจจัยแก่ กายนี้ ที่เกิดก่อน โดยวิปปยุตตปัจจัย

[๓๙๗] อาสวสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสวสัมปยุตตธรรม โดยอัตถิปัจจัย มี ๑ นัย

อาสวสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสววิปปยุตตธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปัจฉาชาต

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยโทมนัส ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ เป็นปัจจัยแก่ โมหะ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่กายนี้ที่เกิดก่อน โดยอัตถิปัจจัย

อาสวสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสวสัมปยุตตธรรม และอาสววิปปยุตตธรรม โดยอัตถิปัจจัย เหมือนกับ สหชาตปัจจัย

อาสววิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสววิปปยุตตธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๕ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต ปัจฉาชาต อาหาร อินทรีย์ ฯลฯ พึงให้พิสดาร

อาสววิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสวสัมปยุตตธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต

ที่เป็นสหชาต ได้แก่โมหะ ที่สหรคตด้วยโทมนัส ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย

ที่เป็นปุเรชาต ได้แก่ จักขุ ฯลฯ บุคคลย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง ซึ่งหทัยวัตถุ เพราะปรารภความยินดีนั้น ราคะ เกิดขึ้น ทิฏฐิ เกิดขึ้น วิจิกิจฉา ฯลฯ อุทธัจจะ ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรม โดยอัตถิปัจจัย

อาสววิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสวสัมปยุตตธรรม และอาสววิปปยุตตธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ โมหะ ที่สหรคตด้วยโทมนัส ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย

ที่เป็นปุเรชาต ได้แก่ จักขุ ฯลฯ เพราะปรารภหทัยวัตถุ ขันธ์ทั้งหลาย ที่สหรคตด้วยโทมนัส ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ และ โมหะ เกิดขึ้น

อาสวสัมปยุตตธรรม และอาสววิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสวสัมปยุตตธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ขันธ์ ๑ ที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรม และหทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ ๓ โดยอัตถิปัจจัย ขันธ์ ๒ ฯลฯ ขันธ์ ๑ ที่สหรคตด้วยโทมนัส ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ และโมหะ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ ๓ โดยอัตถิปัจจัย ขันธ์ ๒ ฯลฯ

อาสวสัมปยุตตธรรม และอาสววิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสววิปปยุตตธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๕ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต ปัจฉาชาต อาหาร อินทรีย์

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยโทมนัส ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ และโมหะ เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยโทมนัส ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ และหทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่โมหะ โดยอัตถิปัจจัย

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรม และกพฬิงการาหาร เป็นปัจจัยแก่กายนี้ โดยอัตถิปัจจัย

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรม และรูปชีวิตินทรีย์ เป็นปัจจัยแก่กฏัตตารูปทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย

อาสวสัมปยุตตธรรม และอาสววิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสวสัมปยุตตธรรม และอาสววิปปยุตตธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ขันธ์ ๑ ที่สหรคตด้วยโทมนัส ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคต-ด้วยอุทธัจจะ และโมหะ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย ขันธ์ ๒ ฯลฯ

[๓๙๘] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๙

ในอารัมมณปัจจัย มี " ๙

ในอธิปติปัจจัย มี " ๕

ในอนันตรปัจจัย มี " ๙

ในสมนันตรปัจจัย มี " ๙

ในสหชาตปัจจัย มีวาระ ๙

ในอัญญมัญญปัจจัย มี " ๖

ในนิสสยปัจจัย มี " ๙

ในอุปนิสสยปัจจัย มี " ๙

ในปุเรชาตปัจจัย มี " ๓

ในปัจฉาชาตปัจจัย มี " ๓

ในอาเสวนปัจจัย มี " ๙

ในกัมมปัจจัย มี " ๔

ในวิปากปัจจัย มี " ๑

ในอาหารปัจจัย มี " ๔

ในอินทริยปัจจัย มี " ๔

ในฌานปัจจัย มี " ๔

ในมัคคปัจจัย มี " ๔

ในสัมปยุตตปัจจัย มี " ๖

ในวิปปยุตตปัจจัย มี " ๕

ในอัตถิปัจจัย มี " ๙

ในนัตถิปัจจัย มี " ๙

ในวิคตปัจจัย มี " ๙

ในอวิคตปัจจัย มี " ๙

อนุโลม จบ

[๓๙๙] อาสวสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสวสัมปยุตตธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย

อาสวสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสววิปปยุตตธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยกัมมปัจจัย

อาสวสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสวสัมปยุตตธรรม และอาสววิปปยุตตธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย

อาสววิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสววิปปยุตตธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยกัมมปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอาหารปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอินทริยปัจจัย

อาสววิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสวสัมปยุตตธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาตปัจจัย

อาสววิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสวสัมปยุตตธรรม และอาสววิปปยุตตธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาต-ปัจจัย

อาสวสัมปยุตตธรรม และอาสววิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสวสัมปยุตตธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย

อาสวสัมปยุตตธรรม และอาสววิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสววิปปยุตตธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดย-ปัจฉาชาตปัจจัย

อาสวสัมปยุตตธรรม และอาสววิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อาสวสัมปยุตตธรรม และอาสววิปปยุตตธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสย-ปัจจัย

[๔๐๐] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย มีวาระ ๙
ในปัจจัยทั้งปวง มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย มี " ๙

ปัจจนียะ จบ

[๔๐๑] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย
กับเหตุปัจจัย มีวาระ ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๙ ฯลฯ

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๙ ฯลฯ

ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๙

อนุโลมปัจจนียะ จบ

[๔๐๒] ในอารัมมณปัจจัย

กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๙

ในอธิปติปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๕ ฯลฯ

พึงกระทำการนับจำนวนอนุโลม

ในอวิคตปัจจัย

กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๙

ปัจจนียานุโลม จบ

อาสวสัมปยุตตทุกะ จบ

อาสวสาสวทุกะ

ปฏิจจวาร

[๔๐๓] ธรรมที่เป็นทั้งอาสวธรรมและสาสวธรรม อาศัยธรรมที่เป็นทั้งอาสวธรรมและสาสวธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ทิฏฐาสวะ อวิชชาสวะ อาศัยกามาสวะ

พึงผูกจักรนัย

อวิชชาสวะ อาศัยภวาสวะ

พึงผูกจักรนัย

อวิชชาสวะ อาศัยทิฏฐาสวะ

ธรรมที่เป็นสาสวธรรมแต่ไม่ใช่อาสวธรรม อาศัยธรรมที่เป็นทั้งอาสวธรรมและอาสวธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย อาศัยอาสวธรรมทั้งหลาย

ธรรมที่เป็นทั้งอาสวธรรมและสาสวธรรม และธรรมที่เป็นสาสวธรรมแต่ไม่ใช่อาสวธรรม อาศัยธรรมที่เป็นทั้งอาสวธรรมและสาสวธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ทิฏฐาสวะ อวิชชาสวะ สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย อาศัยกามาสวะ ภวาสวะ ฯลฯ

พึงผูกจักรนัย

ธรรมที่เป็นสาสวธรรมแต่ไม่ใช่อาสวธรรม อาศัยธรรมที่เป็นสาสวธรรม แต่ไม่ใช่อาสวธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นสาสวธรรม แต่ไม่ใช่อาสวธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุ อาศัยขันธ์ทั้งหลาย ขันธ์ทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ

ธรรมที่เป็นทั้งอาสวธรรมและสาสวธรรม อาศัยธรรมที่เป็นสาสวธรรม แต่ไม่ใช่อาสวธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ อาสวธรรมทั้งหลาย อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสาสวธรรม แต่ไม่ใช่อาสวธรรม

ธรรมที่เป็นทั้งอาสวธรรมและสาสวธรรม และธรรมที่เป็นสาสวธรรม แต่ไม่ใช่อาสวธรรม อาศัยธรรมที่เป็นสาสวธรรมแต่ไม่ใช่อาสวธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และอาสวธรรมทั้งหลาย และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นสาสวธรรมแต่ไม่ใช่อาสวธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ธรรมที่เป็นทั้งอาสวธรรมและสาสวธรรม อาศัยธรรมที่เป็นทั้งอาสวธรรม และสาสวธรรม และธรรมที่เป็นสาสวธรรมแต่ไม่ใช่อาสวธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ทิฏฐาสวะ อวิชชาสวะ อาศัยกามาสวะ และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย

พึงผูกจักรนัยอย่างนี้

ธรรมที่เป็นสาสวธรรมแต่ไม่ใช่อาสวธรรม อาศัยธรรมที่เป็นทั้งอาสวธรรมและสาสวธรรม และธรรมที่เป็นสาสวธรรมแต่ไม่ใช่อาสวธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นสาสวธรรม แต่ไม่ใช่อาสวธรรม และอาสวธรรมทั้งหลาย ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ธรรมที่เป็นทั้งอาสวธรรมและสาสวธรรม และธรรมที่เป็นสาสวธรรม แต่ไม่ใช่อาสวธรรม อาศัยธรรมที่เป็นทั้งอาสวธรรมและสาสวธรรม และธรรมที่เป็นสาสวธรรม แต่ไม่ใช่อาสวธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ ทิฏฐาสวะ อวิชชาสวะ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นสาสวธรรม แต่ไม่ใช่อาสวธรรม และกามาสวะขันธ์ ๒ ฯลฯ

พึงผูกจักรนัย

ฯลฯ

ปฏิจจวารก็ดี สหชาตวารก็ดี ปัจจยวารก็ดี นิสสยวารก็ดี สังสัฏฐวารก็ดี สัมปยุตตวารก็ดี พึงกระทำอย่างที่กล่าวมาแล้ว

อาสวทุกะ ฉันใด พึงกระทำฉันนั้น ไม่มีแตกต่างกัน

ปัญหาวาร

ในปัญหาวาร ในเหตุปัจจัยก็ดี ในอารัมมณปัจจัยก็ดี ไม่พึงกระทำโลกุตตระ ควรกระทำว่า "พระเสกขะทั้งหลาย" ย่อมพิจารณาโคตรภู ย่อมพิจารณาโวทาน แม้ในอธิปติปัจจัย ผู้ที่รู้ปัจจัยทุกอย่างแล้ว พึงกระทำ

[๔๐๔] ธรรมที่เป็นทั้งอาสวธรรมและสาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งอาสวธรรม และสาสวธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ อาสวธรรมทั้งหลาย ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่อาสวธรรมทั้งหลาย ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย

ธรรมที่เป็นทั้งอาสวธรรมและสาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นสาสวธรรม แต่ไม่ใช่อาสวธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ อาสวธรรมทั้งหลาย ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลาย ที่เป็นสาสวธรรม แต่ไม่ใช่อาสวธรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย

อาสวธรรมทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่วุฏฐานะ โดยอนันตรปัจจัย

ธรรมที่เป็นทั้งอาสวธรรมและสาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งอาสวธรรมและสาสวธรรม และธรรมที่เป็นสาสวธรรมแต่ไม่ใช่อาสวธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ อาสวธรรมทั้งหลาย ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่อาสวธรรมทั้งหลาย ที่เกิดหลังๆ และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยอนันตรปัจจัย

ธรรมที่เป็นสาสวธรรมแต่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นสาสวธรรม แต่ไม่ใช่อาสวธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสาสวธรรมแต่ไม่ใช่อาสวธรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสาสวธรรมแต่ไม่ใช่อาสวธรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย

อนุโลม เป็นปัจจัยแก่โคตรภู อนุโลม เป็นปัจจัยแก่โวทาน อาวัชชนะ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสาสวธรรมแต่ไม่ใช่อาสวธรรม โดยอนันตรปัจจัย

ธรรมที่เป็นสาสวธรรมแต่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งอาสวธรรมและสาสวธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสาสวธรรมแต่ไม่ใช่อาสวธรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่อาสวธรรมทั้งหลาย ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย

อาวัชชนะ เป็นปัจจัยแก่อาสวธรรมทั้งหลาย โดยอนันตรปัจจัย

ธรรมที่เป็นสาสวธรรมแต่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งอาสวธรรมและสาสวธรรม และธรรมที่เป็นสาสวธรรมแต่ไม่ใช่อาสวธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสาสวธรรม แต่ไม่ใช่อาสวธรรมที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่อาสวธรรมทั้งหลาย ที่เกิดหลังๆ และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยอนันตรปัจจัย

อาวัชชนะ เป็นปัจจัยแก่อาสวธรรมและสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยอนันตรปัจจัย

ธรรมที่เป็นทั้งอาสวธรรมและสาสวธรรม และธรรมที่เป็นสาสวธรรม แต่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งอาสวธรรมและสาสวธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ อาสวธรรมทั้งหลายที่เกิดก่อนๆ และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่อาสวธรรมทั้งหลาย ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย

ธรรมที่เป็นทั้งอาสวธรรมและสาสวธรรม และธรรมที่เป็นสาสวธรรม แต่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นสาสวธรรมแต่ไม่ใช่อาสวธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ อาสวธรรมทั้งหลายที่เกิดก่อนๆ และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสาสวธรรม แต่ไม่ใช่อาสวธรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย

อาสวธรรม และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่วุฏฐานะ โดยอนันตรปัจจัย

ธรรมที่เป็นทั้งอาสวธรรมและสาสวธรรม และธรรมที่เป็นสาสวธรรม แต่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งอาสวธรรมและสาสวธรรม และธรรมที่เป็นสาสวธรรมแต่ไม่ใช่อาสวธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ อาสวธรรมทั้งหลาย ที่เกิดก่อนๆ และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่อาสวธรรมทั้งหลาย ที่เกิดหลังๆ และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยอนันตรปัจจัย

พึงให้พิสดารอย่างนี้ทั้งหมด

อนันตรปัจจัย แม้ในอาสวทุกะ ก็พึงให้พิสดาร เหมือนกับทุกะนี้

อาวัชชนะก็ดี วุฏฐานะก็ดี ท่านแสดงไว้เหมือนกันอย่างนี้ ข้อที่ย่อไว้ทั้งหมด พึงกระทำให้พิสดาร เหมือนกับอาสวทุกะ ไม่มีแตกต่างกัน

อาสวสาสวทุกะ จบ

อาสวอาสวสัมปยุตตทุกะ

ปฏิจจวาร

[๔๐๕] ธรรมที่เป็นทั้งอาสวธรรมและอาสวสัมปยุตตธรรม อาศัยธรรมที่เป็นทั้งอาสวธรรมและอาสวสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ทิฏฐาสวะ อวิชชาสวะ อาศัยกามาสวะ

พึงผูกจักรนัย

อวิชชาสวะ อาศัยภวาสวะ

พึงผูกจักรนัย

อวิชชาสวะ อาศัยทิฏฐาสวะ

ธรรมที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรมแต่ไม่ใช่อาสวธรรม อาศัยธรรมที่เป็นทั้งอาสวธรรมและอาสวสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย อาศัยอาสวธรรมทั้งหลาย

ธรรมที่เป็นทั้งอาสวธรรม และอาสวสัมปยุตตธรรม และธรรมที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่อาสวธรรม อาศัยธรรมที่เป็นทั้งอาสวธรรมและอาสวสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ทิฏฐาสวะ อวิชชาสวะ และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย อาศัยอาสวสัมปยุตตกามาสวธรรมทั้งหลาย

พึงผูกจักรนัย

ธรรมที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรมแต่ไม่ใช่อาสวธรรม อาศัยธรรมที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรมแต่ไม่ใช่อาสวธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่อาสวธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ธรรมที่เป็นทั้งอาสวธรรมและอาสวสัมปยุตตธรรม อาศัยธรรมที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่อาสวธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ อาสวธรรมทั้งหลาย อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่อาสวธรรม

ธรรมที่เป็นทั้งอาสวธรรมและอาสวสัมปยุตตธรรม และธรรมที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่อาสวธรรม อาศัยธรรมที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่อาสวธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และอาสวธรรมทั้งหลาย อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่อาสวธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ธรรมที่เป็นอาสวธรรมและอาสวสัมปยุตตธรรม อาศัยธรรมที่เป็นทั้งอาสวธรรมและอาสวสัมปยุตตธรรม และธรรมที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่อาสวธรรม เกิดขึ้น เพราะ-เหตุปัจจัย

คือ ทิฏฐาสวะ อวิชชาสวะ อาศัยกามาสวะ และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย

พึงผูกจักรนัยทั้งหมด

ธรรมที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรมแต่ไม่ใช่อาสวธรรม อาศัยธรรมที่เป็นทั้งอาสวธรรมและอาสวสัมปยุตตธรรม และธรรมที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่อาสวธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่อาสวธรรม และอาสวธรรมทั้งหลาย ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ธรรมที่เป็นทั้งอาสวธรรม และอาสวสัมปยุตตธรรม และธรรมที่เป็นอาสวสัมปยุตต-ธรรม แต่ไม่ใช่อาสวธรรม อาศัยธรรมที่เป็นทั้งอาสวธรรมและอาสวสัมปยุตตธรรม และธรรมที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรมแต่ไม่ใช่อาสวธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ ทิฏฐาสวะ อวิชชาสวะ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่อาสวธรรม และกามาสวะ ขันธ์ ๒ ฯลฯ

พึงผูกจักรนัย

ทุกปัจจัยพึงกระทำอย่างนี้

[๔๐๖] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๙

ในอารัมมณปัจจัย มี " ๙

ในอธิปติปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยทั้งปวง มี " ๙ ฯลฯ

ในกัมมปัจจัย มี " ๙

ในวิปากปัจจัย ไม่มี

ในอาหารปัจจัย มีวาระ ๙

ในอวิคตปัจจัย มี " ๙

[๔๐๗] ธรรมที่เป็นทั้งอาสวธรรมและอาสวสัมปยุตตธรรม อาศัยธรรมที่เป็นทั้งอาสวธรรมและอาสวสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอธิปติปัจจัย นเหตุมูลกะ ไม่มี

ฯลฯ ไม่ใช่เพราะปุเรชาตปัจจัย

ฯลฯ ไม่ใช่เพราะปัจฉาชาตปัจจัย

ฯลฯ

[๔๐๘] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย มีวาระ ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย มี " ๙

แม้การนับทั้งสองอย่างนอกนี้ก็ดี สหชาตวารก็ดี ปัจจยวารก็ดี นิสสยวารก็ดี สังสัฏฐวารก็ดี สัมปยุตตวารก็ดี พึงกระทำให้บริบูรณ์อย่างนี้ เหมือนกับปฏิจจวาร

ปัญหาวาร

[๔๐๙] ธรรมที่เป็นทั้งอาสวธรรม และอาสวสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งอาสวธรรม และอาสวสัมปยุตตธรรม โดยเหตุปัจจัย มี ๓ นัย

ธรรมที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรมแต่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรมแต่ไม่ใช่อาสวธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย

[๔๑๐] ธรรมที่เป็นทั้งอาสวธรรมและอาสวสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งอาสวธรรมและอาสวสัมปยุตตธรรม โดยอารัมมณปัจจัย มี ๓ นัย

ธรรมที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรมแต่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรมแต่ไม่ใช่อาสวธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ เพราะปรารภขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่อาสวธรรม ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่อาสวธรรม เกิดขึ้น

ธรรมที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรมแต่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งอาสวธรรมและอาสวสัมปยุตตธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ เพราะปรารภขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรมแต่ไม่ใช่อาสวธรรม อาสวธรรมทั้งหลาย เกิดขึ้น

ธรรมที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรมแต่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งอาสวธรรมและอาสวสัมปยุตตธรรม และธรรมที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่อาสวธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ เพราะปรารภขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรมแต่ไม่ใช่อาสวธรรม อาสวธรรมและขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น

ธรรมที่เป็นทั้งอาสวธรรมและอาสวสัมปยุตตธรรม และธรรมที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรมแต่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งอาสวธรรมและอาสวสัมปยุตตธรรม โดยอารัมมณปัจจัย มี ๓ นัย

อธิปติปัจจัย มีการกระทำให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น เหมือนกับอารัมมณปัจจัย อนันตรปัจจัย พึงกระทำว่า ที่เกิดก่อนๆ เหมือนกับอารัมมณปัจจัยนั่นเทียว สมนันตรปัจจัย สหชาตปัจจัย อัญญมัญญปัจจัยนิสสยปัจจัย เหมือนกับอารัมมณปัจจัยนั่นเทียว การจำแนก ไม่มี มี ๓ นัย พึงกระทำอุปนิสสยปัจจัยทั้งหมด

[๔๑๑] ธรรมที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรมแต่ไม่ใช่อาสวธรรม โดยกัมมปัจจัย มี ๓ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอาหารปัจจัย มี ๓ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอินทริยปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยฌานปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยมัคคปัจจัย มี ๙ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยสัมปยุตตปัจจัย มี ๙ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอัตถิปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยนัตถิปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยวิคตปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอวิคตปัจจัย มี ๙ นัย

[๔๑๒] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๔

ในอารัมมณปัจจัย มี " ๙

ในอธิปติปัจจัย มี " ๙

ในอนันตรปัจจัย มี " ๙

ในสมนันตรปัจจัย มี " ๙

ในสหชาตปัจจัย มีวาระ ๙

ในอัญญมัญญปัจจัย มี " ๙

ในนิสสยปัจจัย มี " ๙

ในอุปนิสสยปัจจัย มี " ๙

ในอาเสวนปัจจัย มี " ๙

ในกัมมปัจจัย มี " ๙

ในอาหารปัจจัย มี " ๓

ในอินทริยปัจจัย มี " ๓

ในฌานปัจจัย มี " ๓

ในมัคคปัจจัย มี " ๙

ในสัมปยุตตปัจจัย มี " ๙

ในอัตถิปัจจัย มี " ๙

ในนัตถิปัจจัย มี " ๙

ในวิคตปัจจัย มี " ๙

ในอวิคตปัจจัย มี " ๙

[๔๑๓] ธรรมที่เป็นทั้งอาสวธรรมและอาสวสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งอาสวธรรมและอาสวสัมปยุตตธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย

ธรรมที่เป็นทั้งอาสวธรรมและอาสวสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรมแต่ไม่ใช่อาสวธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย

ธรรมที่เป็นทั้งอาสวธรรมและอาสวสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งอาสวธรรมและอาสวสัมปยุตตธรรม และธรรมที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรมแต่ไม่ใช่อาสวธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย

ธรรมที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่อาสวธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย

ธรรมที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งอาสวธรรมและอาสวสัมปยุตตธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย

ธรรมที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งอาสวธรรมและอาสวสัมปยุตตธรรม และธรรมที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่อาสวธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย

ธรรมที่เป็นทั้งอาสวธรรมและอาสวสัมปยุตตธรรม และธรรมที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งอาสวธรรมและอาสวสัมปยุตตธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย

ธรรมที่เป็นทั้งอาสวธรรมและอาสวสัมปยุตตธรรม และธรรมที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่อาสวธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัยเป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย

ธรรมที่เป็นทั้งอาสวธรรมและอาสวสัมปยุตตธรรม และธรรมที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่อาสวธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งอาสวธรรมและอาสวสัมปยุตตธรรม และธรรมที่เป็นอาสวสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่อาสวธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย

[๔๑๔] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยทั้งปวง มีวาระ ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อวิคตปัจจัย มี " ๙

[๔๑๕] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย

กับเหตุปัจจัย มีวาระ ๔ ฯลฯ

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๔

[๔๑๖] ในอารัมมณปัจจัย

กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๙

ในอธิปติปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๙

พึงนับบทที่เป็นอนุโลม

ในอวิคตปัจจัย กับปัจจัยที่ไม่ใช่

เหตุปัจจัย มี " ๙

อาสวอาสวสัมปยุตตทุกะ จบ

อาสววิปปยุตตสาสวทุกะ

ปฏิจจวาร

[๔๑๗] ธรรมที่เป็นอาสววิปปยุตตสาสวธรรม อาศัยธรรมที่เป็นอาสววิปปยุตตสาสวธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นอาสววิปปยุตตสาสวธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุ อาศัยขันธ์ทั้งหลาย ขันธ์ทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ

ธรรมที่เป็นอาสววิปปยุตตอนาสวธรรม อาศัยธรรมที่เป็นอาสววิปปยุตตอนาสวธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย มี ๓ นัย

โลกิยทุกะ ในจูฬันตรทุกะ พิสดารฉันใด พึงให้พิสดารฉันนั้น ไม่มีแตกต่างกัน ฯลฯ

อาสววิปปยุตตสาสวทุกะ จบ

สัญโญชนทุกะ

ปฏิจจวาร

[๔๑๘] สัญโญชนธรรม อาศัยสัญโญชนธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ทิฏฐิสัญโญชน์ อวิชชาสัญโญชน์ อาศัยกามราคสัญโญชน์ สีลพตปรามาสสัญโญชน์ อวิชชาสัญโญชน์ อาศัยกามราคสัญโญชน์ มานสัญโญชน์ อวิชชาสัญโญชน์ อาศัยกามราคสัญโญชน์ อวิชชาสัญโญชน์ อาศัยกามราคสัญโญชน์ อิสสาสัญโญชน์ อวิชชาสัญโญชน์ อาศัยปฏิฆสัญโญชน์ มัจฉริยสัญโญชน์ อวิชชาสัญโญชน์ อาศัยปฏิฆสัญโญชน์ อวิชชาสัญโญชน์ อาศัยปฏิฆสัญโญชน์ ภวราคสัญโญชน์ อวิชชาสัญโญชน์ อาศัยมานสัญโญชน์ อวิชชาสัญโญชน์ อาศัยภวราคสัญโญชน์ อวิชชาสัญโญชน์ อาศัยวิจิกิจฉาสัญโญชน์

ธรรมที่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม อาศัยสัญโญชนธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย อาศัยสัญโญชนธรรมทั้งหลาย

สัญโญชนธรรม และธรรมที่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม อาศัยสัญโญชนธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ทิฏฐิสัญโญชน์ อวิชชาสัญโญชน์ สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยกามราคสัญโญชน์

พึงผูกจักรนัย

ธรรมที่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุ อาศัยขันธ์ทั้งหลาย ขันธ์ทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป กฏัตตารูปที่เป็นอุปาทารูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย

สัญโญชนธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ สัญโญชนธรรมทั้งหลาย อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม

สัญโญชนธรรม และธรรมที่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และสัญโญชนธรรมทั้งหลาย และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ

สัญโญชนธรรม อาศัยสัญโญชนธรรม และธรรมที่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ทิฏฐิสัญโญชน์ อวิชชาสัญโญชน์ อาศัยกามราคสัญโญชน์ และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย

พึงผูกจักรนัย

ธรรมที่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม อาศัยสัญโญชนธรรม และธรรมที่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม และสัญโญชนธรรมทั้งหลาย ขันธ์ ๒ ฯลฯ

สัญโญชนธรรม และธรรมที่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม อาศัยสัญโญชนธรรม และธรรมที่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ ทิฏฐิสัญโญชน์ อวิชชาสัญโญชน์ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม และกามราคสัญโญชน์

พึงผูกจักรนัย

ในอารัมมณปัจจัย รูปไม่มี

อธิปติปัจจัย เหมือนกับ เหตุปัจจัย วิจิกิจฉาสัญโญชน์ไม่มี

เพราะอนันตรปัจจัย เพราะอวิคตปัจจัย

[๔๑๙] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ	๙
ในอารัมมณปัจจัย	มี "	๙
ในอธิปติปัจจัย	มี "	๙
ในอนันตรปัจจัย	มี "	๙
ในปัจจัยทั้งปวง	มี "	๙
ในวิปากปัจจัย	มี "	๑
ในอาหารปัจจัย	มี "	๙
ในอวิคตปัจจัย	มี "	๙

[๔๒๐] สัญโญชนธรรม อาศัยสัญโญชนธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ อวิชชาสัญโญชน์ อาศัยวิจิกิจฉาสัญโญชน์

ธรรมที่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ ขันธ์ ๒ ฯลฯ ตลอดถึงอสัญญสัตว์

สัญโญชนธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ อวิชชาสัญโญชน์ อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ

สัญโญชนธรรม อาศัยสัญโญชนธรรม และธรรมที่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ อวิชชาสัญโญชน์ อาศัยวิจิกิจฉาสัญโญชน์ และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย ฯลฯ

เหมือนกับ อาสวโคจฉกะ

แม้ที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัยทั้งหมด ก็พึงยกขึ้น

[๔๒๑] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย มีวาระ ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย มี " ๓

[๔๒๒] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย
กับเหตุปัจจัย มีวาระ ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย
กับ ฯลฯ มี " ๙

พึงนับอย่างนี้ทั้งหมด

[๔๒๓] ในอารัมมณปัจจัย
กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๔

ในปัจจัยทั้งปวง กับ ฯลฯ มี " ๔

ในวิปากปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๑

ในอาหารปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๔

ในมัคคปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓

ในสัมปยุตตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๔

ในอวิคตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๔

สัญโญชนธรรม เกิดร่วมกับสัญโญชนธรรม ฯลฯ

ปัจจยวาร

[๔๒๔] สัญโญชนธรรม อาศัยสัญโญชนธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย มี ๓ นัย เหมือนกับ ปฏิจจวาร

ธรรมที่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุ อาศัยขันธ์ทั้งหลาย ขันธ์ทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป กฏัตตารูป ที่เป็นอุปาทารูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย ขันธ์ทั้งหลาย ที่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม อาศัยหทัยวัตถุ

สัญโญชนธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ สัญโญชนธรรมทั้งหลาย อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม

สัญโญชนธรรม และธรรมที่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ สัญโญชนธรรม และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ สัญโญชนธรรมทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย สัญโญชนธรรม และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ

สัญโญชนธรรม อาศัยสัญโญชนธรรม และธรรมที่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ทิฏฐิสัญโญชน์ อวิชชาสัญโญชน์ อาศัยกามราคสัญโญชน์ และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย ทิฏฐิสัญโญชน์ อวิชชาสัญโญชน์ อาศัยกามราคสัญโญชน์ และหทัยวัตถุ

พึงผูกจักรนัย

ธรรมที่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม อาศัยสัญโญชนธรรม และธรรมที่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม และสัญโญชนธรรมทั้งหลาย ขันธ์ ๒ ฯลฯ

พึงผูกจักรนัย

ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม อาศัยสัญโญชนธรรมทั้งหลาย และหทัยวัตถุ

สัญโญชนธรรม และธรรมที่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม อาศัยสัญโญชนธรรม และธรรมที่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ ทิฏฐิสัญโญชน์ อวิชชาสัญโญชน์ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม และกามราคสัญโญชน์ ขันธ์ ๒ ฯลฯ

พึงผูกจักรนัย

ทิฏฐิสัญโญชน์ อวิชชาสัญโญชน์ และสัมปยุตตขันธ์ อาศัยกามราคสัญโญชน์ และหทัยวัตถุ

พึงผูกจักรนัย

ฯลฯ

[๔๒๕] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๙

ในอารัมมณปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยทั้งปวง มี " ๙

ในวิปากปัจจัย มี " ๑

ในอวิคตปัจจัย มี " ๙

[๔๒๖] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๔

ในที่ใดๆ ได้ หทัยวัตถุ ในที่นั้น พึงกระทำให้มีหทัยวัตถุ เช่นเดียวกัน

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย มีวาระ ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย มี " ๓

การนับทั้งสองแม้นอกนี้ก็ดี นิสสยวารก็ดี พึงกระทำอย่างนี้

สังสัฏฐวาร

[๔๒๗] สัญโญชนธรรม คลุกเคล้ากับสัญโญชนธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ทิฏฐิสัญโญชน์ อวิชชาสัญโญชน์ คลุกเคล้ากับกามราคสัญโญชน์

พึงกระทำวาระ ๙ อย่างนี้ เฉพาะอรูปภูมิเท่านั้น

สังสัฏฐวารก็ดี สัมปยุตตวารก็ดี พึงกระทำอย่างนี้

ปัญหาวาร

[๔๒๘] สัญโญชนธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญโญชนธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นสัญโญชนธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตสัญโญชนธรรมทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย

สัญโญชนธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นสัญโญชนธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐาน-รูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย

สัญโญชนธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญโญชนธรรม และธรรมที่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นสัญโญชนธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ สัญโญชนธรรม และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย

ธรรมที่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏ-ฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

[๔๒๙] สัญโญชนธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญโญชนธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ เพราะปรารภสัญโญชนธรรมทั้งหลาย สัญโญชนธรรมทั้งหลาย เกิดขึ้น

พึงกระทำมูล

เพราะปรารภสัญโญชนธรรมทั้งหลาย ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม เกิดขึ้น

พึงกระทำมูล

เพราะปรารภสัญโญชนธรรมทั้งหลาย สัญโญชนธรรมและสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย เกิดขึ้น

ธรรมที่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม โดยอารัมมณ-ปัจจัย

คือ บุคคลให้ทาน ศีล ฯลฯ กระทำอุโบสถกรรม ฯลฯ แล้วพิจารณากุศลกรรมนั้น

บุคคลพิจารณากุศลกรรมทั้งหลายที่เคยสั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน

บุคคลออกจากฌานแล้ว พิจารณาฌาน

พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรคแล้ว พิจารณามรรค ผล ฯลฯ พิจารณานิพพาน

นิพพาน เป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก่โวทาน แก่มรรค แก่ผล แก่อาวัชชนะ

พระอริยะทั้งหลายพิจารณากิเลสที่ละแล้ว ที่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม กิเลสที่ข่มแล้ว ฯลฯ ในกาลก่อน ฯลฯ

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูปด้วยทิพพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพพโสตธาตุ

บุคคลรู้จิตของบุคคลผู้พร้อมเพรียงด้วยจิต ที่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม โดยเจโตปริยญาณ

อากาสานัญจายตนะ เป็นปัจจัยแก่วิญญาณัญจายตนะ อากิญจัญญายตนะ เป็นปัจจัยแก่เนวสัญญานาสัญญายตนะ รูปายตนะเป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ โผฏฐัพพายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ

ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม เป็นปัจจัยแก่อิทธิวิธญาณ แก่เจโตปริยญาณ แก่บุพเพนิวาสานุสสติญาณ แก่ยถากัมมุปคญาณ แก่อนาคตังสญาณ แก่อาวัชชนะ โดยอารัมมณ-ปัจจัย

ธรรมที่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญโญชนธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ

ในกาลก่อน ฯลฯ จากฌาน ฯลฯ

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่งซึ่ง ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม เพราะปรารภความยินดีนั้น ราคะ ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น

ธรรมที่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญโญชนธรรม และธรรมที่ไม่ใช่สัญโญชน-ธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ

ในกาลก่อน ฯลฯ จากฌาน ฯลฯ

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง ซึ่งขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม เพราะปรารภความยินดีนั้น สัญโญชนธรรม และขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสัญโญชนสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น

สัญโญชนธรรม และธรรมที่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญโญชนธรรม โดยอารัมมณปัจจัย มี ๓ นัย พึงกระทำว่า เพราะปรารภนั้นเทียว

[๔๓๐] สัญโญชนธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญโญชนธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ อารัมมณาธิปติ ได้แก่ กระทำสัญโญชนธรรมทั้งหลายให้หนักแน่น ฯลฯ มีการกระทำให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นทั้ง ๓ นัย

ธรรมที่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาธิปติ สหชาตาธิปติ

ที่เป็นอารัมมณาธิปติ ได้แก่ บุคคลให้ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ มี ๓ นัย

อารัมมณาธิปติ สหชาตาธิปติ แม้แห่งวาระทั้ง ๓ ก็ควรกระทำ พึงจำแนกทั้ง ๓ นัยอีก

สัญโญชนธรรม และธรรมที่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญโญชนธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ อารัมมณาธิปติ ได้แก่ กระทำสัญโญชนธรรม และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลายให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ฯลฯ มี ๓ นัย

[๔๓๑] สัญโญชนธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญโญชนธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ สัญโญชนธรรมทั้งหลาย ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่สัญโญชนธรรมทั้งหลาย ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย มี ๓ นัย

ธรรมที่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม ที่เกิดก่อน ๆ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม ที่เกิดหลังๆ ฯลฯ แก่ผลสมาบัติ โดยอนันตรปัจจัย

ธรรมที่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญโญชนธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่สัญโญชนธรรมทั้งหลาย ที่เกิดหลังๆ ฯลฯ แม้ทั้ง ๒ อย่าง ก็พึงกระทำอย่างที่กล่าวมาแล้ว

สัญโญชนธรรม และธรรมที่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญโญชนธรรม โดยอนันตรปัจจัย มี ๓ นัย

สัญโญชนธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญโญชนธรรม โดยสมนันตรปัจจัย มี ๙ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยสหชาตปัจจัย มี ๙ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอัญญมัญญปัจจัย มี ๙ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยนิสสยปัจจัย มี ๙ นัย

[๔๓๒] ฯลฯ เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ สัญโญชนธรรมทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่สัญโญชนธรรมทั้งหลาย โดยอุปนิสสยปัจจัย แม้ทั้ง ๓ อย่าง ก็เหมือนอย่างนี้

ธรรมที่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาแล้ว ให้ทาน ฯลฯ ยังสมาบัติให้เกิดขึ้น ก่อนมานะ ถือทิฏฐิ

บุคคลเข้าไปอาศัยศีล ฯลฯ ปัญญา ราคะ ฯลฯ ความปรารถนา ฯลฯ เสนาสนะแล้ว ให้ทาน ฯลฯ ทำลายสงฆ์

ศรัทธา ฯลฯ เสนาสนะ เป็นปัจจัยแก่ศรัทธา ฯลฯ แก่ผลสมาบัติ โดยอุปนิสสยปัจจัย

ธรรมที่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญโญชนธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาแล้ว ก่อมานะ ถือทิฏฐิ

บุคคลเข้าไปอาศัยศีล ฯลฯ เสนาสนะแล้ว ฆ่าสัตว์ ฯลฯ ทำลายสงฆ์

ศรัทธา ฯลฯ เสนาสนะ เป็นปัจจัยแก่ ราคะ ฯลฯ แก่ความปรารถนา โดยอุปนิสสยปัจจัย

ธรรมที่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญโญชนธรรม และธรรมที่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาแล้ว ก่อมานะ ถือทิฏฐิ

บุคคลเข้าไปอาศัย ศีล ฯลฯ เสนาสนะแล้ว ฆ่าสัตว์ ฯลฯ ทำลายสงฆ์

ศรัทธา ฯลฯ เสนาสนะ เป็นปัจจัยแก่สัญโญชนธรรม และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยอุปนิสสยปัจจัย

สัญโญชนธรรม และธรรมที่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญโญชนธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย มี ๓ นัย

[๔๓๓] ธรรมที่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูปด้วยทิพพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพพโสตธาตุ

รูปายตนะ เป็นปัจจัยแก่ จักขุวิญญาณ โผฏฐัพพายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ โดยอารัมมณปัจจัย

ที่เป็นวัตถุปุเรชาต ได้แก่ จักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ กายายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ หทัยวัตถุเป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย

ธรรมที่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญโญชนธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ จักขุ ฯลฯ บุคคลย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง ซึ่งหทัยวัตถุ เพราะปรารภความยินดีนั้น ราคะ ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น

ที่เป็นวัตถุปุเรชาต ได้แก่ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่สัญโญชนธรรมทั้งหลาย โดยปุเรชาตปัจจัย

ธรรมที่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญโญชนธรรม และธรรมที่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ จักขุ ฯลฯ บุคคลย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง ซึ่งหทัยวัตถุ เพราะปรารภความยินดีนั้น สัญโญชนธรรม และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย เกิดขึ้น

ที่เป็นวัตถุปุเรชาต ได้แก่ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่สัญโญชนธรรมและสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยปุเรชาตปัจจัย

[๔๓๔] สัญโญชนธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม โดยปัจฉาชาตปัจจัย มี ๑ นัย

ธรรมที่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม โดยปัจฉาชาตปัจจัย

สัญโญชนธรรม และธรรมที่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม โดยปัจฉาชาตปัจจัย

[๔๓๕] สัญโญชนธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญโญชนธรรม โดยอาเสวนปัจจัย มี ๙ นัย

[๔๓๖] ธรรมที่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม โดยกัมมปัจจัย มี ๓ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยวิปากปัจจัย มี ๑ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอาหารปัจจัย มี ๓ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอินทริยปัจจัย มี ๓ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยฌานปัจจัย มี ๓ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยมัคคปัจจัย มี ๙ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยสัมปยุตตปัจจัย มี ๙ นัย

[๔๓๗] สัญโญชนธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปัจฉาชาต

พึงจำแนก

ธรรมที่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต ปัจฉาชาต

พึงจำแนก

ธรรมที่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญโญชนธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ ปุเรชาตปัจจัย ได้แก่ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่สัญโญชนธรรมทั้งหลาย โดยวิปปยุตตปัจจัย

ธรรมที่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญโญชนธรรม และธรรมที่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ ปุเรชาต ได้แก่ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ สัญโญชนธรรม และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยวิปปยุตตปัจจัย

สัญโญชนธรรม และธรรมที่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปัจฉาชาต

พึงจำแนก

[๔๓๘] สัญโญชนธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญโญชนธรรม โดยอัตถิปัจจัย มี ๑ นัย เหมือนกับปฏิจจวาร

สัญโญชนธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปัจฉาชาต ฯลฯ

สัญโญชนธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญโญชนธรรม และธรรมที่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม โดยอัตถิปัจจัย เหมือนกับปฏิจจวาร

ธรรมที่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๕ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต ปัจฉาชาต อาหาร อินทรีย์ ฯลฯ

ธรรมที่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญโญชนธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตต-สัญโญชนธรรมทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย

ที่เป็นปุเรชาต ได้แก่ จักขุ ฯลฯ บุคคลย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง ซึ่งหทัยวัตถุ เพราะปรารภความยินดีนั้น ราคะ เกิดขึ้น โทมนัส เกิดขึ้น หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่สัญโญชนธรรมทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย

ธรรมที่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญโญชนธรรม และธรรมที่ไม่ใช่สัญโญชน-ธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ธรรมที่ไม่ใช่สัญโญชนธรรมทั้งหลาย ฯลฯ เหมือนกับ อาสวทุกะ

สัญโญชนธรรม และธรรมที่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญโญชนธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต เหมือนกับอาสวทุกะ

สัญโญชนธรรม และธรรมที่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่สัญโญชน-ธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๕ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต ปัจฉาชาต อาหาร อินทรีย์ พึงจำแนก เหมือนกับอาสวทุกะ

สัญโญชนธรรม และธรรมที่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญโญชนธรรม และธรรมที่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต พึงจำแนกเหมือนกับอาสวทุกะ

[๔๓๙] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๔

ในอารัมมณปัจจัย มี " ๙

ในอธิปติปัจจัย มี " ๙

ในอนันตรปัจจัย มี " ๙

ในสมนันตรปัจจัย มี " ๙

ในสหชาตปัจจัย มี " ๙

ในอัญญมัญญปัจจัย มี " ๙

ในนิสสยปัจจัย มี " ๙

ในอุปนิสสยปัจจัย มีวาระ ๙

ในปุเรชาตปัจจัย มี " ๓

ในปัจฉาชาตปัจจัย มี " ๓

ในอาเสวนปัจจัย มี " ๙

ในกัมมปัจจัย มี " ๓

ในวิปากปัจจัย มี " ๑

ในอาหารปัจจัย มี " ๓

ในอินทริยปัจจัย มี " ๓

ในฌานปัจจัย มี " ๓

ในมัคคปัจจัย มี " ๙

ในสัมปยุตตปัจจัย มี " ๙

ในวิปปยุตตปัจจัย มี " ๕

ในอัตถิปัจจัย มี " ๙

ในนัตถิปัจจัย มี " ๙

ในวิคตปัจจัย มี " ๙

ในอวิคตปัจจัย มี " ๙

[๔๔๐] สัญโญชนธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญโญชนธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย

สัญโญชนธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาตปัจจัย

สัญโญชนธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญโญชนธรรม และ ธรรมที่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย

ธรรมที่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม โดยอารัมมณ-ปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาตปัจจัย

เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยกัมมปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอาหารปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอินทริยปัจจัย

ธรรมที่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญโญชนธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาตปัจจัย

ธรรมที่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญโญชนธรรม และธรรมที่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาตปัจจัย

สัญโญชนธรรม และธรรมที่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญโญชนธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย

สัญโญชนธรรม และธรรมที่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาตปัจจัย

สัญโญชนธรรม และธรรมที่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญโญชนธรรม และธรรมที่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย

[๔๔๑] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยทั้งปวง มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อวิคตปัจจัย มี " ๙

[๔๔๒] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย

กับเหตุปัจจัย มีวาระ ๔ ฯลฯ

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย

กับ ฯลฯ มีวาระ ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย
กับ ฯลฯ มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย
กับ ฯลฯ มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย
กับ ฯลฯ มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย
กับ ฯลฯ มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย
กับ ฯลฯ มี " ๔

[๔๔๓] ในอารัมมณปัจจัย
กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๙
ในอธิปติปัจจัย
กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มี " ๙
พึงกระทำอนุโลมมาติกา
ในอวิคตปัจจัย
กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มี " ๙

สัญโญชนทุกะ จบ

สัญโญชนียทุกะ

ปฏิจจวาร

[๔๔๔] สัญโญชนียธรรม อาศัยสัญโญชนียธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นสัญโญชนียธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุ อาศัยขันธ์ทั้งหลาย ขันธ์ทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ

เหมือนกับโลกิยทุกะ ในจูฬันตรทุกะ ไม่มีแตกต่างกัน

สัญโญชนียทุกะ จบ

สัญโญชนสัมปยุตตทุกะ

ปฏิจจวาร

[๔๔๕] สัญโญชนสัมปยุตตธรรม อาศัยสัญโญชนสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุ-ปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นสัญโญชนสัมปยุตตธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ

สัญโญชนวิปปยุตตธรรม อาศัยสัญโญชนสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสัญโญชนสัมปยุตตธรรม

สัญโญชนสัมปยุตตธรรม และสัญโญชนวิปปยุตตธรรม อาศัยสัญโญชนสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นสัญโญชนสัมปยุตตธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ

สัญโญชนวิปปยุตตธรรม อาศัยสัญโญชนวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นสัญโญชนวิปปยุตตธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยโมหะ ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ ปฏิสนธิ

สัญโญชนสัมปยุตตธรรม อาศัยสัญโญชนวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย อาศัยโมหะ ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ

สัญโญชนสัมปยุตตธรรม และสัญโญชนวิปปยุตตธรรม อาศัยสัญโญชนวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย อาศัยโมหะ ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ

สัญญโญชนสัมปยุตตธรรม อาศัยสัญโญชนสัมปยุตตธรรมและสัญโญชนวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ และโมหะ ขันธ์ ๒ ฯลฯ

สัญโญชนวิปปยุตตธรรม อาศัยสัญโญชนสัมปยุตตธรรม และสัญโญชนวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสัญโญชนสัมปยุตตธรรม และมหาภูต-รูปทั้งหลาย จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ และโมหะ

สัญโญชนสัมปยุตตธรรม และสัญโญชนวิปปยุตตธรรม อาศัยสัญโญชนสัมปยุตตธรรม และสัญโญชนวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ และ โมหะ ขันธ์ ๒ ฯลฯ

[๔๔๖] สัญโญชนสัมปยุตตธรรม อาศัยสัญโญชนสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นสัญโญชนสัมปยุตตธรรม ฯลฯ ขันธ์ ๒

สัญโญชนวิปปยุตตธรรม อาศัยสัญโญชนสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ โมหะ ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ

สัญโญชนสัมปยุตตธรรม และสัญโญชนวิปปยุตตธรรม อาศัยสัญโญชนสัมปยุตต-ธรรม เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และ โมหะ อาศัยขันธ์ ๑ ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ ขันธ์ ๒ ฯลฯ

สัญโญชนวิปปยุตตธรรม อาศัยสัญโญชนวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นสัญโญชนวิปปยุตตธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ

สัญโญชนสัมปยุตตธรรม อาศัยสัญโญชนวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย อาศัยโมหะ ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ

สัญโญชนสัมปยุตตธรรม อาศัยสัญโญชนสัมปยุตตธรรม และสัญโญชนวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ และ โมหะ ขันธ์ ๒ ฯลฯ

[๔๔๗] สัญโญชนสัมปยุตตธรรม อาศัยสัญโญชนสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะอธิปติปัจจัย มี ๓ นัย

สัญโญชนวิปปยุตตธรรม อาศัยสัญโญชนวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะอธิปติปัจจัย มี ๑ นัย

สัญโญชนวิปปยุตตธรรม อาศัยสัญโญชนสัมปยุตตธรรม และสัญโญชนวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะอธิปติปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสัญโญชนสัมปยุตตธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย

ฯลฯ

[๔๔๘] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๙

ในอารัมมณปัจจัย มี " ๖

ในอธิปติปัจจัย มี " ๕

ในอนันตรปัจจัย มี " ๖

ในสมนันตรปัจจัย มี " ๖

ในสหชาตปัจจัย มี " ๙

ในอัญญมัญญปัจจัย มี " ๖

ในนิสสยปัจจัย มี " ๙

ในอุปนิสสยปัจจัย มี " ๖

ในปุเรชาตปัจจัย มี " ๖

ในอาเสวนปัจจัย มี " ๖

ในกัมมปัจจัย มี " ๙

ในวิปากปัจจัย มี " ๑

ในอาหารปัจจัย มี " ๙

ในอินทริยปัจจัย มี " ๙

ในฌานปัจจัย มี " ๙

ในมัคคปัจจัย มี " ๙

ในสัมปยุตตปัจจัย มี " ๖

ในวิปปยุตตปัจจัย มีวาระ ๙

ในอัตถิปัจจัย มี " ๙

ในนัตถิปัจจัย มี " ๖

ในวิคตปัจจัย มี " ๖

ในอวิคตปัจจัย มี " ๙

[๔๔๙] สัญโญชนสัมปยุตตธรรม อาศัยสัญโญชนสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ โมหะ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา

สัญโญชนวิปปยุตตธรรม อาศัยสัญโญชนสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ โมหะ ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ

สัญโญชนวิปปยุตตธรรม อาศัยสัญโญชนวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นสัญโญชนวิปปยุตตธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ ฯลฯ ตลอดถึงอสัญญสัตว์

[๔๕๐] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย มี " ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย มีวาระ ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย มี " ๓

[๔๕๑] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย

กับเหตุปัจจัย มีวาระ ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย

กับ ฯลฯ มีวาระ ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

[๔๕๒] ในอารัมมณปัจจัย

กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๓

ในวิปากปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๑

ในอาหารปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓

ในมัคคปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๒

ในอวิคตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓

แม้สหชาตวาร ก็เหมือนกับ ปฏิจจวาร

ปัจจยวาร

[๔๕๓] สัญโญชนสัมปยุตตธรรม อาศัยสัญโญชนสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย มี ๓ นัย เหมือนกับปฏิจจวาร

สัญโญชนวิปปยุตตธรรม อาศัยสัญโญชนวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ตลอดถึงปฏิสนธิ มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสัญโญชนวิปปยุตตธรรม อาศัยหทัยวัตถุ โมหะที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ อาศัยหทัยวัตถุ

สัญโญชนสัมปยุตตธรรม อาศัยสัญโญชนวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสัญโญชนสัมปยุตตธรรม อาศัยหทัยวัตถุ สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย อาศัยโมหะ ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ

สัญโญชนสัมปยุตตธรรม และสัญโญชนวิปปยุตตธรรม อาศัยสัญโญชนวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสัญโญชนสัมปยุตตธรรม อาศัยหทัยวัตถุ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยโมหะ ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ

สัญโญชนสัมปยุตตธรรม อาศัยสัญโญชนสัมปยุตตธรรม และสัญโญชนวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นสัญโญชนสัมปยุตตธรรม และหทัยวัตถุ ขันธ์ ๒ ฯลฯ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ และ โมหะ ขันธ์ ๒ ฯลฯ

สัญโญชนวิปปยุตตธรรม อาศัยสัญโญชนสัมปยุตตธรรม และสัญโญชนวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสัญโญชนสัมปยุตตธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ และ โมหะ

สัญโญชนสัมปยุตตธรรม และสัญโญชนวิปปยุตตธรรม อาศัยสัญโญชนสัมปยุตตธรรม และสัญโญชนวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นสัญโญชนสัมปยุตตธรรม และหทัยวัตถุ ขันธ์ ๒ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสัญโญชนสัมปยุตตธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ และ โมหะ ขันธ์ ๒ ฯลฯ

[๔๕๔] สัญโญชนสัมปยุตตธรรม อาศัยสัญโญชนสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย มี ๓ นัย เหมือนกับปฏิจจวาร

สัญโญชนวิปปยุตตธรรม อาศัยสัญโญชนวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ ตลอดถึงปฏิสนธิ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสัญโญชนวิปปยุตตธรรม อาศัยหทัยวัตถุ จักขุวิญญาณ อาศัยจักขายตนะ กายวิญญาณ อาศัยกายายตนะ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสัญโญชน-วิปปยุตตธรรม อาศัยหทัยวัตถุ โมหะ ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ อาศัยหทัยวัตถุ

สัญโญชนสัมปยุตตธรรม อาศัยสัญโญชนวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่สัญโญชนสัมปยุตตธรรม อาศัยหทัยวัตถุ สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย อาศัยโมหะ ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ

สัญโญชนสัมปยุตตธรรม และสัญโญชนวิปปยุตตธรรม อาศัยสัญโญชนวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ และ โมหะ อาศัยหทัยวัตถุ

สัญโญชนสัมปยุตตธรรม อาศัยสัญโญชนสัมปยุตตธรรม และสัญโญชนวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นสัญโญชนสัมปยุตตธรรม และหทัยวัตถุ ขันธ์ ๒ ฯลฯ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ และ โมหะ ขันธ์ ๒ ฯลฯ

สัญโญชนวิปปยุตตธรรม อาศัยสัญโญชนสัมปยุตตธรรม และสัญโญชนวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ โมหะ ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ และหทัยวัตถุ

สัญโญชนสัมปยุตตธรรม และสัญโญชนวิปปยุตตธรรม อาศัยสัญโญชนสัมปยุตตธรรม และสัญโญชนวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และ โมหะ อาศัยขันธ์ ๑ ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ และหทัยวัตถุ ขันธ์ ๒ ฯลฯ

[๔๕๕] สัญโญชนสัมปยุตตธรรม อาศัยสัญโญชนสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะอธิปติปัจจัย

ฯลฯ เพราะอวิคตปัจจัย

[๔๕๖] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ	๙
ในอารัมมณปัจจัย	มี "	๙
ในอธิปติปัจจัย	มี "	๙
ในปัจจัยทั้งปวง	มี "	๙
ในวิปากปัจจัย	มี "	๑
ในอาหารปัจจัย	มี "	๙
ในอวิคตปัจจัย	มี "	๙

[๔๕๗] สัญโญชนสัมปยุตตธรรม อาศัยสัญโญชนสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ โมหะ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา

สัญโญชนวิปปยุตตธรรม อาศัยสัญโญชนสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ โมหะ ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ

สัญโญชนวิปปยุตตธรรม อาศัยสัญโญชนวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นสัญโญชนวิปปยุตตธรรม ซึ่งเป็นอเหตุทุกะ ฯลฯ ตลอดถึงอสัญญสัตว์ จักขุวิญญาณ อาศัยจักขายตนะ กายวิญญาณ อาศัยกายายตนะ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสัญโญชนวิปปยุตตธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ และโมหะ ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ อาศัยหทัยวัตถุ

สัญโญชนสัมปยุตตธรรม อาศัยสัญโญชนวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ โมหะ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา อาศัยหทัยวัตถุ

สัญโญชนสัมปยุตตธรรม อาศัยสัญโญชนสัมปยุตตธรรม และสัญโญชนวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ โมหะ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา และหทัยวัตถุ

สัญโญชนวิปปยุตตธรรม อาศัยสัญโญชนสัมปยุตตธรรม และสัญโญชนวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ โมหะ ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ และหทัยวัตถุ

ฯลฯ

[๔๕๘] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย	มีวาระ ๖
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย	มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย	มี " ๗
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย	มีวาระ ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย	มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย	มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย	มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย	มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย มี " ๓

[๔๕๙] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย

กับเหตุปัจจัย มีวาระ ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๙

พึงกระทำอย่างนี้

[๔๖๐] ในอารัมมณปัจจัย

กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๖

ในปัจจัยทั้งปวง กับ ฯลฯ มี " ๖

ในวิปากปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๑

ในอาหารปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๖

ในมัคคปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๖

ในอวิคตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๖

แม้นิสสยวาร ก็เหมือนกับ ปัจจยวาร

สังสัฏฐวาร

[๔๖๑] สัญโญชนสัมปยุตตธรรม คลุกเคล้ากับสัญโญชนสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ คลุกเคล้ากับขันธ์ ๑ ที่เป็นสัญโญชนสัมปยุตตธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ

สัญโญชนวิปปยุตตธรรม คลุกเคล้ากับสัญโญชนวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ คลุกเคล้ากับขันธ์ ๑ ที่เป็นสัญโญชนวิปปยุตตธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ ใน ปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

สัญโญชนสัมปยุตตธรรม คลุกเคล้ากับสัญโญชนวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย คลุกเคล้ากับโมหะ ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ

สัญโญชนสัมปยุตตธรรม คลุกเคล้ากับสัญโญชนสัมปยุตตธรรม และสัญโญชนวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ คลุกเคล้ากับขันธ์ ๑ ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ และโมหะ ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ฯลฯ

[๔๖๒] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๔

ในอารัมมณปัจจัย มี " ๖

ในอธิปติปัจจัย มี " ๒

ในอนันตรปัจจัย มี " ๖

ในสมนันตรปัจจัย มี " ๖

ในอวิคตปัจจัย มี " ๖

[๔๖๓] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย มี " ๖

การนับทั้งสองนอกนี้ก็ดี สัมปยุตตวารก็ดี พึงกระทำอย่างนี้

ปัญหาวาร

[๔๖๔] สัญโญชนสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญโญชนสัมปยุตตธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นสัญโญชนสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย

สัญโญชนสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญโญชนวิปปยุตตธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นสัญโญชนสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย

สัญโญชนสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญโญชนสัมปยุตตธรรม และสัญโญชน-วิปปยุตตธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นสัญโญชนสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสัญโญชนสัมปยุตตธรรม และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย

สัญโญชนวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญโญชนวิปปยุตตธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นสัญโญชนวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย โมหะที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐาน-รูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย ปฏิสนธิ

สัญโญชนวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญโญชนสัมปยุตตธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ โมหะ ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย

สัญโญชนวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญโญชนสัมปยุตตธรรม และสัญโญชน-วิปปยุตตธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ โมหะ ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย

[๔๖๕] สัญโญชนสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญโญชนสัมปยุตตธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ เพราะปรารภขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสัญโญชนสัมปยุตตธรรม ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสัญโญชนสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น

พึงกระทำมูล

เพราะปรารภขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสัญโญชนสัมปยุตตธรรม ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสัญโญชนวิปปยุตตธรรม และโมหะ เกิดขึ้น

พึงกระทำมูล

เพราะปรารภขันธ์ทั้งหลาย ที่เป็นสัญโญชนสัมปยุตตธรรม ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ และโมหะ เกิดขึ้น

สัญโญชนวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญโญชนวิปปยุตตธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ บุคคลให้ทาน ศีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ แล้วพิจารณาซึ่งกุศลกรรมนั้น

บุคคลพิจารณากุศลกรรมทั้งหลายที่เคยสั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน

บุคคลออกจากฌานแล้ว พิจารณาฌาน

พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรคแล้ว พิจารณามรรค พิจารณาผล พิจารณานิพพาน

นิพพาน เป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก่โวทาน แก่มรรค แก่ผล แก่อาวัชชนะ โดยอารัมมณปัจจัย

พระอริยะทั้งหลายพิจารณากิเลสที่ละแล้ว ที่เป็นสัญโญชนวิปปยุตตธรรม พิจารณากิเลสที่ข่มแล้ว รู้ซึ่งกิเลสทั้งหลายที่เคยเกิดขึ้นแล้วในกาลก่อน

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลพิจารณาเห็นขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสัญโญชนวิปปยุตตธรรม และโมหะ โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ

บุคคลเห็นรูปด้วยทิพพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพพโสตธาตุ

บุคคลรู้จิตของบุคคลผู้พร้อมเพรียงด้วยจิต ที่เป็นสัญโญชนวิปปยุตตธรรม โดยเจโตปริยญาณ

อากาสานัญจายตนะ เป็นปัจจัยแก่วิญญาณัญจายตนะ รูปายตนะ ฯลฯ โผฏฐัพพายตนะ ฯลฯ

ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสัญโญชนวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อิทธิวิธญาณ แก่เจโตปริยญาณ แก่ปุพเพนิวาสานุสสติญาณ แก่ยถากัมมุปคญาณ แก่อนาคตังสญาณ แก่อาวัชชนะ โดยอารัมมณปัจจัย

สัญโญชนวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญโญชนสัมปยุตตธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ บุคคลให้ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ

กุศลกรรมทั้งหลายที่เคยสั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน ฯลฯ

ออกจากฌาน ฌาน ฯลฯ

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง ซึ่งขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสัญโญชนวิปปยุตตธรรม และโมหะ เพราะปรารภความยินดีนั้น ราคะ ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น

สัญโญชนวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญโญชนสัมปยุตตธรรม และสัญโญชนวิปปยุตตธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ เพราะปรารภขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสัญโญชนวิปปยุตตธรรม และโมหะ ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ และ โมหะ เกิดขึ้น

สัญโญชนสัมปยุตตธรรม และสัญโญชนวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญโญชนสัมปยุตตธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ เพราะปรารภขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ และโมหะ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสัญโญชนสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น

พึงกระทำมูล

เพราะปรารภขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ และโมหะ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสัญโญชนวิปปยุตตธรรม และโมหะ เกิดขึ้น

พึงกระทำมูล

เพราะปรารภขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ และโมหะ ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ และโมหะ เกิดขึ้น

[๔๖๖] สัญโญชนสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญโญชนสัมปยุตตธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาธิปติ สหชาตาธิปติ

ที่เป็นอารัมมณาธิปติ ได้แก่ ราคะ ฯลฯ ทิฏฐิ ฯลฯ กระทำให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะกระทำความยินดีนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ราคะ เกิดขึ้น ทิฏฐิ เกิดขึ้น

ที่เป็นสหชาตาธิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นสัญโญชนสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย

สัญโญชนสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญโญชนวิปปยุตตธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ สหชาตาธิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นสัญโญชนสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย

สัญโญชนสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญโญชนสัมปยุตตธรรม และสัญโญชน-วิปปยุตตธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ สหชาตาธิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นสัญโญชนสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย

สัญโญชนวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญโญชนวิปปยุตตธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาธิปติ สหชาตาธิปติ

ที่เป็นอารัมมณาธิปติ ได้แก่ บุคคลให้ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ แล้วกระทำกุศลกรรมนั้นให้หนักแน่นแล้ว พิจารณา

กุศลกรรมทั้งหลายที่เคยสั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน ฯลฯ

ออกจากฌาน ฯลฯ

พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรค ฯลฯ ผล ฯลฯ นิพพาน ฯลฯ

นิพพาน เป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก่โวทาน แก่มรรค แก่ผล โดยอธิปติปัจจัย

ที่เป็นสหชาตาธิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นสัญโญชนวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย

สัญโญชนวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญโญชนสัมปยุตตธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ อารัมมณาธิปติ ได้แก่ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ บุคคลกระทำอุโบสถกรรม แล้วกระทำกุศลกรรมนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะกระทำความยินดีนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ราคะ เกิดขึ้น ทิฏฐิ เกิดขึ้น

กุศลกรรมทั้งหลายที่เคยสั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน ฯลฯ

จากฌาน ฯลฯ

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลกระทำขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสัญโญชนวิปปยุตตธรรม ให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว ย่อมยินดี เพราะกระทำความยินดีนั้นให้เป็นอารมณ์อย่าง หนักแน่น ราคะ เกิดขึ้น ทิฏฐิ เกิดขึ้น

[๔๖๗] สัญโญชนสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญโญชนสัมปยุตตธรรม โดยอนันตร-ปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสัญโญชนสัมปยุตตธรรม ที่เกิดก่อน ๆ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ ทั้งหลายที่เป็นสัญโญชนสัมปยุตตธรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย

สัญโญชนสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญโญชนวิปปยุตตธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่โมหะ ที่สหรคต ด้วยอุทธัจจะ ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสัญโญชนสัมปยุตตธรรม เป็น ปัจจัยแก่วุฏฐานะ โดยอนันตรปัจจัย

สัญโญชนสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญโญชนสัมปยุตตธรรม และสัญโญชน-วิปปยุตตธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่ สหรคตด้วยอุทธัจจะ ที่เกิดหลังๆ และโมหะ โดยอนันตรปัจจัย

สัญโญชนวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญโญชนวิปปยุตตธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ โมหะ ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ โมหะ ที่สหรคต ด้วยอุทธัจจะ ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสัญโญชนวิปปยุตตธรรม ที่ เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ ฯลฯ ที่เกิดหลังๆ ฯลฯ แก่ผลสมาบัติ โดยอนันตรปัจจัย

สัญโญชนวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญโญชนสัมปยุตตธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ โมหะ ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคต ด้วยอุทธัจจะ ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย อาวัชชนะ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็น สัญโญชนสัมปยุตตธรรม โดยอนันตรปัจจัย

สัญโญชนวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญโญชนสัมปยุตตธรรม และสัญโญชน-วิปปยุตตธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ โมหะ ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ ที่เกิดหลังๆ และโมหะ โดยอนันตรปัจจัย อาวัชชนะ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ และโมหะ โดยอนันตรปัจจัย

สัญโญชนสัมปยุตตธรรม และสัญโญชนวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญโญชนสัมปยุตตธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ ที่เกิดก่อนๆ และโมหะ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย

สัญโญชนสัมปยุตตธรรม และสัญโญชนวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญโญชนวิปปยุตตธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ ที่เกิดก่อนๆ และโมหะ เป็นปัจจัยแก่โมหะ ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ และโมหะเป็นปัจจัยแก่วุฏฐานะ โดยอนันตรปัจจัย

สัญโญชนสัมปยุตตธรรม และสัญโญชนวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญโญชนสัมปยุตตธรรม และสัญโญชนวิปปยุตตธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ ที่เกิดก่อนๆ และโมหะ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ ที่เกิดหลังๆ และโมหะ โดยอนันตรปัจจัย

สัญโญชนสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญโญชนสัมปยุตตธรรม โดยสมนันตรปัจจัย มี ๙ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยสหชาตปัจจัย มี ๙ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอัญญมัญญปัจจัย มี ๖ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยนิสสยปัจจัย มี ๙ นัย

[๔๖๘] สัญโญชนสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญโญชนสัมปยุตตธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสัญโญชนสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสัญโญชนสัมปยุตตธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

สัญโญชนสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญโญชนวิปปยุตตธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสัญโญชนสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสัญโญชนวิปปยุตตธรรม และโมหะ โดยอุปนิสสยปัจจัย

สัญโญชนสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญโญชนสัมปยุตตธรรม และสัญโญชน-วิปปยุตตธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสัญโญชนสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ และโมหะ โดยอุปนิสสยปัจจัย

สัญโญชนวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญโญชนวิปปยุตตธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาแล้ว ให้ทาน ฯลฯ ยังสมาบัติให้เกิดขึ้น

บุคคลเข้าไปอาศัยศีล ฯลฯ ปัญญา สุขทางกาย ทุกข์ทางกาย เสนาสนะ ฯลฯ โมหะแล้ว ให้ทาน ฯลฯ ยังสมาบัติให้เกิดขึ้น

ศรัทธา ฯลฯ เสนาสนะ และโมหะ เป็นปัจจัยแก่ศรัทธา ฯลฯ แก่ผลสมาบัติ โดยอุปนิสสยปัจจัย

สัญโญชนวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญโญชนสัมปยุตตธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาแล้ว ก่อมานะ ถือทิฏฐิ

บุคคลเข้าไปอาศัยศีล ฯลฯ ปัญญา สุขทางกาย ฯลฯ เสนาสนะ ฯลฯ โมหะแล้วฆ่าสัตว์ ฯลฯ ทำลายสงฆ์

ศรัทธา ฯลฯ เสนาสนะ และโมหะ เป็นปัจจัยแก่ ราคะ ฯลฯ แก่ความปรารถนา โดยอุปนิสสยปัจจัย

สัญโญชนวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญโญชนสัมปยุตตธรรม และสัญโญชน-วิปปยุตตธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ ศรัทธา ฯลฯ ปัญญา สุขทางกาย ฯลฯ เสนาสนะ และโมหะ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยอุทธัจจะและโมหะ โดยอุปนิสสยปัจจัย

สัญโญชนสัมปยุตตธรรม และสัญโญชนวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญโญชน-สัมปยุตตธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยอุทธัจจะและโมหะ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสัญโญชนสัมปยุตตธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

สัญโญชนสัมปยุตตธรรม และสัญโญชนวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญโญชน-วิปปยุตตธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยอุทธัจจะและโมหะ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสัญโญชนวิปปยุตตธรรม และโมหะ โดยอุปนิสสยปัจจัย

สัญโญชนสัมปยุตตธรรม และสัญโญชนวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญโญชน-สัมปยุตตธรรม และสัญโญชนวิปปยุตตธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยอุทธัจจะและโมหะ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ และโมหะ โดยอุปนิสสยปัจจัย

[๔๖๙] สัญโญชนวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญโญชนวิปปยุตตธรรม โดยปุเรชาต-ปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ

บุคคลเห็นรูปด้วยทิพพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพพโสตธาตุ

รูปายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ โผฏฐัพพายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ

ที่เป็นวัตถุปุเรชาต ได้แก่ จักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ กายายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสัญโญชนวิปปยุตตธรรม และโมหะ โดยปุเรชาตปัจจัย

สัญโญชนวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญโญชนสัมปยุตตธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ จักขุ ฯลฯ บุคคลย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง ซึ่งหทัยวัตถุ เพราะปรารภความยินดีนั้น ราคะ ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น

ที่เป็นวัตถุปุเรชาต ได้แก่ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสัญโญชนสัมปยุตตธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย

สัญโญชนวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญโญชนสัมปยุตตธรรม และสัญโญชนวิปปยุตตธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ จักขุ ฯลฯ เพราะปรารภหทัยวัตถุ ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ และโมหะ เกิดขึ้น หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ และโมหะ โดยปุเรชาตปัจจัย

[๔๗๐] สัญโญชนสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญโญชนวิปปยุตตธรรม โดยปัจฉาชาตปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสัญโญชนสัมปยุตตธรรม ที่เกิดภายหลัง เป็นปัจจัยแก่กายนี้ ที่เกิดก่อน โดยปัจฉาชาตปัจจัย

สัญโญชนวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญโญชนวิปปยุตตธรรม โดยปัจฉาชาตปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสัญโญชนวิปปยุตตธรรม ที่เกิดภายหลัง และโมหะ เป็นปัจจัยแก่กายนี้ ที่เกิดก่อน โดยปัจฉาชาตปัจจัย

สัญโญชนสัมปยุตตธรรม และสัญโญชนวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญโญชนวิปปยุตตธรรม โดยปัจฉาชาตปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ ที่เกิดภายหลังและโมหะ เป็นปัจจัยแก่กายนี้ ที่เกิดก่อน โดยปัจฉาชาตปัจจัย

[๔๗๑] สัญโญชนสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญโญชนสัมปยุตตธรรม โดยอาเสวนปัจจัย มี ๙ นัย อาวัชชนะก็ดี วุฏฐานะก็ดี ไม่มี

[๔๗๒] สัญโญชนสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญโญชนสัมปยุตตธรรม โดยกัมมปัจจัย

คือ เจตนาที่เป็นสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสัญโญชนสัมปยุตตธรรม โดยกัมมปัจจัย

สัญโญชนสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญโญชนวิปปยุตตธรรม โดยกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่างคือ สหชาต นานาขณิก

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ เจตนาที่เป็นสัญโญชนสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย เจตนาที่สหรคตด้วยอุทธัจจะเป็นปัจจัยแก่โมหะ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย

ที่เป็นนานาขณิก ได้แก่ เจตนาที่เป็นสัญโญชนสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่วิบากขันธ์ และกฏัตตารูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย

สัญโญชนสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญโญชนสัมปยุตตธรรม และสัญโญชนวิปปยุตตธรรม โดยกัมมปัจจัย

คือ เจตนาที่เป็นสัญโญชนสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย เจตนาที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลายและโมหะ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย

สัญโญชนวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญโญชนวิปปยุตตธรรม โดยกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต นานาขณิก

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ เจตนาที่เป็นสัญโญชนวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย ในปฏิสนธิขณะ

ที่เป็นนานาขณิก ได้แก่ เจตนาที่เป็นสัญโญชนวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่วิบากขันธ์ และกฏัตตารูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย

[๔๗๓] สัญโญชนวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญโญชนวิปปยุตตธรรม โดยวิปากปัจจัย มี ๑ นัย

[๔๗๔] สัญโญชนสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญโญชนสัมปยุตตธรรม โดยอาหารปัจจัย มี ๔ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอินทริยปัจจัย มี ๔ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยฌานปัจจัย มี ๔ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยมัคคปัจจัย มี ๔ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยสัมปยุตตปัจจัย มี ๖ นัย

[๔๗๕] สัญโญชนสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ สัญโญชนวิปปยุตตธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปัจฉาชาต ฯลฯ

สัญโญชนวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญโญชนวิปปยุตตธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต ปัจฉาชาต ฯลฯ

สัญโญชนวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญโญชนสัมปยุตตธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ ปุเรชาต ได้แก่หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลาย ที่เป็นสัญโญชนสัมปยุตตธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย

สัญโญชนวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญโญชนสัมปยุตตธรรม และสัญโญชน-วิปปยุตตธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ ปุเรชาต ได้แก่ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลาย ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ และโมหะ โดยวิปปยุตตปัจจัย

สัญโญชนสัมปยุตตธรรม และสัญโญชนวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญโญชน-วิปปยุตตธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปัจฉาชาต ฯลฯ

[๔๗๖] สัญโญชนสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญโญชนสัมปยุตตธรรม โดยอัตถิปัจจัย มี ๑ นัย เหมือนกับปฏิจจวาร

สัญโญชนสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญโญชนวิปปยุตตธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปัจฉาชาต

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสัญโญชนสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ เป็นปัจจัยแก่โมหะและจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสัญโญชนสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่กายนี้ ที่เกิดก่อน โดยอัตถิปัจจัย

สัญโญชนสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญโญชนสัมปยุตตธรรม และสัญโญชน-วิปปยุตตธรรม โดยอัตถิปัจจัย

คือ ขันธ์ ๑ ที่เป็นสัญโญชนสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย ขันธ์ ๒ ฯลฯ ขันธ์ ๑ ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ ๓ โมหะและจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย ขันธ์ ๒ ฯลฯ

สัญโญชนวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญโญชนวิปปยุตตธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๕ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต ปัจฉาชาต อาหาร อินทรีย์ ฯลฯ พึงให้พิสดาร

สัญโญชนวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญโญชนสัมปยุตตธรรม โดยอัตถิปัจจัย มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ โมหะ ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย

ที่เป็นปุเรชาต ได้แก่ จักขุ ฯลฯ บุคคลย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง ซึ่งหทัยวัตถุ เพราะปรารภความยินดีนั้น ราคะ ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลาย ที่เป็นสัญโญชนสัมปยุตตธรรม โดยอัตถิปัจจัย

สัญโญชนวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญโญชนสัมปยุตตธรรม และสัญโญชน-วิปปยุตตธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาตปุเรชาต

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ โมหะ ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะเป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย

ที่เป็นปุเรชาต ได้แก่ จักขุ ฯลฯ เพราะปรารภหทัยวัตถุ ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ และโมหะ เกิดขึ้น หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ และโมหะ โดยอัตถิปัจจัย

สัญโญชนสัมปยุตตธรรม และสัญโญชนวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญโญชน-สัมปยุตตธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ขันธ์ ๑ ที่เป็นสัญโญชนสัมปยุตตธรรม และหทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ ๓ โดยอัตถิปัจจัย ขันธ์ ๒ ฯลฯ ขันธ์ ๑ ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ และโมหะเป็นปัจจัยแก่ขันธ์ ๓ โดยอัตถิปัจจัย ขันธ์ ๒ ฯลฯ

สัญโญชนสัมปยุตตธรรม และสัญโญชนวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญโญชนวิปปยุตตธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๕ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต ปัจฉาชาต อาหาร อินทรีย์

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสัญโญชนสัมปยุตตธรรมโมหะ และมหาภูตรูปทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยอุทธัจจะและโมหะ เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ และหทัยวัตถุเป็นปัจจัยแก่โมหะ โดยอัตถิปัจจัย

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยอุทธัจจะและโมหะ เป็นปัจจัยแก่กายนี้ ที่เกิดก่อน โดยอัตถิปัจจัย

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสัญโญชนสัมปยุตตธรรม และกวฬิงการาหารเป็นปัจจัยแก่กายนี้ โดยอัตถิปัจจัย

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสัญโญชนสัมปยุตตธรรม และรูปชีวิตินทรีย์เป็นปัจจัยแก่กฏัตตารูปทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย

สัญโญชนสัมปยุตตธรรม และสัญโญชนวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญโญชนสัมปยุตตธรรม และสัญโญชนวิปปยุตตธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ขันธ์ ๑ ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะและโมหะ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ขันธ์ ๑ ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะและหทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ ๓ และโมหะ โดยอัตถิปัจจัย ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยนัตถิปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยวิคตปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอวิคตปัจจัย

[๔๗๗] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๖

ในอารัมมณปัจจัย มี " ๙

ในอธิปติปัจจัย มี " ๕

ในอนันตรปัจจัย มี " ๙

ในสมนันตรปัจจัย มี " ๙

ในสหชาตปัจจัย มี " ๙

ในอัญญมัญญปัจจัย มี " ๖

ในนิสสยปัจจัย มี " ๙

ในอุปนิสสยปัจจัย มี " ๙

ในปุเรชาตปัจจัย มี " ๓

ในปัจฉาชาตปัจจัย มี " ๓

ในอาเสวนปัจจัย มี " ๙

ในกัมมปัจจัย มี " ๔

ในวิปากปัจจัย มี " ๑

ในอาหารปัจจัย มี " ๔

ในอินทริยปัจจัย มีวาระ ๔

ในฌานปัจจัย มี " ๔

ในมัคคปัจจัย มี " ๔

ในสัมปยุตตปัจจัย มี " ๖

ในวิปปยุตตปัจจัย มี " ๕

ในอัตถิปัจจัย มี " ๙

ในนัตถิปัจจัย มี " ๙

วิคตปัจจัย มี " ๙

ในอวิคตปัจจัย มี " ๙

[๔๗๘] สัญโญชนสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญโญชนสัมปยุตตธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย

สัญโญชนสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญโญชนวิปปยุตตธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยกัมมปัจจัย

สัญโญชนสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญโญชนสัมปยุตตธรรม และสัญโญชนวิปปยุตตธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย

สัญโญชนวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญโญชนวิปปยุตตธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยกัมมปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอาหารปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอินทริยปัจจัย

สัญโญชนวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญโญชนสัมปยุตตธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาตปัจจัย

สัญโญชนวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญโญชนสัมปยุตตธรรม และสัญโญชนวิปปยุตตธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาตปัจจัย

สัญโญชนสัมปยุตตธรรม และสัญโญชนวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญโญชนสัมปยุตตธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย

สัญโญชนสัมปยุตตธรรม และสัญโญชนวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญโญชนวิปปยุตตธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาตปัจจัย

สัญโญชนสัมปยุตตธรรม และสัญโญชนวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัญโญชนสัมปยุตตธรรม และสัญโญชนวิปปยุตตธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย

[๔๗๙] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย มี " ๙
ในปัจจัยทั้งปวง มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อวิคตปัจจัย มี " ๙

[๔๘๐] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย

กับเหตุปัจจัย มีวาระ ๖ ฯลฯ

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๖ ฯลฯ

ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย

กับ ฯลฯ มีวาระ ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๖

[๔๘๑] ในอารัมมณปัจจัย

กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๙

ในอธิปติปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๕

พึงนับบทที่เป็นอนุโลม

ในอวิคตปัจจัย กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๙

สัญโญชนสัมปยุตตทุกะ จบ

สัญโญชนสัญโญชนิยทุกะ

ปฏิจจวาร

[๔๘๒] ธรรมที่เป็นทั้งสัญโญชนธรรม และสัญโญชนิยธรรม อาศัยธรรมที่เป็นทั้งสัญโญชนธรรมและสัญโญชนิยธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ทิฏฐิสัญโญชน์ อวิชชาสัญโญชน์ อาศัยกามราคสัญโญชน์

พึงผูกจักรนัย

ธรรมที่เป็นสัญโญชนิยธรรมแต่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม อาศัยธรรมที่เป็นสัญโญชนธรรมและสัญโญชนิยธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยสัญโญชนธรรมทั้งหลาย

ธรรมที่เป็นทั้งสัญโญชนธรรมและสัญโญชนิยธรรม และธรรมที่เป็นสัญโญชนิยธรรมแต่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม อาศัยธรรมที่เป็นทั้งสัญโญชนธรรมและสัญโญชนิยธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ทิฏฐิสัญโญชน์ อวิชชาสัญโญชน์ สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยกามราคสัญโญชน์

พึงผูกจักรนัย

ธรรมที่เป็นสัญโญชนิยธรรม แต่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม อาศัยธรรมที่เป็นสัญโญชนิยธรรม แต่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นสัญโญชนิยธรรม แต่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ ตลอดถึงมหาภูตรูป

ธรรมที่เป็นทั้งสัญโญชนธรรม และสัญโญชนิยธรรม อาศัยธรรมที่เป็นสัญโญชนิยธรรมแต่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ สัญโญชนธรรมทั้งหลาย อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสัญโญชนิยธรรม แต่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม

ธรรมที่เป็นทั้งสัญโญชนธรรมและสัญโญชนิยธรรม และธรรมที่เป็นสัญโญชนิยธรรมแต่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม อาศัยธรรมที่เป็นสัญโญชนิยธรรม แต่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ สัญโญชนธรรมทั้งหลาย และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นสัญโญชนิยธรรม แต่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ธรรมที่เป็นทั้งสัญโญชนธรรมและสัญโญชนิยธรรม อาศัยธรรมที่เป็นสัญโญชนธรรม และ สัญโญชนิยธรรม และ ธรรมที่เป็นสัญโญชนิยธรรม แต่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ทิฏฐิสัญโญชน์ อวิชชาสัญโญชน์ อาศัยกามราคสัญโญชน์ และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย

พึงผูกจักรนัย

ธรรมที่เป็นสัญโญชนิยธรรม แต่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม อาศัยธรรมที่เป็นทั้งสัญโญชน-ธรรมและสัญโญชนิยธรรม และธรรมที่เป็นสัญโญชนิยธรรม แต่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นสัญโญชนิยธรรม แต่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม และสัญโญชนธรรมทั้งหลาย ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ธรรมที่เป็นสัญโญชนธรรมและสัญโญชนิยธรรม และธรรมที่เป็นสัญโญชนิยธรรม แต่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม อาศัยธรรมที่เป็นทั้งสัญโญชนธรรม และสัญโญชนิยธรรม และธรรมที่เป็นสัญโญชนิยธรรม แต่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ ทิฏฐิสัญโญชน์ อวิชชาสัญโญชน์ และจิตตสมุฏฐานรูปอาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นสัญโญชนิยธรรม แต่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม และกามราคสัญโญชน์ ขันธ์ ๒ ฯลฯ

พึงผูกจักรนัย

เหมือนปฐมทุกะในสัญโญชนโคจฉกะ ทุกะแม้นี้พึงให้พิสดารอย่างนั้น ไม่มีแตกต่างกัน เว้นโลกุตตระ

สัญโญชนสัญโญชนิยทุกะ จบ

สัญโญชนสัญโญชนสัมปยุตตทุกะ

ปฏิจจวาร

[๔๘๓] ธรรมที่เป็นทั้งสัญโญชนธรรม และสัญโญชนสัมปยุตตธรรม อาศัยธรรมที่เป็นทั้งสัญโญชนธรรมและสัญโญชนสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ทิฏฐิสัญโญชน์ อวิชชาสัญโญชน์ อาศัยกามราคสัญโญชน์

ธรรมที่เป็นสัญโญชนสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม อาศัยธรรมที่เป็นทั้งสัญโญชนธรรม และสัญโญชนสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย อาศัยสัญโญชนธรรมทั้งหลาย

ธรรมที่เป็นทั้งสัญโญชนธรรมและสัญโญชนสัมปยุตตธรรม และธรรมที่เป็นสัญโญชนสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม อาศัยธรรมที่เป็นทั้งสัญโญชนธรรม และสัญโญชนสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ทิฏฐิสัญโญชน์ อวิชชาสัญโญชน์ และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย อาศัยกามราคสัญโญชน์

ธรรมที่เป็นสัญโญชนสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม อาศัยธรรมที่เป็นทั้งสัญโญชนสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นสัญโญชนสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ธรรมที่เป็นทั้งสัญโญชนธรรมและสัญโญชนสัมปยุตตธรรม อาศัยธรรมที่เป็นสัญโญชนสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ สัญโญชนธรรมทั้งหลาย อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสัญโญชนสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม

ธรรมที่เป็นทั้งสัญโญชนธรรม และสัญโญชนสัมปยุตตธรรม และธรรมที่เป็นสัญโญชนสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม อาศัยธรรมที่เป็นสัญโญชนสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และสัญโญชนธรรมทั้งหลาย อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นสัญโญชนสัมปยุตตธรรมแต่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ธรรมที่เป็นทั้งสัญโญชนธรรมและสัญโญชนสัมปยุตตธรรม อาศัยธรรมที่เป็นทั้งสัญโญชนธรรมและสัญโญชนสัมปยุตตธรรม และธรรมที่เป็นสัญโญชนสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ทิฏฐิสัญโญชน์ อวิชชาสัญโญชน์ อาศัยกามราคสัญโญชน์ และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย

พึงผูกจักรนัย

ธรรมที่เป็นสัญโญชนสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม อาศัยธรรมที่เป็นทั้งสัญโญชนธรรม และสัญโญชนสัมปยุตตธรรม และธรรมที่เป็นสัญโญชนสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นสัญโญชนสัมปยุตตธรรมแต่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม และสัญโญชนธรรมทั้งหลาย ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ธรรมที่เป็นทั้งสัญโญชนธรรมและสัญโญชนสัมปยุตตธรรม และธรรมที่เป็นสัญโญชนสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม อาศัยธรรมที่เป็นทั้งสัญโญชนธรรม และสัญโญชนสัมปยุตตธรรมและธรรมที่เป็นสัญโญชนสัมปยุตตธรรมแต่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ ทิฏฐิสัญโญชน์ อวิชชาสัญโญชน์ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นสัญโญชนสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม และกามราคสัญโญชน์ ขันธ์ ๒ ฯลฯ

พึงผูกจักรนัย

[๔๘๔] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๙

ในอารัมมณปัจจัย มี " ๙

ในอธิปติปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยทั้งปวง มี " ๙

ในกัมมปัจจัย มี " ๙

ในอาหารปัจจัย มี " ๙

ในอวิคตปัจจัย มีวาระ ๙

[๔๘๕] ธรรมที่เป็นทั้งสัญโญชนธรรม และสัญโญชนสัมปยุตตธรรม อาศัยธรรมที่เป็นทั้งสัญโญชนธรรม และสัญโญชนสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ อวิชชาสัญโญชน์ อาศัยวิจิกิจฉาสัญโญชน์

ธรรมที่เป็นทั้งสัญโญชนธรรมและสัญโญชนสัมปยุตตธรรม อาศัยธรรมที่เป็นสัญโญชนสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ โมหะ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา

ธรรมที่เป็นทั้งสัญโญชนธรรมและสัญโญชนสัมปยุตตธรรม อาศัยธรรมที่เป็นทั้งสัญโญชนธรรมและสัญโญชนสัมปยุตตธรรม และธรรมที่เป็นสัญโญชนสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ อวิชชาสัญโญชน์ อาศัยวิจิกิจฉาสัญโญชน์ และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย

[๔๘๖] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย มี " ๙

การนับทั้งสอง นอกนี้ก็ดี สหชาตวารก็ดี พึงกระทำอย่างที่กล่าวมาแล้ว ปัจจยวารก็ดี นิสสยวารก็ดี สังสัฏฐวารก็ดี สัมปยุตตวารก็ดี เหมือนกับปฏิจจวาร

ปัญหาวาร

[๔๘๗] ธรรมที่เป็นทั้งสัญโญชนธรรม และสัญโญชนสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งสัญโญชนธรรม และสัญโญชนสัมปยุตตธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ กามราคสัญโญชน์ เป็นปัจจัยแก่ทิฏฐิสัญโญชน์ อวิชชาสัญโญชน์ โดยเหตุปัจจัย

พึงผูกจักรนัย

ธรรมที่เป็นทั้งสัญโญชนธรรมและสัญโญชนสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นสัญโญชนสัมปยุตตธรรมแต่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นทั้งสัญโญชนธรรมและสัญโญชนสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย

ธรรมที่เป็นทั้งสัญโญชนธรรม และสัญโญชนสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งสัญโญชนธรรมและสัญโญชนสัมปยุตตธรรม และธรรมที่เป็นสัญโญชนสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ กามราคสัญโญชน์ เป็นปัจจัยแก่ทิฏฐิสัญโญชน์ อวิชชาสัญโญชน์ และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย

[๔๘๘] ธรรมที่เป็นทั้งสัญโญชนธรรม และสัญโญชนสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งสัญโญชนธรรม และสัญโญชนสัมปยุตตธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ เพราะปรารภสัญโญชนธรรมทั้งหลาย สัญโญชนธรรมทั้งหลาย เกิดขึ้น

พึงกระทำมูล

เพราะปรารภสัญโญชนธรรมทั้งหลาย ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสัญโญชนสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม เกิดขึ้น

พึงกระทำมูล

เพราะปรารภสัญโญชนธรรมทั้งหลาย ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นทั้งสัญโญชนธรรม และสัญโญชนสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น

ธรรมที่เป็นสัญโญชนสัมปยุตตธรรมแต่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นสัญโญชนสัมปยุตตธรรมแต่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ เพราะปรารภขันธ์ทั้งหลาย ที่เป็นสัญโญชนสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสัญโญชนสัมปยุตตธรรมแต่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม เกิดขึ้น

ธรรมที่เป็นสัญโญชนสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งสัญโญชนธรรมและสัญโญชนสัมปยุตตธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ เพราะปรารภขันธ์ทั้งหลาย ที่เป็นสัญโญชนสัมปยุตตธรรมแต่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม สัญโญชนธรรมทั้งหลาย เกิดขึ้น

ธรรมที่เป็นสัญโญชนสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งสัญโญชนธรรมและสัญโญชนสัมปยุตตธรรม และธรรมที่เป็นสัญโญชนสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ เพราะปรารภขันธ์ทั้งหลาย ที่เป็นสัญโญชนสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม สัญโญชนธรรมทั้งหลาย และขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสัญโญชนสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น

ธรรมที่เป็นทั้งสัญโญชนธรรม และสัญโญชนสัมปยุตตธรรม และธรรมที่เป็นสัญโญชนสัมปยุตตธรรมแต่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งสัญโญชนธรรม และสัญโญชนสัมปยุตตธรรม โดยอารัมมณปัจจัย มี ๓ นัย

[๔๘๙] ธรรมที่เป็นทั้งสัญโญชนธรรม และสัญโญชนสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งสัญโญชนธรรมและสัญโญชนสัมปยุตตธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ อารัมมณาธิปติ มี ๓ นัย

ธรรมที่เป็นสัญโญชนสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นสัญโญชนสัมปยุตตธรรมแต่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาธิปติ สหชาตาธิปติ มี ๓ นัย

อารัมมณาธิปติก็ดี สหชาตาธิปติก็ดี พึงกระทำในข้อปัจจัย แม้ทั้ง ๓ เหล่านี้

ธรรมที่เป็นทั้งสัญโญชนธรรม และสัญโญชนสัมปยุตตธรรม และธรรมที่เป็นสัญโญชนสัมปยุตตธรรมแต่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งสัญโญชนธรรมและสัญโญชนสัมปยุตตธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ อารัมมณาธิปติ มี ๓ นัย

[๔๙๐] ธรรมที่เป็นทั้งสัญโญชนธรรม และสัญโญชนสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งสัญโญชนธรรมและสัญโญชนสัมปยุตตธรรม โดยอนันตรปัจจัย มี ๙ นัย การจำแนกไม่มี เหมือนกับอารัมมณปัจจัย ไม่มีแตกต่างกัน

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยสมนันตรปัจจัย มี ๙ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยสหชาตปัจจัย มี ๙ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอัญญมัญญปัจจัย มี ๙ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยนิสสยปัจจัย มี ๙ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอุปนิสสยปัจจัย มี ๙ นัย

พึงกระทำโดยนัยแห่งอารัมมณปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอาเสวนปัจจัย มี ๙ นัย

[๔๙๑] ธรรมที่เป็นสัญโญชนสัมปยุตตธรรมแต่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นสัญโญชนสัมปยุตตธรรมแต่ไม่ใช่สัญโญชนธรรม โดยกัมมปัจจัย มี ๓ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอาหารปัจจัย มี ๓ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอินทริยปัจจัย มี ๓ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยฌานปัจจัย มี ๓ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยมัคคปัจจัย มี ๙ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยสัมปยุตตปัจจัย มี ๙ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยวิปปยุตตปัจจัย มี ๙ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอัตถิปัจจัย มี ๙ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยนัตถิปัจจัย มี ๙ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยวิคตปัจจัย มี ๙ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอวิคตปัจจัย มี ๙ นัย

[๔๙๒] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๓

ในอารัมมณปัจจัย มี " ๙

ในอธิปติปัจจัย มี " ๙

ในอนันตรปัจจัย มี " ๙

ในสมนันตรปัจจัย มี " ๙

ในสหชาตปัจจัย มี " ๙

ในอัญญมัญญปัจจัย มี " ๙

ในนิสสยปัจจัย มี " ๙

ในอุปนิสสยปัจจัย มี " ๙

ในอาเสวนปัจจัย มี " ๙

ในกัมมปัจจัย มี " ๓

ในอาหารปัจจัย มี " ๓

ในอินทริยปัจจัย มี " ๓

ในฌานปัจจัย มี " ๓

ในมัคคปัจจัย มีวาระ ๙

ในสัมปยุตตปัจจัย มี " ๙

ในอัตถิปัจจัย มี " ๙

ในนัตถิปัจจัย มี " ๙

ในวิคตปัจจัย มี " ๙

ในอวิคตปัจจัย มี " ๙

[๔๙๓] ธรรมที่เป็นทั้งสัญโญชนธรรม และสัญโญชนสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งสัญโญชนธรรมและสัญโญชนสัมปยุตตธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย ฯลฯ

วาระ ๙ พึงกระทำอย่างที่กล่าวมาแล้ว พึงเปลี่ยนแปลง ในบททั้ง ๓ นั่นเทียว

นานาขณิก ไม่มี

[๔๙๔] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยทั้งปวง มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อวิคตปัจจัย มี " ๙

[๔๙๕] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย

กับเหตุปัจจัย มีวาระ ๓ ฯลฯ

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓ ฯลฯ

ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย

กับ ฯลฯ

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย

กับ ฯลฯ มีวาระ ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

[๔๙๖] ในอารัมมณปัจจัย

กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๙

ในอธิปติปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๙

พึงกระทำบทที่เป็นอนุโลม

ในอวิคตปัจจัย

กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๙

สัญโญชนสัญโญชนสัมปยุตตทุกะ จบ

สัญโญชนวิปปยุตตสัญโญชนิยทุกะ

ปฏิจจวาร

[๔๙๗] ธรรมที่เป็นสัญโญชนวิปปยุตตสัญโญชนิยธรรม อาศัยธรรมที่เป็นสัญโญชนวิปปยุตตสัญโญชนิยธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นสัญโญชนวิปปยุตตสัญโญชนิยธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ ตลอดถึงอสัญญสัตว์ มหาภูตรูปทั้งหลาย

ธรรมที่เป็นสัญโญชนวิปปยุตตอสัญโญชนิยธรรม อาศัยธรรมที่เป็นโญสัญชนวิปปยุตตอสัญโญชนิยธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นสัญโญชนวิปปยุตตอสัญโญชนิยธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ธรรมที่เป็นสัญโญชนวิปปยุตตอสัญโญชนิยธรรม ฯลฯ พึงกระทำวาระ ๒

ทุกะนี้เหมือนกับโลกิยทุกะในจูฬันตรทุกะ ไม่มีแตกต่างกัน

สัญโญชนวิปปยุตตสัญโญชนิยทุกะ จบ

คันถทุกะ

ปฏิจจวาร

[๔๙๘] คันถธรรม อาศัยคันถธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ อภิชฌากายคันถะ อาศัยสีลัพพตปรามาสกายคันถะ สีลัพพตปรามาสกายคันถะ อาศัยอภิชฌากายคันถะ อภิชฌากายคันถะ อาศัยอิทังสัจจาภินิเวสกายคันถะ อิทังสัจจาภินิเวสกายคันถะ อาศัยอภิชฌากายคันถะ

ธรรมที่ไม่ใช่คันถธรรม อาศัยคันถธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย อาศัยคันถธรรมทั้งหลาย

คันถธรรม และธรรมที่ไม่ใช่คันถธรรม อาศัยคันถธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ อภิชฌากายคันถะ สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยสีลัพพต-ปรามาสกายคันถธรรม

พึงผูกจักรนัย

ธรรมที่ไม่ใช่คันถธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่คันถธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่คันถธรรมขันธ์ ๒ ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุ อาศัยขันธ์ทั้งหลาย ขันธ์ทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ

คันถธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่คันถธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ คันถธรรมทั้งหลาย อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่คันถธรรม

คันถธรรม และธรรมที่ไม่ใช่คันถธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่คันถธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่คันถธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ

คันถธรรม อาศัยคันถธรรม และธรรมที่ไม่ใช่คันถธรรม เกิดขึ้นเพราะเหตุปัจจัย

คือ อภิชฌากายคันถะ อาศัยสีลัพพตปรามาสกายคันถะ และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย

พึงผูกจักรนัย

ธรรมที่ไม่ใช่คันถธรรม อาศัยคันถธรรม และธรรมที่ไม่ใช่คันถธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่คันถธรรม และคันถธรรมทั้งหลาย ขันธ์ ๒ ฯลฯ

คันถธรรมและธรรมที่ไม่ใช่คันถธรรม อาศัยคันถธรรม และธรรมที่ไม่ใช่คันถธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ อภิชฌากายคันถะ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่คันถธรรม และสีลัพพตปรามาสกายคันถะ ขันธ์ ๒ ฯลฯ

พึงผูกจักรนัย

ฯลฯ เพราะอารัมมณปัจจัย เพราะอวิคตปัจจัย

[๔๙๙] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๙

ในอารัมมณปัจจัย มี " ๙

ในอธิปติปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยทั้งปวง มี " ๙

ในวิปากปัจจัย มีวาระ ๑

ในอาหารปัจจัย มี " ๙

ในอวิคตปัจจัย มี " ๙

[๕๐๐] ธรรมที่ไม่ใช่คันถธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่คันถธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่คันถธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ ขันธ์ ๒ ฯลฯ อเหตุกปฏิสนธิ ตลอดถึงอสัญญสัตว์ โมหะ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ

[๕๐๑] ธรรมที่ไม่ใช่คันถธรรม อาศัยคันถธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยคันถธรรมทั้งหลาย

ธรรมที่ไม่ใช่คันถธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่คันถธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอารัมมณ-ปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่คันถธรรม ปฏิสนธิ ตลอดถึงอสัญญสัตว์

ธรรมที่ไม่ใช่คันถธรรม อาศัยคันถธรรม และธรรมที่ไม่ใช่คันถธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยคันถธรรม และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย ฯลฯ

ฯลฯ ไม่ใช่เพราะอธิปติปัจจัย มี ๙ นัย

ฯลฯ ไม่ใช่เพราะอนันตรปัจจัย มี ๓ นัย

ฯลฯ ไม่ใช่เพราะสมนันตรปัจจัย มี ๓ นัย

ฯลฯ ไม่ใช่เพราะอัญญมัญญปัจจัย มี ๓ นัย

ฯลฯ ไม่ใช่เพราะอุปนิสสยปัจจัย มี ๓ นัย

[๕๐๒] คันถธรรม อาศัยคันถธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะปุเรชาตปัจจัย

คือ ในอรูปภูมิ อภิชฌากายคันถะ อาศัยอิทังสัจจนิภิเวสกายคันถะ อิทังสัจจาภินิเวส-กายคันถะ อาศัยอภิชฌากายคันถะ ในอรูปภูมิ สีลัพพตปรามาสไม่มี พึงกระทำวาระ ๔ อย่างนี้

ฯลฯ ไม่ใช่เพราะปัจฉาชาตปัจจัย มี ๙ นัย

ฯลฯ ไม่ใช่เพราะอาเสวนปัจจัย มี ๙ นัย

ฯลฯ ไม่ใช่เพราะกัมมปัจจัย มี ๓ นัย

ฯลฯ ไม่ใช่เพราะวิปากปัจจัย มี ๙ นัย

ฯลฯ ไม่ใช่เพราะอาหารปัจจัย มี ๑ นัย

ฯลฯ ไม่ใช่เพราะอินทริยปัจจัย มี ๑ นัย

ฯลฯ ไม่ใช่เพราะฌานปัจจัย มี ๑ นัย

ฯลฯ ไม่ใช่เพราะมัคคปัจจัย มี ๑ นัย

ฯลฯ ไม่ใช่เพราะสัมปยุตตปัจจัย มี ๓ นัย

ฯลฯ ไม่ใช่เพราะวิปปยุตตปัจจัย มี ๙ นัย

ฯลฯ ไม่ใช่เพราะนัตถิปัจจัย มี ๓ นัย

ฯลฯ ไม่ใช่เพราะวิคตปัจจัย มี ๓ นัย

[๕๐๓] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย มีวาระ ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย มี " ๓

[๕๐๔] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย

กับเหตุปัจจัย มีวาระ ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๔

พึงนับอย่างที่กล่าวมาแล้ว

[๕๐๕] ในอารัมมณปัจจัย

กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๑

ในอนันตรปัจจัย ฯลฯ มี " ๑

ในอวิคตปัจจัย ฯลฯ มี " ๑

สหชาตวาร เหมือนกับ ปฏิจจวาร

ปัจจยวาร

[๕๐๖] คันถธรรม อาศัยคันถธรรมเกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย มี ๓ นัย เหมือนกับ ปฏิจจวาร

ธรรมที่ไม่ใช่คันถธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่คันถธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่คันถธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุ อาศัยขันธ์ทั้งหลาย ขันธ์ทั้งหลายอาศัยหทัยวัตถุ มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่คันถธรรม อาศัยหทัยวัตถุ

คันถธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่คันถธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ คันถธรรมทั้งหลาย อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่คันถธรรม คันถธรรมทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ

คันถธรรม และธรรมที่ไม่ใช่คันถธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่คันถธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ คันถธรรมทั้งหลาย และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่คันถธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ คันถธรรม และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ

คันถธรรม อาศัยคันถธรรม และธรรมที่ไม่ใช่คันถธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ อภิชฌากายคันถะ อาศัยสีลัพพตปรามาสกายคันถะ และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย

พึงผูกจักรนัย

อภิชฌากายคันถะ อาศัยสีลัพพตปรามาสกายคันถะ และหทัยวัตถุ

พึงผูกจักรนัย

ธรรมที่ไม่ใช่คันถธรรม อาศัยคันถธรรม และธรรมที่ไม่ใช่คันถธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่คันถธรรม และคันถธรรมทั้งหลาย ขันธ์ ๒ ฯลฯ ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่คันถธรรม อาศัยคันถธรรมและหทัยวัตถุ

คันถธรรม และธรรมที่ไม่ใช่คันถธรรม อาศัยคันถธรรมและธรรมที่ไม่ใช่คันถธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ อภิชฌากายคันถะ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่คันถธรรม และสีลัพพตปรามาสกายคันถะ ขันธ์ ๒ ฯลฯ

พึงผูกจักรนัย

อภิชฌากายคันถะ และสัมปยุตตขันธ์ อาศัยสีลัพพตปรามาสกายคันถะ และหทัยวัตถุ เกิดขึ้น

พึงผูกจักรนัย

[๕๐๗] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๙

ในอารัมมณปัจจัย มี " ๙

ในอธิปติปัจจัย มี " ๙

ในอวิคตปัจจัย มี " ๙

[๕๐๘] ธรรมที่ไม่ใช่คันถธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่คันถธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะ-เหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่คันถธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ ขันธ์ ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ ตลอดถึงอสัญญสัตว์ จักขุวิญญาณ อาศัยจักขายตนะ กายวิญญาณ อาศัยกายายตนะ ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่คันถธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ อาศัยหทัยวัตถุ โมหะที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ และหทัยวัตถุ ฯลฯ

[๕๐๙] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย มีวาระ ๙

พึงนับอย่างนี้

[๕๑๐] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย

กับเหตุปัจจัย มีวาระ ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

[๕๑๑] ในอารัมมณปัจจัย

กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๑

ในอวิคตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๑

แม้นิสสยวาร ก็เหมือนกับ ปัจจยวาร นั่นเอง

สังสัฏฐวารก็ดี สัมปยุตตวารก็ดี พึงกระทำเป็นวาระ ๙ รูปไม่มี

ปัญหาวาร

[๕๑๒] คันถธรรม เป็นปัจจัยแก่คันถธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นคันถธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตคันถธรรมทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย

คันถธรรม เป็นปัจจัยแก่ ธรรมที่ไม่ใช่คันถธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นคันถธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย

คันถธรรม เป็นปัจจัยแก่คันถธรรม และธรรมที่ไม่ใช่คันถธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นคันถธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย และคันถธรรม และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย

ธรรมที่ไม่ใช่คันถธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่คันถธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่ไม่ใช่คันถธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐาน-รูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย ปฏิสนธิ

ธรรมที่ไม่ใช่คันถธรรม เป็นปัจจัยแก่คันถธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่ไม่ใช่คันถธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตคันถธรรมทั้งหลาย โดย-เหตุปัจจัย

ธรรมที่ไม่ใช่คันถธรรม เป็นปัจจัยแก่คันถธรรม และธรรมที่ไม่ใช่คันถธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่ไม่ใช่คันถธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย และคันถธรรม และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย

คันถธรรม และธรรมที่ไม่ใช่คันถธรรม เป็นปัจจัยแก่คันถธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นคันถธรรม และไม่ใช่คันถธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย

คันถธรรม และธรรมที่ไม่ใช่คันถธรรม เป็นปัจจัยแก่ ธรรมที่ไม่ใช่คนถธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นคันถธรรม และไม่ใช่คันถธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย

คันถธรรม และธรรมที่ไม่ใช่คันถธรรม เป็นปัจจัยแก่คันถธรรม และธรรมที่ไม่ใช่คันถธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นคันถธรรม และไม่ใช่คันถธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย และคันถธรรม และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย

[๕๑๓] คันถธรรม เป็นปัจจัยแก่คันถธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ เพราะปรารภคันถธรรมทั้งหลาย คันถธรรมทั้งหลาย เกิดขึ้น

พึงกระทำมูล

เพราะปรารภคันถธรรมทั้งหลาย ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่คันถธรรม เกิดขึ้น

พึงกระทำมูล

เพราะปรารภคันถธรรมทั้งหลาย คันถธรรม และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย เกิดขึ้น

ธรรมที่ไม่ใช่คันถธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่คันถธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ แล้วพิจารณากุศลกรรมนั้น

บุคคลพิจารณากุศลกรรมทั้งหลายที่เคยสั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน

บุคคลออกจากฌานแล้ว พิจารณาฌาน

พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรคแล้ว พิจารณามรรค พิจารณาผล พิจารณานิพพาน

นิพพาน เป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก่โวทาน แก่มรรค แก่ผล แก่วัชชนะ โดยอารัมมณปัจจัย

พระอริยะทั้งหลายพิจารณากิเลสที่ละแล้ว ที่ไม่ใช่คันถธรรม ฯลฯ กิเลสที่ข่มแล้ว กิเลสที่เคยเกิดขึ้นแล้วในกาลก่อน ฯลฯ

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่คันถธรรม โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูปด้วยทิพพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพพโสตธาตุ

บุคคลรู้จิตของบุคคลผู้พร้อมเพรียงด้วยจิต ที่ไม่ใช่คันถธรรม โดยเจโตปริยญาณ

อากาสานัญจายตนะ เป็นปัจจัยแก่วิญญาณัญจายตนะ อากิญจัญญายตนะ เป็นปัจจัยแก่เนวสัญญานาสัญญายตนะ รูปายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ โผฏฐัพพายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ

ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่คันถธรรม เป็นปัจจัย แก่อิทธิวิธญาณ แก่เจโตปริยญาณ แก่บุพเพนิวาสานุสสติญาณ แก่ยถากัมมุปคญาณ แก่อนาคตังสญาณ แก่อาวัชชนะ โดยอารัมมณปัจจัย

ธรรมที่ไม่ใช่คันถธรรม เป็นปัจจัยแก่คันถธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ บุคคลกระทำ อุโบสถกรรมแล้ว ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง ซึ่งกุศลกรรมนั้น เพราะปรารภความยินดีนั้น ราคะ เกิดขึ้น ทิฏฐิ เกิดขึ้น ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น

กุศลกรรมที่เคยสั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน ฯลฯ

ออกจากฌาน ฌาน ฯลฯ

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง ซึ่งขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่คันถธรรม เพราะปรารภความยินดีนั้น ราคะ เกิดขึ้น ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น

ธรรมที่ไม่ใช่คันถธรรม เป็นปัจจัยแก่คันถธรรม และธรรมที่ไม่ใช่คันถธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ บุคคลให้ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ บุคคลกระทำอุโบสถกรรมแล้ว ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่งซึ่งกุศลกรรมนั้น เพราะปรารภความยินดีนั้น คันถธรรม และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย เกิดขึ้น

กุศลกรรมทั้งหลายที่เคยสั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน ฯลฯ

ออกจากฌาน ฌาน ฯลฯ

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง ซึ่งขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่คันถธรรม เพราะปรารภความยินดีนั้น คันถธรรม และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย เกิดขึ้น

คันถธรรม และธรรมที่ไม่ใช่คันถธรรม เป็นปัจจัยแก่คันถธรรม โดยอารัมมณปัจจัย มี ๓ นัย พึงกระทำคำว่าความปรารภ

[๕๑๔] คันถธรรม เป็นปัจจัยแก่คันถธรรม โดยอธิปติปัจจัย มี ๓ นัย พึงกระทำว่าให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น เหมือนกับ อารัมมณปัจจัย

ธรรมที่ไม่ใช่คันถธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่คันถธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาธิปติ สหชาตาธิปติ

ที่เป็นอารัมมณาธิปติ ได้แก่ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ

กุศลกรรมทั้งหลายที่เคยสั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน ฯลฯ

จากฌาน ฯลฯ

พระอริยะทั้งหลายจากมรรค ฯลฯ ผล ฯลฯ นิพพาน ฯลฯ

นิพพาน เป็นปัจจัยแก่ โคตรภู แก่โวทาน แก่มรรค แก่ผล โดยอธิปติปัจจัย

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลกระทำขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่คันถธรรมให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะกระทำความยินดีนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ราคะ เกิดขึ้น ทิฏฐิ เกิดขึ้น

ที่เป็นสหชาตาธิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่ไม่ใช่คันถธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย

ธรรมที่ไม่ใช่คันถธรรม เป็นปัจจัยแก่คันถธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาธิปติ สหชาตาธิปติ

ที่เป็นอารัมมณาธิปติ ได้แก่ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ

กุศลกรรมทั้งหลายที่เคยสั่งสมไว้ในกาลก่อน ฯลฯ

จากฌาน ฯลฯ

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลกระทำขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่คันถธรรมให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง ซึ่งกุศลกรรมนั้น เพราะกระทำซึ่งกุศลกรรมนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ราคะ เกิดขึ้น ทิฏฐิ เกิดขึ้น

ที่เป็นสหชาตาธิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่ไม่ใช่คันถธรรม เป็นปัจจัยแก่คันถธรรมทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย

ธรรมที่ไม่ใช่คันถธรรม เป็นปัจจัยแก่คันถธรรม และธรรมที่ไม่ใช่คันถธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาธิปติ สหชาตาธิปติ

ที่เป็นอารัมมณาธิปติ ได้แก่ ทาน ฯลฯ เพราะกระทำขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่คันถธรรมให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะกระทำความยินดีนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น คันถธรรม และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย เกิดขึ้น

ที่เป็นสหชาตาธิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่ไม่ใช่คันถธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย และคันถธรรม และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย

คันถธรรม และธรรมที่ไม่ใช่คันถธรรม เป็นปัจจัยแก่คันถธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ อารัมมณาธิปติ มี ๓ นัย

[๕๑๕] คันถธรรม เป็นปัจจัยแก่คันถธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ คันถธรรมทั้งหลายที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่คันถธรรมทั้งหลาย ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย

คันถธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่คันถธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ คันถธรรมทั้งหลาย ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่คันถธรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย คันถธรรมทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่วุฏฐานะ โดยอนันตรปัจจัย

คันถธรรม เป็นปัจจัยแก่คันถธรรม และธรรมที่ไม่ใช่คันถธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ คันถธรรมทั้งหลาย ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่คันถธรรมทั้งหลายที่เกิดหลังๆ และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยอนันตรปัจจัย

ธรรมที่ไม่ใช่คันถธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่คันถธรรม โดยอนันตรปัจจัย มี ๓ นัย ๒ นัย พึงกระทำอาวัชชนะ นัยที่ ๑ ไม่มี

คันถธรรม และธรรมที่ไม่ใช่คันถธรรม เป็นปัจจัยแก่คันถธรรม โดยอนันตรปัจจัย มี ๓ นัย วุฏฐานะแม้หนึ่ง พึงกระทำในท่ามกลาง

คันถธรรม เป็นปัจจัยแก่คันถธรรม โดยสมนันตรปัจจัย มี ๙ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยสหชาตปัจจัย มี ๙ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอัญญมัญญปัจจัย มี ๙ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอุปนิสสยปัจจัย มี ๙ นัย

[๕๑๖] คันถธรรม เป็นปัจจัยแก่คันถธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ คันถธรรมทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่คันถธรรมทั้งหลาย ฯลฯ มี ๓ นัย

ธรรมที่ไม่ใช่คันถธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่คันถธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาแล้ว ให้ทาน ฯลฯ ก่อมานะ ถือทิฏฐิ

บุคคลเข้าไปอาศัยศีล ฯลฯ เสนาสนะแล้ว ให้ทาน ฯลฯ ทำลายสงฆ์

ศรัทธา ฯลฯ เสนาสนะ เป็นปัจจัยแก่ศรัทธา ฯลฯ แก่ผลสมาบัติ โดยอุปนิสสย-ปัจจัย

ธรรมที่ไม่ใช่คันถธรรม เป็นปัจจัยแก่คันถธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาแล้ว ก่อมานะ ถือทิฏฐิ

บุคคลเข้าไปอาศัยศีล ฯลฯ เสนาสนะแล้ว ฆ่าสัตว์ ฯลฯ ทำลายสงฆ์

ศรัทธา ฯลฯ เสนาสนะ เป็นปัจจัยแก่ราคะ ฯลฯ แก่ความปรารถนา โดยอุปนิสสย-ปัจจัย

ธรรมที่ไม่ใช่คันถธรรม เป็นปัจจัยแก่คันถธรรม และธรรมที่ไม่ใช่คันถธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาแล้ว ก่อมานะ ถือทิฏฐิ

บุคคลเข้าไปอาศัยศีล ฯลฯ เสนาสนะแล้ว ฆ่าสัตว์ ฯลฯ ทำลายสงฆ์

ศรัทธา ฯลฯ เสนาสนะ เป็นปัจจัยแก่คันถธรรม และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยอุปนิสสยปัจจัย

คันถธรรม และธรรมที่ไม่ใช่คันถธรรม เป็นปัจจัยแก่คันถธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ มี ๓ นัย พึงกระทำ โดยนัยแห่งอารัมมณปัจจัย

[๕๑๗] ธรรมที่ไม่ใช่คันถธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่คันถธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูปด้วยทิพพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพพโสตธาตุ

รูปายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ โผฏฐัพพายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ

ที่เป็นวัตถุปุเรชาต ได้แก่ จักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ กายายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่คันถธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย

ธรรมที่ไม่ใช่คันถธรรม เป็นปัจจัยแก่คันถธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ จักขุ ฯลฯ บุคคลย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง ซึ่งหทัยวัตถุ เพราะปรารภความยินดีนั้น ราคะ เกิดขึ้น ทิฏฐิ เกิดขึ้น ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น

ที่เป็นวัตถุปุเรชาต ได้แก่ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่คันถธรรมทั้งหลายโดยปุเรชาตปัจจัย

ธรรมที่ไม่ใช่คันถธรรม เป็นปัจจัยแก่คันถธรรม และธรรมที่ไม่ใช่คันถธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ จักขุ ฯลฯ บุคคลย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง ซึ่งหทัยวัตถุ เพราะปรารภความยินดีนั้น ราคะ เกิดขึ้น ทิฏฐิ ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น คันถธรรมและสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย เกิดขึ้น

ที่เป็นวัตถุปุเรชาต ได้แก่ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่คันถธรรม และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยปุเรชาตปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยปัจฉาชาตปัจจัย มี ๓ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอาเสวนปัจจัย มี ๙ นัย

[๕๑๘] ธรรมที่ไม่ใช่คันถธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่คันถธรรม โดยกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต นานาขณิก

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ เจตนาที่ไม่ใช่คันถธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย

ที่เป็นนานาขณิก ได้แก่ เจตนาที่ไม่ใช่คันถธรรม เป็นปัจจัยแก่วิบากขันธ์ และกฏัตตารูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย

ธรรมที่ไม่ใช่คันถธรรม เป็นปัจจัยแก่คันถธรรม โดยกัมมปัจจัย

คือ เจตนาที่ไม่ใช่คันถธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย

ธรรมที่ไม่ใช่คันถธรรม เป็นปัจจัยแก่คันถธรรม และธรรมที่ไม่ใช่คันถธรรม โดยกัมมปัจจัย

คือ เจตนาที่ไม่ใช่คันถธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลายและคันถธรรม และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย

ธรรมที่ไม่ใช่คันถธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่คันถธรรม โดยวิปากปัจจัย มี ๑ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอาหารปัจจัย มี ๓ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอินทริยปัจจัย มี ๓ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยฌานปัจจัย มี ๓ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยมัคคปัจจัย มี ๙ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยสัมปยุตตปัจจัย มี ๙ นัย

[๕๑๙] คันถธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่คันถธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปัจฉาชาต ฯลฯ

ธรรมที่ไม่ใช่คันถธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่คันถธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต ปัจฉาชาต ฯลฯ

ธรรมที่ไม่ใช่คันถธรรม เป็นปัจจัยแก่คันถธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ ปุเรชาต ได้แก่ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่คันถธรรมทั้งหลาย โดยวิปปยุตตปัจจัย

ธรรมที่ไม่ใช่คันถธรรม เป็นปัจจัยแก่คันถธรรม และ ธรรมที่ไม่ใช่คันถธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ ปุเรชาต ได้แก่ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่คันถธรรมและสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยวิปปยุตตปัจจัย

คันถธรรม และธรรมที่ไม่ใช่คันถธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่คันถธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปัจฉาชาต ฯลฯ

[๕๒๐] คันถธรรม เป็นปัจจัยแก่คันถธรรม โดยอัตถิปัจจัย มี ๑ นัย เหมือนกับปฏิจจวาร

คันถธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่คันถธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปัจฉาชาต

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ คันถธรรมทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ คันถธรรมทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่กายนี้ ที่เกิดก่อน โดยอัตถิปัจจัย คันถธรรม เป็นปัจจัยแก่คันถธรรม และธรรมที่ไม่ใช่คันถธรรม โดยอัตถิปัจจัย มี ๑ นัย เหมือนกับปฏิจจวาร

ธรรมที่ไม่ใช่คันถธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่คันถธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๕ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต ปัจฉาชาต อาหาร อินทรีย์ ฯลฯ

ธรรมที่ไม่ใช่คันถธรรม เป็นปัจจัยแก่คันถธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่คันถธรรม เป็นปัจจัยแก่คันถธรรมทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย

ที่เป็นปุเรชาต ได้แก่ จักขุ ฯลฯ บุคคลย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง ซึ่งหทัยวัตถุ เพราะปรารภความยินดีนั้น ราคะ เกิดขึ้น ทิฏฐิ เกิดขึ้น ฯลฯ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่คันถธรรมทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย

ธรรมที่ไม่ใช่คันถธรรม เป็นปัจจัยแก่คันถธรรม และธรรมที่ไม่ใช่คันถธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่คันถธรรม เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ ๓ และคันถธรรม และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย

ที่เป็นปุเรชาต ได้แก่ จักขุ ฯลฯ บุคคลย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง ซึ่งหทัยวัตถุ เพราะปรารภความยินดีนั้น คันถธรรม และ สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย เกิดขึ้น หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่คันถธรรม และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย

คันถธรรม และธรรมที่ไม่ใช่คันถธรรม เป็นปัจจัยแก่คันถธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ สีลัพพตปรามาสกายคันถะ และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่อภิชฌากายคันถะ โดยอัตถิปัจจัย

พึงผูกจักรนัย

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ สีลัพพตปรามาสกายคันถะ และหทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่อภิชฌากายคันถะ โดยอัตถิปัจจัย

พึงผูกจักรนัย

คันถธรรม และธรรมที่ไม่ใช่คันถธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่คันถธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๕ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต ปัจฉาชาต อาหาร อินทรีย์

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่คันถธรรม และคันถธรรมทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย ที่ไม่ใช่คันถธรรม โดยอัตถิปัจจัย ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ คันถธรรมทั้งหลาย และหทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่คันถธรรม โดยอัตถิปัจจัย

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ คันถธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ คันถธรรม และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่กายนี้ที่เกิดก่อน โดยอัตถิปัจจัย

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ คันถธรรมทั้งหลาย และกวฬิงการาหาร เป็นปัจจัยแก่กายนี้ โดยอัตถิปัจจัย

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ คันถธรรมทั้งหลาย และรูปชีวิตินทรีย์ เป็นปัจจัยแก่กฏัตตารูปทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย

คันถธรรม และธรรมที่ไม่ใช่คันถธรรม เป็นปัจจัยแก่คันถธรรม และธรรมที่ไม่ใช่คันถธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่คันถธรรม และสีลัพพตปรามาสกายคันถะ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ ๓ และอภิชฌากายคันถะ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย

พึงผูกจักรนัย

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ สีลัพพตปรามาสกายคันถะ และหทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่อภิชฌากายคันถะ และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย

พึงผูกจักรนัย

[๕๒๑] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๙

ในอารัมมณปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยทั้งปวง มี " ๙

ในอุปนิสสยปัจจัย มี " ๙

ในปุเรชาตปัจจัย มี " ๓

ในปัจฉาชาตปัจจัย มี " ๓

ในอาเสวนปัจจัย มี " ๙

ในกัมมปัจจัย มี " ๓

ในวิปากปัจจัย มี " ๑

ในอาหารปัจจัย มี " ๓

ในอินทริยปัจจัย มี " ๓

ในฌานปัจจัย มี " ๓

ในมัคคปัจจัย มี " ๙

ในสัมปยุตตปัจจัย มี " ๙

ในวิปปยุตตปัจจัย มี " ๕

ในอัตถิปัจจัย มี " ๙

ในนัตถิปัจจัย มี " ๙

ในวิคตปัจจัย มี " ๙

ในอวิคตปัจจัย มี " ๙

[๕๒๒] คันถธรรม เป็นปัจจัยแก่คันถธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย

คันถธรรม เป็นปัจจัยแก่ ธรรมที่ไม่ใช่คันถธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาตปัจจัย

คันถธรรม เป็นปัจจัยแก่คันถธรรมและธรรมที่ไม่ใช่คันถธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย

ธรรมที่ไม่ใช่คันถธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่คันถธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาตปัจจัย เป็นปัจจัย

โดยปัจฉาชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยกัมมปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอาหารปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอินทริยปัจจัย

ธรรมที่ไม่ใช่คันถธรรม เป็นปัจจัยแก่คันถธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาตปัจจัย

ธรรมที่ไม่ใช่คันถธรรม เป็นปัจจัยแก่คันถธรรม และธรรมที่ไม่ใช่คันถธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาตปัจจัย

คันถธรรม และธรรมที่ไม่ใช่คันถธรรม เป็นปัจจัยแก่คันถธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย

คันถธรรม และธรรมที่ไม่ใช่คันถธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่คันถธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาตปัจจัย

คันถธรรม และ ธรรมที่ไม่ใช่คันถธรรม เป็นปัจจัยแก่คันถธรรม และธรรมที่ไม่ใช่คันถธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย

[๕๒๓] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยทั้งปวง มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อวิคตปัจจัย มี " ๙

[๕๒๔] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย

กับเหตุปัจจัย มีวาระ ๙ ฯลฯ

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๙

ในปัจจัยทั้งปวง

กับ ฯลฯ มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๙

[๕๒๕] ในอารัมมณปัจจัย

กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๙

ในอธิปติปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๙

พึงกระทำบทที่เป็นอนุโลมให้บริบูรณ์

ในอวิคตปัจจัย

กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๙

คันถทุกะ จบ

คันถนิยทุกะ

ปฏิจจวาร

[๕๒๖] คันถนิยธรรม อาศัยคันถนิยธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นคันถนิยธรรม ฯลฯ

โลกิยทุกะ ในจูฬันตรทุกะ ฉันใด พึงแจกฉันนั้น ไม่มีแตกต่างกัน

คันถนิยทุกะ จบ

คันถสัมปยุตตทุกะ

ปฏิจจวาร

[๕๒๗] คันถสัมปยุตตธรรม อาศัยคันถสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นคันถสัมปยุตตธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ

คันถวิปปยุตตธรรม อาศัยคันถสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นคันถสัมปยุตตธรรม โลภะ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยโลภะที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม ปฏิฆะ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยโทมนัส

คันถสัมปยุตตธรรม และคันถวิปปยุตตธรรม อาศัยคันถสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นคันถสัมปยุตตธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ ขันธ์ ๓ และโลภะ และ จิตตสมุฏฐานรูปอาศัยขันธ์ ๑ ที่สหรคตด้วยโลภะที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯขันธ์ ๓ และ ปฏิฆะ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่สหรคตด้วยโทมนัส ขันธ์ ๒ ฯลฯ

คันถวิปปยุตตธรรม อาศัยคันถวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นคันถวิปปยุตตธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยโลภะที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยปฏิฆะในปฏิสนธิขณะ อาศัยขันธ์ทั้งหลาย ฯลฯ

คันถสัมปยุตตธรรม อาศัยคันถวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย อาศัยโลภะที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย อาศัยปฏิฆะ

คันถสัมปยุตตธรรม และคันถวิปปยุตตธรรม อาศัยคันถวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยโลภะที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตต-ธรรม สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยปฏิฆะ

คันถสัมปยุตตธรรม อาศัยคันถสัมปยุตตธรรม และคันถวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่สหรคตด้วยโลภะที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม และโลภะ ขันธ์ ๒ ฯลฯ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่สหรคตด้วยโทมนัส และปฏิฆะ ขันธ์ ๒ ฯลฯ

คันถวิปปยุตตธรรม อาศัยคันถสัมปยุตตธรรม และคันถวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นคันถสัมปยุตตธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยโลภะที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม และโลภะ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยโทมนัส และปฏิฆะ

คันถสัมปยุตตธรรม และ คันถวิปปยุตตธรรม อาศัยคันถสัมปยุตตธรรม และคันถวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่สหรคตด้วยโลภะที่เป็นทิฏฐิคต-วิปปยุตตธรรม และโลภะ ขันธ์ ๒ ฯลฯ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่สหรคตด้วยโทมนัส และปฏิฆะ ขันธ์ ๒ ฯลฯ

[๕๒๘] คันถสัมปยุตตธรรม อาศัยคันถสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นคันถสัมปยุตตธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ

คันถวิปปยุตตธรรม อาศัยคันถสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ โลภะอาศัยขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยโลภะที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม ปฏิฆะอาศัยขันธ์ทั้งหลาย ที่สหรคตด้วยโทมนัส

คันถสัมปยุตตธรรม และ คันถวิปปยุตตธรรม อาศัยคันถสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และโลภะ อาศัยขันธ์ ๑ ที่สหรคตด้วยโลภะที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ ขันธ์ ๓ และปฏิฆะ อาศัยขันธ์ ๑ ที่สหรคตด้วยโทมนัส ขันธ์ ๒ ฯลฯ

คันถวิปปยุตตธรรม อาศัยคันถวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นคันถวิปปยุตตธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ ขันธ์ทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ

คันถสัมปยุตตธรรม อาศัยคันถวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย อาศัยโลภะที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย อาศัยปฏิฆะ

คันถสัมปยุตตธรรม อาศัยคันถสัมปยุตตธรรม และคันถวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่สหรคตด้วยโลภะที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม และโลภะ ขันธ์ ๒ ฯลฯ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่สหรคตด้วยโทมนัส และ ปฏิฆะ ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ฯลฯ

[๕๒๙] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๙

ในอารัมมณปัจจัย	มี	"	๖
ในอธิปติปัจจัย	มี	"	๙
ในอนันตรปัจจัย	มี	"	๖
ในสมนันตรปัจจัย	มี	"	๖
ในสหชาตปัจจัย	มี	"	๙
ในอัญญมัญญปัจจัย	มี	"	๖
ในนิสสยปัจจัย	มี	"	๙
ในอุปนิสสยปัจจัย	มี	"	๖
ในปุเรชาตปัจจัย	มี	"	๖
ในอาเสวนปัจจัย	มี	"	๖
ในกัมมปัจจัย	มี	"	๙
ในวิปากปัจจัย	มี	"	๑
ในอาหารปัจจัย	มี	"	๙
ในอินทริยปัจจัย	มี	"	๙
ในฌานปัจจัย	มี	"	๙

ในมัคคปัจจัย มีวาระ ๙
ในสัมปยุตตปัจจัย มี " ๖
ในวิปปยุตตปัจจัย มี " ๙
ในอัตถิปัจจัย มี " ๙
ในนัตถิปัจจัย มี " ๖
ในวิคตปัจจัย มี " ๖
ในอวิคตปัจจัย มี " ๙

[๕๓๐] คันถวิปปยุตตธรรม อาศัยคันถวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นคันถวิปปยุตตธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ ขันธ์ ๒ ฯลฯ อเหตุกปฏิสนธิ ตลอดถึงอสัญญสัตว์ โมหะ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ

[๕๓๑] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย มี " ๗

อรูปภูมิเมื่อจะแจกในที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัยพึงกระทำก่อน รูปภูมิย่อมได้ในที่ใด พึงกระทำภายหลัง และปฏิฆะ ไม่มีในอรูปภูมิ

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย มีวาระ ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย มีวาระ ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย มี " ๓

[๕๓๒] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย

กับเหตุปัจจัย มีวาระ ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๙

พึงนับอย่างนี้ ฯ

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

[๕๓๓] ในอารัมมณปัจจัย

กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๑

ในอวิคตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๑

แม้สหชาตวาร ก็พึงกระทำอย่างที่กล่าวมาแล้ว

ปัจจยวาร

[๕๓๔] คันถสัมปยุตตธรรม อาศัยคันถสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

มี ๓ นัย เหมือนกับ ปฏิจจวาร

คันถวิปปยุตตธรรม อาศัยคันถวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นคันถวิปปยุตตธรรม ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุ อาศัยขันธ์ทั้งหลาย ขันธ์ทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นคันถวิปปยุตตธรรม อาศัยหทัยวัตถุ

คันถสัมปยุตตธรรม อาศัยคันถวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นคันถสัมปยุตตธรรม อาศัยหทัยวัตถุ สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย อาศัยโลภะที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย อาศัยปฏิฆะ

คันถสัมปยุตตธรรม และคันถวิปปยุตตธรรม อาศัยคันถวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นคันถสัมปยุตตธรรม อาศัยหทัยวัตถุ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยโลภะที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตต-ธรรม สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยปฏิฆะ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นทิฏฐิคต-วิปปยุตตธรรม และโลภะ อาศัยหทัยวัตถุ ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยโทมนัส และปฏิฆะ อาศัยหทัยวัตถุ

คันถสัมปยุตตธรรม อาศัยคันถสัมปยุตตธรรม และคันถวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นคันถสัมปยุตตธรรม และหทัยวัตถุ ขันธ์ ๒ ฯลฯ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่สหรคตด้วยโลภะ ที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม และหทัยวัตถุ และโลภะ ขันธ์ ๒ ฯลฯ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่สหรคตด้วยโทมนัส และหทัยวัตถุ และ ปฏิฆะ ขันธ์ ๒ ฯลฯ

คันถวิปปยุตตธรรม อาศัยคันถสัมปยุตตธรรม และคันถวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นคันถสัมปยุตตธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยโลภะที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม และโลภะ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยโทมนัส และปฏิฆะ โลภะ อาศัยขันธ์ทั้งหลาย ที่สหรคตด้วยโลภะที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม และหทัยวัตถุ ปฏิฆะ อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยโทมนัส และหทัยวัตถุ

คันถสัมปยุตตธรรม และคันถวิปปยุตตธรรม อาศัยคันถสัมปยุตตธรรม และคันถ-วิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นคันถสัมปยุตตธรรม และหทัยวัตถุ ขันธ์ ๒ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นคันถสัมปยุตตธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย ขันธ์ ๓

และ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่สหรคตด้วยโลภะที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม และโลภะ ขันธ์ ๒ ฯลฯ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่สหรคตด้วยโทมนัส และปฏิฆะ ขันธ์ ๒ ฯลฯ ขันธ์ ๓ และโลภะ อาศัยขันธ์ ๑ ที่สหรคตด้วยโลภะที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม และหทัยวัตถุ ขันธ์ ๒ ฯลฯ ขันธ์ ๓ และปฏิฆะ อาศัยขันธ์ ๑ ที่สหรคตด้วยโทมนัส และหทัยวัตถุ ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ฯลฯ

[๕๓๕] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๙

ในอารัมมณปัจจัย มี " ๙

ในอธิปติปัจจัย มี " ๙

ในอนันตรปัจจัย มี " ๙

ในสมนันตรปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยทั้งปวง มี " ๙

ในวิปากปัจจัย มีวาระ ๑

ในอาหารปัจจัย มี " ๙

ในอวิคตปัจจัย มี " ๙

[๕๓๖] คันถวิปปยุตตธรรม อาศัยคันถวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ อาศัยคันถวิปปยุตตธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ ฯลฯ อเหตุกปฏิสนธิ ตลอดถึงอสัญญสัตว์ จักขุวิญญาณ อาศัยจักขายตนะ กายวิญญาณ อาศัยกายายตนะ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นคันถวิปปยุตต-ธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ อาศัยหทัยวัตถุ โมหะ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ และหทัยวัตถุ

ฯลฯ

[๕๓๗] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย มี " ๓ ฯลฯ

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย มี " ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย มีวาระ ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย มี " ๓

[๕๓๘] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย

กับเหตุปัจจัย มีวาระ ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๙

พึงนับอย่างที่กล่าวมาแล้ว

[๕๓๙] ในอารัมมณปัจจัย

กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๑

ในอวิคตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๑

แม้นิสสยวาร ก็เหมือนกับ ปัจจยวาร

สังสัฏฐวาร

[๕๔๐] คันถสัมปยุตตธรรม คลุกเคล้ากับคันถสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ คลุกเคล้ากับขันธ์ ๑ ที่เป็นคันถสัมปยุตตธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ

คันถวิปปยุตตธรรม คลุกเคล้ากับคันถสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ โลภะ คลุกเคล้ากับขันธ์ทั้งหลาย ที่สหรคตด้วยโลภะที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม ปฏิฆะ คลุกเคล้ากับขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยโทมนัส

คันถสัมปยุตตธรรม และคันถวิปปยุตตธรรม คลุกเคล้ากับคันถสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และโลภะ คลุกเคล้ากับขันธ์ ๑ ที่สหรคตด้วยโลภะ ที่เป็นทิฏฐิคต-วิปปยุตตธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ ขันธ์ ๓ และปฏิฆะ คลุกเคล้ากับขันธ์ ๑ ที่สหรคตด้วยโทมนัส ขันธ์ ๒ ฯลฯ

คันถวิปปยุตตธรรม คลุกเคล้ากับคันถวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ คลุกเคล้ากับขันธ์ ๑ ที่เป็นคันถวิปปยุตตธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ

คันถสัมปยุตตธรรม คลุกเคล้ากับคันถวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย คลุกเคล้ากับโลภะที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม สัมปยุตต-ขันธ์ทั้งหลาย คลุกเคล้ากับปฏิฆะ

คันถสัมปยุตตธรรม คลุกเคล้ากับคันถสัมปยุตตธรรม และคันถวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ คลุกเคล้ากับขันธ์ ๑ ที่สหรคตด้วยโลภะที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม และโลภะ ขันธ์ ๒ ฯลฯ ขันธ์ ๓ คลุกเคล้ากับขันธ์ ๑ ที่สหรคตด้วยโทมนัส และปฏิฆะ ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ฯลฯ

[๕๔๑] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๖

ในอารัมมณปัจจัย	มี "	๖
ในอธิปติปัจจัย	มี "	๖
ในปัจจัยทั้งปวง	มี "	๖
ในวิปากปัจจัย	มี "	๑
ในอาหารปัจจัย	มี "	๖
ในอวิคตปัจจัย	มี "	๖

[๕๔๒] คันถวิปปยุตตธรรม คลุกเคล้ากับคันถวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ อาศัยคันถวิปปยุตตธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ ฯลฯ ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ โมหะที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ คลุกเคล้ากับขันธ์ทั้งหลาย ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ

ฯลฯ

[๕๔๓] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย มี " ๖

[๕๔๔] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย

กับเหตุปัจจัย มีวาระ ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย

กับ ฯลฯ มีวาระ ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๖

[๕๔๕] ในอารัมมณปัจจัย

กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๑

ในอนันตรปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๑

ในอวิคตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๑

ปัญหาวาร

[๕๔๖] คันถสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่คันถสัมปยุตตธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นคันถสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย

คันถสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่คันถวิปปยุตตธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นคันถสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย เหตุที่สหรคตด้วยโลภะที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่โลภะ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย เหตุที่สหรคตด้วยโทมนัส เป็นปัจจัยแก่ปฏิฆะ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย

คันถสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่คันถสัมปยุตตธรรม และคันถวิปปยุตตธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลาย ที่เป็นคันถสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย เหตุที่สหรคตด้วยโลภะที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์และโลภะ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย เหตุที่สหรคตด้วยโทมนัส เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และปฏิฆะและจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลายโดยเหตุปัจจัย

คันถวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่คันถวิปปยุตตธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นคันถวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย โลภะที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย ปฏิฆะ เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย ปฏิสนธิ

คันถวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่คันถสัมปยุตตธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ โลภะ ที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย ปฏิฆะ เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย

คันถวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่คันถสัมปยุตตธรรม และคันถวิปปยุตตธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ โลภะที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย ปฏิฆะ เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย

คันถสัมปยุตตธรรม และคันถวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่คันถสัมปยุตตธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุที่สหรคตด้วยโลภะที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม และโลภะเป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลายโดยเหตุปัจจัย เหตุที่สหรคตด้วยโทมนัส และปฏิฆะเป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย

คันถสัมปยุตตธรรม และ คันถวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่คันถวิปปยุตตธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุที่สหรคตด้วยโลภะที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรมและโลภะ เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย เหตุที่สหรคตด้วยโทมนัส และ ปฏิฆะ เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย

คันถสัมปยุตตธรรม และ คันถวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่คันถสัมปยุตตธรรม และคันถวิปปยุตตธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุที่สหรคตด้วยโลภะที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรมและโลภะ เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย เหตุที่สหรคตด้วยโทมนัส และปฏิฆะ เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และ จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย

[๕๔๓] คันถสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่คันถสัมปยุตตธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ เพราะปรารภขันธ์ทั้งหลายที่เป็นคันถสัมปยุตตธรรม ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นคันถสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น

พึงถามถึงมูลในวาระ แม้ทั้ง ๓

เพราะปรารภขันธ์ทั้งหลายที่เป็นคันถสัมปยุตตธรรม ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นคันถวิปปยุตต-ธรรม เกิดขึ้น

เพราะปรารภขันธ์ทั้งหลายที่เป็นคันถสัมปยุตตธรรม ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยโลภะที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม และโลภะ เกิดขึ้น ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยโทมนัส และปฏิฆะเกิดขึ้น

คันถวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่คันถวิปปยุตตธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ บุคคลให้ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ แล้ว พิจารณากุศลกรรมนั้น

บุคคลพิจารณากุศลกรรมทั้งหลาย ที่เคยสั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน

บุคคลออกจากฌาน แล้วพิจารณาฌาน

พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรคแล้ว พิจารณามรรค พิจารณาผล พิจารณานิพพาน

นิพพาน เป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก่โวทาน แก่มรรค แก่ผล แก่อาวัชชนะ โดยอารัมมณปัจจัย พระอริยทั้งหลาย พิจารณากิเลสที่ละได้แล้ว ที่เป็นคันถวิปปยุตตธรรม พิจารณากิเลสที่ข่มแล้ว รู้กิเลสที่เคยเกิดขึ้นแล้วในกาลก่อน

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลพิจารณาเห็นขันธ์ทั้งหลายที่เป็นคันถวิปปยุตตธรรม โลภะ และปฏิฆะ โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะปรารภความยินดีนั้น ราคะ ที่เป็นคันถวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น วิจิกิจฉา ฯลฯ อุทธัจจะ ฯลฯ โทมนัสเกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูปด้วยทิพพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพพโสตธาตุ

บุคคลรู้จิตของบุคคลผู้พร้อมเพรียงด้วยจิต ที่เป็นคันถวิปปยุตตธรรม โดยเจโต-ปริยญาณ

อากาสานัญจายตนะ เป็นปัจจัยแก่วิญญาณัญจายตนะ อากิญจัญญายตนะ เป็นปัจจัยแก่เนวสัญญานาสัญญายตนะ รูปายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ โผฏฐัพพายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ โดยอารัมมณปัจจัย

ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นคันถวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อิทธิวิธญาณ แก่เจโตปริยญาณ แก่บุพเพนิวาสานุสสติญาณ แก่ยถากัมมูปคญาณ แก่อนาคตังสญาณ แก่อาวัชชนะ โดยอารัมมณปัจจัย

คันถวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่คันถสัมปยุตตธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ บุคคลย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง ซึ่งกุศลกรรมนั้น เพราะปรารภความยินดีนั้น ราคะที่เป็นคันถสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น ทิฏฐิ ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น

คันถวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่คันถสัมปยุตตธรรม และคันถวิปปยุตตธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ เพราะปรารภขันธ์ทั้งหลายที่เป็นคันถวิปปยุตตธรรม และโลภะ และปฏิฆะ ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยโลภะที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม และโลภะ ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยโทมนัส และปฏิฆะ เกิดขึ้น

คันถสัมปยุตตธรรม และคันถวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่คันถสัมปยุตตธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ เพราะปรารภขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยโลภะที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม และโลภะ ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยโทมนัสและปฏิฆะ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นคันถสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น

พึงถามถึงมูล

เพราะปรารภขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยโลภะที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม และโลภะ ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยโทมนัสและปฏิฆะ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นคันถวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น

พึงถามถึงมูล

เพราะปรารภขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยโลภะที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม และโลภะ ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยโทมนัส และปฏิฆะ ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยโลภะที่เป็นทิฏฐิคต-วิปปยุตตธรรม และโลภะ ขันธ์ทั้งหลายที่สหคตด้วยโทมนัส และปฏิฆะ เกิดขึ้น

[๕๔๘] คันถสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่คันถสัมปยุตตธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาธิปติ สหชาตาธิปติ

ที่เป็นอารัมมณาธิปติ ได้แก่ เพราะกระทำขันธ์ทั้งหลายที่เป็นคันถสัมปยุตตธรรมให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นคันถสัมปยุตตธรรมเกิดขึ้น

ที่เป็นสหชาตาธิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นคันถสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย

คันถสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่คันถวิปปยุตตธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาธิปติ สหชาตาธิปติ

ที่เป็นอารัมมณาธิปติ ได้แก่ เพราะกระทำขันธ์ทั้งหลายที่เป็นคันถสัมปยุตตธรรมให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น โลภะที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น

ที่เป็นสหชาตาธิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นคันถสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย

อธิปติธรรมที่สหรคตด้วยโลภะที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่โลภะ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย

อธิปติธรรมที่สหรคตด้วยโทมนัส เป็นปัจจัยแก่ปฏิฆะ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย

คันถสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่คันถสัมปยุตตธรรม และคันถวิปปยุตตธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาธิปติ สหชาตาธิปติ

ที่เป็นอารัมมณาธิปติ ได้แก่ เพราะกระทำขันธ์ทั้งหลายที่เป็นคันถสัมปยุตตธรรมให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยโลภะ ที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม และโลภะ เกิดขึ้น

ที่เป็นสหชาตาธิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่สหรคตด้วยโลภะที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลายและโลภะ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย

อธิปติธรรมที่สหรคตด้วยโทมนัส เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย และปฏิฆะ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย

คันถวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่คันถวิปปยุตตธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาธิปติ สหชาตาธิปติ

ที่เป็นอารัมมณาธิปติ ได้แก่ บุคคลให้ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ แล้วกระทำกุศลกรรมนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว พิจารณา

บุคคลกระทำกุศลกรรมทั้งหลาย ที่เคยสั่งสมไว้แล้วในกาลก่อนให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น แล้วพิจารณา

บุคคลออกจากฌาน กระทำฌานให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น แล้วพิจารณา

พระอริยะทั้งหลาย ออกจากมรรค กระทำมรรคให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น แล้วพิจารณา กระทำผลให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น แล้วพิจารณา กระทำนิพพานให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น แล้วพิจารณา

นิพพาน เป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก่โวทาน แก่มรรค แก่ผล โดยอธิปติปัจจัย

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลกระทำขันธ์ทั้งหลายที่เป็นคันถวิปปยุตตธรรม และโลภะให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะกระทำความยินดีนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ราคะที่เป็นคันถวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น

ที่เป็นสหชาตาธิปติ ได้แก่อธิปติธรรมที่เป็นคันถวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย

คันถวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่คันถสัมปยุตตธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ อารัมมณาธิปติ ได้แก่ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ

กุศลกรรมทั้งหลายที่เคยสั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน ฯลฯ

ออกจากฌาน พิจารณาฌาน ฯลฯ

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลกระทำขันธ์ทั้งหลายที่เป็นคันถวิปปยุตตธรรม และโลภะ ให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะกระทำความยินดีนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ราคะที่เป็นคันถสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น ทิฏฐิ เกิดขึ้น

คันถวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่คันถสัมปยุตตธรรม และคันถวิปปยุตตธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ อารัมมณาธิปติ ได้แก่จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ เพราะกระทำขันธ์ทั้งหลายที่เป็นคันถวิปปยุตตธรรม และโลภะ ให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยโลภะที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรมและโลภะ เกิดขึ้น

คันถสัมปยุตตธรรม และคันถวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่คันถสัมปยุตตธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ อารัมมณาธิปติ ได้แก่ เพราะกระทำขันธ์ทั้งหลาย ที่สหรคตด้วยโมหะที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม และโลภะ ให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นคันถสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น

พึงถามถึงมูล

เพราะกระทำขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยโลภะ ที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม และโลภะ ให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น โลภะที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น

พึงถามถึงมูล

เพราะกระทำขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยโลภะ ที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม และโลภะ ให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยโลภะ ที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม และโลภะ เกิดขึ้น

[๕๔๙] คันถสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่คันถสัมปยุตตธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นคันถสัมปยุตตธรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นคันถสัมปยุตตธรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย

พึงถามถึงมูล

ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยโลภะ ที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่โลภะที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยโทมนัส ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ปฏิฆะ ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นคันถสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่วุฏฐานะ โดยอนันตรปัจจัย

พึงถามถึงมูล

ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยโลภะ ที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยโลภะ ที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรมที่เกิดหลังๆ และโลภะ โดยอนันตรปัจจัย ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยโทมนัสที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยโทมนัส ที่เกิดหลังๆและปฏิฆะ โดยอนันตรปัจจัย

คันถวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่คันถวิปปยุตตธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ โลภะที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่โลภะที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย ปฏิฆะที่สหรคตด้วยโทมนัส ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ปฏิฆะ ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นคันถวิปปยุตตธรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นคันถวิปปยุตตธรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย อนุโลม เป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก่ผลสมาบัติ โดยอนันตรปัจจัย

คันถวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่คันถสัมปยุตตธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ โลภะที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย ปฏิฆะ ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยโทมนัส ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย อาวัชชนะ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นคันถสัมปยุตตธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คันถวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่คันถสัมปยุตตธรรม และคันถวิปปยุตตธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ โลภะที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยโลภะที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม ที่เกิดหลังๆ และโลภะ โดยอนันตรปัจจัย ปฏิฆะ ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยโทมนัส ที่เกิดหลังๆ และปฏิฆะ โดยอนันตรปัจจัย อาวัชชนะ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยโลภะ ที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรมและโลภะ และขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยโทมนัส และปฏิฆะ โดยอนันตรปัจจัย

คันถสัมปยุตตธรรม และคันถวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่คันถสัมปยุตตธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยโลภะที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม ที่เกิดก่อนๆ และโลภะ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยโลภะ ที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยโทมนัส ที่เกิดก่อนๆ และปฏิฆะ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยโทมนัส ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย

พึงถามถึงมูล

ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยโลภะ ที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม ที่เกิดก่อนๆ และโลภะ เป็นปัจจัยแก่โลภะที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย ขันธ์ทั้งหลายที่

สหรคตด้วยโทมนัส ที่เกิดก่อนๆและปฏิฆะ เป็นปัจจัยแก่ปฏิฆะ ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตร-ปัจจัย ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยโลภะที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม และโลภะ และขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยโทมนัส และปฏิฆะ เป็นปัจจัยแก่วุฏฐานะ โดยอนันตรปัจจัย

พึงถามถึงมูล

ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยโลภะ ที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม ที่เกิดก่อนๆ และโลภะ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยโลภะ ที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม ที่เกิดหลังๆ และโลภะ โดยอนันตรปัจจัย ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยโทมนัส ที่เกิดก่อนๆ และปฏิฆะ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยโทมนัส ที่เกิดหลังๆ และปฏิฆะ โดยอนันตรปัจจัย

คันถสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่คันถสัมปยุตตธรรม โดยสมนันตรปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัยโดยอัญญมัญญปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัยโดยนิสสยปัจจัย

[๕๕๐] คันถสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่คันถสัมปยุตตธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นคันถสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นคันถสัมปยุตตธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

พึงถามถึงมูล

พึงกระทำอุปนิสสยปัจจัย ทั้ง ๓ นัย

คันถสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่คันถวิปปยุตตธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

พึงถามถึงมูล

พึงกระทำอุปนิสสยปัจจัย ทั้ง ๓ นัย

ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นคันถสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยโลภะที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม และโลภะ โดยอุปนิสสยปัจจัยเป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยโทมนัส และปฏิฆะ โดยอุปนิสสยปัจจัย

คันถวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่คันถวิปปยุตตธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาแล้ว ให้ทาน ฯลฯ ยังสมาบัติให้เกิดขึ้น ก่อมานะ

บุคคลเข้าไปอาศัยศีล ฯลฯ ราคะ โทสะ โมหะ มานะ ความปรารถนา สุขทางกาย ทุกข์ทางกาย ฤดู โภชนะ ฯลฯ เสนาสนะ แล้วให้ทาน ฯลฯ ยังสมาบัติให้เกิดขึ้น ฆ่าสัตว์ ฯลฯ ทำลายสงฆ์

ศรัทธา ฯลฯ ปัญญา ราคะ ฯลฯ ความปรารถนา เสนาสนะ เป็นปัจจัยแก่ศรัทธา ฯลฯ แก่ปัญญา แก่ราคะ แก่โทสะ แก่โมหะ แก่มานะ แก่ความปรารถนา โดยอุปนิสสยปัจจัย

คันถวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่คันถสัมปยุตตธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาแล้ว ก่อมานะ ถือทิฏฐิ

บุคคลเข้าไปอาศัยศีล ฯลฯ ปัญญา ราคะ ฯลฯ มานะ ความปรารถนา ฯลฯ เสนาสนะแล้ว ฆ่าสัตว์ ฯลฯ ทำลายสงฆ์

ศรัทธา ฯลฯ เสนาสนะ เป็นปัจจัยแก่ ราคะ แก่โทสะ แก่โมหะ แก่มานะ แก่ทิฏฐิ แก่ความปรารถนา โดยอุปนิสสยปัจจัย

คันถวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่คันถสัมปยุตตธรรม และคันถวิปปยุตตธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย มี ๓ นัย

บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาแล้วก่อมานะ

บุคคลเข้าไปอาศัยศีล ฯลฯ ปัญญา ราคะ โทสะ โมหะ มานะ ความปรารถนา สุขทางกาย ฯลฯ เสนาสนะแล้ว ฆ่าสัตว์ ฯลฯ ทำลายสงฆ์

ศรัทธา ฯลฯ ปัญญา ราคะ โทสะ โมหะ ความปรารถนา เสนาสนะ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยโลภะที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม และโลภะ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยโทมนัส และปฏิฆะ โดยอุปนิสสยปัจจัย

คันถสัมปยุตตธรรม และคันถวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่คันถสัมปยุตตธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยโลภะ ที่เป็นทิฏฐิคต-วิปปยุตตธรรม และโลภะ และขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยโทมนัสและปฏิฆะ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นคันถสัมปยุตตธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

พึงถามถึงมูล

ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยโลภะ ที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม และโลภะ และขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยโทมนัส และปฏิฆะ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลาย ที่เป็นคันถวิปปยุตตธรรม แก่โลภะที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม และปฏิฆะ โดยอุปนิสสยปัจจัย

พึงถามถึงมูล

ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยโลภะ ที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรมและโลภะ และขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยโทมนัส และปฏิฆะ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยโทมนัส และปฏิฆะ โดยอุปนิสสยปัจจัย

[๕๕๑] คันถวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่คันถวิปปยุตตธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ จักขุ ฯลฯ บุคคลพิจารณาเห็นหทัยวัตถุ โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะปรารภความยินดีนั้น ราคะที่เป็นคันถวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น วิจิกิจฉา ฯลฯ อุทธัจจะฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูปด้วยทิพพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพพโสตธาตุ

รูปายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ โผฏฐัพพายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ

ที่เป็นวัตถุปุเรชาต ได้แก่จักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ กายายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นคันถวิปปยุตตธรรม และโลภะที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม และปฏิฆะ โดยปุเรชาตปัจจัย

คันถวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่คันถสัมปยุตตธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ จักขุ ฯลฯ บุคคลย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง ซึ่งหทัยวัตถุ เพราะปรารภความยินดีนั้น ราคะที่เป็นคันถสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น ทิฏฐิ ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น

ที่เป็นวัตถุปุเรชาต ได้แก่ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นคันถสัมปยุตตธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย

คันถวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่คันถสัมปยุตตธรรม และคันถวิปปยุตตธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ จักขุ ฯลฯ เพราะปรารภหทัยวัตถุ ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยโลภะ ที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม และ โลภะ และขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยโทมนัส และปฏิฆะ เกิดขึ้น

ที่เป็นวัตถุปุเรชาต ได้แก่ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยโลภะที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม และโลภะและขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยโทมนัส และปฏิฆะ โดยปุเรชาตปัจจัย

[๕๕๒] คันถสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่คันถวิปปยุตตธรรม โดยปัจฉาชาตปัจจัย มี ๑ นัย

คันถวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่คันถวิปปยุตตธรรม โดยปัจฉาชาตปัจจัย มี ๑ นัย

คันถสัมปยุตตธรรม และคันถวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่คันถวิปปยุตตธรรม โดยปัจฉาชาตปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยโลภะที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม ที่เกิดภายหลัง และโลภะ และขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยโทมนัส และปฏิฆะ เป็นปัจจัยแก่กายนี้ ที่เกิดก่อน โดยปัจฉาชาตปัจจัย

[๕๕๓] คันถสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่คันถสัมปยุตตธรรม โดยอาเสวนปัจจัย

เหมือนกับอารัมมณปัจจัย อาวัชชนะก็ดี วุฏฐานะก็ดี มีไม่

[๕๕๔] คันถสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่คันถสัมปยุตตธรรม โดยกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต นานาขณิก

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ เจตนาที่เป็นคันถสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูป

ทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย เจตนาที่สหรคตด้วยโลภะ ที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่โลภะและจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลายโดยกัมมปัจจัย เจตนาที่สหรคตด้วยโทมนัส เป็นปัจจัยแก่ปฏิฆะ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย

ที่เป็นนานาขณิก ได้แก่ เจตนาที่เป็นคันถสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่วิบากขันธ์และกฏัตตารูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย

คันถสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่คันถสัมปยุตตธรรม และคันถวิปปยุตตธรรม โดยกัมมปัจจัย

คือ เจตนาที่เป็นคันถสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย เจตนาที่สหรคตด้วยโลภะ ที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย และ โลภะ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย เจตนาที่สหรคตด้วยโทมนัส เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย และปฏิฆะ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย

คันถวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่คันถวิปปยุตตธรรม โดยกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต นานาขณิก

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ เจตนาที่เป็นคันถวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย

ที่เป็นนานาขณิก ได้แก่ เจตนาที่เป็นคันถวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่วิบากขันธ์และกฏัตตารูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย

[๕๕๕] คันถวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่คันถวิปปยุตตธรรม โดยวิปากปัจจัย มี ๑ นัย

[๕๕๖] คันถสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่คันถสัมปยุตตธรรม โดยอาหารปัจจัย มี ๔ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอินทริยปัจจัย มี ๔ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยฌานปัจจัย มี ๔ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยมัคคปัจจัย มี ๔ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยสัมปยุตตปัจจัย มี ๖ นัย

[๕๕๗] คันถสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่คันถวิปปยุตตธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปัจฉาชาต ฯลฯ พึงจำแนก

คันถวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่คันถสัมปยุตตธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย มี ๓ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต ปัจฉาชาต ฯลฯ คันถวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่คันถสัมปยุตตธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ ปุเรชาต ได้แก่ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลาย ที่เป็นคันถสัมปยุตตธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย

คันถวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่คันถสัมปยุตตธรรม และคันถวิปปยุตตธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ ปุเรชาต ได้แก่ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยโลภะ ที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม และโลภะ แก่ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยโทมนัส และปฏิฆะ โดยวิปปยุตตปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต ปัจฉาชาต ฯลฯ

คันถวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่คันถวิปปยุตตธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คันถสัมปยุตตธรรม และคันถวิปปยุตตธรรมเป็นปัจจัยแก่คันถวิปปยุตตธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปัจฉาชาต

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยโลภะ ที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม และโลภะ เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยวิปปยุตตปัจจัย ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยโทมนัส และปฏิฆะ เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยวิปปยุตตปัจจัย

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยโลภะ ที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม และโลภะ และขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยโทมนัส และปฏิฆะเป็นปัจจัยแก่กายนี้ ที่เกิดก่อน โดยวิปปยุตตปัจจัย

[๕๕๘] คันถสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่คันถสัมปยุตตธรรม โดยอัตถิปัจจัย มี ๑ นัย เหมือนกับปฏิจจวาร

คันถสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่คันถวิปปยุตตธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปัจฉาชาต ฯลฯ พึงจำแนก

คันถสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่คันถสัมปยุตตธรรม และคันถวิปปยุตตธรรม โดยอัตถิปัจจัย มี ๑ นัย เหมือนกับปฏิจจวาร

คันถวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่คันถวิปปยุตตธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๕ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต ปัจฉาชาต อาหาร อินทรีย์ ฯลฯ พึงจำแนก

คันถวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่คันถสัมปยุตตธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ โลภะที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย ปฏิฆะที่สหรคตด้วยโทมนัส เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย

ที่เป็นปุเรชาต ได้แก่ จักขุ ฯลฯ บุคคลย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง ซึ่งหทัยวัตถุ เพราะปรารภความยินดีนั้น ราคะที่เป็นคันถสัมปยุตตธรรม ฯลฯ ทิฏฐิ ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นคันถสัมปยุตตธรรม โดยอัตถิปัจจัย

คันถวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่คันถสัมปยุตตธรรม และคันถวิปปยุตตธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ โลภะที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย ปฏิฆะ เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย

ที่เป็นปุเรชาต ได้แก่ จักขุ ฯลฯ เพราะปรารภหทัยวัตถุ ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยโลภะที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม และโลภะ และขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยโทมนัส และปฏิฆะ เกิดขึ้น หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยโลภะที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม และโลภะ แก่ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยโทมนัส และปฏิฆะ โดยอัตถิปัจจัย

คันถสัมปยุตตธรรม และคันถวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่คันถสัมปยุตตธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ขันธ์ ๑ ที่เป็นคันถสัมปยุตตธรรม และหทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ ๓ โดยอัตถิปัจจัย

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ขันธ์ ๑ ที่สหรคตด้วยโลภะที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม และโลภะ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ ๓ โดยอัตถิปัจจัย ขันธ์ ๒ ฯลฯ ขันธ์ ๑ ที่สหรคตด้วยโทมนัส และปฏิฆะ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ ๓ โดยอัตถิปัจจัย ขันธ์ ๒ ฯลฯ

คันถสัมปยุตตธรรม และคันถวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่คันถวิปปยุตตธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๕ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต ปัจฉาชาต อาหาร อินทรีย์

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นคันถสัมปยุตตธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยโลภะที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม และโลภะ เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยโทมนัส และปฏิฆะ เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย

ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยโลภะที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม และหทยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่โลภะ โดยอัตถิปัจจัย

ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยโทมนัส และหทยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ปฏิฆะ โดยอัตถิปัจจัย

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยโลภะ ที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม และโลภะ และขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยโทมนัส และปฏิฆะเป็นปัจจัยแก่กายนี้ ที่เกิดก่อน โดยอัตถิปัจจัย

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นคันถสัมปยุตตธรรม และกวฬิงการาหาร เป็นปัจจัยแก่กายนี้ โดยอัตถิปัจจัย

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นคันถสัมปยุตตธรรม และรูปชีวิตินทรีย์ เป็นปัจจัยแก่กฏัตตารูปทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย

คันถสัมปยุตตธรรม และคันถวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่คันถสัมปยุตตธรรม และคันถวิปปยุตตธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ขันธ์ ๑ ที่สหรคตด้วยโลภะที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม และ

โลภะ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลายโดยอัตถิปัจจัย ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ขันธ์ ๑ ที่สหรคตด้วยโทมนัส และปฏิฆะ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ขันธ์ ๑ ที่สหรคตด้วยโลภะที่เป็นทิฏฐิคตวิปปยุตตธรรม และหทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ ๓ และ โลภะ โดยอัตถิปัจจัย ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ขันธ์ ๑ ที่สหรคตด้วยโทมนัส และหทัยวัตถุเป็นปัจจัยแก่

ขขันธ์ ๓ และปฏิฆะ โดยอัตถิปัจจัย ขันธ์ ๒ ฯลฯ

[๕๕๙] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๙

ในอารัมมณปัจจัย	มี " ๙
ในอธิปติปัจจัย	มี " ๙
ในอนันตรปัจจัย	มี " ๙
ในสมนันตรปัจจัย	มี " ๙
ในสหชาตปัจจัย	มี " ๙
ในอัญญมัญญปัจจัย	มี " ๖
ในนิสสยปัจจัย	มี " ๙
ในอุปนิสสยปัจจัย	มี " ๙
ในปุเรชาตปัจจัย	มี " ๓
ในปัจฉาชาตปัจจัย	มี " ๓
ในอาเสวนปัจจัย	มี " ๙
ในกัมมปัจจัย	มี " ๔
ในวิปากปัจจัย	มี " ๑
ในอาหารปัจจัย	มี " ๔
ในอินทริยปัจจัย	มีวาระ ๔
ในฌานปัจจัย	มี " ๔
ในมัคคปัจจัย	มี " ๔
ในสัมปยุตตปัจจัย	มี " ๖
ในวิปปยุตตปัจจัย	มี " ๕

ในอัตถิปัจจัย มี " ๙

ในนัตถิปัจจัย มี " ๙

ในวิคตปัจจัย มี " ๙

ในอวิคตปัจจัย มี " ๙

[๕๖๐] คันถสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่คันถสัมปยุตตธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย

คันถสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่คันถวิปปยุตตธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยกัมมปัจจัย

คันถสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่คันถสัมปยุตตธรรม และคันถวิปปยุตตธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย

คันถวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่คันถวิปปยุตตธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยกัมมปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอาหารปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอินทริยปัจจัย

คันถวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่คันถสัมปยุตตธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาตปัจจัย

คันถวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่คันถสัมปยุตตธรรม และคันถวิปปยุตตธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาต-ปัจจัย

คันถสัมปยุตตธรรม และคันถวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่คันถสัมปยุตตธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย

คันถสัมปยุตตธรรม และคันถวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่คันถวิปปยุตตธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาตปัจจัย

คันถสัมปยุตตธรรม และคันถวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่คันถสัมปยุตตธรรม และ

คันถวิปปยุตตธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสย-ปัจจัย

[๕๖๑] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยทั้งปวง มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อวิคตปัจจัย มี " ๙

[๕๖๒] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย

กับเหตุปัจจัย มีวาระ ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๙ ฯลฯ

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่นิสสยปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย

กับ ฯลฯ มีวาระ ๙ ฯลฯ

ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๙

[๕๖๓] ในอารัมมณปัจจัย

กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๙

ในอธิปติปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๙

พึงกระทำอนุโลมมาติกาให้พิสดาร

ในอวิคตปัจจัย

กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๙

คันถสัมปยุตตทุกะ จบ

คันถคันถนิยทุกะ

ปฏิจจวาร

[๕๖๔] ธรรมที่เป็นทั้งคันถธรรมและคันถนิยธรรม อาศัยธรรมที่เป็นทั้งคันถธรรมและคันถนิยธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ อภิชฌากายคันถะ อาศัยสีลัพพตปรามาสกายคันถะ สีลัพพตปรามาสกายคันถะ อาศัยอภิชฌากายคันถะ อภิชฌากายคันถะ อาศัยอิทังสัจจาภินิเวสกายคันถะ อิทังสัจจาภินิเวสกายคันถะ อาศัยอภิชฌากายคันถะ

ธรรมที่เป็นคันถนิยธรรม แต่ไม่ใช่คันถธรรม อาศัยธรรมที่เป็นทั้งคันถธรรมและคันถนิยธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยคันถธรรมทั้งหลาย

ธรรมที่เป็นทั้งคันถธรรมและคันถนิยธรรม และธรรมที่เป็นคันถนิยธรรม แต่ไม่ใช่คันถธรรม อาศัยธรรมที่เป็นคันถธรรมและคันถนิยธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

ปฏิจจวารก็ดี สหชาตวารก็ดี ปัจจยวารก็ดี นิสสยวารก็ดี สังสัฏฐวารก็ดี สัมปยุตตวารก็ดี

เหมือนกับ คันถทุกะ ไม่มีแตกต่างกัน

ปัญหาวาร

[๕๖๕] ธรรมที่เป็นทั้งคันถธรรม และคันถนิยธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งคันถธรรม และคันถนิยธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นคันถธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตคันถธรรมทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย

วาระ ๙ พึงให้พิสดารอย่างที่กล่าวมาแล้ว

[๕๖๖] ธรรมที่เป็นทั้งคันถธรรม และคันถนิยธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งคันถธรรม และคันถนิยธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ เพราะปรารภคันถธรรมทั้งหลาย คันถธรรมทั้งหลาย เกิดขึ้น

พึงถามถึงมูล

เพราะปรารภคันถธรรมทั้งหลาย ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นคันถนิยธรรม แต่ไม่ใช่คันถธรรมเกิดขึ้น

พึงถามถึงมูล

เพราะปรารภคันถธรรมทั้งหลาย คันถธรรมและสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย เกิดขึ้น

ธรรมที่เป็นคันถนิยธรรม แต่ไม่ใช่คันถธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นคันถนิยธรรม แต่ไม่ใช่คันถธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ บุคคลให้ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ แล้วพิจารณาซึ่งกุศลกรรมนั้น

กุศลกรรมทั้งหลายที่เคยสั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน ฯลฯ ฌาน ฯลฯ

พระอริยะทั้งหลาย พิจารณาโคตรภู พิจารณาโวทาน พิจารณากิเลสที่ละแล้ว ฯลฯ พิจารณากิเลสที่ข่มแล้ว รู้ซึ่งกิเลสทั้งหลายที่เคยเกิดขึ้นแล้วในกาลก่อน

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นคันถนิยธรรม แต่ไม่ใช่คันถธรรม โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูปด้วยทิพพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพพโสตธาตุ

ทั้งหมด พึงให้พิสดาร

เป็นปัจจัยแก่อาวัชชนะ โดยอารัมมณปัจจัย

ธรรมที่เป็นคันถนิยธรรม แต่ไม่ใช่คันถธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งคันถธรรม และคันถนิยธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ กระทำอุโบสถกรรม ฯลฯ แล้วย่อมยินดีย่อมเพลิดเพลินยิ่งซึ่งกุศลกรรมนั้น เพราะปรารภความยินดีนั้น ราคะ เกิดขึ้น ทิฏฐิ ฯลฯ วิจิกิจฉา ฯลฯ อุทธัจจะ ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น

กุศลกรรมทั้งหลายที่เคยสั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน ฯลฯ

ออกจากฌานแล้ว พิจารณาฌาน ฯลฯ

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่งซึ่งขันธ์ทั้งหลาย ที่เป็นคันถนิยธรรม แต่ไม่ใช่คันถธรรม เพราะปรารภความยินดีนั้น ราคะ เกิดขึ้น ทิฏฐิ ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น

ธรรมที่เป็นคันถนิยธรรม แต่ไม่ใช่คันถธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งคันถธรรมและคันถนิยธรรม และธรรมที่เป็นคันถนิยธรรม แต่ไม่ใช่คันถธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ

กุศลกรรมทั้งหลายที่เคยสั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน ฯลฯ

ออกจากฌานแล้ว พิจารณาฌาน ฯลฯ

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่งซึ่งขันธ์ทั้งหลาย ที่เป็นคันถนิยธรรม แต่ไม่ใช่คันถธรรม เพราะปรารภความยินดีนั้น คันถธรรม และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย เกิดขึ้น

วาระ ๓ แม้นอกนี้ พึงให้พิสดารอย่างที่กล่าวมาแล้ว พึงกระทำเพราะปรารภ

ในทุกะนี้ โลกุตตระไม่มี เหมือนกับคันถทุกะ ไม่มีแตกต่างกัน พึงกำหนดคำว่า คันถนิยะ

ในมัคคปัจจัย พึงกระทำวาระ ๙

คันถคันถนิยทุกะ จบ

คันถคันถสัมปยุตตทุกะ

ปฏิจจวาร

[๕๖๗] ธรรมที่เป็นทั้งคันถธรรม และคันถสัมปยุตตธรรม อาศัยธรรมที่เป็นทั้งคันถธรรมและคันถสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ อภิชฌากายคันถะ อาศัยสีลัพพตปรามาสกายคันถะ สีลัพพตปรามาสกายคันถะ อาศัยอภิชฌากายคันถะ อภิชฌากายคันถะ อาศัยอิทังสัจจาภินิเวสกายคันถะ อิทังสัจจาภินิเวสกายคันถะ อาศัยอภิชฌากายคันถะ

ธรรมที่เป็นคันถสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่คันถธรรม อาศัยธรรมที่เป็นทั้งคันถธรรมและคันถสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย อาศัยคันถธรรมทั้งหลาย

ธรรมที่เป็นทั้งคันถธรรมและคันถสัมปยุตตธรรม และธรรมที่เป็นคันถสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่คันถธรรม อาศัยธรรมที่เป็นทั้งคันถธรรมและคันถสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ อภิชฌากายคันถะ และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย อาศัยสีลัพพตปรามาสกายคันถะ

พึงผูกจักรนัย

ธรรมที่เป็นคันถสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่คันถธรรม อาศัยธรรม ที่เป็นคันถสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่คันถธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นคันถสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่คันถธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ธรรมที่เป็นทั้งคันถธรรมและคันถสัมปยุตตธรรม อาศัยธรรมที่เป็นคันถสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่คันถธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ คันถธรรมทั้งหลาย อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นคันถสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่คันถธรรม

ธรรมที่เป็นทั้งคันถธรรมและคันถสัมปยุตตธรรม และธรรมที่เป็นคันถสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่คันถธรรม อาศัยธรรมที่เป็นคันถสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่คันถธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และคันถธรรมทั้งหลาย อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นคันถสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่คันถธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ธรรมที่เป็นทั้งคันถธรรมและคันถสัมปยุตตธรรม อาศัยธรรมที่เป็นทั้งคันถธรรมและคันถสัมปยุตตธรรม และธรรมที่เป็นคันถสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่คันถธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ คันถธรรมทั้งหลาย อาศัยคันถธรรม และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย

ธรรมที่เป็นคันถสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่คันถธรรม อาศัยธรรมที่เป็นทั้งคันถธรรมและคันถสัมปยุตตธรรม และธรรมที่เป็นคันถสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่คันถธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นคันถสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่คันถธรรม และคันถธรรมทั้งหลาย ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ธรรมที่เป็นทั้งคันถธรรมและคันถสัมปยุตตธรรม และธรรมที่เป็นคันถสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่คันถธรรม อาศัยธรรมที่เป็นทั้งคันถธรรมและคันถสัมปยุตตธรรม และธรรมที่เป็นคันถสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่คันถธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และอภิชฌากายคันถะ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นคันถสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่คันถธรรม และสีลัพพตปรามาสกายคันถะ ขันธ์ ๒ ฯลฯ

พึงผูกจักรนัย

ฯลฯ

[๕๖๘] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๙

ในอารัมมณปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยทั้งปวง มี " ๙

ในกัมมปัจจัย มี " ๙

ในอาหารปัจจัย มี " ๙

ในอวิคตปัจจัย มี " ๙

[๕๖๙] ธรรมที่เป็นทั้งคันถธรรม และคันถสัมปยุตตธรรม อาศัยธรรมที่เป็นทั้งคันถธรรมและคันถสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอธิปติปัจจัย ฯลฯ

ในที่นี้ ปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย ไม่มี

[๕๗๐] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย มีวาระ ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย มีวาระ ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย มี " ๙

การนับทั้งสองแม้นอกนี้ก็ดี สหชาตวารก็ดี ปัจจยวารก็ดี นิสสยวารก็ดี สังสัฏฐวารก็ดี สัมปยุตตวารก็ดี เหมือนกับปฏิจจวารอย่างที่กล่าวมาแล้ว

ปัญหาวาร

[๕๗๑] ธรรมที่เป็นทั้งคันถธรรม และคันถสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งคันถธรรมและคันถสัมปยุตตธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นทั้งคันถธรรม และคันถสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตคันถธรรมทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย

ธรรมที่เป็นทั้งคันถธรรมและคันถสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นคันถสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่คันถธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นทั้งคันถธรรม และคันถสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย

ธรรมที่เป็นทั้งคันถธรรมและคันถสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งคันถธรรมและคันถสัมปยุตตธรรม และธรรมที่เป็นคันถสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่คันถธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นทั้งคันถธรรม และคันถสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และคันถธรรมทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย

ธรรมที่เป็นคันถสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่คันถธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นคันถสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่คันถธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นคันถสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่คันถธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย

ธรรมที่เป็นคันถสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่คันถธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งคันถธรรมและคันถสัมปยุตตธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นคันถสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่คันถธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตคันถธรรมทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย

ธรรมที่เป็นคันถสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่คันถธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งคันถ-ธรรมและคันถสัมปยุตตธรรม และธรรมที่เป็นคันถสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่คันถธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นคันถสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่คันถธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตต-ขันธ์ และคันถธรรมทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย

ธรรมที่เป็นทั้งคันถธรรมและคันถสัมปยุตตธรรม และธรรมที่เป็นคันถสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่คันถธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งคันถธรรม และคันถสัมปยุตตธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นทั้งคันถธรรม และคันถสัมปยุตตธรรม และที่เป็นคันถสัมปยุตต-ธรรม แต่ไม่ใช่คันถธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตคันถธรรมทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย

ธรรมที่เป็นทั้งคันถธรรมและคันถสัมปยุตตธรรม และธรรมที่เป็นคันถสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่คันถธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นคันถสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่คันถธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นทั้งคันถธรรม และคันถสัมปยุตตธรรม และที่เป็นคันถสัมปยุตต-ธรรม แต่ไม่ใช่คันถธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลายโดยเหตุปัจจัย

ธรรมที่เป็นทั้งคันถธรรมและคันถสัมปยุตตธรรม และธรรมที่เป็นคันถสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่คันถธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งคันถธรรมและคันถสัมปยุตตธรรม และธรรมที่เป็นคันถสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่คันถธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นทั้งคันถธรรม และคันถสัมปยุตตธรรม และที่เป็นคันถ-สัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่คันถธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และคันถธรรมทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย

[๕๗๒] ธรรมที่เป็นทั้งคันถธรรม และคันถสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งคันถธรรมและคันถสัมปยุตตธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ เพราะปรารภคันถธรรมทั้งหลาย คันถธรรมทั้งหลาย เกิดขึ้น

พึงกระทำมูล

เพราะปรารภคันถธรรมทั้งหลาย ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นคันถสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่คันถธรรม เกิดขึ้น

พึงกระทำมูล

เพราะปรารภคันถธรรมทั้งหลาย คันถธรรมทั้งหลาย และขันธ์ทั้งหลายที่เป็นคันถสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น

ธรรมที่เป็นคันถสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่คันถธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นคันถสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่คันถธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ เพราะปรารภขันธ์ทั้งหลาย ที่เป็นคันถสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่คันถธรรม ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นคันถสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่คันถธรรม เกิดขึ้น

พึงกระทำมูล

เพราะปรารภขันธ์ทั้งหลาย ที่เป็นคันถสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่คันถธรรม คันถธรรมทั้งหลาย เกิดขึ้น

พึงกระทำมูล

เพราะปรารภขันธ์ทั้งหลาย ที่เป็นคันถสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่คันถธรรม คันถธรรมและขันธ์ทั้งหลายที่เป็นคันถสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น

วาระ ๓ แม้นอกนี้ ก็พึงกระทำอย่างที่กล่าวมาแล้ว

ในอธิปติปัจจัยก็ดี ในอนันตรปัจจัยก็ดี ในอุปนิสสยปัจจัยก็ดี เหมือนกับอารัมมณปัจจัย วิภังค์ไม่มี

[๕๗๓] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ ๙
ในอารัมมณปัจจัย	มี " ๙
ในอธิปติปัจจัย	มี " ๙
ในอนันตรปัจจัย	มี " ๙
ในสมนันตรปัจจัย	มี " ๙
ในสหชาตปัจจัย	มี " ๙
ในอัญญมัญญปัจจัย	มี " ๙
ในนิสสยปัจจัย	มี " ๙
ในอุปนิสสยปัจจัย	มี " ๙
ในอาเสวนปัจจัย	มี " ๙
ในกัมมปัจจัย	มี " ๓

ในอาหารปัจจัย มี " ๓

ในอินทริยปัจจัย มี " ๓

ในฌานปัจจัย มี " ๓

ในมัคคปัจจัย มี " ๙

ในสัมปยุตตปัจจัย มี " ๙

ในอัตถิปัจจัย มี " ๙

ในนัตถิปัจจัย มี " ๙

ในวิคตปัจจัย มี " ๙

ในอวิคตปัจจัย มี " ๙

อรูปธรรมเท่านั้นเป็นปัจจัยแต่ละอย่าง พึงกระทำอย่างละ ๓ นัย อารัมมณะ สหชาตะ อุปนิสสยะ พึงเปลี่ยนแปลงทั้ง ๙ นัย แม้ในปัญหาวาร ก็พึงกระทำอย่างที่กล่าวมาแล้วทั้งหมด

คันถคันถสัมปยุตตทุกะ จบ

คันถวิปปยุตตคันถนิยทุกะ

ปฏิจจวาร

[๕๗๔] ธรรมที่เป็นคันถวิปปยุตตคันถนิยธรรม อาศัยธรรมที่เป็นคันถวิปปยุตตคันถนิยธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นคันถวิปปยุตตคันถนิยธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ

โลกิยทุกะในจูฬันตรทุกะ ฉันใด พึงให้พิสดารฉันนั้น ไม่มีแตกต่างกัน

คันถวิปปยุตตคันถนิยทุกะ จบ

โอฆโยคโคจฉกทุกะ

ปฏิจจวาร

[๕๗๕] อาศัยโอฆธรรม ฯลฯ

โยคธรรม อาศัยโยคธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

โคจฉกะทั้ง ๒ เหมือนกับ อาสวโคจฉกะ ไม่มีแตกต่างกัน

โอฆโยคโคจฉกทุกะ จบ

นีวรณทุกะ

ปฏิจจวาร

[๕๗๖] นีวรณธรรม อาศัยนีวรณธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ถีนมิทธนิวรณ์ อุทธัจจนิวรณ์ อวิชชานิวรณ์ อาศัยกามฉันทนิวรณ์ อุทธัจจนิวรณ์ อวิชชานิวรณ์ อาศัยกามฉันทนิวรณ์ ถีนมิทธนิวรณ์ อุทธัจจนิวรณ์ อวิชชานิวรณ์ อาศัยพยาบาท-นิวรณ์ อุทธัจจนิวรณ์ อวิชชานิวรณ์ อาศัยพยาบาทนิวรณ์ ถีนมิทธนิวรณ์ อุทธัจจนิวรณ์ กุกกุจจนิวรณ์ อวิชชานิวรณ์ อาศัยพยาบาทนิวรณ์ อุทธัจจนิวรณ์ กุกกุจจนิวรณ์ อวิชชานิวรณ์ อาศัยพยาบาทนิวรณ์ อุทธัจจนิวรณ์ อาศัยวิจิกิจฉานิวรณ์ อวิชชานิวรณ์ อาศัยอุทธัจจนิวรณ์

ธรรมที่ไม่ใช่นีวรณธรรม อาศัยนีวรณธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยนีวรณธรรมทั้งหลาย

นีวรณธรรม และธรรมที่ไม่ใช่นีวรณธรรม อาศัยนีวรณธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ถีนมิทธนิวรณ์ อุทธัจจนิวรณ์ อวิชชานิวรณ์ สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย และจิตต-สมุฏฐานรูป อาศัยกามฉันทนิวรณ์

พึงผูกจักรนัย

ธรรมที่ไม่ใช่นีวรณธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่นีวรณธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่นีวรณธรรม ปฏิสนธิ

นีวรณธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่นีวรณธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ นีวรณธรรมทั้งหลาย อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่นีวรณธรรม

นีวรณธรรม และธรรมที่ไม่ใช่นีวรณธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่นีวรณธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และนีวรณธรรม และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่นีวรณธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ

นีวรณธรรม อาศัยนีวรณธรรม และธรรมที่ไม่ใช่นีวรณธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ถีนมิทธนิวรณ์ อุทธัจจนิวรณ์ อวิชชานิวรณ์ อาศัยกามฉันทนิวรณ์ และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย

พึงผูกจักรนัย

ธรรมที่ไม่ใช่นีวรณธรรม อาศัยนีวรณธรรม และธรรมที่ไม่ใช่นีวรณธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่นีวรณธรรม และนีวรณธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ

นีวรณธรรม และธรรมที่ไม่ใช่นีวรณธรรม อาศัยนีวรณธรรม และธรรมที่ไม่ใช่นีวรณธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ ถีนมิทธนิวรณ์ อุทธัจจนิวรณ์ อวิชชานิวรณ์ อาศัยขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่นีวรณธรรม และกามฉันทนิวรณ์ ขันธ์ ๒ ฯลฯ

พึงผูกจักรนัย

ฯลฯ

[๕๗๗] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ	๙
ในอารัมมณปัจจัย	มี "	๙
ในอธิปติปัจจัย	มี "	๙
ในอนันตรปัจจัย	มี "	๙
ในสมนันตรปัจจัย	มี "	๙
ในปัจจัยทั้งปวง	มี "	๙
ในวิปากปัจจัย	มี "	๑
ในอาหารปัจจัย	มี "	๙
ในอวิคตปัจจัย	มี "	๙

[๕๗๘] นีวรณธรรม อาศัยนีวรณธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ อวิชชานิวรณ์ อาศัยวิจิกิจฉานิวรณ์ อวิชชานิวรณ์ อาศัยอุทธัจจนิวรณ์

ธรรมที่ไม่ใช่นีวรณธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่นีวรณธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่นีวรณธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ ขันธ์ ๒ ฯลฯ อเหตุกปฏิสนธิตลอดถึงอสัญญสัตว์

นีวรณธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่นีวรณธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ อวิชชานิวรณ์ อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ

นีวรณธรรม อาศัยนีวรณธรรม และธรรมที่ไม่ใช่นีวรณธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ อวิชชานิวรณ์ อาศัยวิจิกิจฉานิวรณ์ และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย อวิชชานิวรณ์ อาศัยอุทธัจจนิวรณ์ และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย

[๕๗๙] ธรรมที่ไม่ใช่นีวรณธรรม อาศัยนีวรณธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอารัมมณ-ปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยนีวรณธรรมทั้งหลาย

ธรรมที่ไม่ใช่นีวรณธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่นีวรณธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอารัมมณ-ปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่นีวรณธรรม ตลอดถึงอสัญญสัตว์

ธรรมที่ไม่ใช่นีวรณธรรม อาศัยนีวรณธรรม และธรรมที่ไม่ใช่นีวรณธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยนีวรณธรรม และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย ฯลฯ

ฯลฯ ไม่ใช่เพราะอธิปติปัจจัย

ฯลฯ ไม่ใช่เพราะอนันตรปัจจัย

ฯลฯ ไม่ใช่เพราะสมนันตรปัจจัย

ฯลฯ ไม่ใช่เพราะอัญญมัญญปัจจัย

ฯลฯ ไม่ใช่เพราะอุปนิสสยปัจจัย

[๕๘๐] นีวรณธรรม อาศัยนีวรณธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะปุเรชาตปัจจัย

คือ ในอรูปภูมิ ถีนมิทธนิวรณ์ อุทธัจจนิวรณ์ อวิชชานิวรณ์ อาศัยกามฉันทนิวรณ์ ในอรูปภูมิ อุทธัจจนิวรณ์ อวิชชานิวรณ์ อาศัยกามฉันทนิวรณ์ ในอรูปภูมิ อุทธัจจนิวรณ์ อวิชชานิวรณ์ อาศัยวิจิกิจฉานิวรณ์ ในอรูปภูมิ อวิชชานิวรณ์ อาศัยอุทธัจจนิวรณ์

ธรรมที่ไม่ใช่นีวรณธรรม อาศัยนีวรณธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะปุเรชาตปัจจัย

คือ ในอรูปภูมิ สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย อาศัยนีวรณธรรมทั้งหลาย จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยนีวรณธรรมทั้งหลาย

วาระที่เหลือทั้งหมด พึงให้พิสดาร อรูปภูมิ พึงกระทำก่อน ส่วนรูปภูมิ พึงกระทำภายหลัง ตามที่จะพึงกระทำได้

นีวรณธรรม อาศัยนีวรณธรรม และธรรมที่ไม่ใช่นีวรณธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะปุเรชาตปัจจัย

คือ ในอรูปภูมิ ถีนมิทธนิวรณ์ อุทธัจจนิวรณ์ อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่นีวรณธรรม และกามฉันทนิวรณ์

พึงผูกจักรนัย

ธรรมที่ไม่ใช่นีวรณธรรม อาศัยนีวรณธรรม และธรรมที่ไม่ใช่นีวรณธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะปุเรชาตปัจจัย

คือ ในอรูปภูมิ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่นีวรณธรรม และนีวรณธรรมทั้งหลาย ขันธ์ ๒ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยนีวรณธรรม และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยนีวรณธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย

นีวรณธรรม และธรรมที่ไม่ใช่นีวรณธรรม อาศัยนีวรณธรรม และธรรมที่ไม่ใช่นีวรณ-ธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะปุเรชาตปัจจัย

คือ ในอรูปภูมิ ขันธ์ ๓ ถีนมิทธนิวรณ์ อุทธัจจนิวรณ์ อวิชชานิวรณ์ อาศัยขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่นีวรณธรรม และกามฉันทนิวรณ์

พึงผูกจักรนัย

ฯลฯ

[๕๘๑] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย	มีวาระ		๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย	มี	"	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย	มี	"	๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย	มี	"	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย	มี	"	๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย มี " ๓

[๕๘๒] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย

กับเหตุปัจจัย มีวาระ ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๙

ฯลฯ

[๕๘๓] ในอารัมมณปัจจัย

กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๔

ในมัคคปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓

ในอวิคตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๔

แม้สหชาตวาร ก็พึงให้พิสดารอย่างนี้

ปัจจยวาร

[๕๘๔] นีวรณธรรม อาศัยนีวรณธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย มี ๓ นัย

ธรรมที่ไม่ใช่นีวรณธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่นีวรณธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่นีวรณธรรม ตลอดถึงอัชฌัตติกมหาภูตรูป ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่นีวรณธรรม อาศัยหทัยวัตถุ

นีวรณธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่นีวรณธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ นีวรณธรรมทั้งหลาย อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่นีวรณธรรม นีวรณธรรมทั้งหลายอาศัยหทัยวัตถุ

นีวรณธรรม และธรรมที่ไม่ใช่นีวรณธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่นีวรณธรรม เกิดขึ้นเพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และนีวรณธรรม และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่นีวรณธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ นีวรณธรรม และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ

นีวรณธรรม อาศัยนีวรณธรรมและธรรมที่ไม่ใช่นีวรณธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ถีนมิทธนิวรณ์ อุทธัจจนิวรณ์ อวิชชานิวรณ์ อาศัยกามฉันทนิวรณ์ และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย

พึงผูกจักรนัย

ถีนมิทธนิวรณ์ อวิชชานิวรณ์ อาศัยกามฉันทนิวรณ์ และหทัยวัตถุ

พึงผูกจักรนัย

ธรรมที่ไม่ใช่นีวรณธรรม อาศัยนีวรณธรรม และธรรมที่ไม่ใช่นีวรณธรรม เกิดขึ้นเพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่นีวรณธรรม และนีวรณธรรมทั้งหลาย ขันธ์ ๒ ฯลฯ สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย อาศัยนีวรณธรรมทั้งหลาย และหทัยวัตถุ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยนีวรณธรรม และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยนีวรณธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย

นีวรณธรรม และธรรมที่ไม่ใช่นีวรณธรรม อาศัยนีวรณธรรม และธรรมที่ไม่ใช่นีวรณธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ ถีนมิทธนิวรณ์ อุทธัจจนิวรณ์ อวิชชานิวรณ์ อาศัยขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่นีวรณธรรม และกามฉันทนิวรณ์ ขันธ์ ๒ ฯลฯ

พึงผูกจักรนัย

ถีนมิทธนิวรณ์ อุทธัจจนิวรณ์ อวิชชานิวรณ์ และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย อาศัยกามฉันทนิวรณ์ และหทัยวัตถุ

พึงผูกจักรนัย

ฯลฯ

[๕๘๕] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๙

ในอารัมมณปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยทั้งปวง มีวาระ ๙

ในวิปากปัจจัย มี " ๑

ในอวิคตปัจจัย มี " ๙

[๕๘๖] นีวรณธรรม อาศัยนีวรณธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ อวิชชานิวรณ์ อาศัยวิจิกิจฉานิวรณ์ อวิชชานิวรณ์ อาศัยอุทธัจจนิวรณ์

ธรรมที่ไม่ใช่นีวรณธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่นีวรณธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่นีวรณธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ ขันธ์ ๒ ฯลฯ ตลอดถึงอสัญญสัตว์ ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่นีวรณธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ อาศัยหทัยวัตถุ

นีวรณธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่นีวรณธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ อวิชชานิวรณ์ อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ อวิชชานิวรณ์ อาศัยหทัยวัตถุ

นีวรณธรรม อาศัยนีวรณธรรม และธรรมที่ไม่ใช่นีวรณธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ อวิชชานิวรณ์ อาศัยวิจิกิจฉานิวรณ์ และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย อวิชชานิวรณ์ อาศัยอุทธัจจนิวรณ์ และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย อวิชชานิวรณ์ อาศัยวิจิกิจฉานิวรณ์ และหทัยวัตถุ อวิชชานิวรณ์ อาศัยอุทธัจจนิวรณ์ และหทัยวัตถุ

ฯลฯ

[๕๘๗] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย มีวาระ ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย มี " ๙
ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย มี " ๓

[๕๘๘] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย
กับเหตุปัจจัย มีวาระ ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย
กับ ฯลฯ มี " ๙

ฯลฯ

[๕๘๙] ในอารัมมณปัจจัย
กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๔
ในอนันตรปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๔

ในสมนันตรปัจจัย มีวาระ ๔

ในมัคคปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓

ในอวิคตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๔

สังสัฏฐวาร

[๕๙๐] นีวรณธรรม คลุกเคล้ากับนีวรณธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ถีนมิทธนิวรณ์ อุทธัจจนิวรณ์ อวิชชานิวรณ์ คลุกเคล้ากับกามฉันทนิวรณ์

พึงผูกจักรนัย

นิวรณ์ทั้งปวง พึงให้พิสดาร

[๕๙๑] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๙

ในอารัมมณปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยทั้งปวง มี " ๙

ในวิปากปัจจัย มี " ๑

ในอวิคตปัจจัย มี " ๙

[๕๙๒] นีวรณธรรม คลุกเคล้ากับนีวรณธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ อวิชชานิวรณ์ คลุกเคล้ากับวิจิกิจฉานิวรณ์ อวิชชานิวรณ์ คลุกเคล้ากับอุทธัจจนิวรณ์

ฯลฯ

[๕๙๓] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย มีวาระ ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย มี " ๕

การนับทั้งสอง นอกนี้ก็ดี สัมปยุตตวารก็ดี พึงกระทำอย่างที่กล่าวมาแล้ว

ปัญหาวาร

[๕๘๔] นีวรณธรรม เป็นปัจจัยแก่นีวรณธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นนีวรณธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตนีวรณธรรมทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย

นีวรณธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่นีวรณธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นนีวรณธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย

นีวรณธรรม เป็นปัจจัยแก่นีวรณธรรม และธรรมที่ไม่ใช่นีวรณธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นนีวรณธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย และนีวรณ-ธรรม และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย

ธรรมที่ไม่ใช่นีวรณธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่นีวรณธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่ไม่ใช่นีวรณธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย ปฏิสนธิ

[๕๘๕] นีวรณธรรม เป็นปัจจัยแก่นีวรณธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ เพราะปรารภนีวรณธรรมทั้งหลาย นีวรณธรรมทั้งหลาย เกิดขึ้น

พึงถามถึงมูล

เพราะปรารภนีวรณธรรมทั้งหลาย ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่นีวรณธรรม เกิดขึ้น

พึงถามถึงมูล

เพราะปรารภนีวรณธรรมทั้งหลาย นีวรณธรรม และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย เกิดขึ้น

ธรรมที่ไม่ใช่นีวรณธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่นีวรณธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ พิจารณาซึ่งกุศลกรรมนั้น ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่งซึ่งกุศลกรรมนั้น เพราะปรารภความยินดีนั้น ทิฏฐิ เกิดขึ้น โทมนัส เกิดขึ้น

กุศลกรรมทั้งหลายที่เคยสั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน ฯลฯ

ออกจากฌาน ฌาน ฯลฯ

พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรค มรรค ฯลฯ ผล ฯลฯ นิพพาน ฯลฯ

นิพพาน เป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก่โวทาน แก่มรรค แก่ผล แก่อาวัชชนะ โดยอารัมมณปัจจัย

พระอริยะทั้งหลายพิจารณากิเลสที่ละแล้ว ที่ไม่ใช่นีวรณธรรม กิเลสที่ข่มแล้ว ฯลฯ กิเลสทั้งหลายที่เคยเกิดขึ้นแล้วในกาลก่อน ฯลฯ

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่นีวรณธรรม โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูปด้วยทิพพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพพโสตธาตุ

บุคคลรู้จิตของบุคคลผู้พร้อมเพรียงด้วยจิต ที่ไม่ใช่นิวรณธรรม โดยเจโตปริยญาณ

อากาสานัญจายตนะ เป็นปัจจัยแก่วิญญาณัญจายตนะ อากิญจัญญายตนะ เป็นปัจจัยแก่เนวสัญญานาสัญญายตนะ รูปายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ โผฏฐัพพายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ

ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่นีวรณธรรม เป็นปัจจัยแก่อิทธิวิธญาณ แก่เจโตปริยญาณ แก่บุพเพนิวาสานุสสติญาณ แก่ยถากัมมุปคญาณ แก่อนาคตังสญาณ แก่อาวัชชนะ โดยอารัมมณ-ปัจจัย

ธรรมที่ไม่ใช่นีวรณธรรม เป็นปัจจัยแก่นีวรณธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ

กุศลกรรมทั้งหลายที่เคยสั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน ฯลฯ

ฌาน ฯลฯ

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่งซึ่งขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่นีวรณธรรม เพราะปรารภจักขุ เป็นต้นนั้น ราคะ เกิดขึ้น ทิฏฐิ ฯลฯ วิจิกิจฉา ฯลฯ อุทธัจจะ ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น

ธรรมที่ไม่ใช่นีวรณธรรม เป็นปัจจัยแก่นีวรณธรรม และธรรมที่ไม่ใช่นีวรณธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ

กุศลกรรมทั้งหลายที่เคยสั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน ฯลฯ

จากฌาน ฯลฯ

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่งซึ่งขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่นีวรณธรรม เพราะปรารภจักขุเป็นต้นนั้น นีวรณธรรม และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย เกิดขึ้น

นีวรณธรรม และธรรมที่ไม่ใช่นีวรณธรรม เป็นปัจจัยแก่นีวรณธรรม โดยอารัมมณปัจจัย มี ๓ นัย พึงกระทำว่าเพราะปรารภ

[๕๘๖] นีวรณธรรม เป็นปัจจัยแก่นีวรณธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ อารัมมณาธิปติ ได้แก่ เพราะกระทำนีวรณธรรมทั้งหลายให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น นีวรณธรรมทั้งหลาย เกิดขึ้น มี ๓ นัย เหมือนกับอารัมมณปัจจัย

ธรรมที่ไม่ใช่นีวรณธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่นีวรณธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาธิปติ สหชาตาธิปติ

ที่เป็นอารัมมณาธิปติ ได้แก่ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ บุคคลกระทำอุโบสถกรรมแล้ว กระทำกุศลกรรมนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะกระทำความยินดีนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ราคะ เกิดขึ้น ทิฏฐิ เกิดขึ้น

กุศลกรรมทั้งหลายที่เคยสั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน ฯลฯ

จากฌาน ฯลฯ

พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรค มรรค ฯลฯ ผล ฯลฯ นิพพาน ฯลฯ

นิพพาน เป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก่โวทาน แก่มรรค แก่ผล โดยอธิปติปัจจัย

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลกระทำขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่นีวรณธรรม ให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะกระทำจักขุเป็นต้นนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ราคะ เกิดขึ้น ทิฏฐิ เกิดขึ้น

ที่เป็นสหชาตาธิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่ไม่ใช่นีวรณธรรมเป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย

ธรรมที่ไม่ใช่นีวรณธรรม เป็นปัจจัยแก่นีวรณธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาธิปติ สหชาตาธิปติ

ที่เป็นอารัมมณาธิปติ ได้แก่ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ

กุศลกรรมทั้งหลายที่เคยสั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน ฯลฯ

จากฌาน ฯลฯ

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลกระทำขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่นีวรณธรรม ให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะกระทำจักขุเป็นต้นนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ราคะ เกิดขึ้น ทิฏฐิ เกิดขึ้น

ที่เป็นสหชาตาธิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่ไม่ใช่นีวรณธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตต-นีวรณธรรมทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย

ธรรมที่ไม่ใช่นีวรณธรรม เป็นปัจจัยแก่นีวรณธรรม และธรรมที่ไม่ใช่นีวรณธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาธิปติ สหชาตาธิปติ

ที่เป็นอารัมมณาธิปติ ได้แก่ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ

กุศลกรรมทั้งหลายที่เคยสั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน ฯลฯ

จากฌาน ฯลฯ

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลกระทำขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่นีวรณธรรมให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะกระทำจักขุเป็นต้นนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น นีวรณธรรม และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย เกิดขึ้น

ที่เป็นสหชาตาธิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่ไม่ใช่นีวรณธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตต-ขันธ์ทั้งหลาย และนีวรณธรรม และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย

นีวรณธรรม และธรรมที่ไม่ใช่นีวรณธรรม เป็นปัจจัยแก่นีวรณธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ อารัมมณาธิปติ มี ๓ นัย เป็นอารัมมณาธิปติเท่านั้น

[๕๘๗] นีวรณธรรม เป็นปัจจัยแก่นีวรณธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ นีวรณธรรมทั้งหลายที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่นีวรณธรรมทั้งหลาย ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย

พึงถามถึงมูล

นีวรณธรรมทั้งหลาย ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่นีวรณธรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย นีวรณธรรมทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่วุฏฐานะ โดยอนันตรปัจจัย

พึงถามถึงมูล

นีวรณธรรมทั้งหลาย ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่นีวรณธรรมทั้งหลายที่เกิดหลังๆ และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยอนันตรปัจจัย

ธรรมที่ไม่ใช่นีวรณธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่นีวรณธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่นีวรณธรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่นีวรณธรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย เนวสัญญานาสัญญายตนะ ของบุคคลผู้ออกจากนิโรธ เป็นปัจจัยแก่ผลสมาบัติ โดยอนันตรปัจจัย

พึงถามถึงมูล

ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่นีวรณธรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่นีวรณธรรมทั้งหลาย ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย อาวัชชนะ เป็นปัจจัยแก่นีวรณธรรมทั้งหลาย โดยอนันตรปัจจัย ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่นีวรณธรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่นีวรณธรรมทั้งหลาย ที่เกิดหลังๆ และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลายโดยอนันตรปัจจัย อาวัชชนะ เป็นปัจจัยแก่นีวรณธรรม และสัมปยุตต-ขันธ์ทั้งหลาย โดยอนันตรปัจจัย

นีวรณธรรม และธรรมที่ไม่ใช่นีวรณธรรม เป็นปัจจัยแก่นีวรณธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ นีวรณธรรม ที่เกิดก่อนๆ และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่นีวรณธรรมทั้งหลาย ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย

พึงถามถึงมูล

นีวรณธรรมทั้งหลาย ที่เกิดก่อนๆ และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลาย ที่ไม่ใช่นีวรณธรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย นีวรณธรรม และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่วุฏฐานะ โดยอนันตรปัจจัย นีวรณธรรมทั้งหลาย ที่เกิดก่อนๆ และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่นีวรณธรรมทั้งหลาย ที่เกิดหลังๆ และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยอนันตรปัจจัย

นีวรณธรรม เป็นปัจจัยแก่นีวรณธรรม โดยสมนันตรปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยสหชาตปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอัญญมัญญปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยนิสสยปัจจัย

[๕๙๘] นีวรณธรรม เป็นปัจจัยแก่นีวรณธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ นีวรณธรรมทั้งหลาย มี ๓ นัย

ธรรมที่ไม่ใช่นีวรณธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่นีวรณธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาแล้ว ให้ทาน ศีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ ยังฌานให้เกิดขึ้น ยังวิปัสสนา ฯลฯ ยังมรรค ฯลฯ ยังอภิญญา ฯลฯ ยังสมาบัติให้เกิดขึ้น ก่อมานะ ถือทิฏฐิ

บุคคลเข้าไปอาศัยศีล ฯลฯ ปัญญา ฯลฯ ราคะ โทสะ โมหะ มานะ ทิฏฐิ ความปรารถนา สุขทางกาย ทุกข์ทางกาย ฯลฯ เสนาสนะแล้ว ให้ทาน ฯลฯ ทำลายสงฆ์

ศรัทธา ฯลฯ เสนาสนะ เป็นปัจจัยแก่ ศรัทธา ฯลฯ แก่ปัญญา แก่ราคะ แก่ความปรารถนา แก่สุขทางกาย แก่ทุกข์ทางกาย แก่มรรค แก่ผลสมาบัติ โดยอุปนิสสยปัจจัย

ธรรมที่ไม่ใช่นีวรณธรรม เป็นปัจจัยแก่ นีวรณธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาแล้ว ก่อมานะ ถือทิฏฐิ

บุคคลเข้าไปอาศัยศีล ฯลฯ เสนาสนะแล้ว ฆ่าสัตว์ ฯลฯ ทำลายสงฆ์

ศรัทธา ฯลฯ เสนาสนะ เป็นปัจจัยแก่ ราคะ ฯลฯ แก่ความปรารถนา โดยอุปนิสสยปัจจัย

ธรรมที่ไม่ใช่นีวรณธรรม เป็นปัจจัยแก่นีวรณธรรม และธรรมที่ไม่ใช่นีวรณธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาแล้ว ก่อมานะ ถือทิฏฐิ

บุคคลเข้าไปอาศัยศีล ฯลฯ เสนาสนะแล้ว ฆ่าสัตว์ ฯลฯ ทำลายสงฆ์

ศรัทธา ฯลฯ เสนาสนะ เป็นปัจจัยแก่นีวรณธรรม และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยอุปนิสสยปัจจัย

นีวรณธรรม และธรรมที่ไม่ใช่นีวรณธรรม เป็นปัจจัยแก่นีวรณธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ นีวรณธรรม และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่ นีวรณธรรมทั้งหลาย โดยอุปนิสสยปัจจัย มี ๓ นัย

[๕๙๙] ธรรมที่ไม่ใช่นีวรณธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่นีวรณธรรม โดยปุเรชาต-ปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น มี ๓ นัย

ปุเรชาตปัจจัย เหมือนกับ อารัมมณปัจจัย

พึงจำแนก กุศล และอกุศล

[๖๐๐] นีวรณธรรม เป็นปัจจัยแก่นีวรณธรรม โดยปัจฉาชาตปัจจัย มี ๓ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัยโดยอาเสวนปัจจัย มี ๙ นัย

[๖๐๑] ธรรมที่ไม่ใช่นีวรณธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่นีวรณธรรม โดยกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต นานาขณิก

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ เจตนาที่ไม่ใช่นีวรณธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย

ที่เป็นนานาขณิก ได้แก่ เจตนาที่ไม่ใช่นีวรณธรรม เป็นปัจจัยแก่วิบากขันธ์ และกฏัตตารูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย

พึงถามถึงมูล

เจตนาที่ไม่ใช่นีวรณธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตนีวรณธรรมทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย เจตนาที่ไม่ใช่นีวรณธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย และนีวรณธรรม และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย

[๖๐๒] ธรรมที่ไม่ใช่นีวรณธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่นีวรณธรรม โดยวิปาก-ปัจจัย มี ๑ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอาหารปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอินทริยปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยฌานปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยมัคคปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยสัมปยุตตปัจจัย

[๖๐๓] นีวรณธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่นีวรณธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปัจฉาชาต

วาระ ๔ ที่เหลือ พึงกระทำอย่างนี้

[๖๐๔] นีวรณธรรม เป็นปัจจัยแก่นีวรณธรรม โดยอัตถิปัจจัย

คือ กามฉันทนิวรณ์ เป็นปัจจัยแก่ถีนมิทธนิวรณ์ แก่อุทธัจจนิวรณ์แก่อวิชชานิวรณ์ โดยอัตถิปัจจัย

พึงผูกจักรนัย

นีวรณธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่นีวรณธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปัจฉาชาต

ในนีวรณมูล ก็มีวาระ ๓ อย่างนี้

ธรรมที่ไม่ใช่นีวรณธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่นีวรณธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๕ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต ปัจฉาชาต อาหาร อินทรีย์ ฯลฯ

ธรรมที่ไม่ใช่นีวรณธรรม เป็นปัจจัยแก่นีวรณธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต ฯลฯ

ธรรมที่ไม่ใช่นีวรณธรรม เป็นปัจจัยแก่นีวรณธรรม และธรรมที่ไม่ใช่นีวรณธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต ฯลฯ

นีวรณธรรม และธรรมที่ไม่ใช่นีวรณธรรม เป็นปัจจัยแก่นีวรณธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ กามฉันทนิวรณ์ และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่ถีนมิทธนิวรณ์ แก่อุทธัจจนิวรณ์ แก่อวิชชานิวรณ์ โดยอัตถิปัจจัย กามฉันทนิวรณ์ และหทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ถีนมิทธนิวรณ์ แก่อวิชชานิวรณ์ โดยอัตถิปัจจัย

นีวรณธรรม และธรรมที่ไม่ใช่นีวรณธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่นีวรณธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๕ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต ปัจฉาชาต อาหาร อินทรีย์

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่นีวรณธรรม และนีวรณธรรมทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย ขันธ์ ๒ ฯลฯ นีวรณธรรมทั้งหลาย และหทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่นีวรณธรรม โดยอัตถิปัจจัย นีวรณธรรม และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย นีวรณธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่นีวรณธรรม และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่กายนี้ที่เกิดก่อน โดยอัตถิปัจจัย

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ นีวรณธรรม และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย และกพฬิงการาหาร เป็นปัจจัยแก่กายนี้ โดยอัตถิปัจจัย

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ นีวรณธรรม และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย และรูปชีวิตินทรีย์ เป็นปัจจัยแก่กฏัตตารูปทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย

นีวรณธรรม และธรรมที่ไม่ใช่นีวรณธรรม เป็นปัจจัยแก่นีวรณธรรม และธรรมที่ไม่ใช่นีวรณธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่นีวรณธรรม และกามฉันทนิวรณ์ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ ๓ ถีนมิทธนิวรณ์ อวิชชานิวรณ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย ขันธ์ ๒ ฯลฯ กามฉันทนิวรณ์ และหทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ถีนมิทธนิวรณ์ อุทธัจจนิวรณ์ อวิชชานิวรณ์ และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย

พึงผูกจักรนัย

[๖๐๕] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ ๔
ในอารัมมณปัจจัย	มี " ๙
ในอธิปติปัจจัย	มี " ๙
ในอนันตรปัจจัย	มีวาระ ๙

ในสมนันตรปัจจัย มี " ๙
ในสหชาตปัจจัย มี " ๙
ในอัญญมัญญปัจจัย มี " ๙
ในนิสสยปัจจัย มี " ๙
ในอุปนิสสยปัจจัย มี " ๙
ในปุเรชาตปัจจัย มี " ๓
ในปัจฉาชาตปัจจัย มี " ๓
ในอาเสวนปัจจัย มี " ๙
ในกัมมปัจจัย มี " ๓
ในวิปากปัจจัย มี " ๑
ในอาหารปัจจัย มี " ๓
ในอินทริยปัจจัย มี " ๓
ในฌานปัจจัย มี " ๓
ในมัคคปัจจัย มี " ๓
ในสัมปยุตตปัจจัย มี " ๙
ในวิปปยุตตปัจจัย มี " ๕
ในอัตถิปัจจัย มี " ๙
ในนัตถิปัจจัย มี " ๙
ในวิคตปัจจัย มี " ๙
ในอวิคตปัจจัย มี " ๙

[๖๐๖] นีวรณธรรม เป็นปัจจัยแก่นีวรณธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย

นีวรณธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่นีวรณธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาตปัจจัย

นีวรณธรรม เป็นปัจจัยแก่นีวรณธรรม และธรรมที่ไม่ใช่นีวรณธรรม โดยอารัมมณ-ปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย ธรรมที่ไม่ใช่นีวรณธรรม เป็น

ปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่นีวรณธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยกัมมปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอาหารปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอินทริยปัจจัย

ธรรมที่ไม่ใช่นีวรณธรรม เป็นปัจจัยแก่นีวรณธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาตปัจจัย

ธรรมที่ไม่ใช่นีวรณธรรม เป็นปัจจัยแก่นีวรณธรรม และธรรมที่ไม่ใช่นีวรณธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาตปัจจัย

นีวรณธรรม และธรรมที่ไม่ใช่นีวรณธรรม เป็นปัจจัยแก่นีวรณธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย

นีวรณธรรม และธรรมที่ไม่ใช่นีวรณธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่นีวรณธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาตปัจจัย

นีวรณธรรม และธรรมที่ไม่ใช่นีวรณธรรม เป็นปัจจัยแก่นีวรณธรรม และธรรมที่ไม่ใช่นีวรณธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย

[๖๐๗] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยทั้งปวง มีวาระ ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อวิคตปัจจัย มี " ๙

[๖๐๘] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย

กับเหตุปัจจัย มีวาระ ๔ ฯลฯ

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๔ ฯลฯ

ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๔

[๖๐๙] ในอารัมมณปัจจัย

กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๙

ในอธิปติปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๙

พึงกระทำอนุโลมมาติกาให้พิสดาร

ในอวิคตปัจจัย

กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๙

นีวรณทุกะ จบ

นีวรณิยทุกะ

ปฏิจจวาร

[๖๑๐] นีวรณิยธรรม อาศัยนีวรณิยธรรม เกิดขึ้น ฯลฯ

โลกิยทุกะฉันใด นีวรณิยทุกะก็พึงกระทำฉันนั้น ไม่มีแตกต่างกัน พึงประกอบนิวรณ์ด้วยนิวรณ์ ๘ ครั้ง คือ กามฉันทะ ๒ ครั้ง ปฏิฆะ ๔ ครั้ง อุทธัจจะ และวิจิกิจฉาสองอย่างนี้อย่างละครั้ง มาติกาแห่งนีวรณทุกะ ได้ทำไว้แล้วในวารนี้

นีวรณิยทุกะ จบ

นีวรณสัมปยุตตทุกะ

ปฏิจจวาร

[๖๑๑] นีวรณสัมปยุตตธรรม อาศัยนีวรณสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นนีวรณสัมปยุตตธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ

นีวรณวิปปยุตตธรรม อาศัยนีวรณสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นนีวรณสัมปยุตตธรรม

นีวรณสัมปยุตตธรรม และนีวรณวิปปยุตตธรรม อาศัยนีวรณสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นนีวรณสัมปยุตตธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ

นีวรณวิปปยุตตธรรม อาศัยนีวรณวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นนีวรณวิปปยุตตธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ ตลอดถึงอัชฌัตติกมหาภูตรูป

นีวรณวิปปยุตตธรรม อาศัยนีวรณสัมปยุตตธรรม และนีวรณวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นนีวรณสัมปยุตตธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย

ฯลฯ

[๖๑๒] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ	๕
ในอารัมมณปัจจัย	มี "	๒
ในอธิปติปัจจัย	มี "	๕
ในนัตถิปัจจัย	มี "	๒
ในวิคตปัจจัย	มี "	๒
ในอวิคตปัจจัย	มี "	๕

[๖๑๓] นีวรณสัมปยุตตธรรม อาศัยนีวรณสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ อวิชชานิวรณ์ อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ

นีวรณวิปปยุตตธรรม อาศัยนีวรณวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย คือ นีวรณวิปปยุตตธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ ฯลฯ ตลอดถึงอสัญญสัตว์

ฯลฯ

[๖๑๔] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย มีวาระ ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย มี " ๓

[๖๑๕] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย
กับเหตุปัจจัย มีวาระ ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย
กับ ฯลฯ มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย

กับ ฯลฯ มีวาระ ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

[๖๑๖] ในอารัมมณปัจจัย

กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๒ ฯลฯ

ในมัคคปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๑ ฯลฯ

ในอวิคตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๒

แม้สหชาตวาร ก็พึงกระทำอย่างที่กล่าวมาแล้ว

ปัจจยวาร

[๖๑๗] นีวรณสัมปยุตตธรรม อาศัยนีวรณสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย มี ๓ นัย

นีวรณวิปปยุตตธรรม อาศัยนีวรณวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นนีวรณวิปปยุตตธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ มหาภูตรูป ๑ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นนีวรณวิปปยุตตธรรม อาศัยหทัยวัตถุ

นีวรณสัมปยุตตธรรม อาศัยนีวรณวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นนีวรณสัมปยุตตธรรม อาศัยหทัยวัตถุ

นีวรณสัมปยุตตธรรม และนีวรณวิปปยุตตธรรม อาศัยนีวรณวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นนีวรณสัมปยุตตธรรม อาศัยหทัยวัตถุ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย

นีวรณสัมปยุตตธรรม อาศัยนีวรณสัมปยุตตธรรม และนีวรณวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นนีวรณสัมปยุตตธรรม และหทัยวัตถุ ขันธ์ ๒ ฯลฯ

นีวรณวิปปยุตตธรรม อาศัยนีวรณสัมปยุตตธรรม และนีวรณวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นนีวรณสัมปยุตตธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย

นีวรณสัมปยุตตธรรม และนีวรณวิปปยุตตธรรม อาศัยนีวรณสัมปยุตตธรรม และนีวรณวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นนีวรณสัมปยุตตธรรม และหทัยวัตถุ ขันธ์ ๒ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นนีวรณสัมปยุตตธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย

ฯลฯ

[๖๑๘] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ ๙	
ในอารัมมณปัจจัย	มี "	๔
ในอธิปติปัจจัย	มี "	๙
ในอนันตรปัจจัย	มี "	๔
ในวิปากปัจจัย	มีวาระ ๑	
ในอวิคตปัจจัย	มี "	๙

[๖๑๙] นีวรณสัมปยุตตธรรม อาศัยนีวรณสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ อวิชชานิวรณ์ อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ

นีวรณวิปปยุตตธรรม อาศัยนีวรณวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นนีวรณวิปปยุตตธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ ตลอดถึงอสัญญสัตว์ จักขุวิญญาณ อาศัยจักขายตนะ กายวิญญาณ อาศัยกายายตนะ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นนีวรณวิปปยุตตธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ อาศัยหทัยวัตถุ

นีวรณสัมปยุตตธรรม อาศัยนีวรณวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้นไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ โมหะ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ อาศัยหทัยวัตถุ

นีวรณสัมปยุตตธรรม อาศัยนีวรณสัมปยุตตธรรม และนีวรณวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้นไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ โมหะ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ อาศัยขันธ์ทั้งหลาย ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะและหทัยวัตถุ

[๖๒๐] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย มี " ๓ ฯลฯ

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย มีวาระ ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย มี " ๓

การนับทั้งสอง นอกนี้ก็ดี นิสสยวารก็ดี พึงกระทำอย่างที่กล่าวมาแล้ว

สังสัฏฐวาร

[๖๒๑] นีวรณสัมปยุตตธรรม คลุกเคล้ากับนีวรณสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

[๖๒๒] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๒

ในอารัมมณปัจจัย มี " ๒

ในปัจจัยทั้งปวง มี " ๒

ในวิปากปัจจัย มี " ๑

ในอวิคตปัจจัย มี " ๒

[๖๒๓] นีวรณสัมปยุตตธรรม คลุกเคล้ากับ นีวรณสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ โมหะ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ คลุกเคล้ากับขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ

คลุกเคล้ากับ นีวรณวิปปยุตตธรรม ฯลฯ

[๖๒๔] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย มีวาระ ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย มี " ๒

การนับทั้งสอง นอกนี้ก็ดี สัมปยุตตวารก็ดี พึงกระทำอย่างนี้

ปัญหาวาร

[๖๒๕] นีวรณสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ นิวรณสัมปยุตตธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นนีวรณสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลายโดยเหตุปัจจัย

พึงถามถึงมูล

เหตุทั้งหลายที่เป็นนีวรณสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย เหตุทั้งหลายที่เป็นนีวรณสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย

นีวรณวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ นีวรณวิปปยุตตธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นนีวรณวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย ปฏิสนธิ

[๖๒๖] นีวรณสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่นีวรณสัมปยุตตธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ บุคคลย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่งซึ่งราคะ เพราะปรารภราคะนั้น ราคะ ทิฏฐิ วิจิกิจฉา อุทธัจจะ โทมนัส เกิดขึ้น

บุคคลย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่งซึ่งทิฏฐิ เพราะปรารภทิฏฐินั้น ราคะ ทิฏฐิ วิจิกิจฉา อุทธัจจะ โทมนัส เกิดขึ้น

เพราะปรารภวิจิกิจฉา วิจิกิจฉา ทิฏฐิ อุทธัจจะ โทมนัส เพราะปรารภอุทธัจจะ อุทธัจจะ เกิดขึ้น ทิฏฐิ ฯลฯ วิจิกิจฉา เกิดขึ้น เพราะปรารภโทมนัส โทมนัส เกิดขึ้น ทิฏฐิ ฯลฯ วิจิกิจฉา ฯลฯ อุทธัจจะ เกิดขึ้น

นีวรณสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่นีวรณวิปปยุตตธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ พระอริยะทั้งหลายพิจารณากิเลสที่ละแล้ว ที่เป็นนีวรณสัมปยุตตธรรม พิจารณากิเลสที่ข่มแล้ว รู้ซึ่งกิเลสทั้งหลายที่เคยเกิดขึ้นแล้วในกาลก่อน

บุคคลพิจารณาเห็นขันธ์ทั้งหลาย ที่เป็นนีวรณสัมปยุตตธรรม โดยความเป็นของไม่เที่ยง โดยความเป็นทุกข์ โดยความเป็นอนัตตา

บุคคลรู้จิตของบุคคลผู้พร้อมเพรียงด้วยจิต ที่เป็นนีวรณสัมปยุตตธรรมโดยเจโตปริยญาณ

ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นนีวรณสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อิทธิวิธญาณ แก่เจโตปริยญาณแก่บุพเพนิวาสานุสสติญาณ แก่ยถากัมมุปคญาณ แก่อนาคตังสญาณ แก่อาวัชชนะ โดยอารัมมณปัจจัย

นีวรณวิปปยุตตธรรมเป็นปัจจัยแก่นีวรณวิปปยุตตธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ แล้ว พิจารณากุศลกรรมนั้น

กุศลกรรมทั้งหลายที่เคยสั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน ฯลฯ

ออกจากฌาน ฌาน ฯลฯ

พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรค มรรค ฯลฯ พิจารณาผล นิพพาน ฯลฯ

นิพพาน เป็นปัจจัยแก่ โคตรภู แก่โวทาน แก่มรรค แก่ผล แก่อาวัชชนะ โดยอารัมมณปัจจัย

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลพิจารณาเห็นขันธ์ทั้งหลายที่เป็นนีวรณวิปปยุตตธรรม โดยความเป็นของไม่เที่ยง โดยความเป็นทุกข์ โดยความเป็นอนัตตา

บุคคลเห็นรูปด้วยทิพพจักขุ ตลอดถึงอาวัชชนะ

นีวรณวิปปยุตตธรรมเป็นปัจจัยแก่นีวรณสัมปยุตตธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ

กุศลกรรมทั้งหลายที่เคยสั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน ฯลฯ

จากฌาน ฯลฯ

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่งซึ่งขันธ์ทั้งหลายที่เป็นนีวรณวิปปยุตตธรรม เพราะปรารภจักขุเป็นต้นนั้น ราคะ ทิฏฐิ วิจิกิจฉา อุทธัจจะ โทมนัส เกิดขึ้น

[๖๒๗] นีวรณสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่นีวรณสัมปยุตตธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาธิปติ สหชาตาธิปติ

ที่เป็นอารัมมณาธิปติ ได้แก่ บุคคลกระทำราคะให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะกระทำความยินดีนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ราคะ ทิฏฐิ เกิดขึ้น

ที่เป็นสหชาตาธิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นนีวรณสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นนีวรณสัมปยุตตธรรมโดยอธิปติปัจจัย

นีวรณสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่นีวรณวิปปยุตตธรรมโดยอธิปติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ สหชาตาธิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นนีวรณสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย

พึงถามถึงมูล

อธิปติธรรมที่เป็นนีวรณสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย

นีวรณวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่นีวรณวิปปยุตตธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาธิปติ สหชาตาธิปติ

ที่เป็นอารัมมณาธิปติ ได้แก่ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ แล้วกระทำกุศลกรรมนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว พิจารณา

กุศลกรรมทั้งหลายที่เคยสั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน ฯลฯ

ออกจากฌาน ฌาน ฯลฯ

พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรค กระทำมรรคให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ฯลฯ ผล ฯลฯ นิพพาน ฯลฯ

นิพพาน เป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก่โวทาน แก่มรรค แก่ผล โดยอธิปติปัจจัย

ที่เป็นสหชาตาธิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นนีวรณวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย

นีวรณวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่นีวรณสัมปยุตตธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ อารัมมณาธิปติ ได้แก่ ทาน ฯลฯ

กุศลกรรมทั้งหลายที่เคยสั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน ฯลฯ

ฌาน ฯลฯ

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลกระทำขันธ์ทั้งหลายที่เป็นนีวรณวิปปยุตตธรรมให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะกระทำจักขุเป็นต้นนั้นให้หนักแน่น ราคะ ทิฏฐิ เกิดขึ้น

[๖๒๘] นีวรณสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่นีวรณสัมปยุตตธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นนีวรณสัมปยุตตธรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นนีวรณสัมปยุตตธรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย

พึงถามถึงมูล

ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นนีวรณสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่วุฏฐานะ โดยอนันตรปัจจัย

ในที่นี้ ขันธ์ทั้งหลาย ที่เกิดก่อนๆ ไม่มี

พึงถามถึงมูล

ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นนีวรณวิปปยุตตธรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นนีวรณวิปปยุตตธรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย อนุโลม เป็นปัจจัยแก่ผลสมาบัติ โดยอนันตรปัจจัย

นีวรณวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่นีวรณสัมปยุตตธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ อาวัชชนะ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นนีวรณสัมปยุตตธรรม โดยอนันตรปัจจัย

นีวรณสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่นีวรณสัมปยุตตธรรม โดยสมนันตรปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยสหชาตปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอัญญมัญญปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยนิสสยปัจจัย

[๖๒๙] นีวรณสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่นีวรณสัมปยุตตธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยราคะแล้ว ฆ่าสัตว์ ฯลฯ ทำลายสงฆ์

บุคคลเข้าไปอาศัยโทสะ ฯลฯ โมหะ มานะ ทิฏฐิ ฯลฯ ความปรารถนาแล้ว ฆ่าสัตว์ ฯลฯ ทำลายสงฆ์

ราคะ ฯลฯ ความปรารถนา เป็นปัจจัยแก่ ราคะ ฯลฯ แก่ความปรารถนา โดยอุปนิสสยปัจจัย

นีวรณสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่นีวรณวิปปยุตตธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยราคะแล้ว ให้ทาน ศีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ยังฌาน วิปัสสนา มรรค อภิญญา ฯลฯ สมาบัติให้เกิดขึ้น

บุคคลเข้าไปอาศัยโทสะ ฯลฯ ความปรารถนาแล้ว ให้ทาน ฯลฯ ยังสมาบัติให้เกิดขึ้น

ราคะ ฯลฯ ความปรารถนา เป็นปัจจัยแก่ศรัทธา ฯลฯ แก่ปัญญา แก่สุขทางกาย แก่ทุกข์ทางกาย แก่มรรค แก่ผลสมาบัติ โดยอุปนิสสยปัจจัย

นีวรณวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่นีวรณวิปปยุตตธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาแล้ว ให้ทาน รักษาศีล ฯลฯ ยังมรรค ฯลฯ อภิญญา ฯลฯ สมาบัติให้เกิดขึ้น

บุคคลเข้าไปอาศัยศีล ฯลฯ ปัญญา ฯลฯ เสนาสนะ แล้วให้ทาน ฯลฯ ยังสมาบัติให้เกิดขึ้น

ศรัทธา ฯลฯ เสนาสนะ เป็นปัจจัยแก่ศรัทธา ฯลฯ แก่ปัญญา แก่มรรค แก่ผลสมาบัติโดยอุปนิสสยปัจจัย

นีวรณวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่นีวรณสัมปยุตตธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาแล้ว ก่อมานะ ถือทิฏฐิ

บุคคลเข้าไปอาศัยศีล ฯลฯ ปัญญา ฯลฯ สุขทางกาย ฯลฯ เสนาสนะแล้ว ฆ่าสัตว์ ฯลฯ ทำลายสงฆ์

ศรัทธา ฯลฯ เสนาสนะ เป็นปัจจัยแก่ราคะ แก่โทสะ แก่โมหะ แก่มานะ แก่ทิฏฐิแก่ความปรารถนา โดยอุปนิสสยปัจจัย

[๖๓๐] นีวรณวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่นีวรณวิปปยุตตธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่จักขุ ฯลฯ บุคคลพิจารณาเห็นหทัยวัตถุ โดยความเป็นของไม่เที่ยง โดยความเป็นทุกข์ โดยความเป็นอนัตตา

บุคคลเห็นรูปด้วยทิพพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพพโสตธาตุ

รูปายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ โผฏฐัพพายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ

ที่เป็นวัตถุปุเรชาต ได้แก่ จักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ กายายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นนีวรณวิปปยุตตธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย

นีวรณวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่นีวรณสัมปยุตตธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ จักขุ ฯลฯ บุคคลย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่งซึ่งหทัยวัตถุ เพราะปรารภความยินดีนั้น ราคะ โทสะ โมหะ เกิดขึ้น

ที่เป็นวัตถุปุเรชาต ได้แก่ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นนีวรณสัมปยุตตธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย

[๖๓๑] นีวรณสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่นีวรณวิปปยุตตธรรม โดยปัจฉาชาตปัจจัย มี ๒ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัยโดยอาเสวนปัจจัย มี ๒ นัย

[๖๓๒] นีวรณสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่นีวรณสัมปยุตตธรรม โดยกัมมปัจจัย เจตนาที่เป็นนีวรณสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย

พึงกระทำมูล

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต นานาขณิก

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ เจตนาที่เป็นนีวรณสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย

ที่เป็นนานาขณิก ได้แก่ เจตนาที่เป็นนีวรณสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่วิบากขันธ์ และ กฏัตตารูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย

เจตนาที่เป็นนีวรณสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย

นีวรณวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่นีวรณวิปปยุตตธรรม โดยกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต นานาขณิก ฯลฯ

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยวิปากปัจจัย มี ๑ นัย

[๖๓๓] นีวรณสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่นีวรณสัมปยุตตธรรม โดยอาหารปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัยโดยอินทริยปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัยโดยฌานปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัยโดยมัคคปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัยโดยสัมปยุตตปัจจัย มี ๒ นัย

[๖๓๔] นีวรณสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่นีวรณวิปปยุตตธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปัจฉาชาต ฯลฯ

นีวรณวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่นีวรณวิปปยุตตธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต ปัจฉาชาต ฯลฯ

นีวรณวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่นีวรณสัมปยุตตธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ ปุเรชาต ได้แก่ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นนีวรณสัมปยุตตธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย

[๖๓๕] นีวรณสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่นีวรณสัมปยุตตธรรม โดยอัตถิปัจจัย

คือ ขันธ์ ๑ ที่เป็นนีวรณสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ ๓ โดยอัตถิปัจจัย

นีวรณสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่นีวรณวิปปยุตตธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต ปัจฉาชาต

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นนีวรณสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นนีวรณสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่กายนี้ที่เกิดก่อน โดยอัตถิปัจจัย

นีวรณสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่นีวรณสัมปยุตตธรรม และนีวรณวิปปยุตตธรรม โดยอัตถิปัจจัย

คือ ขันธ์ ๑ ที่เป็นนีวรณสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย ขันธ์ ๒ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ ๒ โดยอัตถิปัจจัย

นีวรณวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่นีวรณวิปปยุตตธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๕ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต ปัจฉาชาต อาหาร อินทรีย์ ฯลฯ

นีวรณวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่นีวรณสัมปยุตตธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ ปุเรชาต ได้แก่ จักขุ ฯลฯ บุคคลย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่งซึ่งหทัยวัตถุ เพราะปรารภจักขุเป็นต้นนั้น ราคะ ทิฏฐิ วิจิกิจฉา อุทธัจจะ โทมนัส เกิดขึ้น หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นนีวรณสัมปยุตตธรรม โดยอัตถิปัจจัย

นีวรณสัมปยุตตธรรม และนีวรณวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่นีวรณสัมปยุตตธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ขันธ์ ๑ ที่เป็นนีวรณสัมปยุตตธรรม และหทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ ขันธ์ ๓ โดยอัตถิปัจจัย ขันธ์ ๒ และหทัยวัตถุเป็นปัจจัยแก่ขันธ์ ๒ โดยอัตถิปัจจัย

นีวรณสัมปยุตตธรรม และนีวรณวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่นีวรณวิปปยุตตธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๔ อย่าง คือ สหชาต ปัจฉาชาต อาหาร อินทรีย์

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นนีวรณสัมปยุตตธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นนีวรณสัมปยุตตธรรม และกวฬิงการาหาร เป็นปัจจัยแก่กายนี้ โดยอัตถิปัจจัย

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นนีวรณสัมปยุตตธรรม และรูปชีวิตินทรีย์ เป็นปัจจัยแก่กฏัตตารูปทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย

[๖๓๖] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๔

ในอารัมมณปัจจัย มี " ๔

ในอธิปติปัจจัย มี " ๕

ในอนันตรปัจจัย มี " ๔

ในสมนันตรปัจจัย มี " ๔

ในสหชาตปัจจัย มี " ๕

ในอัญญมัญญปัจจัย มี " ๒

ในนิสสยปัจจัย มี " ๗

ในอุปนิสสยปัจจัย มี " ๔

ในปุเรชาตปัจจัย มี " ๒

ในปัจฉาชาตปัจจัย มี " ๒

ในอาเสวนปัจจัย มี " ๒

ในกัมมปัจจัย มี " ๔

ในวิปากปัจจัย มี " ๑

ในอาหารปัจจัย มีวาระ ๔

ในอินทริยปัจจัย มี " ๔

ในฌานปัจจัย มี " ๔

ในมัคคปัจจัย มี " ๔

ในสัมปยุตตปัจจัย มี " ๒

ในวิปปยุตตปัจจัย มี " ๓

ในอัตถิปัจจัย มี " ๗

ในนัตถิปัจจัย มี " ๔

ในวิคตปัจจัย มี " ๔

ในอวิคตปัจจัย มี " ๗

[๖๓๗] นีวรณสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่นีวรณสัมปยุตตธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย

นีวรณสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่นีวรณวิปปยุตตธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัย โดยปัจฉาชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยกัมมปัจจัย

นีวรณสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่นีวรณสัมปยุตตธรรม และนีวรณวิปปยุตตธรรม โดยสหชาตปัจจัย

นีวรณวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่นีวรณวิปปยุตตธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยกัมมปัจจัยเป็นปัจจัยโดยอาหารปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอินทริยปัจจัย

นีวรณวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่นีวรณสัมปยุตตธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาตปัจจัย

นีวรณสัมปยุตตธรรม และนีวรณวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่นีวรณสัมปยุตตธรรม โดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาตปัจจัย

นีวรณสัมปยุตตธรรม และนีวรณวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่นีวรณวิปปยุตตธรรม โดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอาหารปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอินทริยปัจจัย

[๖๓๘] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย มี " ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย มี " ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย มี " ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย มี " ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สหชาตปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่นิสสยปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย มี " ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย มี " ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัตถิปัจจัย มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย มี " ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย มี " ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อวิคตปัจจัย มี " ๔

[๖๓๙] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย

กับเหตุปัจจัย มีวาระ ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย

กับ ฯลฯ มีวาระ ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย
กับ ฯลฯ มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย
กับ ฯลฯ มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย
กับ ฯลฯ มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อวิคตปัจจัย
กับ ฯลฯ มี " ๔

[๖๔๐] ในอารัมมณปัจจัย
กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๔
ในอธิปติปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๕

พึงกระทำการนับโดยอนุโลม

ในอวิคตปัจจัย
กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มี " ๗

นีวรณสัมปยุตตทุกะ จบ

นีวรณนีวรณียทุกะ

ปฏิจจวาร

[๖๔๑] ธรรมที่เป็นทั้งนีวรณธรรมและนีวรณียธรรม อาศัยธรรมที่เป็นทั้งนีวรณธรรมและนีวรณียธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ถีนมิทธนิวรณ์ อุทธัจจนิวรณ์ อวิชชานิวรณ์ อาศัย กามฉันทนิวรณ์

การนับทั้งหมดพึงกระทำอย่างนี้ เหมือนกับ นีวรณทุกะ ไม่มีแตกต่างกัน

ปัญหาวาร

[๖๔๒] ธรรมที่เป็นทั้งนีวรณธรรมและนีวรณียธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งนีวรณธรรมและนีวรณียธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นทั้งนีวรณธรรมและนีวรณียธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตนีวรณธรรมทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย

ธรรมที่เป็นทั้งนีวรณธรรมและนีวรณียธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นนีวรณียธรรม แต่ไม่ใช่นีวรณธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นทั้งนีวรณธรรมและนีวรณียธรรม เ ป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย

ธรรมที่เป็นทั้งนีวรณธรรมและนีวรณียธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งนีวรณธรรมและนีวรณียธรรม และธรรมที่เป็นนีวรณียธรรม แต่ไม่ใช่นีวรณธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นทั้งนีวรณธรรมและนีวรณียธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย และนีวรณธรรม และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย

ธรรมที่เป็นนีวรณียธรรม แต่ไม่ใช่นีวรณธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ เป็นนีวรณียธรรม แต่ไม่ใช่นีวรณธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นนีวรณียธรรม แต่ไม่ใช่นีวรณธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย ปฏิสนธิ

[๖๔๓] ธรรมที่เป็นทั้งนีวรณธรรมและนีวรณียธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งนีวรณธรรมและนีวรณียธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ เพราะปรารภนีวรณธรรมทั้งหลาย นีวรณธรรมทั้งหลาย เกิดขึ้น

พึงถามถึงมูล

เพราะปรารภนีวรณธรรมทั้งหลาย ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นนีวรณียธรรม แต่ไม่ใช่นีวรณธรรม เกิดขึ้น

พึงถามถึงมูล

เพราะปรารภนีวรณธรรมทั้งหลาย นีวรณธรรม และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย เกิดขึ้น

ธรรมที่เป็นนีวรณียธรรม แต่ไม่ใช่นีวรณธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นนีวรณียธรรม แต่ไม่ใช่นีวรณธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ บุคคลกระทำอุโบสถกรรมแล้วพิจารณากุศลกรรมนั้นแล้ว ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะปรารภความยินดีนั้น ราคะ ทิฏฐิ วิจิกิจฉา อุทธัจจะ โทมนัส เกิดขึ้น

กุศลกรรมทั้งหลายที่เคยสั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน ฯลฯ

จากฌาน ฯลฯ

พระอริยะทั้งหลายพิจารณาโคตรภู โวทาน ฯลฯ กิเลสที่ละแล้ว ฯลฯ กิเลสที่ข่มแล้ว ฯลฯ กิเลสทั้งหลายที่เคยเกิดขึ้นแล้วในกาลก่อน ฯลฯ

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลพิจารณาเห็นขันธ์ทั้งหลาย ที่เป็นนีวรณียธรรมแต่ไม่ใช่นีวรณธรรม โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง ฯลฯ โทมนัส ฯลฯ

ด้วยทิพพจักขุ ฯลฯ พึงกระทำตลอดถึงอาวัชชนะ

ธรรมที่เป็นนีวรณียธรรมแต่ไม่ใช่นีวรณธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งนีวรณธรรมและนีวรณียธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ

กุศลกรรมทั้งหลายที่เคยสั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน ฯลฯ

จากฌาน ฯลฯ

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง ซึ่งขันธ์ทั้งหลายที่เป็นนีวรณียธรรม แต่ไม่ใช่นีวรณธรรม เพราะปรารภจักขุเป็นต้นนั้น ราคะ ทิฏฐิ วิจิกิจฉา อุทธัจจะ โทมนัส เกิดขึ้น

ธรรมที่เป็นนีวรณียธรรมแต่ไม่ใช่นีวรณธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งนีวรณธรรมและนีวรณียธรรม และธรรมที่เป็นนีวรณียธรรมแต่ไม่ใช่นีวรณธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ

กุศลกรรมทั้งหลายที่เคยสั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน ฯลฯ

จากฌาน ฯลฯ

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง ซึ่งขันธ์ทั้งหลายที่เป็นนีวรณียธรรมแต่ไม่ใช่นีวรณธรรม เพราะปรารภจักขุเป็นต้นนั้น นีวรณธรรมและสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย เกิดขึ้น

ทั้ง ๓ นัยแม้นอกนี้ พึงกระทำอย่างนี้

อธิปติปัจจัย เหมือนกับ อารัมมณปัจจัย

แม้ปุเรชาตปัจจัย ก็เหมือนกับ อารัมมณปัจจัย

ส่วนในนิสสยปัจจัย ไม่พึงกระทำ โลกุตตระ

ฯลฯ

พึงให้พิสดารอย่างนี้

นีวรณทุกะ ฉันใด พึงพิจารณา แล้วกระทำฉันนั้น

นีวรณนีวรณิยทุกะ จบ

นีวรณนีวรณสัมปยุตตทุกะ

ปฏิจจวาร

[๖๔๔] ธรรมที่เป็นทั้งนีวรณธรรมและนีวรณสัมปยุตตธรรม อาศัยธรรมที่เป็นทั้งนีวรณธรรมและนีวรณสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ถีนมิทธนิวรณ์ อุทธัจจนิวรณ์ อวิชชานิวรณ์ อาศัยกามฉันทนิวรณ์

พึงผูกจักรนัย พึงทำนิวรณ์ทั้งหมด

ธรรมที่เป็นนีวรณสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่นีวรณธรรม อาศัยธรรมที่เป็นทั้งนีวรณธรรมและนีวรณสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย อาศัยนีวรณธรรมทั้งหลาย

ธรรมที่เป็นทั้งนีวรณธรรมและนีวรณสัมปยุตตธรรม และธรรมที่เป็นนีวรณสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่นีวรณธรรม อาศัยธรรมที่เป็นทั้งนีวรณธรรมและนีวรณสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ถีนมิทธนิวรณ์ อุทธัจจนิวรณ์ อวิชชานิวรณ์ และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย อาศัยกามฉันทนิวรณ์

พึงผูกจักรนัย

ธรรมที่เป็นนีวรณสัมปยุตตธรรมแต่ไม่ใช่นีวรณธรรม อาศัยธรรมที่เป็นนีวรณสัมปยุตตธรรมแต่ไม่ใช่นีวรณธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นนีวรณสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่นีวรณธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ธรรมที่เป็นทั้งนีวรณธรรมและนีวรณสัมปยุตตธรรม อาศัยธรรมที่เป็นนีวรณสัมปยุตต-ธรรมแต่ไม่ใช่นีวรณธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ นีวรณธรรมทั้งหลาย อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นนีวรณสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่นีวรณธรรม

ธรรมที่เป็นทั้งนีวรณธรรมและนีวรณสัมปยุตตธรรม และธรรมที่เป็นนีวรณสัมปยุตต-ธรรมแต่ไม่ใช่นีวรณธรรม อาศัยธรรมที่เป็นนีวรณสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่นีวรณธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และนีวรณธรรมทั้งหลาย อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นนีวรณสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่นีวรณธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ธรรมที่เป็นทั้งนีวรณธรรมและนีวรณสัมปยุตตธรรม อาศัยธรรมที่เป็นทั้งนีวรณธรรมและนีวรณสัมปยุตตธรรม และธรรมที่เป็นนีวรณสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่นีวรณธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ถีนมิทธนิวรณ์ อุทธัจจนิวรณ์ อวิชชานิวรณ์ อาศัยกามฉันทนิวรณ์ และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย

พึงผูกจักรนัย

ธรรมที่เป็นนีวรณสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่นีวรณธรรม อาศัยธรรมที่เป็นทั้งนีวรณธรรมและนีวรณสัมปยุตตธรรม และธรรมที่เป็นนีวรณสัมปยุตตธรรมแต่ไม่ใช่นีวรณธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นนีวรณสัมปยุตตธรรมแต่ไม่ใช่นีวรณธรรม และนีวรณธรรมทั้งหลาย ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ธรรมที่เป็นทั้งนีวรณธรรมและนีวรณสัมปยุตตธรรม และธรรมที่เป็นนีวรณสัมปยุตต-ธรรมแต่ไม่ใช่นีวรณธรรม อาศัยธรรมที่เป็นทั้งนีวรณธรรมและนีวรณสัมปยุตตธรรม และธรรมที่เป็นนีวรณสัมปยุตตธรรมแต่ไม่ใช่นีวรณธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ ถีนมิทธนิวรณ์ อุทธัจจนิวรณ์ อวิชชานิวรณ์ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นนีวรณสัมปยุตตธรรมแต่ไม่ใช่นีวรณธรรม และกามฉันทนิวรณ์ ขันธ์ ๒ ฯลฯ

พึงผูกจักรนัย

ฯลฯ

[๖๔๕] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๙

ในอารัมมณปัจจัย มี " ๙

ในอธิปติปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยทั้งปวง มี " ๙

ในกัมมปัจจัย มี " ๙

ในอาหารปัจจัย มี " ๙

ในอวิคตปัจจัย มี " ๙

[๖๔๖] ธรรมที่เป็นทั้งนีวรณธรรม และนีวรณสัมปยุตตธรรม อาศัยธรรมที่เป็นทั้งนีวรณธรรมและนีวรณสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ อวิชชานิวรณ์ อาศัยวิจิกิจฉานิวรณ์ อวิชชานิวรณ์ อาศัยอุทธัจจนิวรณ์

ธรรมที่เป็นทั้งนีวรณธรรมและนีวรณสัมปยุตตธรรม อาศัยธรรมที่เป็นนีวรณสัมปยุตตธรรมแต่ไม่ใช่นีวรณธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ อวิชชานิวรณ์ อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ

ธรรมที่เป็นทั้งนีวรณธรรมและนีวรณสัมปยุตตธรรม อาศัยธรรมที่เป็นทั้งนีวรณธรรมและนีวรณสัมปยุตตธรรม และธรรมที่เป็นนีวรณสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่นีวรณธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ อวิชชานิวรณ์ อาศัยวิจิกิจฉานิวรณ์ และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย อวิชชานิวรณ์ อาศัยอุทธัจจนิวรณ์ และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย

ฯลฯ

[๖๔๗] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย มีวาระ ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย มี " ๙

[๖๔๘] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย

กับเหตุปัจจัย มีวาระ ๙ ฯลฯ

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๙

[๖๔๙] ในอารัมมณปัจจัย

กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๓

ในอนันตรปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓

ในสมนันตรปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยทั้งปวง กับ ฯลฯ มี " ๓

ในมัคคปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓

ในอวิคตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓

สหชาตวารก็ดี ปัจจัยวารก็ดี นิสสยวารก็ดี สังสัฏฐวารก็ดี สัมปยุตตวารก็ดี เหมือนกับปฏิจจวาร ไม่มีแตกต่างกัน

ปัญหาวาร

[๖๕๐] ธรรมที่เป็นทั้งนีวรณธรรม และนีวรณสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งนีวรณธรรมและนีวรณสัมปยุตตธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นทั้งนีวรณธรรม และนีวรณสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตนีวรณธรรมทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย

ธรรมที่เป็นทั้งนีวรณธรรม และนีวรณสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นนีวรณ-สัมปยุตตธรรมแต่ไม่ใช่นีวรณธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นทั้งนีวรณธรรม และนีวรณสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นนีวรณสัมปยุตตธรรม โดยเหตุปัจจัย

ธรรมที่เป็นทั้งนีวรณธรรมและนีวรณสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งนีวรณธรรมและนีวรณสัมปยุตตธรรม และธรรมที่เป็นนีวรณสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่นีวรณธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นทั้งนีวรณธรรม และนีวรณสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์และนีวรณธรรมทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย

[๖๕๑] ธรรมที่เป็นทั้งนีวรณธรรม และนีวรณสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งนีวรณธรรมและนีวรณสัมปยุตตธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ เพราะปรารภนีวรณธรรมทั้งหลาย นีวรณธรรมทั้งหลาย เกิดขึ้น

พึงถามถึงมูล

เพราะปรารภนีวรณธรรมทั้งหลาย ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นนีวรณสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่นีวรณธรรม เกิดขึ้น

พึงถามถึงมูล

เพราะปรารภนีวรณธรรมทั้งหลาย นีวรณธรรม และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย เกิดขึ้น

ธรรมที่เป็นนีวรณสัมปยุตตธรรมแต่ไม่ใช่นีวรณธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นนีวรณสัมปยุตตธรรมแต่ไม่ใช่นีวรณธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ เพราะปรารภขันธ์ทั้งหลาย ที่เป็นนีวรณสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่นีวรณธรรม ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นนีวรณสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่นีวรณธรรม เกิดขึ้น

พึงถามถึงมูล

เพราะปรารภขันธ์ทั้งหลาย ที่เป็นนีวรณสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่นีวรณธรรม นีวรณธรรมทั้งหลาย เกิดขึ้น

เพราะปรารภขันธ์ทั้งหลาย ที่เป็นนีวรณสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่นีวรณธรรม นีวรณธรรมและสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย เกิดขึ้น

ธรรมที่เป็นทั้งนีวรณธรรมและนีวรณสัมปยุตตธรรม และธรรมที่เป็นนีวรณสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่นีวรณธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งนีวรณธรรมและนีวรณสัมปยุตตธรรม โดยอารัมมณปัจจัย มี ๓ นัย

[๖๕๒] ธรรมที่เป็นทั้งนีวรณธรรม และนีวรณสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งนีวรณธรรมและนีวรณสัมปยุตตธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ อารัมมณาธิปติ มี ๓ นัย พึงกระทำว่า กระทำให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นนั้นเทียว

ธรรมที่เป็นนีวรณสัมปยุตตธรรมแต่ไม่ใช่นีวรณธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรม ที่เป็นนีวรณสัมปยุตตธรรมแต่ไม่ใช่นีวรณธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาธิปติ สหชาตาธิปติ

ที่เป็นอารัมมณาธิปติ ได้แก่ เพราะกระทำขันธ์ทั้งหลายที่เป็นนีวรณสัมปยุตตธรรมแต่ไม่ใช่นีวรณธรรมให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นนีวรณสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่นีวรณธรรม เกิดขึ้น

ที่เป็นสหชาตาธิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นนีวรณสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่นีวรณธรรมเป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย

พึงถามถึงมูล

เพราะกระทำขันธ์ทั้งหลายที่เป็นนีวรณสัมปยุตตธรรมแต่ไม่ใช่นีวรณธรรมให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น นีวรณธรรมทั้งหลาย เกิดขึ้น

ที่เป็นสหชาตาธิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นนีวรณสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่นีวรณธรรมเป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตนีวรณธรรมทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย

เพราะกระทำขันธ์ทั้งหลาย ที่เป็นนีวรณสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่นีวรณธรรมให้หนักแน่น นีวรณธรรมและสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย เกิดขึ้น

ที่เป็นสหชาตาธิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นนิวรณสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่นีวรณธรรมเป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และนีวรณธรรมทั้งหลายโดยอธิปติปัจจัย

ธรรมที่เป็นทั้งนีวรณธรรมและนีวรณสัมปยุตตธรรม และธรรมที่เป็นนีวรณสัมปยุตต-ธรรมแต่ไม่ใช่นีวรณธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งนีวรณธรรมและนีวรณสัมปยุตตธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ อารัมมณาธิปติ มี ๓ นัย

[๖๕๓] ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอนันตรปัจจัย อาวัชชนะก็ดี วุฏฐานะก็ดี ไม่มี พึงกระทำว่า ที่เกิดก่อนๆ ในที่ทั้งปวง

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยสมนันตรปัจจัย มี ๙ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยสหชาตปัจจัย มี ๙ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอัญญมัญญปัจจัย มี ๙ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยนิสสยปัจจัย มี ๙ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอุปนิสสยปัจจัย มี ๙ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัยโดยอาเสวนปัจจัย เหมือนกับอารัมมณปัจจัย วิภังค์ไม่มี

[๖๕๔] ธรรมที่เป็นนีวรณสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่นีวรณธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นนีวรณสัมปยุตตธรรมแต่ไม่ใช่นีวรณธรรม โดยกัมมปัจจัย

คือ เจตนาที่เป็นนีวรณสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่นีวรณธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย

พึงถามถึงมูล

เจตนาที่เป็นนีวรณสัมปยุตตธรรมแต่ไม่ใช่นีวรณธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตนีวรณธรรมทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย

เจตนาที่เป็นนีวรณสัมปยุตตธรรมแต่ไม่ใช่นีวรณธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์และนีวรณธรรมทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย

[๖๕๕] ธรรมที่เป็นนีวรณสัมปยุตตธรรม แต่ไม่ใช่นีวรณธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นนีวรณสัมปยุตตธรรมแต่ไม่ใช่นีวรณธรรม โดยอาหารปัจจัย มี ๓ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอินทริยปัจจัย มี ๓ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยฌานปัจจัย มี ๓ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยมัคคปัจจัย มี ๓ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยสัมปยุตตปัจจัย มี ๙ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอัตถิปัจจัย มี ๙ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยนัตถิปัจจัย มี ๙ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยวิคตปัจจัย มี ๙ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอวิคตปัจจัย มี ๙ นัย

[๖๕๖] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๓

ในอารัมมณปัจจัย มี " ๙

ในอธิปติปัจจัย มี " ๙

ในอนันตรปัจจัย มี " ๙

ในสมนันตรปัจจัย มี " ๙

ในสหชาตปัจจัย มี " ๙

ในอัญญมัญญปัจจัย มี " ๙

ในนิสสยปัจจัย มี " ๙

ในอุปนิสสยปัจจัย มี " ๙

ในอาเสวนปัจจัย มี " ๙

ในกัมมปัจจัย มี " ๓

ในอาหารปัจจัย มี " ๓

ในอินทริยปัจจัย มี " ๓

ในฌานปัจจัย มีวาระ ๓

ในมัคคปัจจัย มี " ๓

ในสัมปยุตตปัจจัย มี " ๙

ในอัตถิปัจจัย มี " ๙

ในนัตถิปัจจัย มี " ๙

ในวิคตปัจจัย มี " ๙

ในอวิคตปัจจัย มี " ๙

[๖๕๗] ธรรมที่เป็นทั้งนีวรณธรรม และนีวรณสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งนีวรณธรรมและนีวรณสัมปยุตตธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย

วาระ ๙ พึงเปลี่ยนแปลงใน ๓ บทอย่างนี้

[๖๕๘] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อวิคตปัจจัย มี " ๙

[๖๕๙] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย

กับเหตุปัจจัย มีวาระ ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย

กับ ฯลฯ มีวาระ ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

[๖๖๐] ในอารัมมณปัจจัย

กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๙

ในอธิปติปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๙

พึงกระทำอนุโลมมาติกา

ในอวิคตปัจจัย

กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มี " ๙

นีวรณนีวรณสัมปยุตตทุกะ จบ

นีวรณสัมปยุตตนีวรณียทุกะ

ปฏิจจวาร

[๖๖๑] นีวรณวิปปยุตตนีวรณียธรรม อาศัยนีวรณวิปปยุตตนีวรณียธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นนีวรณวิปปยุตตนีวรณียธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ ฯลฯ

โลกิยทุกะในจูฬันตรทุกะฉันใด พึงกระทำฉันนั้น ไม่มีแตกต่างกัน

นีวรณวิปปยุตตนีวรณียทุกะ จบ

ปรามาสทุกะ

ปฏิจจวาร

[๖๖๒] ธรรมที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม อาศัยปรามาสธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยปรามาสธรรม

ธรรมที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ ตลอดถึงอสัญญสัตว์ มหาภูตรูป

ปรามาสธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ปรามาสธรรม อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม

ปรามาสธรรม และธรรมที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และปรามาสธรรม และ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ธรรมที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม อาศัยปรามาสธรรม และธรรมที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม และปรามาสธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ

[๖๖๓] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๕

ในอารัมมณปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยทั้งปวง มี " ๕

ในวิปากปัจจัย มี " ๑

ในอวิคตปัจจัย มี " ๕

[๖๖๔] ธรรมที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ ขันธ์ ๒ ฯลฯ อเหตุกปฏิสนธิตลอดถึงอสัญญสัตว์ โมหะ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ

[๖๖๕] ธรรมที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม อาศัยปรามาสธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอารัมมณ-ปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยปรามาสธรรม

ธรรมที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม ตลอดถึงอสัญญสัตว์

ธรรมที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม อาศัยปรามาสธรรม และธรรมที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยปรามาสธรรม และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย

[๖๖๖] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย มีวาระ ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย มี " ๓

[๖๖๗] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย
กับเหตุปัจจัย มีวาระ ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย
กับ ฯลฯ มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย
กับ ฯลฯ มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย
กับ ฯลฯ มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย
กับ ฯลฯ มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

[๖๖๘] ในอารัมมณปัจจัย

กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๑

ในอนันตรปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๑

ในปัจจัยทั้งปวง กับ ฯลฯ มี " ๑

ในอวิคตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๑

แม้สหชาตวาร ก็เหมือนกับ ปฏิจจวาร

ปัจจยวาร

[๖๖๙] ธรรมที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม อาศัยปรามาสธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ สัมปยุตตขันธ์และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย อาศัยปรามาสธรรม

ธรรมที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ ตลอดถึงอัชฌัตติกมหาภูตรูป ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม อาศัยหทัยวัตถุ

ปรามาสธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ปรามาสธรรม อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม ปรามาสธรรม อาศัยหทัยวัตถุ

ปรามาสธรรม และธรรมที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และปรามาสธรรม และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ ปรามาสธรรม อาศัยหทัยวัตถุ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย ปรามาสธรรม และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ

ธรรมที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม อาศัยปรามาสธรรม และธรรมที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม และปรามาสธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยปรามาสธรรม และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยปรามาสธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม อาศัยปรามาสธรรม และหทัยวัตถุฯลฯ

[๖๗๐] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๕
ในอารัมมณปัจจัย มี " ๕
ในอธิปติปัจจัย มี " ๕
ในปัจจัยทั้งปวง มี " ๕
ในวิปากปัจจัย มี " ๑
ในอวิคตปัจจัย มี " ๕

[๖๗๑] ธรรมที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ ขันธ์ ๒ ฯลฯ อเหตุกปฏิสนธิตลอดถึงอสัญญสัตว์ จักขุวิญญาณ อาศัยจักขายตนะ กายวิญญาณ อาศัยกายายตนะ ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ อาศัยหทัยวัตถุ โมหะ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ และหทัยวัตถุ

ฯลฯ

[๖๗๒] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย มีวาระ ๓ ฯลฯ
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย มี " ๓

[๖๗๓] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย

กับเหตุปัจจัย มีวาระ ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๕

ในปัจจัยทั้งปวง พึงกระทำอย่างนี้

[๖๗๔] ในอารัมมณปัจจัย

กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๑

ในอวิคตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๑

นิสสยวาร เหมือนกับ ปัจจยวาร

สังสัฏฐวาร

[๖๗๕] ธรรมที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม คลุกเคล้ากับปรามาสธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย คลุกเคล้ากับปรามาสธรรม

วาระ ๕ พึงกระทำอย่างนี้ เฉพาะในอรูปภูมิเท่านั้น

สังสัฏฐวารก็ดี สัมปยุตตวารก็ดี พึงกระทำอย่างนี้

ปัญหาวาร

[๖๗๖] ธรรมที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม โดยเหตุ-ปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏ-ฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย

ธรรมที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม เป็นปัจจัยแก่ปรามาสธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม เป็นปัจจัยแก่ปรามาสธรรม โดยเหตุปัจจัย

ธรรมที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม เป็นปัจจัยแก่ปรามาสธรรม และ ธรรมที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย และ ปรามาสธรรม และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย

[๖๗๗] ปรามาสธรรม เป็นปัจจัยแก่ปรามาสธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ เพราะปรารภปรามาสธรรม ปรามาสธรรม เกิดขึ้น

พึงกระทำมูล

เพราะปรารภปรามาสธรรม ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม เกิดขึ้น

เพราะปรารภปรามาสธรรม ปรามาสธรรม และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย เกิดขึ้น

ธรรมที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ บุคคลกระทำอุโบสถกรรม แล้วพิจารณา ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะปรารภความยินดีนั้น ราคะ วิจิกิจฉา อุทธัจจะ โทมนัส เกิดขึ้น

กุศลกรรมทั้งหลายที่เคยสั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน ฯลฯ

ออกจากฌาน ฌาน ฯลฯ

พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรค พิจารณามรรค พิจารณาผล พิจารณานิพพาน

นิพพาน เป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก่โวทาน แก่มรรค แก่ผล แก่อาวัชชนะ โดยอารัมมณปัจจัย

พระอริยะทั้งหลายพิจารณากิเลสที่ละแล้ว ที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม ฯลฯ กิเลสที่ข่มแล้ว ฯลฯ กิเลสทั้งหลายที่เคยเกิดขึ้นแล้วในกาลก่อน ฯลฯ

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลพิจารณาเห็นขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ แล้วย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะปรารภจักขุเป็นต้นนั้น ราคะ วิจิกิจฉา อุทธัจจะ โทมนัส เกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูปด้วยทิพพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพพโสตธาตุ

บุคคลรู้จิตของบุคคลผู้พร้อมเพรียงด้วยจิต ที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม โดยเจโตปริยญาณ

อากาสานัญจายตนะ เป็นปัจจัยแก่วิญญาณัญจายตนะ อากิญจัญญายตนะ เป็นปัจจัยแก่เนวสัญญานาสัญญายตนะ รูปายตนะเป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ โผฏฐัพพายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ

ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม เป็นปัจจัยแก่อิทธิวิธญาณ แก่เจโตปริยญาณ แก่บุพเพนิวาสานุสสติญาณ แก่ยถากัมมูปคญาณ แก่อนาคตังสญาณ แก่อาวัชชนะ โดยอารัมมณปัจจัย

ธรรมที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม เป็นปัจจัยแก่ปรามาสธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ แล้วย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง ซึ่งกุศลกรรมนั้น เพราะปรารภความยินดีนั้น ทิฏฐิ เกิดขึ้น

อกุศลกรรมทั้งหลายที่เคยสั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน ฯลฯ

ฌาน ฯลฯ

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่งซึ่งขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม เพราะปรารภจักขุเป็นต้นนั้น ทิฏฐิ ฯลฯ

ธรรมที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม เป็นปัจจัยแก่ปรามาสธรรมและธรรมที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ แล้ว ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่งซึ่งกุศลกรรมนั้น เพราะปรารภความยินดีนั้น ปรามาสธรรม และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลายเกิดขึ้น

กุศลกรรมทั้งหลายที่เคยสั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน ฯลฯ

ฌาน ฯลฯ

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่งซึ่งขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม เพราะปรารภจักขุเป็นต้นนั้น ปรามาสธรรม และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลายเกิดขึ้น

ปรามาสธรรม และธรรมที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม เป็นปัจจัยแก่ปรามาสธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ เพราะปรามาสธรรม และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย ฯลฯ มี ๓ นัย

[๖๗๘] ปรามาสธรรม เป็นปัจจัยแก่ปรามาสธรรม โดยอธิปติปัจจัย

คือ เพราะกระทำปรามาสธรรมทั้งหลายให้เป็นอารมณ์ อย่างหนักแน่น ปรามาสธรรม ฯลฯ มี ๓ นัย พึงกระทำอารัมมณาธิปติ อย่างเดียว

ธรรมที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาธิปติ สหชาตาธิปติ

ที่เป็นอารัมมณาธิปติ ได้แก่ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ กระทำกุศลกรรมนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น แล้วพิจารณา ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะกระทำกุศลกรรมนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ราคะ เกิดขึ้น

กุศลกรรมทั้งหลายที่เคยสั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน ฯลฯ

ฌาน ฯลฯ

พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรค กระทำมรรคให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ฯลฯ ผลให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ฯลฯ นิพพานให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ฯลฯ

นิพพาน เป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก่โวทาน แก่มรรค แก่ผล โดยอธิปติปัจจัย

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลกระทำขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่ปรามาสธรรมให้หนักแน่นแล้ว ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะกระทำจักขุเป็นต้นนั้น ให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ราคะ เกิดขึ้น

ที่เป็นสหชาตาธิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย

ธรรมที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม เป็นปัจจัยแก่ปรามาสธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาธิปติ สหชาตาธิปติ

ที่เป็นอารัมมณาธิปติ ได้แก่ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ

กุศลกรรมทั้งหลายที่เคยสั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน ฯลฯ

จากฌาน ฯลฯ

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลกระทำขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่ปรามาสธรรมให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะกระทำจักขุเป็นต้นนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ทิฏฐิ ฯลฯ

ที่เป็นสหชาตาธิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม เป็นปัจจัยแก่ปรามาสธรรม โดยอธิปติปัจจัย

ธรรมที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม เป็นปัจจัยแก่ปรามาสธรรมและธรรมที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาธิปติ สหชาตาธิปติ

ที่เป็นอารัมมณาธิปติ ได้แก่ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ

กุศลกรรมทั้งหลายที่เคยสั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน ฯลฯ

จากฌาน ฯลฯ

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลกระทำขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่ปรามาสธรรมให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะกระทำจักขุเป็นต้นนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ปรามาสธรรม และสัมปยุตตขันธ์ ทั้งหลาย เกิดขึ้น

ที่เป็นสหชาตาธิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย และปรามาสธรรม และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย

ปรามาสธรรม และธรรมที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม เป็นปัจจัยแก่ปรามาสธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ อารัมมณาธิปติ ได้แก่ เพราะกระทำปรามาสธรรมและสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลายให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ปรามาสธรรม ฯลฯ มี ๓ นัย

[๖๗๙] ปรามาสธรรม เป็นปัจจัยแก่ปรามาสธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ปรามาสธรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ปรามาสธรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย

พึงกระทำมูล

ปรามาสธรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย ปรามาสธรรม เป็นปัจจัยแก่วุฏฐานะ โดยอนันตรปัจจัย

พึงกระทำมูล

ปรามาสธรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ปรามาสธรรมที่เกิดหลังๆ และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยอนันตรปัจจัย

ธรรมที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย อนุโลมเป็นปัจจัยแก่ผลสมาบัติ โดยอนันตรปัจจัย

พึงกระทำมูล

ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ปรามาสธรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย อาวัชชนะเป็นปัจจัยแก่ปรามาสธรรม โดยอนันตรปัจจัย

ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ปรามาสธรรม ที่เกิดหลังๆ และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยอนันตรปัจจัย อาวัชชนะเป็นปัจจัยแก่ปรามาสธรรมและสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยอนันตรปัจจัย

ปรามาสธรรม และ ธรรมที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม เป็นปัจจัยแก่ปรามาสธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ปรามาสธรรม ที่เกิดก่อนๆ และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่ปรามาสธรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย

พึงกระทำมูล

ปรามาสธรรม ที่เกิดก่อนๆ และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลายเป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย

ปรามาสธรรม และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่ วุฏฐานะ โดยอนันตรปัจจัย

ปรามาสธรรม ที่เกิดก่อนๆ และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่ปรามาสธรรม ที่เกิดหลังๆ และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยอนันตรปัจจัย

ปรามาสธรรม เป็นปัจจัยแก่ปรามาสธรรม โดยสมนันตรปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยสหชาตปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอัญญมัญญปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยนิสสยปัจจัย มี ๕ นัย

[๖๘๐] ปรามาสธรรม เป็นปัจจัยแก่ปรามาสธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสย

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ปรามาสธรรม เป็นปัจจัยแก่ปรามาสธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย มี ๓ นัย

ธรรมที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม โดยอุปนิสสย-ปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาแล้ว ให้ทาน ฯลฯ ยังสมาบัติให้เกิดขึ้น ก่อมานะ

บุคคลเข้าไปอาศัยศีล ฯลฯ ปัญญา ราคะ โทสะ โมหะ มานะ ความปรารถนาสุขทางกาย ฯลฯ เสนาสนะแล้วให้ทาน ฯลฯ ยังสมาบัติให้เกิดขึ้น ฆ่าสัตว์ ฯลฯ ทำลายสงฆ์

ศรัทธา ฯลฯ เสนาสนะ เป็นปัจจัยแก่ศรัทธา ฯลฯ แก่ปัญญา แก่ราคะ ฯลฯ แก่ความปรารถนา แก่สุขทางกาย แก่มรรค แก่ผลสมาบัติ โดยอุปนิสสยปัจจัย

ธรรมที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม เป็นปัจจัยแก่ปรามาสธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาแล้ว ถือทิฏฐิ

บุคคลเข้าไปอาศัย ศีล ฯลฯ ปัญญา ราคะ ความปรารถนาสุขทางกาย ฯลฯ เสนาสนะแล้ว ถือทิฏฐิ

ศรัทธา ฯลฯ เสนาสนะ เป็นปัจจัยแก่ปรามาสธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

ธรรมที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม เป็นปัจจัยแก่ปรามาสธรรมและธรรมที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาแล้ว ถือทิฏฐิ

บุคคลเข้าไปอาศัยศีล ฯลฯ เสนาสนะแล้ว ถือทิฏฐิ

ศรัทธา ฯลฯ เสนาสนะ เป็นปัจจัยแก่ปรามาสธรรม และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยอุปนิสสยปัจจัย

ปรามาสธรรม และธรรมที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม เป็นปัจจัยแก่ปรามาสธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ นัย เป็นอุปนิสสยะ

ปรามาสธรรม และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่ปรามาสธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย มี ๓ นัย

[๖๘๑] ธรรมที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ จักขุ ฯลฯ บุคคลพิจารณาเห็นหทัยวัตถุ โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ แล้ว ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะปรารภจักขุเป็นต้นนั้น ราคะ วิจิกิจฉา อุทธัจจะ โทมนัส เกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูปด้วยทิพพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพพโสตธาตุ

รูปายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ โผฏฐัพพายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ

ที่เป็นวัตถุปุเรชาต ได้แก่ จักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ กายายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย

ธรรมที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม เป็นปัจจัยแก่ปรามาสธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ จักขุ ฯลฯ บุคคลย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง ซึ่งหทัยวัตถุ เพราะปรารภความยินดีนั้น ทิฏฐิ ฯลฯ

ที่เป็นวัตถุปุเรชาต ได้แก่ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ปรามาสธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย

ธรรมที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม เป็นปัจจัยแก่ปรามาสธรรม และธรรมที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ จักขุ ฯลฯ บุคคลย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง ซึ่งหทัยวัตถุ เพราะปรารภความยินดีนั้น ปรามาสธรรม และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย เกิดขึ้น

ที่เป็นวัตถุปุเรชาต ได้แก่ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ปรามาสธรรม และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยปุเรชาตปัจจัย

[๖๘๒] ปรามาสธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม โดยปัจฉาชาตปัจจัย

มี ๓ นัย พึงกระทำปัจฉาชาต

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอาเสวนปัจจัย มี ๙ นัย

[๖๘๓] ธรรมที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม โดยกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต นานาขณิก

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ เจตนาที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย

ที่เป็นนานาขณิก ได้แก่ เจตนาที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม เป็นปัจจัยแก่วิบากขันธ์ และกฏัตตารูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย

พึงกระทำมูล

เจตนาที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม เป็นปัจจัยแก่ปรามาสธรรม โดยกัมมปัจจัย

เจตนาที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม เป็นปัจจัยแก่ปรามาสธรรมและสัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย

[๖๘๔] ธรรมที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม โดยวิปากปัจจัย มี ๑ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอาหารปัจจัย มี ๓ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอินทริยปัจจัย มี ๓ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยฌานปัจจัย มี ๓ นัย

[๖๘๕] ปรามาสธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม โดยมัคคปัจจัย

คือ องค์มรรคที่เป็นปรามาสธรรม ฯลฯ

วาระ ๕ พึงกระทำอย่างนี้

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยสัมปยุตตปัจจัย มี ๕ นัย

[๖๘๖] ปรามาสธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปัจฉาชาต ฯลฯ

ธรรมที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต ปัจฉาชาต ฯลฯ

ธรรมที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม เป็นปัจจัยแก่ปรามาสธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ ปุเรชาต ได้แก่ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ปรามาสธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย

ธรรมที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม เป็นปัจจัยแก่ปรามาสธรรม และธรรมที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ ปุเรชาต ได้แก่ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ปรามาสธรรม และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยวิปปยุตตปัจจัย

ปรามาสธรรม และธรรมที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปัจฉาชาต ฯลฯ

[๖๘๗] ปรามาสธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปัจฉาชาต

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ปรามาสธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ ปรามาสธรรม เป็นปัจจัยแก่กายนี้ ที่เกิดก่อน โดยอัตถิปัจจัย

ธรรมที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๕ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต ปัจฉาชาต อาหาร อินทรีย์ ฯลฯ

ธรรมที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม เป็นปัจจัยแก่ปรามาสธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม เป็นปัจจัยแก่ปรามาสธรรม โดยอัตถิปัจจัย

ที่เป็นปุเรชาต ได้แก่ จักขุ ฯลฯ บุคคลย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่งซึ่งหทัยวัตถุ เพราะปรารภจักขุเป็นต้นนั้น ทิฏฐิ เกิดขึ้น หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยปรามาสธรรม โดยอัตถิปัจจัย

ธรรมที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม เป็นปัจจัยแก่ปรามาสธรรม และธรรมที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ ๓ และปรามาสธรรม และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย

ที่เป็นปุเรชาต ได้แก่ จักขุ ฯลฯ บุคคลย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่งซึ่งหทัยวัตถุ เพราะปรารภจักขุเป็นต้นนั้น ปรามาสธรรม และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย เกิดขึ้น หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ปรามาสธรรม และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย

ปรามาสธรรม และธรรมที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๕ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต ปัจฉาชาต อาหาร อินทรีย์

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ขันธ์ ๑ ที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม และปรามาสธรรม เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย ขันธ์ ๒ ฯลฯ ปรามาสธรรม และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย ปรามาสธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย ปรามาสธรรม และหทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม โดยอัตถิปัจจัย

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ ปรามาสธรรม และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่กายนี้ที่เกิดก่อน โดยอัตถิปัจจัย

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ ปรามาสธรรม และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย และกพฬีการาหาร เป็นปัจจัยแก่กายนี้ ที่เกิดก่อน โดยอัตถิปัจจัย

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ ปรามาสธรรม และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย และรูปชีวิตินทรีย์ เป็นปัจจัยแก่กฏัตตารูปทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย

[๖๘๘] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๓

ในอารัมมณปัจจัย มี " ๙

ในอธิปติปัจจัย มี " ๙

ในอนันตรปัจจัย มี " ๙

ในสมนันตรปัจจัย มี " ๙

ในสหชาตปัจจัย มี " ๕

ในอัญญมัญญปัจจัย มี " ๕

ในนิสสยปัจจัย มี " ๕

ในอุปนิสสยปัจจัย มี " ๙

ในปุเรชาตปัจจัย มี " ๓

ในปัจฉาชาตปัจจัย มี " ๓

ในอาเสวนปัจจัย มี " ๙

ในกัมมปัจจัย มี " ๓

ในวิปากปัจจัย มี " ๑

ในอาหารปัจจัย มี " ๓

ในอินทริยปัจจัย มีวาระ ๓

ในฌานปัจจัย มี " ๓

ในมัคคปัจจัย มี " ๕

ในสัมปยุตตปัจจัย มี " ๕

ในวิปปยุตตปัจจัย มี " ๕

ในอัตถิปัจจัย มี " ๕

ในนัตถิปัจจัย มี " ๙

ในวิคตปัจจัย มี " ๙

ในอวิคตปัจจัย มี " ๕

[๖๘๙] ปรามาสธรรม เป็นปัจจัยแก่ปรามาสธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย

ปรามาสธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาตปัจจัย

ปรามาสธรรม เป็นปัจจัยแก่ปรามาสธรรมและธรรมที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย

ธรรมที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยกัมมปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอาหารปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอินทริยปัจจัย

ธรรมที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม เป็นปัจจัยแก่ปรามาสธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัย โดยปุเรชาตปัจจัย

ธรรมที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม เป็นปัจจัยแก่ปรามาสธรรม และธรรมที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาตปัจจัย

ปรามาสธรรม และธรรมที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม เป็นปัจจัยแก่ปรามาสธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย

ปรามาสธรรมและธรรมที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาตปัจจัย

ปรามาสธรรม และธรรมที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม เป็นปัจจัยแก่ปรามาสธรรม และธรรมที่ไม่ใช่ปรามาสธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย

[๖๙๐] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยทั้งปวง มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อวิคตปัจจัย มี " ๙

[๖๙๑] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย

กับ เหตุปัจจัย มีวาระ ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย
กับ ฯลฯ มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย
กับ ฯลฯ มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย
กับ ฯลฯ มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย
กับ ฯลฯ มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย
กับ ฯลฯ มี " ๓ ฯลฯ
ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย
กับ ฯลฯ มีวาระ ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย
กับ ฯลฯ มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย
กับ ฯลฯ มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย
กับ ฯลฯ มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย
กับ ฯลฯ มี " ๓

[๖๙๒] ในอารัมมณปัจจัย
กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๙
ในอธิปติปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๙

พึงกระทำอนุโลมมาติกา

ในอวิคตปัจจัย
กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๕

ปรามาสทุกะ จบ

ปรามัฏฐทุกะ

ปฏิจจวาร

[๖๙๓] ปรามัฏฐธรรม อาศัยปรามัฏฐธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นปรามัฏฐธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ ตลอดถึงอัชฌัตติกมหาภูตรูป

อาศัย ปรามัฏฐธรรม ฯลฯ

โลกิยทุกะ ในจูฬันตรทุกะฉันใด พึงกระทำปรามัฏฐทุกะฉันนั้น ไม่มีแตกต่างกัน

ปรามัฏฐทุกะ จบ

ปรามาสสัมปยุตตทุกะ

ปฏิจจวาร

[๖๙๔] ปรามาสสัมปยุตตธรรม อาศัยปรามาสสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นปรามาสสัมปยุตตธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ปรามาสวิปปยุตตธรรม อาศัยปรามาสสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นปรามาสสัมปยุตตธรรม

ปรามาสสัมปยุตตธรรม และปรามาสวิปปยุตตธรรม อาศัยปรามาสสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นปรามาสสัมปยุตตธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ปรามาสวิปปยุตตธรรม อาศัยปรามาสวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นปรามาสวิปปยุตตธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุ อาศัยขันธ์ทั้งหลาย ขันธ์ทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ

ปรามาสวิปปยุตตธรรม อาศัยปรามาสสัมปยุตตธรรม และปรามาสวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นปรามาสสัมปยุตตธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย

ฯลฯ

[๖๙๕] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๕

ในอารัมมณปัจจัย มี " ๒

ในอธิปติปัจจัย มี " ๕

ในอนันตรปัจจัย มี " ๒

ในสมนันตรปัจจัย มี " ๒

ในสหชาตปัจจัย มี " ๕

ในอัญญมัญญปัจจัย มี " ๒

ในนิสสยปัจจัย มี " ๕

ในอุปนิสสยปัจจัย มี " ๒

ในปุเรชาตปัจจัย มี " ๒

ในอาเสวนปัจจัย มี " ๒

ในกัมมปัจจัย มี " ๕

ในวิปากปัจจัย มี " ๑

ในอาหารปัจจัย มี " ๕ ฯลฯ

ในมัคคปัจจัย มี " ๕

ในสัมปยุตตปัจจัย มี " ๒

ในวิปปยุตตปัจจัย มี " ๕

ในอัตถิปัจจัย มี " ๕

ในนัตถิปัจจัย มี " ๒

ในวิคตปัจจัย มี " ๒

ในอวิคตปัจจัย มี " ๕

[๖๙๖] ปรามาสวิปปยุตตธรรม อาศัยปรามาสวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นปรามาสวิปปยุตตธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ ขันธ์ ๒ ฯลฯ อเหตุกปฏิสนธิ ตลอดถึงอสัญญสัตว์ โมหะ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ

[๖๙๗] ปรามาสวิปปยุตตธรรม อาศัยปรามาสสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นปรามาสสัมปยุตตธรรม

ปรามาสวิปปยุตตธรรม อาศัยปรามาสวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นปรามาสวิปปยุตตธรรม ตลอดถึงอสัญญสัตว์

ปรามาสวิปปยุตตธรรม อาศัยปรามาสสัมปยุตตธรรมและปรามาสวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้นไม่ใช่เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นปรามาสสัมปยุตตธรรมและมหาภูตรูปทั้งหลาย

ฯลฯ

[๖๙๘] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย มีวาระ ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย มี " ๓

[๖๙๙] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย

กับ เหตุปัจจัย มีวาระ ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๕

พึงนับอย่างนี้

[๗๐๐] ในอารัมมณปัจจัย

กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๑

ในอวิคตปัจจัย ฯลฯ มี " ๑

แม้สหชาตวาร ก็เหมือนกับ ปฏิจจวาร

ปัจจยวาร

[๗๐๑] ปรามาสสัมปยุตตธรรม อาศัยปรามาสสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย มี ๓ นัย เหมือนกับ ปฏิจจวาร

ปรามาสวิปปยุตตธรรม อาศัยปรามาสวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นปรามาสวิปปยุตตธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ ตลอดถึงอัชฌัตติกมหาภูตรูป ขันธ์ทั้งหลาย ที่เป็นปรามาสวิปปยุตตธรรม อาศัยหทัยวัตถุ

ปรามาสสัมปยุตตธรรม อาศัยปรามาสวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นปรามาสสัมปยุตตธรรม อาศัยหทัยวัตถุ

ปรามาสสัมปยุตตธรรม และปรามาสวิปปยุตตธรรม อาศัยปรามาสวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นปรามาสสัมปยุตตธรรม อาศัยหทัยวัตถุ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย

ปรามาสสัมปยุตตธรรม อาศัยปรามาสสัมปยุตตธรรม และปรามาสวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นปรามาสสัมปยุตตธรรม และหทัยวัตถุ ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ปรามาสวิปปยุตตธรรม อาศัยปรามาสสัมปยุตตธรรม และปรามาสวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นปรามาสสัมปยุตตธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย

ปรามาสสัมปยุตตธรรม และปรามาสวิปปยุตตธรรม อาศัยปรามาสสัมปยุตตธรรม และปรามาสวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นปรามาสสัมปยุตตธรรม และหทัยวัตถุ ขันธ์ ๒ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นปรามาสสัมปยุตตธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย

ฯลฯ

[๗๐๒] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๙

ในอารัมมณปัจจัย	มี "	๔
ในอธิปติปัจจัย	มี "	๙
ในอนันตรปัจจัย	มี "	๔
ในสมนันตรปัจจัย	มี "	๔
ในสหชาตปัจจัย	มี "	๙
ในอัญญมัญญปัจจัย	มี "	๔
ในนิสสยปัจจัย	มี "	๙
ในอุปนิสสยปัจจัย	มี "	๔
ในปุเรชาตปัจจัย	มี "	๔
ในอาเสวนปัจจัย	มี "	๔
ในกัมมปัจจัย	มี "	๙
ในวิปากปัจจัย	มี "	๑
ในอาหารปัจจัย	มี "	๙ ฯลฯ
ในอวิคตปัจจัย	มี "	๙

[๗๐๓] ปรามาสวิปปยุตตธรรม อาศัยปรามาสวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นปรามาสวิปปยุตตธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ ขันธ์ ๒ ฯลฯ อเหตุกปฏิสนธิ ตลอดถึงอสัญญสัตว์ จักขุวิญญาณ อาศัยจักขายตนะ กายายตนะ ฯลฯ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นปรามาสวิปปยุตตธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ อาศัยหทัยวัตถุ โมหะ ที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่สหรคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรคตด้วยอุทธัจจะ และหทัยวัตถุ

[๗๐๔] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย มี " ๙

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย มี " ๓

[๓๐๕] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย

กับเหตุปัจจัย มีวาระ ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๙

พึงนับอย่างนี้

[๓๐๖] ในอารัมมณปัจจัย

กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๑

ในอวิคตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๑

นิสสยวาร เหมือนกับ ปัจจยวาร

สังสัฏฐวาร

[๓๐๗] ปรามาสสัมปยุตตธรรม คลุกเคล้ากับปรามาสสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

[๓๐๘] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๒

ในอารัมมณปัจจัย มี " ๒

ในปัจจัยทั้งปวง มี " ๒

ในวิปากปัจจัย มี " ๑

ในอวิคตปัจจัย มี " ๒

[๓๐๙] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย มี " ๒

การนับทั้งสองนอกนี้ก็ดี สัมปยุตตวารก็ดี พึงกระทำอย่างนี้

ปัญหาวาร

[๗๑๐] ปรามาสสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ปรามาสสัมปยุตตธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นปรามาสสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย

พึงกระทำมูล

เหตุทั้งหลายที่เป็นปรามาสสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย

เหตุทั้งหลายที่เป็นปรามาสสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย

ปรามาสวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ปรามาสวิปปยุตตธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นปรามาสวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย ปฏิสนธิ

[๗๑๑] ปรามาสสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ปรามาสสัมปยุตตธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ บุคคลย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่งซึ่งราคะ เพราะปรารภราคะนั้น ราคะ เกิดขึ้น บุคคลย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่งซึ่งขันธ์ทั้งหลายที่เป็นปรามาสสัมปยุตตธรรม เพราะปรารภขันธ์นั้น ราคะ เกิดขึ้น

ปรามาสสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ปรามาสวิปปยุตตธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ พระอริยะทั้งหลายพิจารณากิเลสที่ละแล้ว ที่เป็นปรามาสสัมปยุตตธรรม พิจารณากิเลสที่ข่มแล้ว รู้ซึ่งกิเลสทั้งหลายที่เคยเกิดขึ้นแล้วในกาลก่อน

บุคคลพิจารณาเห็นขันธ์ทั้งหลาย ที่เป็นปรามาสสัมปยุตตธรรม โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ แล้ว ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะปรารภขันธ์นั้น ราคะที่เป็นปรามาส-วิปปยุตตธรรม วิจิกิจฉา อุทธัจจะ โทมนัส เกิดขึ้น

บุคคลรู้จิตของบุคคลผู้พร้อมเพรียงด้วยจิต ที่เป็นปรามาสสัมปยุตตธรรม โดยเจโตปริยญาณ

ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นปรามาสสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่เจโตปริยญาณ แก่บุพเพนิวา-สานุสสติญาณ แก่ยถากัมมุปคญาณ แก่อนาคตังสญาณ แก่อาวัชชนะ โดยอารัมมณปัจจัย

ปรามาสวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ปรามาสวิปปยุตตธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ บุคคลกระทำอุโบสถกรรมแล้วพิจารณากุศลกรรมนั้น ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะปรารภกุศลธรรมนั้น ราคะที่เป็นปรามาสวิปปยุตตธรรม วิจิกิจฉา อุทธัจจะ โทมนัส เกิดขึ้น

กุศลกรรมทั้งหลายที่เคยสั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน ฯลฯ

ฌาน ฯลฯ

พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรค พิจารณามรรค ผล ฯลฯ พิจารณานิพพาน

นิพพาน เป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก่โวทาน แก่มรรค แก่ผล แก่อาวัชชนะ โดยอารัมมณปัจจัย

พระอริยะทั้งหลายพิจารณากิเลสที่ละแล้ว ที่เป็นปรามาสวิปปยุตตธรรม ฯลฯ กิเลสที่ข่มแล้ว ฯลฯ กิเลสทั้งหลายที่เคยเกิดขึ้นแล้วในกาลก่อน

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลพิจารณาเห็นขันธ์ทั้งหลาย ที่เป็นปรามาสวิปปยุตต-ธรรม โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะปรารภจักขุเป็นต้นนั้น ราคะที่เป็นปรามาสวิปปยุตตธรรม วิจิกิจฉา อุทธัจจะ โทมนัส เกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูปด้วยทิพพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพพโสตธาตุ

บุคคลรู้จิตของบุคคลผู้พร้อมเพรียงด้วยจิต ที่เป็นปรามาสวิปปยุตตธรรม โดยเจโตปริยญาณ

อากาสานัญจายตนะ เป็นปัจจัยแก่วิญญาณัญจายตนะ อากิญจัญญายตนะ เป็นปัจจัยแก่เนวสัญญานาสัญญายตนะ รูปายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ โผฏฐัพพายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ

ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นปรามาสวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อิทธิวิธญาณ แก่เจโตปริยญาณ แก่บุพเพนิวาสานุสสติญาณ แก่ยถากัมมุปคญาณ แก่อนาคตังสญาณ แก่อาวัชชนะ โดยอารัมมณปัจจัย

ปรามาสวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ปรามาสสัมปยุตตธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ

กุศลกรรมทั้งหลายที่เคยสั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน ฯลฯ

ฌาน ฯลฯ

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่งซึ่งขันธ์ทั้งหลายที่เป็นปรามาสวิปปยุตตธรรม เพราะปรารภจักขุเป็นต้นนั้น ราคะ เกิดขึ้น

[๗๑๒] ปรามาสสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ปรามาสสัมปยุตตธรรม โดยอธิปติ-ปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาธิปติ สหชาตาธิปติ

ที่เป็นอารัมมณาธิปติ ได้แก่บุคคลกระทำราคะให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะกระทำราคะนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ราคะ เกิดขึ้น บุคคลกระทำขันธ์ทั้งหลาย ที่เป็นปรามาสสัมปยุตตธรรมให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะกระทำขันธ์นั้นให้หนักแน่น ราคะ เกิดขึ้น

ที่เป็นสหชาตาธิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นปรามาสสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย

ปรามาสสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ปรามาสวิปปยุตตธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาธิปติ สหชาตาธิปติ

ที่เป็นอารัมมณาธิปติ ได้แก่บุคคลกระทำขันธ์ทั้งหลายที่เป็นปรามาสสัมปยุตตธรรมให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะกระทำขันธ์นั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ราคะที่เป็นปรามาสวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น

ที่เป็นสหชาตาธิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นปรามาสสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย

ปรามาสสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ปรามาสสัมปยุตตธรรม และปรามาสวิปปยุตต-ธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ สหชาตาธิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นปรามาสสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย

ปรามาสวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ปรามาสวิปปยุตตธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาธิปติ สหชาตาธิปติ

ที่เป็นอารัมมณาธิปติ ได้แก่ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ บุคคลกระทำอุโบสถกรรมแล้ว กระทำกุศลกรรมนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว พิจารณา ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะกระทำกุศลกรรมนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ราคะที่เป็นปรามาสวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น

กุศลกรรมทั้งหลายที่เคยสั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน ฯลฯ

จากฌาน ฯลฯ

พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรค กระทำมรรคให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ฯลฯ ผล ฯลฯ นิพพาน ฯลฯ

นิพพาน เป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก่โวทาน แก่มรรค แก่ผล โดยอธิปติปัจจัย

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลกระทำขันธ์ทั้งหลายที่เป็นปรามาสวิปปยุตตธรรม ให้หนักแน่นแล้ว ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะกระทำจักขุเป็นต้นนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ราคะที่เป็นปรามาสวิปปยุตตธรรมเกิดขึ้น

ที่เป็นสหชาตาธิปติ ได้แก่อธิปติธรรมที่เป็นปรามาสวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย

ปรามาสวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ปรามาสสัมปยุตตธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ อารัมมณาธิปติ ได้แก่ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ บุคคลกระทำอุโบสถ-กรรมแล้ว กระทำกุศลกรรมนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะกระทำกุศลกรรมนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ราคะที่เป็นปรามาสสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น

กุศลกรรมทั้งหลายที่เคยสั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน ฯลฯ

ฌาน ฯลฯ

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลกระทำขันธ์ทั้งหลายที่เป็นปรามาสวิปปยุตตธรรม ให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะกระทำจักขุเป็นต้นนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ราคะที่เป็นปรามาสสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น

[๗๑๓] ปรามาสสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ปรามาสสัมปยุตตธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นปรามาสสัมปยุตตธรรม ที่เกิดก่อน ๆ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นปรามาสสัมปยุตตธรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย

ปรามาสสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ปรามาสวิปปยุตตธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นปรามาสสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่วุฏฐานะ โดยอนันตรปัจจัย

ปรามาสวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ปรามาสวิปปยุตตธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นปรามาสวิปปยุตตธรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นปรามาสวิปปยุตตธรรม ที่เกิดหลังๆ อนุโลม เป็นปัจจัยแก่ผลสมาบัติ โดยอนันตรปัจจัย

ปรามาสวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ปรามาสสัมปยุตตธรรม โดยอนัตรปัจจัย

คือ อาวัชชนะ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นปรามาสสัมปยุตตธรรม โดยอนันตรปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัยโดยสมนันตรปัจจัย

[๗๑๔] ปรามาสสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ปรามาสสัมปยุตตธรรม โดยสหชาตปัจจัย มี ๕ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัยโดยอัญญมัญญปัจจัย มี ๒ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัยโดยนิสสยปัจจัย มี ๗ นัย

[๗๑๕] ปรามาสสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ปรามาสสัมปยุตตธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ ราคะที่เป็นปรามาสสัมปยุตตธรรม ฯลฯ โมหะ

ฯลฯ ความปรารถนา เป็นปัจจัยแก่ราคะที่เป็นปรามาสสัมปยุตตธรรม แก่โมหะ แก่ความปรารถนา โดยอุปนิสสยปัจจัย

ปรามาสสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ปรามาสวิปปยุตตธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยราคะที่เป็นปรามาสสัมปยุตตธรรมแล้ว ให้ทาน ฯลฯ ยังสมาบัติให้เกิดขึ้น ก่อมานะ ฯลฯ

บุคคลเข้าไปอาศัยโมหะที่เป็นปรามาสสัมปยุตตธรรม ฯลฯ ความปรารถนาแล้ว ให้ทาน ยังสมาบัติให้เกิดขึ้น ก่อมานะ ฆ่าสัตว์ ฯลฯ ทำลายสงฆ์

ราคะที่เป็นปรามาสสัมปยุตตธรรม โมหะ ความปรารถนา เป็นปัจจัยแก่ศรัทธา ฯลฯ แก่ปัญญา แก่ราคะ แก่โทสะ แก่โมหะ แก่มานะ แก่ความปรารถนา แก่สุขทางกาย แก่ผลสมาบัติ โดยอุปนิสสยปัจจัย

ปรามาสวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ปรามาสวิปปยุตตธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาแล้ว ให้ทาน ฯลฯ ยังสมาบัติให้เกิดขึ้น ก่อมานะ

บุคคลเข้าไปอาศัยศีล ฯลฯ ปัญญา ราคะ มานะ ฯลฯ ความปรารถนาแล้ว ให้ทาน ฯลฯ ยังสมาบัติให้เกิดขึ้น ฆ่าสัตว์ ฯลฯ ทำลายสงฆ์

บุคคลเข้าไปอาศัยสุขทางกาย ฯลฯ เสนาสนะแล้วให้ทาน ฯลฯ ทำลายสงฆ์

ศรัทธา ฯลฯ ปัญญา ราคะ มานะ ความปรารถนา สุขทางกาย เสนาสนะ เป็นปัจจัยแก่ศรัทธา แก่ปัญญา แก่ราคะ แก่มานะ แก่ความปรารถนา แก่สุขทางกาย แก่ผลสมาบัติ โดยอุปนิสสยปัจจัย

ปรามาสวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ปรามาสสัมปยุตตธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ เพราะอาศัยศรัทธา ราคะ เกิดขึ้น

เพราะอาศัยศีล ฯลฯ เสนาสนะ ความปรารถนา ศรัทธา ฯลฯ เสนาสนะ เป็นปัจจัยแก่ราคะที่เป็นปรามาสสัมปยุตตธรรม แก่ความปรารถนา โดยอุปนิสสยปัจจัย

[๓๑๖] ปรามาสวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ ปรามาสวิปปยุตตธรรม โดยปุเรชาต-ปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ จักขุ ฯลฯ บุคคลพิจารณาเห็นหทัยวัตถุ โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ แล้ว ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะปรารภจักขุเป็นต้นนั้น ราคะที่เป็นปรามาสวิปปยุตตธรรม วิจิกิจฉา อุทธัจจะ โทมนัส เกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูปด้วยทิพยจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพโสตธาตุ

รูปายตนะเป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ โผฏฐัพพายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณโดยปุเรชาตปัจจัย

ที่เป็นวัตถุปุเรชาต ได้แก่ จักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ กายายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ หทัยวัตถุเป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นปรามาสวิปปยุตตธรรม โดยปุเรชาต-ปัจจัย

ปรามาสวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ปรามาสสัมปยุตตธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ จักขุ ฯลฯ บุคคลย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่งซึ่งหทัยวัตถุ เพราะปรารภจักขุเป็นต้นนั้น ราคะที่เป็นปรามาสสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น

ที่เป็นวัตถุปุเรชาต ได้แก่ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นปรามาสสัมปยุตต-ธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย

[๓๑๗] ปรามาสสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ปรามาสวิปปยุตตธรรม โดยปัจฉาชาต-ปัจจัย ฯลฯ

ปรามาสวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ปรามาสวิปปยุตตธรรม โดยปัจฉาชาตปัจจัย

ฯลฯ

[๓๑๘] ปรามาสสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ปรามาสสัมปยุตตธรรม โดยอาเสวน-ปัจจัย มี ๒ นัย

[๓๑๙] ปรามาสสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ปรามาสสัมปยุตตธรรม โดยกัมมปัจจัย

คือ เจตนาที่เป็นปรามาสสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย

ปรามาสสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ปรามาสวิปปยุตตธรรม โดยกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต นานาขณิก

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ เจตนาที่เป็นปรามาสสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย

ที่เป็นนานาขณิก ได้แก่ เจตนาที่เป็นปรามาสสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่วิบากขันธ์ และกฏัตตารูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย

พึงถามถึงมูล

เจตนาที่เป็นปรามาสสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย

ปรามาสวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ปรามาสวิปปยุตตธรรม โดยกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต นานาขณิก

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ เจตนาที่เป็นปรามาสวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย

ที่เป็นนานาขณิก ได้แก่ เจตนาที่เป็นปรามาสวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่วิบากขันธ์ และกฏัตตารูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยวิปากปัจจัย มี ๑ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอาหารปัจจัย มี ๔ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอินทริยปัจจัย มี ๔ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยฌานปัจจัย มี ๔ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยมัคคปัจจัย มี ๔ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยสัมปยุตตปัจจัย มี ๒ นัย

[๗๒๐] ปรามาสสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ ปรามาสสัมปยุตตธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปัจฉาชาต ฯลฯ

ปรามาสวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ ปรามาสวิปปยุตตธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต ปัจฉาชาต ฯลฯ

ปรามาสวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ ปรามาสสัมปยุตตธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ ปุเรชาต ได้แก่ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นปรามาส-สัมปยุตตธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย

[๗๒๑] ปรามาสสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ปรามาสสัมปยุตตธรรม โดยอัตถิปัจจัย

คือ ขันธ์ ๑ ที่เป็นปรามาสสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ ๓ โดยอัตถิปัจจัย ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ปรามาสสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ปรามาสวิปปยุตตธรรม โดยอัตถิปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นปรามาสสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย

พึงกระทำมูล

ปรามาสสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ปรามาสสัมปยุตตธรรม และปรามาสวิปปยุตต-ธรรม โดยอัตถิปัจจัย

คือ ขันธ์ ๑ ที่เป็นปรามาสสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย

ปรามาสวิปปยุตตธรรมเป็นปัจจัยแก่ปรามาสวิปปยุตตธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๕ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต ปัจฉาชาต อาหาร อินทรีย์ ฯลฯ

ปรามาสวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ปรามาสสัมปยุตตธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ ปุเรชาต ได้แก่ จักขุ ฯลฯ บุคคลย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่งซึ่งหทัยวัตถุ เพราะปรารภจักขุเป็นต้นนั้น ราคะ ทิฏฐิ เกิดขึ้น หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลาย ที่เป็นปรามาสสัมปยุตตธรรม โดยอัตถิปัจจัย

ปรามาสสัมปยุตตธรรม และ ปรามาสวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ปรามาสสัมปยุตต-ธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ขันธ์ ๑ ที่เป็นปรามาสสัมปยุตตธรรม และหทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ ขันธ์ ๓ โดยอัตถิปัจจัย ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ปรามาสสัมปยุตตธรรม และ ปรามาสวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ปรามาสวิปปยุตตธรรม โดยอัตถิปัจจัย

มี ๔ อย่าง คือ สหชาต ปัจฉาชาต อาหาร อินทรีย์

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นปรามาสสัมปยุตตธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นปรามาสสัมปยุตตธรรม และกวฬิงการาหาร เป็นปัจจัยแก่กายนี้ โดยอัตถิปัจจัย

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นปรามาสสัมปยุตตธรรม และรูปชีวิตินทรีย์ เป็นปัจจัยแก่กฏัตตารูปทั้งหลาย โดยอัตถิปัจจัย

[๗๒๒] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๔

ในอารัมมณปัจจัย มี " ๔

ในอธิปติปัจจัย มี " ๕

ในอนันตรปัจจัย มี " ๔

ในสมนันตรปัจจัย มี " ๔

ในสหชาตปัจจัย มี " ๕

ในอัญญมัญญปัจจัย มี " ๒

ในนิสสยปัจจัย มี " ๗

ในอุปนิสสยปัจจัย มี " ๔

ในปุเรชาตปัจจัย มี " ๒

ในปัจฉาชาตปัจจัย มี " ๒

ในอาเสวนปัจจัย มี " ๒

ในกัมมปัจจัย มี " ๔

ในวิปากปัจจัย มี " ๑

ในอาหารปัจจัย มี " ๔

ในอินทริยปัจจัย มี " ๔

ในฌานปัจจัย มี " ๔

ในมัคคปัจจัย มี " ๔

ในสัมปยุตตปัจจัย มีวาระ ๒

ในวิปปยุตตปัจจัย มี " ๓

ในอัตถิปัจจัย มี " ๗

ในนัตถิปัจจัย มี " ๔

ในวิคตปัจจัย มี " ๔

ในอวิคตปัจจัย มี " ๗

[๗๒๓] ปรามาสสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ปรามาสสัมปยุตตธรรม โดยอารัมมณ-ปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย

ปรามาสสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ปรามาสวิปปยุตตธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยกัมมปัจจัย

ปรามาสสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ปรามาสสัมปยุตตธรรม และปรามาสวิปปยุตต-ธรรม โดยสหชาตปัจจัย

ปรามาสวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ปรามาสวิปปยุตตธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยกัมมปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอาหารปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอินทริยปัจจัย

ปรามาสวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ปรามาสสัมปยุตตธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาตปัจจัย

ปรามาสสัมปยุตตธรรม และปรามาสวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ปรามาสสัมปยุตต-ธรรม โดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาตปัจจัย

ปรามาสสัมปยุตตธรรม และปรามาสวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ปรามาสวิปปยุตต-ธรรม โดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาตปัจจัย เป็นปัจจัย โดยอาหารปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอินทริยปัจจัย

[๗๒๔] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย มี " ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย มี " ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย มี " ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย มี " ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สหชาตปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่นิสสยปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย มี " ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย มี " ๗

ในปัจจัยทั้งปวง มี " ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย มี " ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัตถิปัจจัย มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย มี " ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย มี " ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อวิคตปัจจัย มี " ๔

[๗๒๕] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย

กับเหตุปัจจัย มีวาระ ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย

กับ ฯลฯ มีวาระ ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๔

ในปัจจัยทั้งปวง กับ ฯลฯ มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปปยุตตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๔

[๗๒๖] ในอารัมมณปัจจัย

กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๔

ในอธิปติปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๕

พึงกระทำอนุโลมมาติกา

ในอวิคตปัจจัย

กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๗

ปรามาสสัมปยุตตทุกะ จบ

ปรามาสปรามัฏฐทุกะ

ปฏิจจวาร

[๗๒๗] ธรรมที่เป็นปรามัฏฐธรรม แต่ไม่ใช่ปรามาสธรรม อาศัยธรรมที่เป็นทั้งปรามาสธรรม และปรามัฏฐธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยปรามาสธรรม

ธรรมที่เป็นปรามัฏฐธรรมแต่ไม่ใช่ปรามาสธรรม อาศัยธรรมที่เป็นปรามัฏฐธรรม แต่ไม่ใช่ปรามาสธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นปรามัฏฐธรรม แต่ไม่ใช่ปรามาสธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ ตลอดถึงอัชฌัตติกมหาภูตรูป

ธรรมที่เป็นทั้งปรามาสธรรมและปรามัฏฐธรรม อาศัยธรรมที่เป็นปรามัฏฐธรรม แต่ไม่ใช่ปรามาสธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ปรามาสธรรม อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นปรามัฏฐธรรม แต่ไม่ใช่ปรามาสธรรม

ธรรมที่เป็นทั้งปรามาสธรรมและปรามัฏฐธรรม และธรรมที่เป็นปรามัฏฐธรรม แต่ไม่ใช่ปรามาสธรรม อาศัยธรรมที่เป็นปรามัฏฐธรรม แต่ไม่ใช่ปรามาสธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และปรามาสธรรม และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ที่เป็นปรามัฏฐธรรม แต่ไม่ใช่ปรามาสธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ธรรมที่เป็นปรามัฏฐธรรม แต่ไม่ใช่ปรามาสธรรม อาศัยธรรมที่เป็นทั้งปรามาสธรรม และปรามัฏฐธรรม และธรรมที่เป็นปรามัฏฐธรรม แต่ไม่ใช่ปรามาสธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นปรามัฏฐธรรม แต่ไม่ใช่ปรามาสธรรม และปรามาสธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ฯลฯ

วาระทั้งหมดพึงกระทำเหมือนกับปรามาสทุกะ ไม่มีแตกต่างกัน

ปัญหาวาร

[๗๒๘] ธรรมที่เป็นปรามัฏฐธรรม แต่ไม่ใช่ปรามาสธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นปรามัฏฐธรรม แต่ไม่ใช่ปรามาสธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นปรามัฏฐธรรม แต่ไม่ใช่ปรามาสธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย ปฏิสนธิ

ธรรมที่เป็นปรามัฏฐธรรม แต่ไม่ใช่ปรามาสธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งปรามาสธรรมและปรามัฏฐธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นปรามัฏฐธรรม แต่ไม่ใช่ปรามาสธรรม เป็นปัจจัยแก่ปรามาสธรรม โดยเหตุปัจจัย

ธรรมที่เป็นปรามัฏฐธรรม แต่ไม่ใช่ปรามาสธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งปรามาสธรรม และปรามัฏฐธรรม และธรรมที่เป็นปรามัฏฐธรรม แต่ไม่ใช่ปรามาสธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นปรามัฏฐธรรม แต่ไม่ใช่ปรามาสธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย และปรามาสธรรม และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย

[๗๒๙] ธรรมที่เป็นทั้งปรามาสธรรม และปรามัฏฐธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งปรามาสธรรมและปรามัฏฐธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

มี ๓ นัย พึงกระทำว่าปรารภ เหมือนกับปรามาสทุกะ

ธรรมที่เป็นปรามัฏฐธรรม แต่ไม่ใช่ปรามาสธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นปรามัฏฐธรรม แต่ไม่ใช่ปรามาสธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ บุคคลกระทำอุโบสถกรรม แล้วพิจารณากุศลกรรมนั้น พิจารณาแล้ว ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะปรารภกุศลกรรมนั้น ราคะ วิจิกิจฉา อุทธัจจะ โทมนัส เกิดขึ้น

กุศลกรรมทั้งหลายที่เคยสั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน ฯลฯ

จากฌาน ฯลฯ

พระอริยะทั้งหลายพิจารณาโคตรภู พิจารณาโวทาน กิเลสที่ละแล้ว ฯลฯ กิเลสที่ข่มแล้ว ฯลฯ กิเลสทั้งหลายที่เคยเกิดขึ้นแล้วในกาลก่อน ฯลฯ

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นปรามัฏฐธรรม แต่ไม่ใช่ปรามาสธรรม โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูปด้วยทิพยจักขุ ตลอดถึงอาวัชชนะ พึงกระทำทั้งหมด

ธรรมที่เป็นปรามัฏฐธรรม แต่ไม่ใช่ปรามาสธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งปรามาส-ธรรม และปรามัฏฐธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ

กุศลกรรมทั้งหลายที่เคยสั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน ฯลฯ

จากฌาน ฯลฯ

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง ซึ่งขันธ์ทั้งหลายที่เป็นปรามัฏฐธรรม แต่ไม่ใช่ปรามาสธรรม เพราะปรารภจักขุเป็นต้นนั้น ทิฏฐิ ฯลฯ

ธรรมที่เป็นปรามัฏฐธรรม แต่ไม่ใช่ปรามาสธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งปรามาสธรรม แต่ไม่ใช่ปรามาสธรรมและปรามัฏฐธรรม และธรรมที่เป็นปรามัฏฐธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ

กุศลกรรมทั้งหลายที่เคยสั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน ฯลฯ

จากฌาน ฯลฯ

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลพิจารณาเห็นขันธ์ทั้งหลายที่เป็นปรามัฏฐธรรม แต่ไม่ใช่ปรามาสธรรม โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะปรารภจักขุเป็นต้นนั้น ปรามาสธรรม และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย เกิดขึ้น

ทั้ง ๓ นัยแม้นอกนี้ พึงกระทำว่าเพราะปรารภ

ทุกะนี้ เหมือนกับปรามาสทุกะ โลกุตตระไม่ได้ในที่ใด ก็ไม่พึงกระทำในที่นั้น

ปรามาสปรามัฏฐทุกะ จบ

ปรามาสวิปปยุตตปรามัฏฐทุกะ

ปฏิจจวาร

[๗๑๐] ปรามาสวิปปยุตตปรามัฏฐธรรม อาศัยปรามาสวิปปยุตตปรามัฏฐธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นปรามาสวิปปยุตตปรามัฏฐธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ปรามาสวิปปยุตตอปรามัฏฐธรรม อาศัยปรามาสวิปปยุตตอปรามัฏฐธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

ฯลฯ

โลกิยทุกะในจูฬันตรทุกะฉันใด พึงกระทำฉันนั้น ไม่มีแตกต่างกัน

ปรามาสวิปปยุตตปรามัฏฐทุกะ จบ

อนุโลมทุกปัฏฐาน จบ